

...Սասանեցաւ բորեւրն, իր բարբաբացած
տետրը: — Բայնորդսկեալ գտաւոր իր որդին ս

2

ՁՐՈՑՑ ԱՍՏԱՌԻԹԵԱՆ ԴԵՏ

ՀՐԱՇԱՓԱՌՈՐ

ՂԱՐԱՔԻՒՄԻ ԶԱՎԱՏԱՄԱՐՏԻ ՕՐԵՐԻՆ

(ՄԻ ՀԱՏԱՌՈՒՄ ԻՄ ՑՈՒՇԵՐԻՑ)

(Բ. Ն. ԱՅԵՐԻՍԻ ՄԱՍ)

— Տակրիքի ջանք՝ տարի երկ ևս երազ պիտի մնա մերի համար։ Այսօր առաջապես, այս օրն առաջ...

— Ես յայտնա երեցած եմ մերի մարմնացումը, շափաղի կերպարանքով, բայց դուք չէք ճանաչած, կամ պատկեր և զարգացելու իմաստը... Բնիկը չէք ունեցած։ Այդ երբ է եղած, չին - չին գրազուց յիշատակներ...

— Այ, երբ խոսքի նոր մասնաձևներով մարդին։ Ինքն էր մտածող վերին շարիք տարուան պատմությունը։ Այնին նորերը...

— Անհրա էք։ Ինչ կարելի էր ընել որ չը բերեք։ Ճիշդ հարկ տարի է անել առաջ, զեղ գիտությունը, փորձ կատարեցին կաթիլով իմաստը - բով և զորավարներով, մեկներով, խաներով, տանուտեղներով և իշխաններով, բայց խառնուց - քանք։ Խառնուց...

— Միշտ աղպու է եղած։ Կապառանդի խոսքը անուններին ուղեկն տալ։ Երբ ոտքը գետնին էր կրկին, երբ արեանք ու իշխաններ, դեռ պայմաններ էր զարգացնողներ բարեւ. կուտան մեկը - Ե թաղալորին մին ինչի յայնչեցած - և երբ անաչող իրականությունը էր ցցուի մեր աշխարհի սարկը - Հառաչանքներ, անձններ, փոխադրված մեղադրանքներ և թմբուկներ...

— Ինչու աղպու խոսքերի եր դուք է մոռնալուց որ մեր վեր շարիք տարուան գերություն էր բաշտած, շարադրա տուժելով է՛ն. Ֆիդիլիսայի, Ե. Բարդիսայի։ Մոռնալ խոսքը օտին էր փաթկեցրի։ Այնին՝ արագ արժանաբան ունեկն այն մոռնալուց որ արեցանք զեղի, շարադրա քանք - լով, բայց առաջ մեկը չալ գործ մասունքաներով։ Տարբերություններն այն էր, անոնք անելի դրոշմաժողով անեց։ Միայն անձնաբան խոսքը - փառություններն ու հանձն. խոսքերը բաժանվեց չին, դիս խոսքանկերու համար։

— Ինչու է չին խոսքանկերն որ անոնք բաշտած են առանձինքներն եր փայլելին, շարիքն է իրենց աշխարհագրական դիրքին։ Այդ, մասնաձև աշխարհագրական դիրքին։ Այնպես դիրքին կուտան ինչին Յուրյ, Սերուր, Փուկարը, կամ Թու - մանաչին, ինչին զրկեց Յուրյան երդուպիլ, քա - մաղով և ծովերով։ Շատ, զարգացած շարիքն ու շարժանքներինն ու կողմինն անոնք - Նորն քանին էն Պարզանքներն իրականում էր շարժանքները բարձրանալով։ Երբ բարձրացող զարգե - լանքով և անագործին ստանալ անհրաժեշտով։

— Այդ բոլորը չին են, բայց դուք ունեք չին - նական խոսքանկերն եր, որ մեր տունը էր քանգե մինչև այսօր։ Ձեք արեանք մեր խոսքը պատմու - թիկն։ Միևնույն փայլելին եր կրկնվեց մինչև - Նորն մեկերով։ Սերուրները կուտան և կանգնել, բայց դուք մեր գրեցանք չին չինին։ Այդ եր արդի, դու այդ կուտան։ Հարգում եմ... Կիսե՛ք փրկել թե անկողն դրոշմաներ և քրտան էր դարձած 1878-ին, 1895 - 96-ին, 1914 - 15-ին կամ 1920 - 21-ին ու վեր։

— Շատ բան փոխված է այսօր։ Այնին պարա - ղայի է ընել, չին փառաբանությունը շուրջինք։ Եր - քանք աղպուն զարգացած չին զերգացնաժամանակ - ոգին։ Միշտ եր զբոսընք երկրական պատմություններ, մասնաձև չին որ նեղուտան կերպ աշխարհի պ - դրուսաներով միայն, և մտակն եր ճանաչանք եր - րույան։

— Խորն մեր միամտություններ, լրանծ ինքնա - խոսքանկերին է որ եր խոսք, և ոչ թե սեփական - թիկն։ Այնին թեք։ չին որ նեղուտան էր աշխարհի դրոշմաներով միայն, իսկպալ կը ճանաչե՞ք եր - րույան և լուս. սերտա՞ծ էր երկրական պատմու - թիկն։ Եթե՛ այդ, այն ստան ինչպե՞ս կը բա - ցարե՞ք աշխարհական խոսքանկություններ։ Արդ - կանոնք էր կամ Բարեկրին մը ինչ տարբերություն - աններ մեր զարգացումը, ամեն մեկը աստաներ և բոլորը միասին։ Թու՛ւ փայլել որ քանծ թե պա - տմություններն այն փայլել մեկ... Տարա - տարի ու անոնք, զար քանք միայն պիտի չմտա, պի - տի փոխանք է թե շարժանք, այլ անթիկ հա - տարբերություն. բաժանվելով։

— Ինչու է ասորպես պատմաճարներով և մաս - նաճարներովներով եր դարձին։ Մեր անը որ՝ Բորդիսայից արևի կրնալ պաճել որ հառապան - կուտանք, այսպես փոխանքներն, փոխույններ - և և փոխույններին եր վեր։

— Միշտ շարժանքներ եր գտնեք, ժամայով որ մեր կայսրությունն էր անանի որ և էր Բորդիսայի - զի կայսրության։ Փա՛ս եր խորհեցե՛ք թե՛ ո՛ր է չին, ո՛ր է ինչ։ Ինչ որ ներկին է արևի ու և է մոռ - նալուց, քրեական քանգեք է մեկը համար։ Վեր - լին մոռնալուց եր դարաբար Բորդիսայից մը, կե - րպես՝ Հայրենի ճողի միայն, միայն կերպ քրեական։ Կը հաճատում թե՛ շարժանքը շատ եր սերե՞ք ապա - տմություններն եր անկախություններ, մասնաձև շարժ - նի չողը։ Եր ասոր համար որ որ սերնա շատ են մեր աղապանքներ, կարաք, պարզերի եր արշա -

Արեւն լեցալու ու լեզրապալ առաջադրանքներն է՛նք, լեռնաճյուղներն միայն և մերեր խորին - քանծն է մեր։

Մեկներն ու զեղանքներ չնդգնանքով տա - պուկույն չողիները մասնաբաժն, մնացին արեւ - նախան է արեւակից։

Մասնաբաժնու զոգացին շատեր իրենց միայն երկնցած շարժանքներ. դիակներով արեւակա - ղայի, լեռնաճյուղ լուսնիան մէջ ու աստապագին սարույններով։

Փանկեր ամենուրեք արեւնաժամե՛ք ու փախխի - ուած, արուններ կտոր - կտոր եր անդրերնու փուրները ցան ու ցի։

Եւ զաղաքները հարգաբարձիք ու զիւղերը չին ու պալմառ, պալմառ - պալմառ մուկ արտասուկներն, բարբարոսական դուռն - դուռններու մէջ։

Գոտրած, չրեք, աւերած անասունի։ Չան չկար, ինչի չկար, մասն զի, քաղաղ - ներ թոյլ չին, ուղեղները չորացած և բուր լե - զաններն սառած էին։

Փիկերը դերձանաժամ էր ամէն բան ու մանուկ - ները կամենք իրենց մայրերու մեղական քա - տմենքներ եր ծամէին։

Օ՛ մարդկությունը զգաճանգած և ճակատադի - րանդոր որ ցեղ մը կ'անձնեք։

Եւ անասունի արեւնաժամե՛ք Մասին...

Փիկերն որ զարեւոտանով պատմաճարեցալ ու շողէին ճիւղ ևս աղպույն, արունները կանչել լե - զապառառ. Արարի արեւուն, Շերակի դուռն - քան մէջ։

Կուր ասճանին ասղին ու անդին, կուր Արա - րարի և Արարարի զաշտերուն մէջ։ Ճակատա - մարտ Սարգաթաթաթի, Դարաքիլիսիէի եւ Բաշ Ա - բարաթի։

Կուր անճանալու եր օրջանաճար։ Մարտե - յում բոժոտներն, չը՛քալաքը՛ք բաղուկներն, անտուն ու կատարի, պառտաճիկան կարտուր - թալմալ ևս զարեւոտան կայմանկերով գաճաճ - անգած։

Ինչպե՛ս անաչող չերոսները անճանալուց (Հա - ղուկները թալմաթաթի, փնտալներն առաքեա - տիկ, իրամներու մէջ, լեռնաճյուղներ. միայն, բաց դաշտերու մէջ։

Մարտեցան անհրկիղ մէկը տանի զէ՛մ, տառը՝ հաղար զէ՛մ, շրպիւնը թղանքներնու անտուններն ու զիւղացիներնու. տեղադարձակին տակ միայն անկե՛ք ու ճնախան։

Հարկաբեր թալմաթաթի եր դիրքերուն և պարտաներուն մէջ։

Պարտան էին Վճիւրը, Նուրին և Այի ին - տան։

Անցուցներ յորդապառ Հարմարներն ներս ու զիւղի դիւղ, զարգե՛ք զաղաք, ուր՝ թալմաթաթի արեւածը էր Հայ անդններն արեւնուց։

Արեւը ու պարտանքը ճանաչարներին կուր - չերան տակ յորդապաթ թալմաթաթիներուն և ա - րեւնաճիկ լուսնիներուն միայն։

Մայիս 28... Հայաստանը զիւղաճաճալ, ծափ ու ծծոճալ, փող ու թմբուկ, հրդեհին որոտ ու դուռ։

Արցունքները մարդրիտ դարձած, արեւները կակա՛ւ ու վարդ։

Եր կարիւրին գետեր յորդ, դրուսաճաղեղ զաղաքներ մէջ ու եր խալապիլները շարժուալ։

Լուսաւորին կուրիկին անդէ՛լ, աստղերն չնա - ճի համարուի, կուտակները պար են քանի, Հա - յոյց աշխարհ յոյս է հաղթ։

Անուշ, անուշ կը զրքունք զանդակները ապա - տմութիւն։

Յաղթանակի, երկի, պաշտանուծի, խորախոր - ճուրդ եր Նուրին և ոտքի է աղբը նոր յոյսերով ու փառներով։

— Բարձրադարձ արգիւյն է։ Բայց անողը տեսակներն և անողը չինան միայն զործող աղ - զուկներն ու չին պակիւր։ Պարտաճանքը շափա - րանց անճապան են, արեւ լալն և լուսը՝ զոր - ծուկնութիւն համար։

Այսօր անճապան են, վարդ կրնան դաճալ ճապատառ։ Մնացիդ այն է որ կարեւոր աղա - լին ուլուն էր կիսե՛ք և մնացիդ ճակա - ղայի զործի զո՛նք է պարտ. ինչի։ Ես աղպիւրն քանի մը լուսն անդա՛մ չեմ տեսնեք...

— Ճակատաճարան պատմա՛մ արդ ու կ'ըլլայ։ — Ճակատաճարան պար չանքի մէջ կու - դայ ու կ'անցին և կ'օրտուրին անոնք պար իր իւր ունին իրենց լալուկներն մէջ կամ պարտաճա - մ։ Ձեք այսօրուան կայսրութիւնը շատ եր լինե՛ք ճը - պուտին եւ միլիոնին տաւիկ։

Յետոյ դարձանքով անալ մեր վարտի Հրա - մանաճար Մովսէսներն։ Նա բարդունքները քան էր։ Իր պարթեւ. ճառեր, անական կեցուցա՛ք եւ դիւստրուկանի կատարելով ֆիդիլիսայի արդէն մեծ տարտուրութիւն էին ձրում։ Իր ունեղ ձայ - նով այդ անորգական ճերտոր համաստեղն ու ստալ էր։

— Ե ես ճառ խոսել չըկամ։ Եւ դիւստրական եմ, երկաթիւ Հրամաններն։ Բայց մե բան լա - ճալման։ Եթէ՛ այսպէս շարունակուի, և մենք չկուտենք Թուրքիին զէ՛մ, երեսը կ'ընդունեն ան - թող չայտնիներ, երկար տանովու. ժամանակ չկայ։ Ինչուր էր մարդու պէ՛ս զեպ՝ ճակառ։

Ողբերգութիւնը գաճում էր անկախազարգիլ։ Վրայ Հասու դոր։ Նապարեկեանի մայիս 22ի հր - ամանը, ուղղուած զօրքին։ Կարելի կուտ. կառե - ցին Նաճանդը դորամանը։ Օղտադրներով յորճանոր ողբերգութիւնը դոր։ Նապարեկեանը Մայիս 24ին հրաճանդեց անցիլ յառաջապալա - ճան։

Եւ կատարուեց Հրաշքը։ Դիւս ին զանի որ ա - տու՛մ ճնաճած Բորդիսայի եր դօրք, մէկ զաղաք պէ՛ս, մեծուսեցան յառա՛լ, զեպ՝ կուտ։ Առաջին մեկուսներն մէջ էին Դալարի կատարները, մեր վալար, Կարեկին Նօնիկի ճիւղար դուղը, չե - ռունիկներն եւային։ Բորդը միայն ճակատած - ալապեղ արեւիկ մնացած դորամանը։

Ձիւտուսեցան կառավարական աշխատանք - ների մէջ մեծ դեր էր կատարած զոգապետ Բէյ - Մամիկանեանը, որ անձնաճառ Հետուած էր դոր։ Նապարեկեանի հրամանները ճըլքիկ կատար - ճան։

Այսպէս սկսեալ Դարաքիլիսիէի պատմական ա - րեւնաճիկ հայկաճարանոր, մեր ճըլքարդի պատ - մաճիկան. քանի՛նք ինչ զեղապետար կամ Ա. Ա. Նա - ճարանիկի ընդունալով՝ Երկրորդ Նապարեկ։

Մեկնուցող առաջ Մովսէսներն չնա միայն զաղեք Հայկական աղալալուրի կեցուրն և անձնուեցանք դոր։ Կ'ընչեկեկին ևս դեր. Բէյ-Մ. Միկիկանի չնա։ Դիւսպալման մայր խոսքով՝ Եր - կըք զիւր զրե՛ք չէք չէք չէք։ Եր կարալալութիւնը մը զարգիլ քան յանձնե՛ք իրականական պիտույնքն մեր վարտի համար։

Դիմացի սիննակի՛ դոնիկ դուրս եկաւ. դոր։ Նապարեկեանը։ Դիմե՛ք ճանդիկ եր, բայց դու - ճառ։ Վերին գերադարձական փորձն եր անու՛մ կանդեցեցին. Հայաստ Թրքական արշաւանք։ Այդ ժալկանին անդալ յիւս մտքուն. անգամ չէր անցնում, որ այն ճակատաճարական փոխիւ - ճին որոշուի, զի մի մեծ պատմական ճարք եր 600 տարի եր անկախութիւնից զրկուած Հայ Բորդիսայից արտի չինքը դէ՛ք անկալն պետա - կա՛մութիւն լե՛ցրին։

Չեմ կարծում, թէ ունէ մէկը այն աստե կը

— Ետադրին եր ծածանի մեր բերդերուն, մեր սարերուն, մեր սրտուտն մէջ։ Եւ երկրէ երկրի Ողբին կ'ընեք իրարու։

Ողբին ծածոթին և անյայտին մեծին, փոքրին վերանին։

Ողբին դու՛թանին և արօրին, փր ճանձակին և մալիկին, ճանճարի, զործաճանի քրտաճաթ յաղճ քանուրդին։

Ողբին լուսնին Արմենական, զրին, զրքին, Յայնաճարներին, արեւստներու, վարդերուտն։

Մարմին, սալին, մեքենային, արօրին։

Ողբին չնչոյ ընտանիքին՝ պալին, տալին, գալիկին, Թուրին, անդալական տան արկիւնին, կա - թիւնիկին օրօրոց։

Փառք բարբին, փառք մայր երկրին և պիւն - ճիւղ, քրեական զանդաճանքներուն, անոնց որ կան և կամ չկան։

Փառք օճախին Հնամին, ճօտին, նախիւրին, երամանին, ճօտիւններուն արալալ, բարի խորճին, զեղին, կային, կամին։

Փառք մեր զե՛քին ու մեր կամքին, մեր զօրքի յաղճ քանցին։

Փառք դու անճալ ուղիւներուն ճանապարհալ ճնոյ, ճնոյ ևս։ Եւ բոլորին ու բոլորին։

Մենք հայրան մեծ պատմութեան քոտը՝ զի - նանք անճալական ու կը ծնարարենք թմբուտադրի ճնարարին։

Փառք մեր զղին, անճա՛մ Հայուն, իրարան - քող մեր օւխտներուն, մեր Հայաստանի երկաթա - կուտ։

Օրերուն սուրբ, տօներուն մէ՛ն ասն է այսօր, մեր յարութեան Հրապարա։

մասնէն այդ մասին: Բոլորի միտքն էլ դրապա՜ծ էր դոյապա՜ծ: Արդի կա՛մ մեծն էլ: Ո՛նչնա՛ռ կա՛մ փրկել չայլ փողովորէ ֆիզիքական դոյա՜ - թիւնը ...

Ինչպէս ասացի, առաջին շարքերը եղան Նժդէկի միտքը գունդը ու մեր վարչութիւնը: Մեծ չնո՛ւն էին նաեւ: Կարգադրի դիւանի կամուրանները: Ա - նաղդիկէ ինքնավարութիւնը, յոյ՛ր դէմա՛ծը չայլ փողովորէ այդ ընտիր դաւաճիները դնում էին դէպի մաս ...

Իրիկնադէմին Հասանը Դարաքիլիսէն ու մեր մարտկոցը դիւանի գրասէլ քաղաքից ոչ Կե - ռու Դորապոլ գիւղի մօտ:

Միւս օրը, համաձայն Նաղդաբէկեանի Մայիս 24ի հրամանին, սկսաւ պատմական ճակատամարտը: Դորապոլի ուղղութեամբ դիւերը միջանախա՛ռա՛մ անցան ձեռքէ ձեռք Մայիս 26ին, երեկոյ - նան, յաճախ զինաթուփիւնից յետոյ Բուրգերը լեցին Մայիսի տարւոյ Մեր զօրքերի շնչաւիկ չար - տաններէն ոտով Բուրգերը փախան նաեւ: Բնդոր - դալից: Երբ օր շարունակ Դարաքիլիսէի ինուն - բում ու ձորերում տեղի էր ունենում արինալի ճակատամարտը:

Մեր վաշտը անդադրող ուժակու՛նում էր Բրա - կան դիւերը: Բնումն ու քի քանի տեղում մօտե - ցաւ, բայց Մովսէսեանը ջրան յետ չարտեց ձեռն կորուստները պատճառելով:

Բուրգերը գաղաղած էին: Կորուստացնելով մեծ ուժեր՝ յրա՛ւում ա՛ծից դու՛րս առին ու զրք՛՛՛՛՛՛՛ Հա - տան Հրետանից վաշտին: Մի վայրկեան հեւ, ու յառաջացան ու անպատշաճ մնացած վաշտը պի - տի գերի ընկնելու Բուրգերի մօտը:

Մովսէսեանը, սակայն, վերքերից էր պաշա - րելներ ու Հրետանական զորձով փրկեց Քիւրա՛նօթ - ները: Հաւաքեց դիմուկներ մի մասը, դարձե՛րք ջրանց Հեռուներն ու, անելով իր Հեռ նաեւ ձեռ - նաք Հեռադիւպլանակ խումբը դիւաշտերների Հեռ միասին, ուղղակի թնկաւ: Թնմումը չարքերի մէջ Բուրգերը, անակնկալ կեան ու մեծ գո՛՛՛՛՛՛՛րով մե - ճանկեցին: Թողտնա՛ծները փրկուած էին: Իսկ Հա - թիրաքան Մովսէսեանը, այս անմահ աշխատանք, Հրետանուր թնկաւ: Թնմումը, զնդուկների տարա - փի տակ՝ Կալին նաեւ միջաւորներ, որոնց մէջ էլ իմ եղբայրը: Արագօրէն կանգնի միջաւորների վերքերը:

Բուրգերը անդադար ստանում էին ռաճական ուժեր ու նոր զորձերն էին տալիս: Կեղծ է վերքով յաղթանակ անցնել մեր ալ թիւը, որի Հեռուան - քով Հայրէք ճարտանա նախնայեցնելն էր: Գրեթէ դարձեցին Նիկիտան գիւղի տուրը, որից յետոյ Բուրգերը, գրաւելով Դարաքիլիսէն շարժեցին Թիֆլիզի ուղղութեամբ:

Մեր վաշտը անդադր մէջ էր: Վերքնով մեր ան - մուսանքի հրամանատար Մովսէսեանը փախը՝ Քիւրանից վաշտը քրկեց ու անպէս բերե՛ր Դիկի - նան, որ տեղի ունեցաւ: Բնա՛ւում:

Գաւեռա՛րը վերջացաւ: Չմիտա՛ղաք էր:

Վ. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

ԿԱՐԴԱՆԵՐ ԵՒ ՅՈՐԱՆԵՐԵՐ
« Ե Ա Ռ Ա Ն » Ը

« Ե Ա Ռ Ա Ն » ԹԵՐԹՈՒՆԸ

(87)

ԼՐՏՆՆԵՐՈՒ ՊԱՅԺԱՐԸ
(ՎԳ ԳՐԱՐԻ ԱՍՏՆԱՐԱՆԸ)

Երեւելաբէի դիւեր Փոքիլիսի չափազանց յու՛ղ - պա՛ծ էր: Մեր ծրարիքը շատ խորամանկութեամբ պատրաստուած էր: Միջրի Քիւրաքիլիսէն մէջ դը - տան էինը գերման լրտեսներու անունները, սա - կայն ու մէկուն Հասցի ունէին:

Փոքիլիսի կ'ուզէր ներկայ լրա՛լ Հացիկերոյ - թին, սակայն յետոյ որոշեց ճիշդան լինել, որով - Հեռու Հեռուներին ճանչնալ դիւերը: Իրեն առաջարկե - ցի ամէկը պիւրը: Զափազանց արարկացաւ: Տիկին Բաբէկէ տեղեկութիւններ ասացա՛մ էր Հացիկերոյ իր կայանակերպութեան մասին, անպաշտ ասանց իրեն զայցնելու: Ամէն ինչ պատրաստ էր ու լր - տեսները մի աւ մի սկսան զալ: Տիկին Բաբէկէ րո - լուքի վրէ՛ր փամփոջն: Անկերը էր անուշաւ րակ - թէ գրեթէ րոյրը սպասուկներից զայցնել օտա՛ր - կաններն էին: Տիկին Բաբէկէ ստուգուաւ էր թէ՛ պիտը է իրո՛ւք ծառ քրտ մտնո՛ւմ, մերթապէս այդ վայրկեանն ալ Հատու: Բաւական մո՛կնե նախ - ցաւ ու յետոյ Տիկին Բաբէկէ, որ դաշնակիցն առ - դու Հատում էր: Երեւելա՛րը բայ՛ն Հաշտանիկեանի ղեկաւ ու ներս մտաւ: Թէկէ շատ լաւ էր կատարել Միջրի դիւեր, սակայն պէ՛տք է մտնային: Թէ՛ Լէյսի յաղթած էր երեսուն Հանկ մեր խաղը: Երբ

ԽՈՐՀԱՐԱՊԱՌՈՒՄԻՆԵՐ

ՄԱՐԿՈՒ 28ի ԱՌՔՈՒՒ

Մեր ազատամարտի առաջին շրջանը տեւեց 1878 — 1918 թ. Ուրից շարունակա՛մ տարի, մէկ միլիոնից ավելի զո՛ւհեք տալով, Հաւրէ Կարգի ե - դու, Հայաստանի հանրապետութեան Հիւր դնել, մեր պատմական Հայրենիքի մէկ տարւած միայն: Սակայն անկախութեան երբոր տարին Հայի Թե - ւահիթում, Լեւինեան ու զարգացած քաղաքները զո՛ւնակեց, բռնապետութեան մեր ժաման Հան - րապետութիւնը: Եւ ա՛հա, 32 տարի է ինչ՝ երկու միլիոնից ավելի մեր Հայրենակիցները, երկաթէ միջադուրով արտօնեց աշխարհից կարուած, մասնաւոր են րուշիական դա՛ման կարգ ու սար - ճին: Հարիւր Հարիւր չափ՝ Հայ իրենակիցներն մի - նախուած է ասուն թիւաւոր ... Ինքան: Միա - նա՛մ մէկ միլիոնի Համադը Հայ ապագիւրները ցը - տած ամբողջ աշխարհում, զուրկ սեփական պե - տութեան պաշտպանութիւնից, ներքին երկու ան - Հաշտ ճակատների բաժանուած, մեր մտաղով ան - րու՛նեց ինչ ուժացած ենթակալ, ինչեւէ Հիմա հը - նարաւոր չկուա: Հայկական Ազատամարտի մէջ աշխարհին մէկ կորուստեան ժամին տակնէլ, մեր աղջկանք ջաղաքական, մշակութային ու անտե - սական աշխատանքներ պիտէ մի որոշ ծրարող էր միա՛նա՛ռու ուժերով:

Ունե՛ր « 2000. Թեպարդիկա՛մ անունով էր - կիր ու կառավարութեան, բայց Հայ փողովորը չէր իր Հայրենիքի տէրն ու տօրերէն, այլ դա՛ման րուշիկը: Մեր պատմական Հայրենիքի միւս մա - անի մէջ էլ շարունակուած է իշխել Հանրամարտի Բուրգը:

Բուշիկեան ժամանակ դէ՛մ պաշարելու Հա - մար, միջա՛ռն սեղծ էին րուշի - երկիրներում լուրջ աշխատանքի կատարել: Իսկ թէ՛ այլ պայ - ջարը ի՛նչ ընդի՛մ է կրելու ու ի՛նչ փութելը է անցնելու, Հէջիտը դաշակութիւններ անէլ մարդ - կային կարողութիւնից վեր է: Ապագո՛ւց, մի - շին երկու մեծ պատահարների Հեռուանքով պա - տա՛նում աներեսականից ղէպերը: Միայն մէկ րան պարզ է յոր ներկայ անհիշ պաշարել էլ պի - տի գերմանաց, մէկ կամ միւս կողմի յաղթա՛նա - կով, ինչպէ՛ս, օրինակ, երկու աշխարհամարտերը մերժանք Դաշակեցիների տարած յաղթանակնե - րով:

Այս պայշարի ընթացքին սովետական ու ար - տաստամանի Հայկական Հայրամանների պապ - նում էին տարքեր մեկերի ծածր փորձութիւնների:

Գաւառամայն ազատամարտի ընթացքին, մեր փողովորի շարխալի միմամանութիւնը ապրում էր իր Հայրենի Հողի վրայ: Եւ, ճանաչ - ք մեր փողովորի մէկ Համաձայն օպի՛նանական, միւսն էլ ցարական բռնապետութեան տակ էր, բայց Հնարա՛ւոր կուա: Եղբայրական շարժում տակնէլ, մարտական կրիւններ փողովորա - կան ջաղաքական ցոյցեր կարմակեղեղն ու յող - Թաւալիքը շու՛նէլ:

Գաւառանք տարուան ազատագրական անընդ - Հատ պաշարից եւ մօտ երեւ տարի մէկ Հայրենի - քի դէ՛մ մէկ մայր ապագութիւնը մայրենից յե - տալ, երեք տասնեակ տարիներ է ինչ, միշտա՛ղ - լին բողաքական անպատա՛ւ պաշտպանի դասա - կարումով, մեր ազատասունչ փողովորը ջաղա -

ԱՐԿԻՈՒՅ ԳԱՅՐՆԵ ԵՒ ՄԻ ՕՐ...

Մեր անմահ վիպասան Բա՛ճիկը, Հայուն վիշ - տը իր արտին ու անոր ցաւովը աղաղած, որքան կարողովը կ'երգէր ու կ'երգարէր այն մեծ Օրուն կիր պիտի տանէր: Հայու դուրը Մասիսի գլխին ճաղապա՛ծն ու յաղթանակն ու ուր պիտի դիմէին ամէն տեղի Հայրէք զաղթական ...

Նկատ ալ մեծ երաւը ու Հայը տեսաւ իր սր - աին ուղածը ...

Իրականութեան էր այնուս այդ օրը անժո՛ռա - նային ու պատմական ար միջնակում էր 1918ի Մա - յիս 28ի մեծ օրունաւ:

Որքան վա՛նծ է նուերական է տօնը ու տարե - դարձը Հայրենիքի ազատագրութեան, վեր ուրիշ ամէն տօնե՛ր ...

Այդ օրն էր որ մարդ կը խաղա՛ւ ու կ'ընձնէ խորութիւնը կատարուած գո՛ղտութեան:

Իսկ եթէ Հակոբակ այդ րուշիկն սեւ օր մը կը կորսնցնէ զայն պարտուած է զո՛ւն անոր իշխ - տապը կրկին պա՛նծ ու տօնի այն յայտը ու Հա - տաղով թէ՛ նորէն պիտի մերտասանայ իր երազած անկախութիւնը ...

Որ աղըր չէ ունեցն էր պատմութեան ընթաց - քին աշխարհի երեւեթներ, իրեն Հեռուանք ջաղա - քական մշտնջողութեանց ու խաղերն:

Որ երկրի չէ ունեցն էր Բնումին ու քա - ռեկանը, ու միայն օտար պետութեանց Հեռ, այլ եւ իր իսկ պետութեան ու անձամաներում մէլ ...

Բայց եւ այնպէս իր Հու՛ճիկ կամով ու Հայ - րենա՛ւոր մարդը գո՛ղտագրութեամբ մեծը ընդած է նորէն իր անկախութիւնը ու ազատութիւնը:

Եւ դառնանան ու ազգութեաց գտած են իրենց պիտիքը՝ յարեկան այլոց, ինչպէ՛ս ու Հայրենա - նա՛մ ու Հերոսները՝ իրենց փառքն ու պատիւ, թէ իրենց ողբիւթեան ու թէ յետ մահու: Գաղափար չէ մեծիկ ...

Ով որ տառապած է ու իր մորթին վրայ կրած ցաւն ու մորթնը, ով որ իր արտին վրայ դաշագն է դաւտնութիւնը ու միշտը ինչպէ՛ս Հայու արքին, ով որ իր գիւղ յարդը այդ ազատութեան ու ար - Ժանի է անոր տիրապետու:

Ան որ գիւրի է ու քանապիւրում, ինչպէ՛ս Թու - յունք մայրականի մէջ, ան է որ իրապէս կը զգա իրենի՛սան ապրելու ու աղաւ յնչիւր, կարօտը:

Ով է տառապող Հայուն չափ: Ով է կրքեր չափէ անոր շարխալանքն ու կրած Հայրամանը: Որքան, ան ալ իրաւունք ունի տիրապետու իր կարուստը դարձան, իր Հայրենիքի սուրբ Հողե - րուն:

Մենչ այդ, պէ՛տք է լռեն ամէն կիրք ու նա -

քական պայշարի զաղալը շրջանի է արարած:

Հայկական Հայրենի յ 75 տարի է ինչ քաղական փութելոց անցած, գիւրամոգիական սեղանի վրայ յաղթել, իր արարը լուծումով է պատանում:

Մեր ազատագրական պայշարը շարունակող Հայրենիքին պէ՛տք է լրջերն ուսումնասիրեն վերքին մեր 75 տարւան աղալին գրականա - րեան, ժամանակ ջաղաքական, ուսումնական ու երկրաշին բաժնիները, որպէ՛սզի կարենան օր - տուէլ մեր մեծը բերուած Հարուստ փորձա՛նա - րիւնից: ԲՆՃՈ

— Ոչ, Անգլիացիներուն կ'օգնէ նշանաւոր փո՛քիկը, որ յաղթած է մերապակին թալ նշան: Սակայն կրնա՛մ ձեզ պատկոյցնել Սալ այնուս այս տեսակ ժաման մը չէ մնացած:

— Այ, ժամ յաղթած իդական ծանր մը մէ - րական լինա՛ով: Տիկին Բաբէկն էր:

— Ինչ րակ կ'ուզէր, Սուլի, Հարցոյց Նել - պէրկ, քանի որ Հէր Միլլերը մի քանի կ'ապագոյցնէ թէ կրնա՛ւք վառա՛ւ ըլլալ: Այն դիւն իրականա - րեան, սակայն մեղք որ Հոս չէ: — ԲՆՃՈ:

Լուսնեմարը մէկ երկրաշինների մէջ ոտի - քալեցա՛ւ էին ու լեւալանի ինքն կը նայէին: Տիկին Բաբէկէ աչքերը աչքերու յառած պէ՛տք կ'ընցած էր:

— Այս մարդը Հէր Միլլերը չէ, շարունակեց, սակայն ծանց մը մնացած էր ընէ մը: Փնդը եր ա - լալին մայրկեանից Հացիկեան ըլլալը, բայց ինչ - ցան իր յի սիւրբ: Կատարել էր արքիպիս: մէր: Այ - տը, երբ այս տեղեւոր մտաւ, փոխանակ ամբար - նին մեղ արեւուն, որա՛ւ ամէն քարեկն: Այն տակն Հացիկէ ամէն ինչ: Այս զիւրի գորտար լու - րի տակ նայեցա՛մ իր արեւուն մէջ: Միլլերի աչ - քեր լին տանը: Եւ կրնա՛ւք գուշակել թէ ով է այս մարդը: Փոքիլիսի Հեռ կ'աշխատէ, Լեւալան - նա՛նում Բա՛ճիկիցի Հեռ, որ տանե՛ր զիւրաստու - րիւն ար արած է Կրնա՛ւք ընէ թէ Հեռ պիտի եւն է ու անդադարական արեւտապա՛լ էր, խորից րուշի, Խաղեց նաեւ, զիս միջին: Այս զիւրի:

(Եպ.)

ԵԱՅԻՍ 28Ը

ՀԱՇԻԻ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԵՆ

ՀԱՒԱՐՇ ԿԱՐԴՈՒՆԻ

ԱՌՍԶՈՐԴ ԲԱՅՐԵՐՈՒ

Գինը 800 Ֆրանք (վառարի ծախքով 850 Ֆր.) ,
ստրանային հման 1000 Ֆրանք: Դիմել Յարադի հա-
ցէով :

Մարտիրոս Եւր
բաժանորդներու և

Նախաձեռնութեամբ Սերաստիոյ Մուրաւ
Ռետումնասիրացի, Շապին Գարահիսարի «Ռազ-
միկ» միութեան հետ եւ սիրայօժար մասնակցու-

NOV 1 1961

Բուլար ծախքերը կը զնաւորին առաքման պա-
տան, ծրարները կը յաճախեն առանց տեւէ ծախ-
քի կամ ձեռագիրպատճան, առաքողին համար :

80175656

ԾԱԽՈՒՆ ՏՈՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՇՎԱՐԱՆ

TAVERNE MAUBEUGE

ՌԻՏԻ ՀՐԱՆՏ

Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՀԱՅԴԵՆ

ՕՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE
HARATCH Fondé en 1925, R.C.S. 376-285
Directeur : SCH. MISSAKIAN
17, Rue Damesse — PARIS (13) Métro : TOUBIAC
վճարում 1100 ֆր., Տար. 2200, Արտ. 3000 ֆր.
Tel. GOB. 15-70 Կին 10 ֆր. C.C.P. Paris 1678-63
Mercredi 4 JUN 1952 Չորեքշաբթի 4 ՅՈՒՆԻՍ

ՀԵՂԷ. ԳՈՐԾԱՂՈՒԻԻ
ՍՊԱՌՆԱԼԻԲ
ԳՅՈՐ, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

28րդ ՅՈՐԻ - 28 Հունիս No 6179-Նոր շրջան ԻԻԻ 2190

Խմբագիր՝ Ե. ՄԻՍԱԿԻԱՆ

ՄԱՅԻՍ 28Ի ՏԱՐԵԴԱՐԸԸ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷԶ

***

Ինչպես տեղի տարի Մայիսի զինգեղի ամ - տան, այս տարի ալ խոստենալ յնշուած էին ճոր - քաղաքացիաւորստի սրահները, առիթնու համար անկախութեան արարողութիւնը մնաւ մը եւս միտքե - ռը եւ թարմանային եւ իր աւաւածէին զնչի ալ զինգեղի թուականը, կըր Արարչական զարմի - վրայ հաշտապատ աղիւ մը կը տարուի ճաւա - րաները կը պիտէր, կըրանիցանոյլ արարել : Համապատասխան եւ ուրախութիւն, ինչպէս անկա - խութեան պահելու եւ Հայաստանը ծաղկեցնելու մասնագործութիւն :

Ներկայ էին կողիական ապրելու ներկայա - ցողները, Արարածի նախկին կառավարու - թեան պատասխանատու Փարիզիներէ Ազգի Ձիւնիկէլ, երայրք քրթիք Ձիւնիկէլ եւ լուսա - կը՝ ապա Քրանտ քանիւն, Դեղէնյորի, Արեւիկ - յի, Գլարաւազէ, ինչոցէ եւ կողիական տա - րապոյլ սպաններ, Արքիմանի նախկին Գաւառիկա - ինքեան անդամներէն Շէյր իւլ Սոյաժմ եւ Հա - ճի Քէյրի, ինչպէս նաեւ Քոմիտասի որդի Քա - ղիկէլ, Հեւոյի. Կոյիկոյ ներկայացուցիչ դերա - պետ Կուրիյա, Ուկրայնայի ներկայացուցիչ եւ ուրիշներ :

Հայերէն լինեմ Յմանալ Պ. Աստ. Կարենցի, Այո Շարխիւթեան (Հակոբակ իր առաջնային վի - ճակէն), Պ. Մ. Բոնեմիսթը եւ ուրիշներ : Հանդէսը բացուեցաւ երգչախումբի աղա - տութեան լույս զայնորդներով, Վարակիցի եւ Մեր Հայրենիք, ղեկավարութեամբ ընկեր Ս. Յովհաննէսեան :

ՆԱԽԱՊԱՀՆԵՐ ԲԱՅՈՐԵՆ ԿՈՒՐԸ

Հանդիպել կը նախապատրուէր ընկեր Հրաւոյ Սա - մուէլ, նախագահ Հ. Հ. Գաւառիկեան, որ խոսեցաւ նախ Քրանտի, յետոյ Հայրենիք : Հաւա - թէ այս տարի եւս Հայաստանի անկախութեան տա - րեղորդը կը տանելու տարաբնու մէջ Վախի 28րդ Հայ Ժողովուրդի պիտի թրջէ և, անոր կեր - անութիւն կրնէ ժամանակները բերին Հայու - թեան բոլոր խաւերը, առանց դատանքի եւ հա - մարտի իրաւորութեան : 1918թ ժամանակեան պատեմ - կան ճակատամարտները ընթացիկ Հայ գլխաւ - ատ քաղաքին էր որ պարտութեան մասանց զարա - ղոր թուանքին եւ անոր պարտութիցը ապառ ու ան - կախ Հայաստանը : Այս քաղաքին մէջ ինչոցս ճի - ճի մեր առիթ զան մէջ զինքն զինքուր Կրէճը : Վերջապէս ի՞նչ ոչ մէջ Ժողովուրդը այրեա - լու առաջադիւն եւ այրեալ ճիւղի տուած է ապրտու - թեան Հայաստան, որոսն Հայր : Անանց քրքրելու հին պատմութիւնը, կը տանելու, որ թան ապրտու - թեան ընթացքը, 1895-1915 Հայութեան զրկիւ կեր - քը արեւըր Քաղաքին եւ ապրտութեան ճանապարհին վրայ : Երբ անկախութիւնը ճանաչ բերեց Հայու - թեան եւ ամբողջ աշխարհը ճանաչ ճակատագրա - կան եւ երկրորդ պարտու մը : 1917 թուինիկան յաղթարիւթիւնը կոլիկական ճակատը պարտու - թիւն որ ուս զօրքերէն, միակ ձեղնով Հայ համաւ - րական զինգեղը՝ Բրքական ուժիկ ու ապրտագին յանձնի զինգեղ :

Երբայ յանեմ մեր անկախութիւնը : Հարա - կ եւ հեղինակ Քմանցները կրկին կրնէ ձիւն թանգեցին Հայաստանը : Մէկ յանձնարարութիւնն ի՞նչոյն անցնելու Համար Մէկ, որ այսօրեան արեւ - ինքի թափեցին : Անկախութեան տարեգործին ա - թիւ, անոնք մը եւս ճանաչաւորապէս կը յա - րապարհեն թէ՛ անկախ եւ անստանալ կը մտա - ցարեալ, անկախ ու միտքով Հայաստանի կը գա - ղադարաւորեն վրայ, որ կուսին եւ մեր մէկուիկ - անիւն նաւատակներուն եւ. մարտիկներն ի - ճիւն ձեռով միայն ճաւաւարով պիտի մանը ա - տնոց յիշատակելու եւ պիտի լլայմը անոնց արժա - նաւոր գաղտնիները :

Վերջապէս, քանիտար մէկ զայնիկան յո - ւրեղիս լուսնի Քալիքի ճանդիկանները, յետոյ եղաւ ճանդիկան ողնիկներ զրկել բոլոր ա - տնոց, որոնք թուինիկան թանկութեւ եւ արտա - դարեւր մէջ կը առտայով, ապաւնով այն կեր - անի թուան՝ կըր պատուութեան արարչութիւն պիտի թաղակ : Եւ

Լիոնի Աղգ. Տունը

Երէկ պատու ունեցանք մեր խմբագրատան մէջ ընդունելու ժամանակը պատգամաւորութիւն մը Լիոնի, նախագահութեամբ Ազգ. Միութեան անդամաւոր Պ. Արեւիկոյից Կիւլիկեանի եւ ըն - կիցակցութեամբ Պ. Գ. Գալեքի Սոյոմաների եւ Գաւառի Քիւլիկեանի : Փարիզ կեան եւ Հայաս - նակութեան մը կառաւարիկ, ի նպատակ Լիոնի մէջ նոր կառուցուիլից աղգ. կեդրոնին (կեդրոն, զգ - րոց, որդապետ, յարան եւն.) :

Առաջին անգամ եւ որ Լիոնի զաղտերը եղաւ : Բաւական աշխարհութիւն կը ապաւն լայս Բալաքը, զուրի Հանկու Համար Համադրութիւն ձեռնարկ մը : Կարեւոր թէ պատգամաւորութիւնը ամէն օ - ժամաւորութեան պիտի վաշին, թէ կեդրոնայ լու - ճակաւն եւ թէ ունեւորները : Անստանի թանկա - ցին գաւառիութեան մը արեւելիսը աղապարական եւ հայրենապարական Հայաստանները :

ՏԻՎԻՍ ՕՏԵՐ ՄԻԲԱՅԵՆԵՆԻԻ ԽՈՍԻԳ

Առաջին քանիտարը կը Տիւիվ Օտքը Միշալե - րեան որ հարեւորեալ մը Հայաստան : Համարեցին ծրարութիւնն Հարապատ Հայու պէս կը թանձ մեր ցանկը եւ ուրախութիւնները : Իր խօսքը պիտա - յայտնուիլ Դրոմեի նախագահին Տ. Բ. Ս. Երա - րական պոլիտիկանը : Վախի 28րդ նոր թուականը կը թօթալի բարբարոս եւ արիւնաբեր լուծը : Ասիկա ստիւնը կըրպ յանեց : Ոչ Աստուր զոյնա - ղիցը, որ այս Ժրեկին մէջ զոյնապարտութեան թանձ - րութիւնը անոնք ապա արիւնով ինչպէս մեծերը : Մայիս 28ը կը լինիլի մեր Յուլիոս Կա - ճի բոլոր անոնք որ կը սիրեն ապրտութիւնը : Կեցցէ Ժողովուրդներէն, կեցցէ ճանապարհաւոր - ան, կեցցէ ապառ եւ անկախ Հայաստանը :

Տիւիվ Օտքը կըրպ յանեց Հայրենի Անկոր մը, մարտն եւ յառաջ առտայութեանը : Երբոր պի - տի իրաւի բերեւ ծրարացի, այլ բերեւ Հայ : Երոյն Հեռեւեալ այ ձեռի պի մայնանուն մը կըրպ : Հայրենի կըրպոյցին կրնէ անկախութիւնը հի - լինան ընդունելու մէջ 1375ին : Անէլ եւ վեր Հայ Ժողովուրդի միասնաւոր կամքոր եւ միջով, 1918 - րէ տակեւանեալ Հայաստան մայնանուն ղեկաւոր - սիլ առաւառ մը, մեծանոր Հ. Պ. Դանիկեան - թեան Որքան անոնք որ Հայր - լուծի անկախ զե - տութիւն, զոյնութիւն պիտի ունեւայ Հայկական Դարաւ կեցցէ Հ. Պ. Դանիկեան, կեցցէ Միտքայն եւ Անկախ Հայաստանը : Ս. ԳՅՈՐԱՆԵՐԻ ԶԱՆԻԸ

Ճաղորդ քանիտարն էր Պ. Ստեփան Բոչարեան որ կըրպ ճառ եւ կարգաւորեցին կեդրոնի վրայ, քանիտարը պատմեց թէ ինչպէս կը տանու Հա - յաստանի մէջ անկախութեան տունը : Նկարագրեց օրհասական պայքարը, միւլեւ յաղթանակը, երբ սկսան զոյնանիլ կիլիկիան զանդաւորներ :

Կապալարական ճիւղաւորները մեր երկրի ա - ղաւորութեան նախաւորութիւնը դարձաւ, իսկ Սարգս - րապարտ ճիւղաւորները Հայաստանին : Ապա աղ - յարի կը տանց Կովկասեան Ժողովուրդներու յա - րաբերութեան վրայ : Հայրենիցը կապալար - թեան անկախութեան լին : Ան յարկին եւ կու - սակցութիւնները կրնան փոխադրուիլ, ձեւափոխ - անիլ : Երկրին եւ որ բոլորը պիտի աշխատեն ու - ղի վրայ պահէ ին :

ԸՆԴԵՐ Ա. ԻՍԱԶՆԻՆԻԻ ԽՈՍԻԳ

Երբոր քանիտար, ընկեր Այոն Բախալիսիւմ մասնաւորապէս լինալ թէ ձեռքերիցը եւ ապա յայտնական զարգացմանը եւ, ոչ կը մեծանին եւ ոչ ալ կ'ընչանան : Երեւ ճաղորդ տարեկան. մեր պատմութեան ընթացքին ճիւղաւորները մեր թէ կ - նանք ապրի, իսկ Մայիս 28ը մէկ դրաւաւ եւ Հա - յոյ դարաւոր պատմութեան Կա՛յ այն Ժողովուր - ղին որ կը ապրտութիւնը յաղթել ի զինքն եւ մա - ղապետութեան կուսակ : Ոչ մէկ Ժողովուրդ ապ - տութեան եւ անկախութեան կը ստանալ տարեկ : Ժողովուրդները պիտի եւ կ'ընեն միայն կրնէ ան - փական ուժին : Ուստաւ անգամ մարդը ապառ ապրեցան : Մեկը կ'ընէ եւս թանկութեան կեցցէ այն Հայաստան որ կ'ընայ կուրիկութեանը լինալ :

Ժամանակի պիտեմութեան պատմաւոր ինչոցս - ունեւայ Հ. Պ. Ե. Երա Միտքայն, Համարայն - ղին եւ թր. Կ. Խալիկ ուրիշները :

Իսկ Տիւիվ երեւոյթութիւնը, զաղապար Մարսել Cartier որ ապրտուած էր Վախի 28րդ կըրպ, էր

ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐ ԿՈՒՄՍԱՑՈՒԹԻՒՆ ԿԵՐԻՐՆԵՐԸ

ԽՈՒՂԱՐԴՈՒՆԵԱՆ, ՍՊԵՆՈՎ ՓԱՐԻԶԸ
Մայիս 28ը յոյնքեան տարի, շատ եւ փա - ւաս թուարկութիւն կըրան ճանաւոր լլայմը, կառավար - ութիւնը կը շարունակէ արաւարդ լինելու ճանդ - ձեւը անէլ, յանուն ապահովութեան եւ քաղ - կապութեան :

Կրած էինք թէ շարքի առաւառ ուսուցիչն - Թիւրք լուծի ուժով զանաւոր Համադրար կառակ - ցութեան Փարիզի կեդրոնի մեծ լինելը, որ կը դա - նին Փէլիքէ եւս Թաթաւի Ժողովներու անկախ - րը : Այս առթիւ կըրեն նախարարութիւնը ղեկը յ - ցը Հայաստանի մէջ ի՞նչ թէ խօսարարութիւնը կառարաւում եւ ոչ միայն վերջինիս լինելը մէջ, այլ նաեւ ծրարանքի Կանցար Միութեան, Խաղա - դութեան մարտիկներ, Փր. Հանքապետական Եր - անտ. Միտքայն, Եւրիկեան Ք. Բ. Քիւրեան, եւ Համադրար կառակցութեան Սէն ճաւաճիկ (120 Լաֆայէթ փողոց) կեդրոններու մէջ : Մայն ինչ - ամիկութեանը զաւառ (ժամանակաւոր Մար - քի, Կարտի, Նեմի, Լիոնի, Կրիսպիլ, Է - Լու Ռուլի եւ Բիլեմի ձեռքով) կեդրոններուն : Մէկ նախ խօսարարութիւններ կառարարեցան : Տէր անկ ուսուցիչները ապրտարեցան լուծի ու - ղի ղեկին :

Խաղապետութեան ընթացքին դաւաւեցան մեծ քանիտարները մարտիկներ եւ զորքիներ : Դը - րաւաւան յոյնքեան ղեկեր, ինքնութեան Խաղա - լին եւ զաղապար ու ղեկարարական Կալապարի ինքնու յառաջ կեդր կեդրեց : Այս բոլորը, ինչ - պիս նաեւ լաւմիտի փաստաւորութիւնը փախ - արեւանցեան դաւաւան ուսուցիչներ կեդրեցին, թմուրութեան Կա :

Բաղնիկ Տ. Գ. Դի կեդրոնին մէջ անտուկեթով կեց ժամկետանի զանուեցան :

Ընչանոյն խաղապետութեան արշաւը տը - րանքը եւ զաւառին ուսուցիչներին կողմէ զի - լերային ժողով մը ընթացքին, որտեւում էր մի - յին խաղապար ժամը 1 :

Համարայն կառակցութեան Փարիզի կեդ - րանակն վեջարարեան մեծ լինելը դաւաւոր տեղ - ղի ունեցաւ խաղապար զանաւորները մէջ եւ տեղե - անիլ զան յորմ ժամ 8,15ին միւլեւ 12,30 : Եւն - ր պաշտակցութեան կը պատմանանոր կողմէ, ո - րոնք ղեկերը ինչ անցնուցան էին : Գաւառայն ղեկ - ար ղալուով թանկ զաւառ ուսուցիչներ կանչե - ղի զարմեկ մը, որ մէկուիկ ժամ աշխատելով իրարու հետէ թաղան մեծ դուռն ու միւլ յաղի - ր տանող երկրորդ դուռը : Միւլեւնիլ տանեալ տա - րաւոր էր երկրորդ էին ղեկի պատմանոր մէջ եւ տեղե - անիլ ղեկերը անկախանք ղեկարարեցան : Մեծ թիւով ուսուցիչներ անկ'ընալիս զարմեցին լինելը, միւլեւ վեցերորդ յաղի : Մայն մը փա - տարկութեան արաւած էին աղմկ : Կըր շեր փա - տալ. ուսուցիչները, որոնք մեծ քանիտարները փախարարութիւնը դաւաւորեցին եւ թեւապարով ղե - կեցին զաւառին ուսուցիչներին՝ թմուրութեան Կա :

Ամբողջ այս զոյնապարտութեան ընթացքին, Թիւրք լուծի լուսնիկները ղեկարար յաղապար - թիւները անանքներին վրայ եւ պատմանոր - թեան առեւ ղեկը թանձ անցնալիս յաղապար - անք կ'աւանդէ : Ուսուցիչները կըրպ զաւառ զա - ւանք բոլոր լուսնիկներին ալ :

Լաֆայէթ փողոցը լինելը դաւաւոր անկի - ղիւրութեան տեղի ունեցա :

Փաք Տիւրքիլ եւ Թիւր փաստարաններին եր - կուր յանուն կրնէ պաշտարանի Փարիզի վե - րանքին տանելու առաջին նախարարին ներկայա - ցուցիլ ղեկարարը որ Երթով Համադրար կառակ - ցութեան Կա :

(Լաֆայէթ յարաւարութիւնը կարգալ Գ. Ե)

աղմկը իստըր ղեկար է :

Վերապարտականութեան լուսնիկ Բաղնի Կ - Գալեքին զանաւոր կառակցին Խաղապար Բաղնի Կ - Ե : Յնույն նոր եւ ապրտարար ուժ մը էր որ ունեւորեցին յանելու Խաղապար Զաւառ Մե - լիկներին : Զաւառայն, ընդամենը եւ արաւա - կութիւնը կըրպ ղեկարար Եւրիկեան : Օր. Հա - կուի-Կուլեան արաւաւարտութիւնը ձեռնարկով - տաւանց կուր մը Զաւառ : Երթուցին Պ. Բիւլիկ - Երթուցին Օր. Երթուցին (զաւառ) : Ընկեր Ք. Գալապետական արաւաւարտ եւ Անարանիկ յո - րեանները առթիւ իստան ճաւաճ Հայաստան : Եւ Արմենիկ : Յոյն տաւա Թէ որոսն լաւ ինչ - անիլ, նոյնքան ղեկարար արաւաւարտ մըն է : Օր. Անուրիկ Անարանիկ զաւառայն եւ արաւաւարտ կեդր զաւառին կուրներ, որոնք զանաւոր կըր - կեանքար Օր. J. Cavard : Յնույն պարեմ Կ. Խալի - կարակով պարտարար :

Հանդէսը վերջապէս կըրպարեցին Բերեւ. Անդրեանով, Երթով ղեկարար Կ. Խալիկ : Եւ Երթով միւլեւ լայն :

ԵՐԶՈՒՆ ԲՈՂԱՆԻՏ

Գաղափար : Ամբողջական լուր մը լսողոցից այս կողմ-
մտնեման ... Կենտրոնայ զուտ պիտի հրատարակ չար-
քն եւ նոր կուսակցութիւն մը պիտի կարգէ : Մեր
գաղափարական կեանքին մէջ նորարար գիշերային ա-
կառնական կ'ըլլային, եւ երկուքինընդ զաւանդով,
պիտի բանէր թէ երկու տարի վերջ երեքսիրաման
եւ ընտրութիւնները չլսաւ չլսեց յառաջանալից
եւ ստեղծող պիտի ըլլայ :

1950ի երեքսիրամանի ընտրութեանց ժա-
մանակ, միայն երկու կուսակցութիւն, Հալոյ եւ
Դիմկիստար ճակատային եղանակ, « Միլիթի » ծր-
ագրաւորական կազմակերպութեան մը խառնուե-
լաւ զորքի իւր վերջին ճնշող մեծամասնութեամբ
մը Դիմկիստար կուսակցութիւնը շահեցաւ ընա-
նութիւնները :

Գալ անդամ « Միլիթի » կուսակցութիւնը աւելի
դրացած հրապարակ պիտի լինէ, եւ մինչ այդ
նորարար կուսակցութիւններ որոշ չափով պարզա-
պիտի մտնէ : Միայն թէ անոնք որ նորարար կու-
սակցութիւնները կը կարգեն, թող լսաւ մտածեն եւ
անյայտ իրեն հրապարակ :

Երկրորդ պէտք ունի ծառայութեան կոչումն
ունեցող հայրենակցութիւններ : Այսպէս ժաման-
կեանքս թէ ու պէտք է գրգռեալով այն քաղաքի եւ
մեծնախնայները, որոնք կոչումն ունի ստորացնել
մեր երեսփոխարէն Բաղդադիստարութիւնը :

« Այսպէս չի մնա ալ Կենտրոնայի Ստապը կը
գրէ : — Խաղաղութեան ամենէն ճշգրտեալ ճամբան
սկսածով Ժամանակ : Կենտրոնայութիւնները կու-
սակցութեան ճաշը կուսակցութեան դէմ եւ Գիւրգ-
ցիական կուսակցութեան մը ալ կողմնակցաւ : Ե-
րկուքն են երկու կուսակցութիւններուն շարք ա-
ղափարական հասարակ, կուսակցական ղեկավարներ
եւ իւրաքանչիւր կուսակցութեան փափաքով կու-
սակցութիւններուն շարք պատկանող մարդիկ ու-
նենալից, այսօր այս փիտեակի կը մտածուէնէր
միջին » :

« Տիւնեա » թերթը կը գրէ — Անդադալի քա-
ղաքական շրջանակներուն մէջ որոշան ինքն
եւ իմեթի ինկոնի վերին պատշաճ քանակային գա-
ւառներն մէջ : Իր քաղաքութիւնները կոչումն են
զգուշորակ յարգելանք երկրին մէջ : Զօրաւոր
հասարակ մը կալ լինողը Ազգ - Բողոքի ընկերու եւ
Իմեթի դէմ թնդնիլով անհանգիստ :

Իսկ « Պէտլու » Զօրաւոր հետեւող շնորհալից
յայտարարութիւնը կ'ընէ -

Իմեթի ինկոնի դիմադրական դատարար մըն է :
Երկրորդ ինկոնի պարտաւորութիւն ժամանակ, կոչ-
ւելի իւրաքանչիւր եւ Կենտրոնայի պատշաճ ա-
նկող, յարգանք մը մէջ պատկանող մըն է : Մեծ
գիտարար (1) Համադրութեան շարժանքն ու
լուրն եւ Իր տեղեր Բաղդադիստարութիւնը Կենտրո-
նայ, ուղարկ էր այս ճանաչող տարրեր ձեռով փո-
խանցել պատմութեան : Երկու պատմաբան զին-
ուողականները Կենտրոնայիցն այս չարափոխու-
թեան եւ հրատարակական տուրի :

Այն պահուն ուր ինկոնի պատմաբանը չարա-
ղանց աստիճանք էր եւ թշնամի աստեղծութիւն-
ներ ձեռք բերած, ինկոնի անողական ճանաչողի
հրաման տուաւ քանակն եւ Կենտրոնայիցն ուղ-
ղութեամբ փախելիցն իրենց յարգանք մըն է մէջ
պատկանցաւ եւ զաւանդել եղաւ : Բաղդադիստար
մէջ քաղաքի եւ թափի այս մէջ Համադրութեան
եւ Իւրեքեր թէ ինչպէս պիտի փոխէ Իր հոգին
նորն միջոցին աստեղծապէս մը դիմել դասա եւ ը -

ՊՈՒՏՄ ՄԻՆԱՂ

ՄԱՆԵՐԳՈՒԹԻՒՆ ...

Եթէ, զատկապութիւններու որոշներուն յա-
մարտը էր, ամենամեծ մասը Եփրատ կ'ուղիճէր
եւ մասնակցութիւնը արարողութիւնն է :
Եւ շատ կ'արդիւնէր այդ մասին Քան դատա-
խօսութիւնը ...

Եթէ այդ կուսակցութեանց յամարտը էր,
փորձեցէ ըստն :

Ունիդիւրներուն մեծ մասը, սրան զուտ ա-
ռալ, իրենց մասնակցը կը մարզեն՝ նախապահին
ուշադրութիւնէն չըրիպելու համար :

Եւ ա՛յ, մասնակցն ցցովի արարողութիւնը
Եր սիսի՝ մասնակցն յարձակողական տարաքի մը
բանկով նախադարձ եւ դատարար :
Նախապահ : — Երկրորդ ինկոնի մի չուրի ու
կարճ ակցեցէ :

— Հայրենակցութիւն, դատարար շատ լուր ա-
տալապատեալ, քաղաքի աղաւթ կտոր մըն էր :

— Գրախոսութեան հետ կապ չունի այսօր -
ուսան դատարարութիւնը, ընկեր, Մեքենական
Գիտութեան մասին է :

— Մի բնդմիջէր, Պ. Նախադարձ : Ամեն ինչ
զրպակութիւն կ'է իրան նարոնին, Նորինի երբ
Իր գրէ Կենտրոնայիցն լսալ, քաղաքականութիւն կը
միպատի, իսկ մեքենայականութիւն ինչու պարակա-
նութիւն պիտի ընկալուի :

— Երկրորդ մի հետադարձ դատարարին ինկոն,

ՁԱՆՈՐ ԳՆԱԽՈՒՆ

ԳՊՐՈՑԱՄԱՐԻ 75ԱՄԱՆԸ

ՄԱՐԹՈՒՆ, 26 Մայիս — Իրաքական Տիւնեա
ընկերութեան 75ամակը մեր քաղաքին մէջ ալ
ստեղծեալ : Մայիս 24ին : Նախաձեռնութիւնը
ստեղծան էին իմեթը եւ տիկնիկներ, գրաւորա-
կեանք Տիկնի Տօթթ - Բէլուսի եւ Տիկնի Զապի
Մարքուրի : Իր նախադարձը Տօթթ - Բէլուսի, որ
պարզապէս Իրաքականիցն արդարաւ աշխատանք-
ները, թիւարկել կարելի ըրէր միջոցներով ա-
տաւել անոր յաջատեան եւ բարգաւաճման :

Իրաքականիցն վարդաբանը ուղարկ մըն է ոչ

առ — Փայտ, Բնամուկ նախնային սկսաւ : Հը-
մանկէն ձեռք բերակին զուրիկ ...

Անոր վրայ մեծ հրամանատարը թափառուե-
լով ասորմանման տարուեցաւ : Ինչ որ պահ մը
ստեղ մտել մըն էր, արեւին վերածնունդն արձե-
նալ եւ վերածնունդն հրամանատարութիւնը :

Յետագային, երբ Ինկոնի փորձեց յարգա-
տեղութիւնները եւ այս գիտնականական առեփը
աւարել ձեռով ներկայանցնել ուղեց, երկու պա-
հիւն գիտնականները, զորավար Պաք Կանուր
եւ աստիճանի անդամները գրէ — Գրա-
ւորաւ Բիւլփթի հրատարակչան պատեալական
պատմութեան յանձնաժողովին :

- Հրդեհի անողուղէն կրնան ինչն :
- Ինչ մարդը ի՞նչ պիտի ընեն :
- Անշուշտ պիտի անանենք :
- Այ, քաւ : Տիկնի Բազը կարծեալ, արդէն
զէն կարծեան մը մէջ կը գտնուէր, անոր մա-
հօրդ ոչինչ կը չանէր :
- Երկու քաղաքներ : Սուրի, քաղ ցած ձայնով :
- Ձեռ կարծեմ որ կարծեալով փախել ճնդիկ
ստեղծուել, քաւ : Երկրորդ, հասարակաց հոն ալ
ստեղծուելու տեսլական են, ասկայն ի գին ա-
մէն քանի, Երեւն մէջ երկու հոգի պէտք է փա-
խել : Իմ ծրագիրն հետեւեալն է : Ինչպէս Կիւր-
մըն քաւ արդէն, Փոսթիլի եւ ստեղծուելու պա-
շտեղէն են այս սենեակն եւ կը սպասեն իրենց ըն-
կերթ փառնիկ ասորմանիցն, յարաւակնը : Հա-
մար : Սակայն Երեւնի պիտի չտայ արդ աղաւ-
նայոր :

Կանգ պատ : Եւ ինքն ուղեցն անոնքի : Դա-
նիկ մարդակը արարողութեամբ աւելի հանդիս
դրացած էր ինչպիսիք անհիշանելու գուրին մէջ :

— Սուրիին երկու այս սենեակին գուրը կ'ըլլի
ուսանց կականած արդիւններ, շարունակել : Երկ-
ու պէն, նկատուելի որ ան մեզ դուրսեացնելու հա-
մար : Հոն կանոն էր :

Լրտեսները իրենց հասանութիւնը յայտնեցին :
Նիւլիկի Սուրիի գարձան :

— Սուրի, քաւ, պէտք է որ ի գին անմէն քանի
յաջողիկ գուրը կ'ըլլի : Յետոյ իմ խնամարար կը
նստի, անաւանիկ քանակին : Նստի կերպարանիցն
պիտի երթան եւ երկուքիցն պիտի պարմեն :

Կենտրոնային մարիա, որովհետեւ մտածեմ եմ Գոն -

պա թէ ոչ խօսք չեմ տար :

— Աղաւթութիւն մը կ'ապագէ : Ո՞ր դարու մէջ
կ'ապրիր : Եւ այդպէս եմ ուզած որ պէս խօսեցի եւ
միտքս քանցատիրու :

— Ընկերը ինկոնի կը ընդի : Կարգը իմն է, նա-
խանցող դատարարութիւնն սկսածն պէտք է լրա-
ցանք մայրը :

— Բարեկամ, այսօրուս դատարարութեան հետ
քաւ կապ չունի ձեր քաւը :

— « Կարգը » ո՞րն է : Մարդ, իր բանկերով
կանոնի պէտք է լսէ՝ երբ ընտրութեան մէջ Ուղ-
եանցողի դատարարութիւնն ինկոն չաղի : Այսօր
կըցալ ամփոփել եւ ընդի չաւ : Աղիւն զարեւող
դրացած էր :

Հի, հի, հի ... Կա՛յ այս աղիւն ... Ծծըր

— Նախապահ : — Երկրորդ շատ հետաքցալ : Ես-
թը Պ. Կարգանքանքինն է :

— Եւ անիկ անալ վերցնողի մասաւ, քալց զո-
ւր ընկերներ թեւը աւելի երկար ըլլալով, իմն
չաւանա :

— Պ. Նախադարձ, քանի ընտանի է : Կ'աւա-
նալիմ, յարձար դատարարութեան, կարճ թեւով
ունկերները աւելի են շարքերը շտեղծել :

— Երկրորդ, կառաւիկ սող չէ : Ես պահէր,
լուրը դատարարութիւնով պիտի գրաւեցին : Ես-
թը ընկեր ունկերները, դատարարութեան վերջացած
է, խօսք չեմ կրնար տալ : Դատարար մեկնած է
արդէն :

Արաւիկ պատմաւոր — միտալ — միտիտ, ան
միտիկ ...

Հոյ չէ, մենք կը շարունակենք զուրա՞ր մայ -

Ինչ վրայ : Կ. ՊԵՏՈՒՆ

Ժամանակակից սեռի դատարարութեան, այնի
աղաքագաւազման համար : Երկրորդ ինկոնի Պե-
րիսիսիցն պատարար, 1879ին « Մանի » մը Կ-
թիւ անաւան մը կ'ընէլ : Իսկ արդէն մը կ'ընէլ Են-
տանք մը կ'ընէլ, իսկ ընտանիները կ'ընէլ արդ
մը կ'ընէլ : Եւ ինչպէս ժամանակ մը փափաքն էր
որ այս վարժարանին մէջ փառ պահուէն իրեն-
պէն եւ տանձնիկն անալողիկները : Երբ չի
կարծեալը գրաւ տաւել զորակն եւ արդիւնցնի,
Կ'ընէլ անեղծ եւ անփառել պահենք :

Յարկին թիւիկը լիտու կարգաւ Փարիզիկաւա-
րարքին օրհնութեան փոխանցել հաստատեան եւ
վերջացնել յարգանքի խօսքը ուղղովով Իրաքա-
նայի մարիալներն : Ամենիկ երկուքսման դե-
կաւարարութեամբ Պ. Կարգանք Սուրաբանիկը թեւը
իր մասնակցութիւնը կարգ մը աղաւթին եւ Բազ-
մարկին երեւորով : Պ. Կ. Սահմանական Փարսե-
նիկն ուղեւորով մը յանուն Իրաքանայի վարչու-
թեան զանաւանց ընկերութիւն կ'աղաղակարկները :
Խօսք արեւանա : Դանեւ Իր երեսփոխարէն գրաւէ -
տին Կ. Փարսեանիկ :

« Անաւանիկ հասարակութիւն մը որ կ'ուղի-
ճայ լուրիկը դատարարիկ, պատրաստելու հա-
մար յաղաղի մայրեր, ասիկ ասիկ սրբազան
գործ ինչ կը : Ինչպէս ինչ զուգակարկութեամբ մը
վարդ Մայրերն օրն է : Անորով զօրացնողով
մարդիկները Իր յարգանքի տուրքը կուտայ յո-
ւր մայրերն : Իսկ չայ մայրը իրաքանայիկն ա-
ւելի արժանի է այդ յարգանքին : Կարգանքը գու-
րեմ ձեռք թէ արան քան կը պարտի ձեռ մայրերն :
ձեռ Կարգանքին եւ մարդիկներն : Ինչ մը հա-
մարկի մը մէջ Փարսեանիկ հիւր մը իմ զանա-
ւանց խօսքը Կ. Զինալի մը համակամ թէ ինչու հա-
տաւոր տարրերն սեւած է մեր աղիկ եւ չէ մե-
ռած : Այս կիներն են պահած մեզ, Իր բաւկ դիտել
անեղծ զմեզոր :

Նախին Սահմանիկներու կողմէ եղան հախա -
կան երգիք ու պարեր : Երկրորդ տեսարաններ մը
Իր փառք երգողական պարերն որ անեղծ փոխ-
աւանու :

Երեւիկը շատ լալող էր : Բայց, կը կարծեմ
թէ կըրթ : Հասարակութեան մը 75ամակը յո-
րեւանիկ է որ կը տեսնուի : Նախնայիկը Իր բայց
սիկ եւ Բազմարկական հախալէ մը : Փարսեանիկն
մըն ինչ ալ կարելի է արդէն :

Յովի. ՏԵՐԱՆԻԿԱՆ

Երեւիկ մեծնանալուն : Ան երբեք չի ծանոցանա-
թէ մերապարտ է զերման գործադրողներ, որով
զի կարծեալ մը անուանով կ'ընծ հասանդներ զը-
նիկ Գիւրգան : Իր հախալէն :

— Այս, կը հախալեմ :

— Գիտի կարծեալն պարզուիկն զուրակելի :
— Այս : Դան Կիներն շատուկ անեղծիկ կը
մտածեն, ոչ ոք իրենց կարծեալին, լիտու ճնդիկն
ստեղծուել կ'ընեն Միլիկերն սենեակը, պիտի
այդ համարն :

— Լաւ, անմիջական պէտք է երթան : Ժամը
երեւել տալով կարծի է հոն քանտիկ :

— Կատան է թէ կրնամ հասնիկ, իսկ ինչ
պիտի ընեն այս մարդուն :

— Մեք Կարգանքն արեւիկ :

— Անիկ ինչ կ'ըլլայ երբ չաւանքը գալի :

(Գրալ)

« Ե Ա Ռ Ա Ջ » (88)

ԼՐՏԵՆՏԵՐՈՒ ՊԱՅԻՄԱՐԸ

(ԿԵՂ ՎԵՐԶՈՒՆ ՊԱՅԻՄԱՐՆԵՐ)

Փափուկ կայունութեան մը մէջ կը գտնուէր. Բե-
րեւոյ հիմա պիտի մեղանք փառ խորեցալ : Ես-
անգրաւորութեամբ լիցածան էին ինքնահաղաղու-
թիւնը կարծով կը նայէին ինքն :
— Երկրորդ անգամ մը ըսաւ թէ, եթէ ինչ էր-
նայ, Կարգանքն ալ միայն պիտի տանի, քաւ
Երեւիկ, կ'ընայ ըլլալ որ մենք ալ կարտուէնք :
Բայց այս մարդը ան ձեռն ան պիտի կըտուէր :
— Կենեւ, քաւ, շատ ուշ է արդէն : Երբ բարդ
դատարարութեան ձեռքով են մեզի : Միւլիկը տար օրն
է փեր բանտարկեալած է եւ Իր տեղը դրաւած է :
« Այս սենեակը դատարարած է եւ բարդ սպա-
նակները ստեղծուել են :

— Այս ինչ պատճառով մեզի պիտի երթանք,
քաւ : Հրդեհիկ բախուկութեամբ :

— Այ, հրամանիցն Տիկնի Բազը Մեր պարտա-
կանութիւնը աւելի կարտուէր է քան մեր վերջեր :
Մեր վերջին մէկ քանի հոգի պէտք է որ փախելի :

— Իրաւունք ունի, քաւ : Երբեք Բարդար, եւ զիս
ցուցաւ ասորմը շարունակել :

— Այս լրտեսին հախալ մարդիկն եւս հախալ
ունեն : Սուրիիցն մէջ :

— Բայց ինչպէ՞ս պիտի կարտուէր փախելի :
քաւ : Իր սենեակը պարտաւոր է :

Directeur : SCH. MISSAKIAN
17, Rue Damesme — PARIS (13) Métro: TOLBIAC
Vibranis : 1100 ֆր., Sup. : 2200, Արս. : 3600 ֆր.
Tél. GOB. 15-70 Գիծ 10 ֆր. C.C.P. Paris 1678-63
Jeu 5 JUIN 1952 Հիզարարքի 5 ՅՈՒՆԻՍ

28րդ ՏԱՐԻ - 26- Année No 6780-ար չընմ թի 2191

Խմբագիր՝ Ե. ՄՐՈՒՖԵԱՆ

ՄԵՐ ԽՈՒՐԸ

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀԱՅՈՑԱԴՐԱՅԻՆ ԵՐԶԱՆ ՄԸ

Անցնող շաբթու, արտակարգ դեպքեր հար-
կադրեցին խմբագրական սենյակի աշխատակիցներին
օրուան լույսերում, որոնք իրար կը հրմախենին :
Մայիս 26ին կը ստորագրուէր Հայաստանի առ-
ժամեայ դաշնագիր մը՝ արեւմտեան Գերմանիոյ
ժաշկարադպէսն մէջ, նախաձեռնութեամբ Երեւ-
Տիներուն, — Մ. Նահանգներ, Անգլիա եւ
Ֆրանսա :

Դաշնագիրը կը բաղկանայ վեց դիմաւոր Հա-
մաձայնութիւններէ, որոնց շնորհիւ արեւմտեան
Գերմանիան կը դառնայ գրեթէ ինքնավար, դե-
րեկաւորեան իրաւունքներուն հետ ստանձնելով
ժամր պարտաւորութիւններ՝ իրեն հաւասարա-
գոր աղաւալ եւրոպական հասարակութեան :

Գայմառագիրը գործադրելու կը դառնայ երբ
վախճարի խորհրդակցութիւնն կողմէ :

Դաշնագիրները ճանաչարով հանդիման արեւմտ-
եան Գերմանիոյ անկախութիւնը, կը պահեն կարգ
մը բացառիկ իրաւաստութիւններ, զանի որ Գեր-
մանիան երկու մասի բաժնետէն է, եւ իրենց
ստիպանք են բաժնեկից պահել այս երկուսն մէջ :

Յաջորդ օրը, 27 Մայիս, Փարիզի մէջ կը
ստորագրուէին Եւրոպական Բաժանի կողմէի Հա-
մաձայնութիւնը Նիւրնբերգի անձեռն :
Այս առիթի ալ դէպ իր Յուլիոս Կարլսոնը ստորագրուե-
ցան 6 դաշնակց պետութեանց կողմէ՝ Գերմանա,
Արեւմտեան Գերմանիա, Իտալիա, Պիտան, Հո-
լանտ եւ Լիւքսեմբուրգ :

Ամսմեր կը պատահի նաեւ այս համաձայ-
նութեանց վախճարում, ամենիայից զորիկ ձեռ-
նարկելու համար Մանստան օր, շատ բարդ
հանգամանք մը կը ներկայացնէ :

Երրորդ օրը, 28 Մայիս (չորեքշաբթի), տե-
ղի Դիւնկընար դօր. Ինկէլի դէմ սպառնալու քո-
չեկներէն ջոյքը, որ զԺապարար յանդիման ա-
րեւմտի ընդհանրութիւնն :

Կատարութեան համար այս ջոյքը դառնալ
կը պետական պահովութեան դէմ եւ հետադի-
րաձեռնութիւն լաւով կը տարուի այս ուղղութեամբ,
ինչպէս կը կարգադր անի օր :

Դեղիքի ծանուցիլներ արդարեայանելու հա-
մար, կը բաժնիկ անելի երկու քաղաքի մէջ
բաժնեկից : —

1. Համաձայնութիւն տալովորի մը՝ Փաք Տիւ-
րիկ ձերբակալութիւնը՝ ստանց ճիշտի առեկըստ
տեղի երեւոյթանի հանգամանքներ :

2. Տրամադրի համաձայնութիւն կուտակուեցան
եւ ուղեկից կարգադրութեանց՝ կեդրոններուն
պաշտօնական եւ խուզարկութիւնը Փարիզի թէ դա-
ւառի մէջ :

Ճակաւն կարելի էր յիշել համաձայնութիւն թեր-
թիւս ընտրութեամբ երկու երեք օր, նկատի
առնելով անոնց գրողիկ կոչելը : Եւ վերջապէս
չորեքշաբթի օրուան համար կարգադրութեան
ընդէն գործադրելու, միայն նախաձեռնութեամբ
Կոմիտէի եւ Այնտալիսի Դաշնակցութեան :

Ինքնըզոյններ օր օրիկ կ'իմանան այս ներ-
քին տաղանդիկ երեւցները, որոնք լուսաբանու-
եան չեն կարողար :

Երկուրդ մը միայն — այս անցուցարմն ալ ա-
մէն ճակն առաւ արթնութիւն եւ լրելութիւն կը
պարտաւորէ օտարներուն, հետեւաբար եւ մեղի
Գալով արտաքին Հայերուն, լաւատեսութիւնը
եւ լուսնակութիւնը իրար կը դեպադանել, Մա-
յիս 26ին եւ 27ին համաձայնութեանց ամբի :

Լաւատեսութիւնը անոր համար օր, արեւմտ-
եան ժողովրդապետութեան եւ պարտաւորեան հա-
կարդի կը դրաւալ նոր անգամայի : Կարծարքը՝ դուր-
քի՝ քաղաքական, տնտեսական եւ ուսմանական
տեսակետով :

Երկուսն Բիւնմարիցը զարմանկոյթ բարկան,
երեք Սիմիցը նոր շրջան մը կը բանան երկուրդի
պատմութեան մէջ : Միւսմարի ասան Դաշնակցու-
ցանին թէ երբեք միայն չ'ունեն կէս համբան մնա-
լու, ինչ որ այս պատահի :

Յոտնակութիւնը, — փառից այս բոլոր ձեռ-
նարկները ուղղուած ըլլալով եւ Միւսմարի աշ-
կան գրողիկ զանի՝ Դուռ բանալ դրողներին ու
նախկիններուն :

Փորձեն վերածնել անցուցարմն : Ե

Մ. Նահանգներու եւ Գերմանիոյ յայտնի պատ-
ժապարկները երկու ասրէի կ'մեր կը դադուի երկու
երկրներուն պատմութեան դասադրութեան վերա-
բնութեամբ :

Պաք Կարլսոնի ամերիկեան զարդոցներու
պատմութեան այս դասադրութիւնը արդէն մէջ իւ-
րաւորութեան է գերման ժողովուրդի պատմու-
թիւնը, ինչպէս եւ այն յերեքամայն տեղեկու-
թիւնները որոնք տեղ գտան են Գերմանիոյ պատ-
ժապարկական դասադրութեան մէջ, Ամերիկայի մա-
սին :

Խորհրդակցութեանց կը մասնակցին կարգ մը
երկրներու ներկայացուցիչները :

Եթէ չեմ փայլի, մեղի դէմ ալ շատ չարա-
միտ ու զարկիկ քանիք դուռան են՝ ոչ թէ դա-
սադրութեան, ալ պատմութեան կարեւոր հաստը-
ներու մէջ : Եւ ամէն ինքուով — անդրերէն, Փրան-
սերէն, գերմաներէն, իտալերէն, արաբերէն,
թուրքերէն՝ Ամէն օտար, կարծիք մը յայտնան
է մեր մասին՝ կը բարձրանաւաւաւ լույսերը քա-
ղաւով թրջական արդիւններէ : Հոյակապութիւն
կ'աշխարհական անդամ — Հայաստանը ինչ-
քաւ — փորձած է մեղ խաղիկ :

Ունիւմի Զարիկ, որ փախած ասրէի կ'մեր
գրէր կը շարժէ, փախած լաւ արտաստան չի
կ'սպասու Երբ ժողովուրդին, որովհետեւ — ինչ
էր օր կը գրէ 1935ին — զմեր դիմաւորական եւ
պաշտակաւորական դասադրութիւնը երեք հակադրու-
եցան չէն : Կարգադրէր կը առնէին պատերազմի
յուշերը, որոնց մէջ չ'անելիախախտել ձորակումով
կը պատուէ մեղ :

Ինչ Դիւնկընար այս կարգի շարժումը ամառաւա-
նութեանց հակադրուի համար :

Ունիւմի պաղտիկ մարմնի մը, որ հետեւէր օտ-
ար հրատարակութեան, ամառաւալ պարտա-
դրելի, լուսաբանութիւնները խոր եւ չերեք
կարգ մը միայն — բաց առեւտր :

Ոչ, ունիւմի, ոչ ալ ունիւմարի միայն ունիւմի,
որովհետեւ զինչ — զգալի ծառակով դրաւոր լեց-
եւ Տիւր Կարլսոնը զգալի էր Անգլացի կը գրէ —
Հայերի ծանկոյտեան ծագում ունի եւ դիմադ-
րով կը նմանի իրենց նախահայրերուն... Թուր-
քերուն... :

Հայաստանը, բայց լաւեք մեր Թափփփփփու-
թեան միայն... ԵԻՌՈՂԱՅԻ

ՎԵՐԵՆԻ ՅԱՆԿԱՐԱՍ

Դէկի Արարատ նոր արշաւախումբ մը համբալ
պիտի կէշ Փարիզի, Յուլիոս երրորդ կ'ուռմ-
տեսիկ, տալովորութեամբ Ժան Ռիքիէի եւ
Յերման Նաւալայի եւ ինկերակցութեան ուղեի
չորեք երրորդներուն : Կը լուսան ընթան կատար-
բարձրանալ եւ ստուգել իր Տապալիկն առաւ-
պիւր : Միւսմարի ասան Փարիզի ընտանապետական
Բաշարաբիկ լուսալ պիտի հաւաքին դաշնական
հաւաքածոնք, լուսալակներ եւ շարժակաւ-
ներ, ինչպէս եւ հնարեական, ապագայի հա-
ւաքահաւաքական տեղեկութիւններ, Եւրոպական
Թուրքիոյ ալ շրջանին համար, որ կը կոչուի
արեւմտեան Հայաստան :

ՌՈՒՄԱՆԻՅԱՅ Կարգադրի նախապետեաց կու-
տակցութեան ընդէ. քաղաքագիր, կեդրոնի Տիւր,
յալովորութիւն փեթիկը կ'ուրդալ որ այս պաշտօն-
ը կ'աւրէ 1945 մարտ 6ին կ'մեր լուր քարգադր-
ք 51 տարեկան է եւ չ'ուր հայտնակ Մուսկալի
Վերիկ տեղեկութեանց համաձայն, երկուսն
կուրդը, Տիւրի Անա Փաւլուրէ չեղարգարեան
է իրեն ծալ հաւաքած, ուրիշ խումբ մը պատմապե-
տաւոր դէպքերու հետ :

Հիւնիւնիւն վերիկ փորձերուն առթիւ որոնք
տեղի ունեցան Լաւ Վիկարի մէջ Մ. Խուսան-
չէր, ժամադրակներ կը հաստատուէ թէ անոնք
պաշտօնէն քանի մը վարչեան հոգ հետեւալա-
գործ եւ հրատարակելու քանի յարձակումէն ձեռ-
նարկել, Գերմանիա միջոցին հետեւալագործը կը-
ցերէ 800 մէթր մոնետով փառապարկ կ'ունի :

ՈՒՆԱՍՏԱՆ 20 — 50 ֆրանկ զնչէն հաւաքու-
եւ երկուսն իրենց զինքը, տար քրտալը ին-
քերու համար :

ԵՐԱՌՈՒՆԻՆԵՐԸ, ՓԱՌՈՂԱՅԻ ԵՆ ՀԱՐԱՐԱՆՈՒ-
ԿԵՐԸ ԵՐ ԲԱՆԿԵՐ — ԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՎԵՐ-
ԱՌԵՐ ԿԱՏԱՅԵՆ ԲԱՆԿԱՌՈՂԱՆԵՐԸ, ԱՐՏԱՌԱՐԿ
ՄԻՋՈՒՄԵՐ ԶԵՆԻԿ ԱՌԱՎԱՐ

Տեղակի թերթերը ծախսարկ կը նկատեն չոր-
թեւորակի օրուան ընդէ. գործադրու, որ սար-
չուած էր Աշխատանքի Դաշնակցութեան կողմէ,
Փաք Տիւրիկ արեւմտեան պատմութեան համար :
Կազմակերպութիւնը համայն էր մասնաւոր-
ապէս զարգեցիկ երկրակալներէր, Փարիզի
մէկմիայն (փառալիկ) եւ հարաբարեւորէն էր -
Բիւնկընար, չորեքշաբթի տառաւոր ծիսեայ, տառա-
ւորեայ տառաւորութիւնը : Եւ ասկան բոլորն ալ կը
բանէին : Կատարութիւնը նկատի առնելով որ
ձեռնարկը շաղաքական հանգամանք ունի, ապա-
րարեք թէ անմիջապէս պիտի կ'ախակալուի եւ
կ'ապագայական պատիւներուն պիտի եմբար-
կուի հարապիկ պատարարութեանց այն պարտա-
ւանքը որոնք ախակալութիւնը կը դարգեցնան :

Միւսմարի ասան ամէն միջոց ձեռք անուռալ
էր ախակալութիւնը պատմութիւնը յարեցիկ տարու
եւ հարապիկ պատարարութիւնները պաշտօնական հա-
մար : Ներքին նախարար այս առթիւ յայտարար-
եք, թէ պատարարան հարցումը մը :

— Կը կարծենք թէ ախակալութիւնը պիտի չեն-
տեսին Աշխատանքի Դաշնակցութեան հրամանին :
Ամէն պարագայի մէջ, ինչոնքիւր ձեռք տաւ ներ-
քինարկութիւնները պատմութեան համար : Ռիքիէ
գրողութեան պիտի ըլլայ մեր կողմէ : Բայց եթէ
չորեքշաբթիկը խառնակութեան զինքն, պատարարակ
պիտի ըլլայ շատ աւելի խիտ : Բայց պիտի չտար
որ իմ պարտաւորութեան սարձուտուն :

Հանրայնաւ չիտութեանց եւ փոխադրութեանց
հակադրութիւնն ալ ապագարած էր թէ որ
պաշտանն են ալ հետեւի ծրագրուած դրժա-
դուիկ, դառնալիկ պիտի համարուի եւ պիտի կա-
խախտուի, տառաւոր Բուլիկ :

Համաձայնութիւն պիտեք թերթաւոր էին իրենց
հետեւորդներուն՝ նկատի չառնել կատարու-
թեան սղորդարութիւնը, բայց կը թուի թէ շատ
քիչերը հետեւան են այս խոստումին : Միւս
կողմէ, ոչ — համաձայնութիւն անխախտները հրապա-
րակաւ կը զատապարարեն արտաւան դրժադու-
իւ, գրողաւորիկ իրենց հետեւորդները :

Պաք, ինչի եւ երկուսն անխախտութեան պատար-
րութիւններն ալ կը բանին նախարարանի պէս,
ինչպէս կը հաստատուի պատմական տեղեկու-
թիւնները :

Կատարութիւնը արտակարգ միջոցներ ձեռք
առած էր մեծ գործադրութեան լուրը, —
Արիւ, Սիմիցը եւն : Մօտ 10.000 ռապիւլաներ
եւ չ'ունեն պահանջներ անեցան էին Փարիզի կար-
գաւարանական ուժերուն վրայ :

Երեքշաբթի դէրեք հաւտիկ դրժադուիկ սար-
չուած էր կարգ մը տալարաններու մէջ, բայց եւ
այնպէս թերթերը լոյս տեսան տառաւոր մեծ դրժ-
ադուութեան :

× Համաձայնութիւն արտակարգութիւնը երէկ ալ
յայտարարութիւն մը հրատարակուեց Եր, հրաի-
րելով զարմանք դասադրութեան եւ Փարիզի ժող-
ովրդի ստակալիկի պաշարը՝ խաղաղութեան
համար եւ Գալուստիանութեան դէմ : Կուտակու-
թեան պատմութեան թերթ, Բիւնմարից, կը հա-
տատր թէ Աշխատանքի Դաշնակցութեան ջոյքը
— ընդէ. գործադրու — հանդիման շաղաքական է
նախարար հասարակարգ իր կ'ունար անտարբեր դիմել
Փալակաւորութեան հաստատումը : Ինչոնք երկի
մէջ էր յատկացուած էր Տիւրիկ ձերբակալու-
թեան պարտաւորութեան, Եւրոպայի մէջ
պատմութիւնը յարադրուի :

Ծառմական սակաւոյցը
լուսնակութեան

Այլ, ժողովրդ չորեքշաբթի դէրեք ծառաւորիկ
շաղաքական սակաւոյցի օրեկապէր, 253 ղէմ 295
ձայնով :

Վերջին պատմական կարգ մը դժուարութիւններ
ծագան էին, բայց գործադրութեան արտաւան հար-
մարի, հետեւալ կ'ուր ուղղուի Դաշնակցութիւնը :

Ե Գիտենք որ կատարութեան համար շար-
ժաւոր սակաւոյցը լաւովոր երաւելիք էր բան-
տար դասադրութիւն կեդրոնիկ մակագրութեան պահ-
լու համար : Այլ երաւելիք անկ լաւ կ'ունար ըս-
տակալ Փաւլուր զորքանկով, զինքը ինչոնք լուր
եւ իտալ հաստատուեան իմանկ մը վերաձեւով
Կատարութիւնը յարեցի կը յանձնարուի ինքնու-
ր, նոր օրեկաւոր մը երեւակայանկով : Ան կար-
մը դիմաւոր կ'առաքել, արմեշկ անկն չի կըր-
պար անկնիկ, տառաւոր ծառաւոր Դաշնակցութեան
որ տեսական շաղաքականութիւնը ինքնուր ինչ
մէջ մեր օրեկաւոր, բայց պատմապետաւոր :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. Է)

ՀԱՅ ՄԱՅԻՔ ՎԱՍՏԱՎԱՐ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

ԵՐԻՐ ԴԻՄՈՒՆԻՄԱՆ ԴՊԱՐԱՄԱՆ

Տարակերպ չկայ, որ մեր ժողովուրդը ոչ - Խարէի ամենէն օտարած ժողովուրդներէն է - Հին և, հազարամեակներ շուտ հազարամեակ մեր պատմութիւնը, եւ, հետեւաբար, հին և նաեւ մեր Մօզի դաստիարակը -

Լուսնի պատմութիւնը հայ ժողովուրդի հին օրերու մասին, լուսնի մասնաւորաբար հայ մարդի ու մշակույթի ստանիկ նշանակաւորութեան մասին է -

Հազիւ քաւի մը բնիկը, որուն իր պատմին ամբողջութեամբ, անոր արժէքին ու զինեցիկը - Քեան մասին: Մեր խառնահատիկները, — ժողովուրդական զրոյցները, հէքաքիները, ինչպէս նաեւ երգերը իրենց մէջ իր քարերն զարկելու ստեղծագործութիւնը -

Յետոյ, մեր Մօզի ու Մշակույթի փառքին դա - րը, Ե. Դարը՝ իր ինքնազգի ու թարգմանածոյ արժէքներով -

Բայց զարգանք հին ժառանգութիւնը, որով կրնանք խորացու ըլլալ -

Իրաւունք պիտի չունենանք Հայրաստանը - Ե՛րբ յարգանքներ անընտելներ ինչպէսզէն ոչ զգայական մեր արժէքներ յարգողքէն -

Նոր զարեթի խառն աւելանալ հիններուն վերայ, բակու համար, թէ այդ ժողովուրդը, հա - կաւաւ իր տեսանք արիւնքին իր անցեցած փո - փոքրիկներուն, կը մտայ ստեղծագործ: Ստեղծու - որըման է ան՝ հայաստանի օրերուն, տարազոր - թեան մէջ, ինչպէս ապստամբան ու փառքի օրերուն: Մեծութեան ու հարստութեան թուականներուն, ինչպէս նուազատեան ու արցաստեան թե - րուն: Ոչ զարգաթ թմբուքեան ու սնապարծու - թեան, հետեւաբար, անորոշութեան տարած - է զայն, ոչ այ անդադրելի զժառանգութիւն յուսա - հատութեան մասանով -

Մեր օրերուն՝ իր շարունակուի հերթը: Բաժան - բաժան, կողակցական ճակատադրով, բայց հո - ղովայն միացեալ, Հայր իր շարունակելի յաւատիկ, հարստութեան իր ազգային դանձր, նոր ու թանկա - րէի արժէքներով -

Բացառիկ պայմաններ մէջ կրկնաբար ու - կայն, քաւի մը ասանակեակ է ի վեր -

Մտածող ենք մեր ապագային համար: Իր - ժառանգ այդ կայանքներուն վրէժ անցնող ինչպէս մի - անքան ենք գտնուիմ: Գիտի անցնողի քիմիքի - քի, ինչպէս անցեցած ենք մինչեւ այսօր: Հայ - ցունենք՝ որոնք իր պարագայունք մերն իր զին - դակ պայմաններուն հետեւանալով -

Մեր զոյրութեան պայքարը իր մղենք, սուիկ քաւ երբեք ուժեղութեանը: Իր պայքարին, ա - րանց կրնան այդ անգամ, բայց արիւն կորսնի - ցիկով, ապագայանալով, մաշկով հոգեպէս, սիրտանալով զգացմաներով: Բայց իր հաս - տաճը, որ պիտի անցնեն այս տխուր թուական - նէն այ: Արեւին է դեռ հայ հողին: Թաթմ - ու զործուն հայ միտքը, առոր համար հայ մանգաղ - ին պայքարի թուան ենք, հասնելու համար մեր դեպիդրին նպատակին — հայ ժողովուրդի գը - յութեան պահպանումը, արաստեանն ու բար - դասնաճութեան մէջ -

Այս նպատակին հասնելու համար է մեր պա - քարը՝ զարգանքն զնստի վրայ: Մեր դատին հե - տապնործը՝ մեր հայաստանի յուսանալով ու արտադրուելու համար: Նոյն ճգնաժամ ունի մա - իրութեան մեր աշխատանքը — դարդերուն հիմ - նում, հայ լեզուի պահպանում, հայ գրականու - թեան զարգացում -

Այս պայքարին մէջ, մասնաւոր սեղ մը ունի հայ Մօզի փաստիկ ժողովրդականացմանը դը - քը: Հայ մարդն ու մշակութիւնը արդիւնք, դա - րեւով դիտուած, հետեւ է մեր ժողովուրդին: Առ - հետեւի մեծ ուժ մը ունի այն ստանիք որ կրնայ զա - րկայ մեր նուազած ուժերուն վրայ եւրոպայուելի մեղ: —

Կենսական, բազմաթիւներ զործ է զարգացնելու հիմունքը՝ մասնաւոր ֆիզիկով: Կրկնակի հաս - տատուութիւններու քանցով միայն կարելի է նորա - հաս անընդհանր հայ պահել -

Ինչո՞ւն սակայն, այս աշխատանքին մէջ, մո - ռապտութեան տարի հայ փաստիկը: Ինչո՞ւ չկազ - մուին մշակութիւնի ֆիզիկով, հիմնադրանքը, զիտարադարական: Համար հին արդիւնքին դը - ժեքը եւ հրատարակելով նորերունը, մասնիկի շարունակով քանդող թուրքին: Ամենէն առեւ իս - տահաճանութեան ձգտած հակադր՝ հրատարակ - թեան հակառակ ու մեր մէջ, մինչ ուրիշ ժող - վուրդներու կենսաբն մէջ, առաջին գծի վրայ կու - դայ ան -

Հայ տունները, արահներ ինչպէս հանրային հաստատութիւնները պէտք է պարզուն հայ դը - ժեքով, հին ու նոր անընդհանր միջին: Կար - պահելու եւ անոնց մտքին ու սրտին ուժը մեկի հետ ունենալու համար -

Թուրքն շատ հինքեր, բայց ունենի գրեթէ մա - մանակակց ականաւոր գորդներ, որոնք կը մնան

Համազգայինի հերթական յարանք տեղի ու - նեցա: Մուշկ 22ին, Լե Cadetի վերնաշարիչ - Երասխանի: Մ. Պարսպանան շնորհակալացոյց օրուան դաստիարակ, Հ. Ներսէս Մ. Վ. Արեւիկան, իբրեւ հմուտ դաստիարակ, շնորհաւորութեան հետա - ժառանգ արժանաւորութեան պարգիւն է շնորհակա - լութիւն յայտնել որ սիրալոյստար քանն առնւ էր դաստիարակութիւնը -

Հ. Արեւիկան իրեցին անցնել առաջ յայտնեց թէ պիտի ներկայացնէ Մ. Գրիգոր Լուսաւորդե - յանի՝ ըստ անընտելութեան եւ ապա ըստ ներքին եւ արտաքին ըրտ առեւակներու, հետեւաբար ունենի - ղիբները պէտք է զայժապիկը, երբ պատմական փաստերու վրայ հիմնուելով՝ ստիպուի ասանդու - թեան զեղելու կարգ որ հաստատենք -

Ահաւասիկ իր դաստիարակութեան հիմնական մասերը —

Գրիգոր Լուսաւորդէ ընդունում է իբրեւ Հայ ազգին պատմական զարգիլը: Գաղափարը հիմ - նուած է Մ. Խորենացիի եւ Արամեանիցի պա - մունքներուն վրայ, ըստ որոնց Արտաշէս Սա - անանի իր Հայաստանի վրայ յարձակեցա, շա - քաւալար պարտութիւն էր կրեց ինքնով Ա. Մ., սա - կայն ընտաղութեանը շարունակով վեճիվերի ըլ - լալով, յաղդեցաւ ի վերջն Հայոց թագաւորը զաւակաւորաբար օղանմով, պարթեւ ճարտար Ան - րիկի մեղով: Երասխան արդիւ՝ Գրիգոր, ու ինք - ուրի՝ որդի՝ Տրդատ, յաղդեցան փախելու Հա - յաստանէն: Գրիգորը հաւատ Կենսալու, ապաստ - նեցա: Երկուստեայ ընտանիքի մը ծնուն ու որդեճ քաւի իր Տօրք վրայ արարք -

Երբ Տրդատ Հայոց թագաւոր հռչակուեցաւ Դեռեկալիստո կայսրի կողմէ, Գրիգորը Հայաս - տան վերադարձաւ, ստանալ երբ ան մեծեղեց կա - րգանքական կուսութեան էնդիպիլը՝ Տրդատ զայն Խոր վերադարձուել տեսաւ: Տանիները ա - թրեւն անցան, Գրիգորը բռնեց խորհրդակցութեան Տրդատ թագաւոր որ զինք զրեցեց Կենսալու Ե - պիտիտուր ձեռնադրուեալ: Համար: Երկիր դար - մին, քաղաքական օրոքին թուեցաւ, ստանալ մի - անձնակալ կենսի պահանջը զգալով դարձած ճը - ւանք: Իր վերջին մասին Արամեանիցիս ոչ մէկ տեղեկութիւն կուտայ -

Ան առ ի ասանդութիւնը, իր ականքն — Կը պարկեռնէ զապարկալն, եւ ժառանգորդական զար - քը սխտերն եւ ին համապատասխան փառնա - կանից ընդհանուր պատմութեան -

Արամեանիցիս զործ ունեցած է քանի մը տարրեր իմարտութիւններ 490 թուականին: Հա - ղերեւ Արամեանիցիս փոխադրութիւն մըն է Ջ - զարու արաքական եւ յուսանալ թագաւորութիւն - ներէ, ու Լուսաւորդէ զարգացանքներու պարտու - թիւնը համադրած է 14 տարրեր ու իրեն մարտիկութիւններէն, անուան զպէրբով -

Երբ հարցը ընենք պատմադրական անոն -

անձնակալի մեր ժողովուրդին — Գրիգոր Օսե - անի նման զմեր մը ստիպու է, մեծ մասով: Երկու Տեղեկագրական նման մեծարարեւորութիւններն ստանալ է: Կազմի իր ճանչեցեց Ջուրեանի: Օ - սեանի զործերը իր մասն կեն: Արամեանիցի երկու ղիբը ունենի վրայն: Վարտման իսկ ժողովուրդ վրայ ենք: Այս զեմքերէն ամեն մէկը ստիպու դը - րոքի մը նշանակութիւն կրնայ ունենալ, եթէ ոչ առեւելին -

Ինչ բախտաւորութիւն, որ Գալիֆորնիայ մէջ երկու ընկերներ ունեցան, որոնք անձնական զը - հանքերիմանք, Կրկնակի ինքնէն թանկանիլ փաստիկ է: Չենք զիտեք հակառակորդը եղած ժող - արտադրութեան, որ անուշաք քաւի մը տաս - նեակ հազար արծին: Հայ ժողովուրդը պիտի դիտ - նալ զհաճախել կարգ զհաղորդութիւն եւ ինքե - յը իր անուն ունենալ շարունակ, իբրեւ խորհրդա - կից, խառնակ ու քրտակի, եւ ինքեանի հեմ՝ մեր քաւիցի ֆիտակներու փառաւորք -

Պիտը ուրիշներ որ ամեն հայրն առնէ ներս մա - նէր ինքնէն՝ այդ դարը, Հայոց Յեղափոխականի մը Յիւստիանիցի անձնով անձնաճանաչ -

Պիտը ուրիշներ, ամենէն առեւել, որ մասնէնիք ազգովին՝ հայ Մօզի փաստիկ օրդարարներու: Ժողովրդականացնելու մասին:

Յիստիանի լուսնի կ'ըլլան հայ կրկնակի զործը կարգաւորելու, հաւ թէ արտասահմանի մէջ: Ինչո՞ւն, զուրկութեանը, ինչպէս ինքնիցի նման հայ Մշակույթի հակադր, հրատարակա - կանք որ հիմնուած է: Հայ զարգիլը հայ դիբը որ - ճանջ հրաչք զործին, ազգային ազգի պահպանման ու աւժաճանքի մէջ -

Պիտը կրնա՞նք ըմբռնել ձեռնարկին կարեւ - րութիւնը, մեր զոյրութեան պայքարին մէջ: (Խմբագրական ՀԱՅՐԱՅԻՆԻԻ)

ցով, յայտնի կ'ըլլայ որ եթէ Տրդատ ու Գրիգոր - Արտաշէս արաքականքի փառնակ փախան Հա - յաստանէն՝ այդ կրնար պատահած ըլլալ ժողաւոր - թալակ 230 թուականին, բայց երբ անոնք կրկին հրապարակ կուտան պէտք է որ երկուստեայ կ - ճով ըլլային: Կ'ըստի թէ Գրիգոր Լուսաւորդէ մօտ 100 տարի քաղաքակրթին իրաւ, զործ մը՝ ու - րան համար երկուստեային կրնով եւ ապա ու - լինի տարիքի փառքի թիւն անհրաժեշտ են -

Արամեանի պարգիւ կուտայ 224ին իր կը մու - ճի 240ին: Սակի ծնունթ է թէ անհայտնաւ ար - ճաւած է, ստիպել փառաւ քանեք թէ իր սրբին - ճապուհ Հայաստան կեանք է 250ին: Այս թուա - կանքները լին համապատասխաններ ոչ միայն Լու - սաւորդէ թուականներուն, այլ եւ իր յարգողն - սաւորդէ թուականներուն, Կրթական, Յուսիկ եւ լուսն, ինչպէս Արեւստեան, Կրթական, Յուսիկ եւ լուսն՝ Յուսիկի թուր որ փառնաւոր է 372ին եւ որով կաթողիկոսութեան լընալը 34 տարի տե - ւան է -

Այսպէսով, կըր պահանջներ 34 տարի իր փա - ճանման թուականին, ներսերն շուտ հաճախե - 338 թուականին: Այս բաւելի մասին հայ պատմա - րանները նոյն իսկ Օրմանեան լուսնին կը պա - ճեն: Հետեւաբար, ճննութեան տուր արեւ մը ին - տախուր, եւ որ հայտնեցի զապարկական եւ կենդան - կան այս անուր թիւներուն թուականներն -

Ստոյնեան, 446ին իր դրած ենկեղեցական - պատմութեան մէջ կ'ըսէ թէ Հայաստան քրիս - տոնեցա: Գրիգոր Լուսաւորդէի կողմէ, Տրդատ թագաւորի կողմ, արքունիքի մէջ կուտարած հը - րաւորի մը շնորհով -

Եւստերի, նաեւ կ'ըսէ թէ Երբ 312ին Մա - րիկոսը Հայաստան վրայ յարձակեցա, այս կը պատմէ թէ ձեռնարկող Դեռեկալիստո քա - ռիպարը Հայոց Մերմանն երկուսին ապուխ - ճի է: Արդ՝ իր հետեւի թէ Հայաստանի մէջ քրիս - տոնեցա: Երբ անոնք արձան արձանացած էր որ, առ - ճի հանդանոցները համար յարձակուի իր կրկն - Բայց փոխարէն հաստատ թէ նման արձանացում որ կարելի էր իրադարձել այդքան կարճ ժամա - նակի մէջ -

Նոյն Եւստերիս երկուստեայ արեւն առ թիւ մը կը պատմէ թէ ձեռնարկող Դեռեկալիստո քա - ռիպարը Հայոց Մերմանն երկուսին ապուխ - ճի է: Արդ՝ իր հետեւի թէ Հայաստանի մէջ քրիս - տոնեցա: Երբ անոնք արձան արձանացած էր որ, առ - ճի հանդանոցները համար յարձակուի իր կրկն - Բայց փոխարէն հաստատ թէ նման արձանացում որ կարելի էր իրադարձել այդքան կարճ ժամա - նակի մէջ -

Ստոյնեան, 446ին իր դրած ենկեղեցական - պատմութեան մէջ կ'ըսէ թէ Հայաստան քրիս - տոնեցա: Գրիգոր Լուսաւորդէի կողմէ, Տրդատ թագաւորի կողմ, արքունիքի մէջ կուտարած հը - րաւորի մը շնորհով -

Եւստերի, նաեւ կ'ըսէ թէ Երբ 312ին Մա - րիկոսը Հայաստան վրայ յարձակեցա, այս կը պատմէ թէ ձեռնարկող Դեռեկալիստո քա - ռիպարը Հայոց Մերմանն երկուսին ապուխ - ճի է: Արդ՝ իր հետեւի թէ Հայաստանի մէջ քրիս - տոնեցա: Երբ անոնք արձան արձանացած էր որ, առ - ճի հանդանոցները համար յարձակուի իր կրկն - Բայց փոխարէն հաստատ թէ նման արձանացում որ կարելի էր իրադարձել այդքան կարճ ժամա - նակի մէջ -

Ստոյնեան, 446ին իր դրած ենկեղեցական - պատմութեան մէջ կ'ըսէ թէ Հայաստան քրիս - տոնեցա: Գրիգոր Լուսաւորդէի կողմէ, Տրդատ թագաւորի կողմ, արքունիքի մէջ կուտարած հը - րաւորի մը շնորհով -

Եւստերի, նաեւ կ'ըսէ թէ Երբ 312ին Մա - րիկոսը Հայաստան վրայ յարձակեցա, այս կը պատմէ թէ ձեռնարկող Դեռեկալիստո քա - ռիպարը Հայոց Մերմանն երկուսին ապուխ - ճի է: Արդ՝ իր հետեւի թէ Հայաստանի մէջ քրիս - տոնեցա: Երբ անոնք արձան արձանացած էր որ, առ - ճի հանդանոցները համար յարձակուի իր կրկն - Բայց փոխարէն հաստատ թէ նման արձանացում որ կարելի էր իրադարձել այդքան կարճ ժամա - նակի մէջ -

Ստոյնեան, 446ին իր դրած ենկեղեցական - պատմութեան մէջ կ'ըսէ թէ Հայաստան քրիս - տոնեցա: Գրիգոր Լուսաւորդէի կողմէ, Տրդատ թագաւորի կողմ, արքունիքի մէջ կուտարած հը - րաւորի մը շնորհով -

Եւստերի, նաեւ կ'ըսէ թէ Երբ 312ին Մա - րիկոսը Հայաստան վրայ յարձակեցա, այս կը պատմէ թէ ձեռնարկող Դեռեկալիստո քա - ռիպարը Հայոց Մերմանն երկուսին ապուխ - ճի է: Արդ՝ իր հետեւի թէ Հայաստանի մէջ քրիս - տոնեցա: Երբ անոնք արձան արձանացած էր որ, առ - ճի հանդանոցները համար յարձակուի իր կրկն - Բայց փոխարէն հաստատ թէ նման արձանացում որ կարելի էր իրադարձել այդքան կարճ ժամա - նակի մէջ -

Ստոյնեան, 446ին իր դրած ենկեղեցական - պատմութեան մէջ կ'ըսէ թէ Հայաստան քրիս - տոնեցա: Գրիգոր Լուսաւորդէի կողմէ, Տրդատ թագաւորի կողմ, արքունիքի մէջ կուտարած հը - րաւորի մը շնորհով -

Եւստերի, նաեւ կ'ըսէ թէ Երբ 312ին Մա - րիկոսը Հայաստան վրայ յարձակեցա, այս կը պատմէ թէ ձեռնարկող Դեռեկալիստո քա - ռիպարը Հայոց Մերմանն երկուսին ապուխ - ճի է: Արդ՝ իր հետեւի թէ Հայաստանի մէջ քրիս - տոնեցա: Երբ անոնք արձան արձանացած էր որ, առ - ճի հանդանոցները համար յարձակուի իր կրկն - Բայց փոխարէն հաստատ թէ նման արձանացում որ կարելի էր իրադարձել այդքան կարճ ժամա - նակի մէջ -

Ստոյնեան, 446ին իր դրած ենկեղեցական - պատմութեան մէջ կ'ըսէ թէ Հայաստան քրիս - տոնեցա: Գրիգոր Լուսաւորդէի կողմէ, Տրդատ թագաւորի կողմ, արքունիքի մէջ կուտարած հը - րաւորի մը շնորհով -

Մայիս 28ը Լոնսոնի մէջ

ԼՈՆՏՈՆ, 29 Մայիս 4. (Յառոց) — Այս տարի ալ տօնակէց Մայիս 28ը, ի ներկայութեան զիսակէց հարկահաշիւներու ։

Վաստէ էինք թէ այս տարի Լոնտոնի Համայնական Պորտուգալի մէջ Հայկապոլի Միութիւնը մի-ամառաբար պիտի տօնակէին ամառկապարտութեան խախտման թիւերը եւ զորոյցները եւ իր շրջինն ։ Մայիս 28ը իր մօտակար, քայց ոչ մէկ աշխատանքի ։ Սրբէ յարաթ տալով խախտման մը զրկեցին Համայնական Պորտուգալի պատուական խախտաւ-հին Գ. Ս. Քերքեմանի, խնդրելով որ Համայնական Պորտուգալը տօնակէ Մայիս 28ի տօնականատութեան կազմակերպութիւն ։ Եարաթ մը եւս ընթացիկ պատահանութեան թէ ժամանակը կարճ է, պէտք էր 3-ամիս առաջ լուր տալ իրենց ։

Այս խառնապօրանի պատահանը ստիպեց մեղ անխիղաքի հրահր ձեռնարկել ։ Ասանք ունէ միկու խախտաւ ուղղութիւն, բերանակի լուր տուինք մեր ծանօթներուն ։ Եւ ճիշդ Մայիս 28ին խորհրդարէնի գլխեր ժամը 7.30ին Bedford ճաշարանի սե-

անդեր, անոր պատահանը այ մէկ Քաղաքի մէջ խախտաւ անունը իր պարտանքին ։ Այս դան-ցարտեց խորհրդարանի իր քուէ մէկ ։

Ան ապաւե իր պատմէն ։ « Մայիսը քաղաքին մէջ, տղիկ մը հիւանդացած է, ոչ ոք իր լաղիքի թիւիկը դրուի, տղիկին մայրը, յառաւայտ, իր դի-մը իրիկ կնոյ մը ր, որ հոգիներու վայա ։ աղողը թիւիկը մը համարը ունէր ։ Գիւրի կինը կիտրիկ տղիկին վրայ, ու ան կ'ստղոցեանայ եւ այս լուրը իր տարածութիւն ամէկ կողմէ ։

« Եր մը Հայոց Քաղաքին կը հիւանդանայ ։ Ոչ մէկ թիւիկը իր լաղիքը դարմանել զայն ։ Գիւրի կնոյ իր դիմին իր երկու պայման իր դիմ զայն թիւիկին առաջ, նախ որ Քաղաքի իր ոտքը պի-տի դալ եւ ապա պիտի ծանցայ իր, զիւրիկին Աստ-տոնի ։ Քաղաքին կ'ընդունու եւ կը բուժուի ։

« Ժամանակ մը կ'ընդ, երբ Քաղաքը իրիկ ե-լած իր անստուգան, ստակի խախտ մը իր պատ-կերիքը ։ Քաղաքանք ։ Քաղաքը, օգոնք Քաղաքի կ'ունէ, իր տատանակը, սակիւն անուայ ։ Հա-րաւտու մը իր գլխի իր թիւիկը գլխիկին Աստ-տոն, խառնապօր իրիկ ու իր անդրը ։ Իրիկը իր խառնապօրը դարձնել իրէն լաղիք խախտը փա-րադուի ։

« Կէս օրին, ոտքին, արեւի խախտը իրա-ցած էր ։ Այս խախտանք Քաղաքին ճշդուած է Հեղափոխութիւն 218 Քաղաքին, Գիւրի Կարիւս եւ կը ինքն ոչա-խախտութիւն որ անոր է ունեցած տա-ւ-առաւարութիւն ։ Այն երբ ինք Քեղաքան իր գլուխը ։

« Քաղաքը իր խառնապօր իր խախտ ու եկե-ղեցիտը կ'ստղոցեանել կ'ստղոց օտարապորտը ին-քեղափոխութեան մէջ եւս ինք ինքն, որոյց իր գլուխը ։ քայց ճիշդ անկարելի կ'ըլլայ անցնէ լաղիքը անսոց զիւրի կնոյ հրաշալորութիւն տօնա-ւ-Քաղաք ։

« Գիւրի կնոյ արն առնել իր լաղիքին թէ ինք իր ընկերիք ապրած է եւ Քաղաքիկողքէ Գիւրիկա-հին եպիսկոպոս ըր ընկեր Քաղաքիւն Համարը ։ (ՄԱՅՈՒՆԱՅՐ յԱՅՐԵՂՈՎ)

զանկերու աթոռները բոլորն ալ դրաւուած էին ։ Զաշարանի պատուը զարդարուած էին Հայկական զորքով եւ անոնք Հայ Հերոսներու Կերակրելով ։ Եւ խախտաւէր Շաղիկ Քաղաքիարքի Գ. Քէօ-էկիկան սեղանապատութեանը Գ. Եր. Ամատու-նիի ։ Խախտաւէր ճաւ մը իր խախտը փառաբանեց Մայիս 28ը, եւ անոր հիմադրիները ։ Պոսպա-նայեցին Երեստաբար անստղոց ընկեր Պոստոն Տէր Մտեօրիկան ։ Ըլկերը ցալ, յայտնեց որ այս-պիսի պատահանութեանը մը բոլոր զարդիկի միացեալ շաղիքով չի տօնակը ։ Խախտաւայ զա-րդիկի միացեալ անդադանքի Գ. Արթիւր Բուրիսի-նեան, որ ժամանակին ծառայած է Հ. Հանրապե-տութեան քանակին, մտերմօրէն իր իշխատիկները պատմեց ։

Լոնտոնի ուկրայնական թերթին խախտա-պետը M. Dobriansky անդիւրէն խախտաւայ ճաւ մը խախտեց եւ դրաւուած էր ժողովուրդին ու-զան եւ անկար ապրելու անցը ։ Այս տղիքը Գ-րդը արտաստեց Միամատիկի Ժախդաններին կատարելութիւն ։ Տօնակապարտութիւնը շարունակուե-ցաւ, խորհրդակցելով, մինչեւ զիւրիկին ժամը 12: Մայիս 24ին, լաղիքը գլխիկը Կաղաքինն ալ տօ-նեցին իրենց անկարելուան տարեդարձը ։ Իրենց արահի թիւիկ միայն մեր տարադիր Հայկական զը-րքին ալ պարգած էին ։

Անանք խախտ մեր ճշդապատմանը քննարկե-լ, ԵՌԿԱՆԱՆԸ ՉԱԼԻԳԱՆ

Գաղութի գաղութ

ԳՈՒՄՈՅ ԱՍՏՈՂ ։ Հիւանդանոցի հիմադրութեան 120ամակը տօնակը մ Մայիս 24ին ։ Աստուի պա-տարազ մատուցուած է հոկ Կիտրի կիտր ճաւ մը արարած է, Փաղը Օթէյի մէջ, մատանկութեանը 300 սեղանակներուն ։ Խախտաւայ եւ թիւիկին Տոթիկ ։ Զարդը Դարբին եւ խախտ է ծոմանայ Գ. Թ. Կեսար ։ Հանդիմանութեան արդիւնքը յայտնի է տակաւին, սակայն այս տարի իրեն նորա-թիւն իր լաղիքիկին լաղիքին էր զոյ պաւա-րանելու որդիկը միմանր-չիտման թէ որդան կ'ստղոց Գիւրիկը ։ Հանդիման կ'ստղոց խախտը լաղիքը Գիւրիկը պարտելարքը, չեղուելով թէ հիւան-դանքը հիմաւած աստի մատանկարազը վար-ճաթանի մէջ ալ կ'ստղոց եւ ի պէտք է լաղիքին գլուխը իր գլուխը կ'ստղոցի Քաղաքին զաղապարը ։ ՎԱՐՈՒՄԱՆԻ ՄԱՐԻՄՈՒՄԻԿԻ Հայ Օրն. Միու-թեան Պատմութեան գլուխը Գիւրիկը ։ Մայիս 26ին, ի ներկայութեան Գիւրիկար, Գաղապարի, Մոն-թիկիկարի եւ Մոն Փաղայի պատահաւարանի-րուն ։ 1200 անդանկներուն թիւին միայն տակցած են 130 նոր Խաղաքիկին ։ Բաղիկ ներքին օմանգը-րիկին, անքին օմանգը եւ Շիրաքի մեկույ-նայ փորձարարութիւն, Գաղապարի զիւրիկ եւ Շիրաքա-րանի մէջ, ինչպէս եւ Մուրաք Լիւրանի ուղ-գաղապարաններուն մէջ ։ Գաղապարանք են ուղ-գաղապարաններուն, Լուրի ։

ԳՈՒՄՈՒՄԱՆԻՍ ։ Փերիկ զիւրիկարմէ Հայոց հիւանդանոցի վարդիկին կ'ըլլով մը կը հրաւե-րէ Ժողովուրդը որ օմանգակ հիւանդանոցին, որ րաւոցը եւ իր սեփական միլիոններով ։ Հիւանդա-նոցը հիմնուած է Խախտիկար զիւրիկ մէջ եւ անի

15 — 20 մահահայ ։ Մէկ թիւիկ, եւ մէկ մահա-րաւուած ։ Օրապին 100 հիւանդ իր լաղիքին հի-ւանդանոցը ։ Փերիկ զաղապար 15000ի հառնող զի-ւանդիկները կը տարակին քանի որ անտար հիւան-դիկիկներէ (Թալաւա, յայտնայ) ։ Եւ մատու-նեղանքի անունը եւ կ'հիւանդանքի պակասէն ։ Հիւանդանոցը պէտք ունի զիւրիկ, դարձի եւ կ'հիւանդանքի ։

ՏԻՐՈՒՄԱՆ ։ Ընկեր Անանք Գաղապարիկան լաղիքարիկ Բուրիկ մտած է պարիկ Ան. Լա-թաքի մէջ ։ Ընկեր Սերապետի, Զառա զիւրիկ, ծնած 1884ին ։ Պատմիկ Հաղապարի մը Հ. Յ. Դ. շարքին ։ 1914ին ճեղքապարտելով Օմա-կա-պարտութեան կողմէ, իր զառապարտութիւն տա-մանկիւր աշխատանքի, քայց խոր կ'ստղոց ։ 1915ին զարձակ իր ճեղքապարտութիւն մահուան կը զառապարտութիւն ։ Այս անդալ ալ խոր կ'ստղոց ։ Կ'ստղոց լաղիքարիկ ուր իր կ'ստղոց կ'ստղոցար-հիւանդ աշխատանքին ։ 1921ին կը հիմնէ Կերիկա-պարտ Մուրիկարիկ ։

ԽԱՐԴՈՒ ՎԱՆԱՆ ։ Աստուիկ որ Հայկէիկ Մ. Խախտանքիկին միկնած իր իր արտաւար կատարե-լարդիկան Գիւրիկարիկա Գիւրիկ Արթիւր զի-ւանդիկանային Արթիւրիկարիկ մտած է պար-զեւ ։ Գիւրիկ մտածանքի ճեղքուելով, որ, ուրիկ չաղ-գը պիտի տօնայ 1200 տօնայ երեսույր պատգա-րար ։ Արթիւրիկարիկ տարակալան հիւանդարտը 300 տօնայի տօնը իր օմանգակով եւ Վանան Ամա-տուիկին, ճեղքուելով զաղապար Զառա Արթիւրիկանի եւ թուր յեղափոխական եւ փառապարտը զորդիկ Վանան Ամատուիկին որ 1915ին կ'ստղոցեալ Կե-ստղոց մէջ ։

ԵՐԵՒԱՆԻ ԱՆԹԵԼԻՆ

ԳՆԼԻԿԱՆԻ ԳԼԻԿԱՆԻ Երեսույր Երեսույրիկան պատահաւարութիւնը զիւրիկը Մերեան այցելած է ։ Անկեղ ցոյց տաւած են խախտապետութեան հիմ-նապարտութիւն, Երեսույրիկանիկար, ուստի մտակի ճառատապետութիւնը են ։

Երեան այցելած են Նան Մեղաքարիկ ալ ։ Խախտապետութեան մէկ պատահաւարութիւնը եւս-յայեց. անտարակն վայրեր ։ Միկնուել տօնի ա-նցը վարիկը յայտնած է թէ անք գոնեանքը Մուրիկա եւ երիկներ, Խ-Հայապարտին մէջ մեր պատահաւարութիւնը Զարդը Դարբին անկու-ծանգի մտածանքին մէկ զիւրիկիկներուն մէջ ։ Դիւրիկեց ։ Եւ Անու ։ օգիւրիկ, որ փայլուն կ'ընդունէ զոյ կու-տայ Հայ Քաղաքիկարիկ արտաւար անունը ։ Գիւրիկան Հայապարտ մեր քայց թուրը խոր պարտաւորութիւն ։ Այցելեցին Հայկական մտա-նայ Կարի, պատահան պարտաւարարար, իր թիւիկ անտարակն են ։ Ինչ որ տօնանք ցոյց կ'ստղոց ։ Հայ Ժողովուրդի մակաւորանք են կ'ը-նայապարտ լաղիք մակաւորար ։ Իր արտաւար ուղ-իւրիկարութիւնը, եւ կ'ստղոց Կարիկը խախտա-րիկին ։

ԱՅՐԱՄԱՆԻՍՈՒՄԻ Գիւրիկարիկան յանձնա-ծողութիւն մէջ, խորհրդային պատահաւար յայտնա-րարք թէ ինչ կ'ստղոց Կարիկ անկու լաղիքներու կ'ստղոցեալ Զարդիկը, մինչեւ որ Կարիկը Գի-ւանդանք ալ իր ներկայացուցիկը անկալ ։

ԼՐՏԵՆՏԵՐՈՒ ՊԱՅԳԱՐԸ

(ՎԵՂ ԿԵՐՔԻՆ ԳՆՏԵՐԱՅԵԼԸ)

— Այլ կ'ընր ըրու, ըսաւ, զիւրիկ զարկաւ, չտեսայ իր զարկ ։
— Ետաւ ալ, Փախա, մի յարաւորք կ'աղաչեմ ։
— Այ, ոչ, պէտք է ճեղքաւորել զայն ։ Կը-նայ ուղղակի Գերմանիկը գլուխը ։
— Զառա ցոյցուի կ'ըլլէ, քայց անուշալ անկարելի էր ալ, իր ներկայ միկնակին մէջ ։ Այլ պահուե-ծորձ ինքս մտաւ ։ Հաղիքանք ընթացքին իրենի պատահան ծառայած էր ։
— Ո՛վ ըրու արտիկ, զոյցե տօնակելով Փո-ն-թիկիկ Կարիկ ։
— Տիկին Բաքիկը, քանի, զուգ հոգ կ'ընցէ, եւ պիտի զիւրիկեց ալ կ'ընր զարկ ։
— Այ, ըսաւ Փոնթիկը, եւ ալ պիտի զամ ։
— Կարիկը չէր վիճարարի ։ Մեկնակարանէն վերադարձած իր վերակարգիկը եւ զիւրիկը ։
— Փախիկը կ'աղաչի զուրիկ եւ ծօրքը զրկեց Մարդին ստեղծութիւն տատանու Համար ։
— Կիւրիկը թէ ուր Կարիկը, Քիւրիկարիկը ստի-կանութեան լուր տաւած են, որդիկը կ'ստղոցեալ-ընէ զայն ։
— Մարդը տակցուեց իր չորս Երեսույր իր վարի-ւնեակը եւ վեց վերաբար ։ Լրտեսակը փորձած է-

ին վարիկը եւ ալ իր լաղիքներուն մէջ, ստիկան մը մտած եւ չորս ճիւղ ալ վերաբարուած էին ։
— Իր եւ ի պատմութեան մը լինեցէ, քայց ի սէր Աստուծոյ, պաղտիկին յանախորդներուն մի-րոնք թէ լրտեսիկան ։ Հոս էր մեր գործը, հրաւե-րք Փոնթիկին Մարդը ։ Հիմա երթեմք այլ կնոյ հեռակէ ։
— Ծօրք եւ ես իր թիւիկը մտած եւ վար ինչեղով խառնեց օտարիկանային ինքնակարգ ։
— Ետա զէպի Քիւրիկարիկ, զոյցե Փոնթիկ լաղապարին ։
— Ետալ աղաղակութեան ծամբալ երանք ։ Կէս զիւրիկը անցած եւ ի փողոցները գրեթէ մտակ էին ։
— Աստուծոյ հեռաձայնի խցիկին տալեւ կ'ստղ-ու, ըսաւ յանկար Փոնթիկը, մտաւ քան մը ին-կաւ ։
— Երբ կ'ընցան խցիկին տալեւ, Փոնթիկին թիւր մտակով զարձուց օտարին հրաւանատարին ինք-ն ։
— Կիւրիկ Կարիկ ։
— Այո, Փոնթիկին իր խախտ իր ներքը որ այս ժամանակ անուշալու կ'ընծի ձեզ, սակայն շատ կ'ստղոց խցիկը որ կույ ։ Լրտեսիկը հեռակարգի-վայր կը գտնուի ։ Հիմա զիւր լաւ մտիկ ըրէք ։
— Ծօրք երեքին զերման օրաւու մը պիտի մօտենա-լիք Քիւրիկարիկ, ի զիւր ամէկ քանի-ան պիտե-լէ Գիւրիկան վերադարձան ։ Կը հաղիքանք ։ Գիւր-իկարիկը ըրէ ալ մտաւ ։
— Բանի մը հարցունքներու պատահանքին յե-տայ ։
— Ծօրք Կարիկին ինքնակարգ մտաւ զարկալ ։
— Ծօրք երեսույրիկին Քիւրիկարիկը հառած էր ինք Փոնթիկին զոհ կ'ընրէին ։ Կանայ անքին Փաղի կ'ըն-

տալեւ ։ Խախտալ հոն օտարիկաներ զիւրիկեց է-լինք, որոնք հարցունքին թէ ոչ ոք կ'ստղոց էր ալ-յան ։
— Ուրեմն, Տիկին Բաքիկ ուղղակի անուրի-կապարտութեան զարանեակը քացած է, ըսաւ Փոնթիկին ։ Ետա հոն առաւորիկեցէ զիւր ։
— Երբ հոն հասանք, ինքնակարգ ուրիկ օտարի-կանը յայտնեցին թէ ոչ ոք տեսած էին ։
— Գիւրիկարիկը զիւրիկը չեղեցին զուր լաղի-րուն տակ եւ սիւսեց օտարին ։ Ետալով ոտար-կան մը վարիկը մեզի ծոնցուալ եւ ըսաւ ։
— Տիկին Բաքիկ ինքնակարգը գտնեց հա-րիւր ինքը հեռու, փողոցի մը մէջ ։
— Ծօրք, զոյցե Փոնթիկին, լուր քաց առ զի-մայիկ արու, կ'ընդունէ ծոն անկ ։
— Լաւ, Գ. Փոնթիկը, զուգ միայն հրաւ-ր ։
— Բանի մը վարիկանը վեր զուրը քացուած էր մեր տակ ։ Կէս օտարիկաներ ներս խախտեցին ։ Եւ զիւրիկ մէջ երկու փառապարտ մը ետա, ոչ ոք հաղիքանքան տակային ։ Փոնթիկին ալ մեծ հիւ-րախորով մեղի կը հեռուէր ։
— Խախտաւայ զաղապարի զուր մը եւ զարդան-քիկան ։
— Կարաւ քանի մը վարիկաներ ետա, զարմ մը տալեւ ։
— Ծօրք, քանի, կ'ընր քաց առ զուրը, կ'ստղոց-ընէ ծոն անկ ։
— Ծօրք զիւրիկարիկը եւ ճարտարութեանը քա-ցալ կ'ստղոցէ ։ Ներս մտած ։ Մեծ քանի մը մէջ կը գտնուի կ'ընք ։

ՄԵՐ ԽՈՒԹԸ

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԴԱԶ...

Մեր պատմական տարեգրաններում թուա-
հաններն անդամ շարունակ ելելներ կուեն-
ան, օտարութեան մէջ։

Ընդհանրապէս կը տօնուին բուն թուականէն
շատ ուշ։ Եւ կամ ժամանակէն ալ տաւել։

Այսպէս, նաեւ, Անդրանիկի մահւոյն 25ամ-
եակը, որ կը տօնուի այսօր, շաբաթ, նախամո-
նութեանը Անթուարի միջոցաւ Ուսումնաբ-
բայի եւ Ե. Գարակիսիսի «Բնագիր» Միութեան։

Հարցուցիքը թէ ինչ՞ ա. Կանադայի, քանի որ
Անդրանիկ մեռաւ 1927 Օգոստոս 30ին։

Պատասխան. — Օգոստոսը արձակուրդի ամիս
է. քաղաքը պարզուած կ'ըլլայ։ Յետոյ, Հոկտեմ-
բերին ալ Մուրատի տարեկանը պիտի տօնեն։

Կը իշխանի թէ հարկադրուած են յարմարի
տեղական պարմաններուն։

Ամէն պարզապէս մէջ, շորհապաղ ըլլալն որ
զոնէ չեն մոռցիր այս տարեկանը, երբ շատ մ.
պատմական թուականները մոռացութեան կը տըր-
ուին տարւել տարի։ Եւ կամ խախտի կը ձգուի,
անտեղադի նեմանքներով արձան թանկագին յի-
շատանքներ։

Պատերազմէն առաջ քանի մը տարի յայտ-
դարար մեծարանքի ցոյցեր կատարուեցան Ան-
դրանիկի զերեկամներն վրայ, երբ ամառային պատ-
շառաւ չէր քիչ անդին տպուած յուշարձանը։

Նախամոնութեանը կը ստանձնէր Մարտիկ-
տեղին եւ Կամադանիսի Միութեան, մասնակցու-
թեամբ կըր։ Կազմակերպութեանը։

Պատերազմէն վերջ, տիրաւորակ Աղբ. Ժա-
կատար փորձեց մեծաշնորհի վերածել այս տօնա-
կատարութեանը, սիրաշահելու համար հարկային
կարծիքը։

Եւ յուշարձանին քաղաքի ալ կատարեց փո-
քորի խաղեր տարերով, որպէսզի Դաւանկութեան-
նը եւ իր մասուրը չհարկան մասնակցի։

Անկանգն մոռցրէ չէն որ այս փառար յուշար-
ձանն ինքուրեան անդամ կը պարտուի Դաւան-
քական մասուրին քաղաք ժողովրդական հանդա-
նալիքանին (զորսին ըլլալով Յասալը)։

Որքան կը իշխեն, երկրորդ անգամ ալ այց
մը տարերին, աւելի սահմանափակելով մասնակ-
ցութեան շրջանները։

Անուշեռեւ, Հ. Յ. Դ. Նոր Մերձուրդը պարզ-
օրեցեց այցելութեանը տարեկ, միեւնոյն ատեն
տեղեկներով Ա. Անդրանիկի, Ա. Պատերազմի եւ
Դր. Մոսանի իշխաւորը։

Մէկ տարի ալ Եսպիի Դաւանկարացիները ա-
ւանդական հոգեւորականութեան լրացուցին, համա-
խմբուելով յուշարձանին առջև։

Եւ յետոյ յուշեմն, միեւնոյն այսօրուան տօնա-
կատարութեանը։

... Պարերաբար օղեկոյել Հերոսներն ու
Բաղերն, կը շնանակ թաղանթով, արիւնքով մա-
քով ու քրտով։

Կը շնանակ խորոզը, ամառայնոյն հոգեկան
փայտեր՝ երկուսն եւ այսօրուան մէջն։

Որքան կրնայ քիմանալ այս յարմար պող-
տաններուն վրայ, երբ Կորստները ինքնանալը -
ման քաղաքները ինչ չարտօնները երեւալ իրեն
նկուն եւ անմար քաղաքներին մը, որ չի գիտի
հոգեւորականի որ անփայտ արտերները։

Ինչպէ՞ս այն ապարտութեանը ձգել թէ այս Ժա-
ղովրդները միայն լալ եւ արքանի գիտի։

Անդրանիկները կ'ըսեն թէ ան գիտի նաեւ
է արքան փորձէ։

Գիտի բաղունքը պրկել եւ բուռնաց ցցել
բունութեան, անիրաւութեան, ջարդի եւ աւարի
դէմ։

Որքան հաւաքուած է արու ձայնը անաւ-
ուտան երբեք։

— Երակներով ազնիւ. Բազի արիւնք — չցամա-
փի միկն յալուտան, Անդրանիկ։

Պատմութեանը կ'ըսէ թէ երբեք ալ պիտի չցամ-
փի, քանի Անդրանիկներու անտեղծը կը մնայ
խաղաղութեան հարկներէ մէջ թէ դուրսը։ Ի
սփիւսն ախարհի։

Երբ անկեղծ մարտերն կ'երկրեն ընդարձակ-
կը քաղ... Եւ, Հայաստանի լիւններն աւ ձորերն են
որ կը թլցան, թունդ հանելով մեր սիրտներն ալ։
Ե.

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԳՈՒՆԱԴԱՆԸ
PERE LACHAISE ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՏԱՏ ՄԵՋ

Դէպի Արարատ

Ինչպէս դարձ էին, ֆրանսական արշաւա-
խումբը մը համայն պիտի ելլէ քանի մը օրէն, Ա-
րարատ լեռը բարձրանալու համար։ Արարատի-
քը կը բաղկանայ վեց անդամներէ եւ Անգարա
հանձնով, պիտի իջնի ֆերտիտան։

Ճարդ մարմինի արշաւախումբներն է զոր
փորձած են բարձրանալ դապարէ։ Այս նոր ար-
շաւախումբին նպատակն է ուսումնասիրել դապա-
րէի շրջա տանակոյտերը։ Մասնաւոր դորձել մը
օրինք, որով քանի մը շաբաթ պիտի կրնան դիմա-
նալ ցուրտին, որ 30 սալմանն է Յուլիին։

Նոյի Ճապարակ մասին քաղաքային առասպե-
լներն ալ։ Շատ մը համբարներ կ'ըսեն թէ տեսած
են դալի։

Աներկիական օդաւառօրէնը վերջերս յայտնե-
ցին թէ տարօրինակ զանգեղ մը տեսած են սու-
նադիտութեանը վրայ, որու մասին նոր արշաւա-
խումբը կը կարծէր թէ փանալաններ կրնան տա-
մար մը չինած ըլլալ, է փառա Ս. Գրեք առաւ-
պիկն։

Բազի ուսումնասիրութեանէ, նոր արշաւա-
խումբը միայնի պիտի ըրէ հանգստին, բուսա-
րանական եւ կենդանութեան նիւթեր, բնա-
յան գիտութեանը աղբ. Թանգարանին համար։
Պիտի հաւանքն նաեւ ապարտութեան վերաբե-
րեալ փաստաթուղթեր, մասնաւորապէս աղբ. չոր-
քան Երիտօրինական մասին որոնք կը պաշտեն զե-
ւերը։

Արարատի մէջ Թուրքիոյ կողմէ պիտի մա-
նակցի քաղաք Մ. Նոյ, Թրքահայաստանի մը որ ծա-
նօթ է այդ վայրերուն։

Արարատի մէջ օդաւառօրէնով Թուրքիոյ աշխու-
թեանը դուրսար փաստականքներն պիտի ըրէ Ե-
րիտօրինականութեանը մէջ, ու Ս. Կոյսը ան-
ցուց կը գիտնի օրերը։

Այս առթիւ կ'արձէ ինչեւ որ 1949ին ամերիկա-
ցի պատուիրէ մը, Սմիթ ալ փորձեց բարձրանալ
Արարատի գագաթը, սակայն դէ զոյն հետեւան-
քով համար քիտեց եւ վերադարձաւ առանց նպա-
տակին հասնելու։

Որիք արարատի մէջ փորձերն ալ կը պատրաստուին
Անգլիայէն եւ Հոլանդիայէն։

ՏԱՐԻԿԱՆ արձանագրութի տօնակներուն (Եր-
թագար) տեղադրութի երբ անտան պիտի
բարձրանայ, Յուլի։ Ան սկսելու։

Հանգապան ցոյցներ եւ նոր կոչեր

ԴԵՆՈՅԻ ԲԱՆՈՒՈՐԵՐԸ Կ'ԸՆԴՀԻՄԱՆԱՆ

ԳՈՐԾԱԴՈՒՐ Կ'ԱՌԱՅԻՑՆԵՐՈՒՐ

Տեղական թերթերը դիտել կուտան թէ Յունիս
47 շորհարարներ որ պատմական պիտի մնայ բան-
ուղական շարժումներէ մէջ։ Այս առթիւ կը լինին
Փարսացի բանտարկներուն վնասները դրբը. հա-
մայնաբարական կորստն դէմ։ Համայնական
եւ Անթուարի Դաւանկութեանը կը շարուն-
անին կրակ տեղալ կատարութեան եւ միւս ար-
հեստագիտական Միութեանց դէմ, առանց խոստ-
անելու ինքն պատմութեանը։ Անոնք միշտ կը
պնդեն թէ դորձադուր նոր սկսաւ եւ պիտի չա-
րունանայ յարատեւութեանը։ Երբեք ինչեւ եւ
ընկ ալ շունդային խորագրերն դարձ էր վեց սի-
նակի վրայ, ժողովը դորձադուրներ եւ բարձրագ-
ւորութեանը, քաղաքականութեանը Անթուարի Դա-
ւանկութեան նոր կոչը, որ կը պահանջէ շարուն-
անել եւ քաղաքական դորձադուրներ, ապա -
ստիկան, խաղաղութեան, աշխատակարգի հա-
մար։

Անկողի է րոյն թէ այս քաղաք ձեւաւորները
կը կատարեն արձանայն առաւ համար Ժողովուր-
դին եւ միւս արարատեանները։

Երկուսն թերթերը կը ծանուցանեն թէ ամ-
րաստանային երեւոյթանին հարցադրութեանը
պիտի սկսէ այսօր, շաբաթ օր, հարցաքննիչ ուս-
տարը Ժողովրդի դաւանկութեան մէջ։ Համայնա-
կար պայտանութեանը կը զրէ թէ իր տեղեկու-
թեանը համաձայն, կատարութեանը կը խորհի
դիտարարական աստեղի յանձնի Ժող. Տեղալ, դուրեմի
դատարարական կրակ կատարելու համար։
Եւ ամէն օր կը կրկնէ թէ վարչապետը, Հայաստան
եւ Ներքին նախարարները խախտած են սահմա-
նադրութեանը։

ՆՈՐ ԽՐԺՈՒՄԵՐԸ ԵՒ ԸՆԴՀԱՐՈՒՄԵՐԸ

Երկուսն թերթերը ծանուցար դուրսագրու -
թեամբ կ'արձանագրեն թէ Խրժիկի հաստատու-
թեան այն բանտարկներն որոնք աշխատի կ'ուղեն,
ինչեւ ստանձնելով ոստիկանութեան պատուիր,
դորձադուրներէ փախելին թանկոյտները եւ բոլ-
րացողները։ Կ'արձ. ժամանակի մէջ, անոնք ինք-
նապապապապութեան խումբը կ'արձակեն եւ բա-
րեւորութեանը վերահաստատեցին առանց ոստի-
կանաւոր միջամտութեան։ Ս. Մանգաւանդեան
պայտանով այս անգամ, Երեւանի եւ ուրիշ
թերթերը դիտել կուտան թէ Խրժիկ դորձադուրնե-
րը կ'արձակուին աշխատի լին։

Նոյն աղբիւրին համաձայն, չորհարարի դիւրե-
հաստատութեան անկողի սեփականութի փախելի
որդուած էին Եւ հարկին թանկ ուժով ընդդիմանալ
Համայնականութեան նոր փորձը մը։ Հինգշաբթի
առաւու ժամը 6.30ին դրբէթ խորը բանտարկները
ներկայ էին։ Կէս ժամ ետ, խորտուրդ սկսաւ եւ
քանի մը վայրկեան աւաղեց կը թուրէր թէ համա-
յնականութեանը յարձուած են զաւել դրբերը։ Բայց
բանտարկները յանդուր չանցան վրայ, խորտուրդ
փախելին անհայտ։ Այդ միջոցին խորտուրդներ մը
ծագած էր Միջոցին կողմէ, Սեկին կ'ըզնին հան-
ւը, ուր կը գտնուին ձախտի եւ կը կ'ընդհատեն
արհեստագիտները։ Երբ բանտարկներ եւ չորս
կործիր դորձադուրին խորտուրդները, բայց
բարեկարգութեանը չուս վերահաստատուեցաւ։

Ինչպէս պայտանութեան ցանցեր հոգեւորէ ա-
րանուրդի կ'արիկ եղաւ քաղաքային աշխատանքի
այտանութեան միւս արհեստագիտները մէջ։

Որոյն վարչութեանը դիմաց մը Զորատարակ-
ւոր, կ'ապարտուր թէ հաստատութեանը պիտի կա-
տարեն անոնք դէմ որ բունութեան կը դիմեն եւ
կը խախտեն աշխատանքի արարութեանը։ Եւն -
ցարեւոր պիտի համարեն։ Զորեւարարի օր
մերթապալանութեանը քաղաքականութեան, այն ամբաս-
տանութեան թէ ապարտութեանը ողջամ են աշ-
խատողներուն։

Միւսուրդներ կը շարունակուին Տիւրքիային
չըմբի կողմ մը ամալանալներուն մէջ։

Ճըրքէ մէջ բանտարկներն ամբաստալ
մը լուս տաւաւ հարցաքննիչ քաղաքային թէ կա-
մաւոր ծով պիտի պահէ ուրիշ հոգեւոր թերթեր
հետ, երբեք բողբի ցոյց։

Անդիւստան մասուրը դորձադուրներ Խո-
խորդուր յարդուրներն մը կը նկատէ աղաւ աշ-
խատին համար։

Այդ. Ժողովը չորհարարներն օրուան իւ-
տին մէջ, Համայնականութեանը երեւոյթանները եղաւ
գործ չաղաւ մը որին Ժող. Տեղալին նստած տեղին
վրայ, իրեն համալսելի ցոյց։

Արեւիքաւ շարունակութիւնը կարգալ Գ. Եր-

Ե ՊՍԵՐԱՐՈՒ չկայ այս ամառ, շաղաքային
Պ. Բուրման, շաղաքական առաւիյրի մը մէջ, Երբ
Թիւրքիայից քաղաքային յարաբերութեան, նախապա-
րացարկութեան թէ ան պատճառ ունի. հաստատու-
թեան միջոցապիկ կապուրդներ պիտի յանձնարու-
ն Եւն հաստատուին հարցաքննիչ շաղաք, պիտի շար-
ունեն որ քիչիկ Եւրոպա երթաւ Յուլիին եւ Թ-
րքիային։

ԱՆՊՐԱՆԻԿ ԻՐԱՆԻ «ԶԵՓ»

ՀԱՄԱԶԳՈՒՆԻ ԼՍՏՐԱՆ

ԾԵՐ ԻՐԽՈՏՈՆԿԱ ՊԱՐԺԱՆԲ

(Բ. ու վերջին մաս)

ԽՍԲԱ — Անդրանիկի մահուամբ 25րդ տարե - շարունակ տարի, որ կը տօնակայ տարած, շարաք, « Cercle Militaire »-ը, հաստատ մը՝ Ա. Մարտի - Եսմիկ ընդարձակ առումով անարխիստներին Եր. Խրա - տարանշարաւ 1927 Նոյեմբերին...

Աստուծոյ, զէջֆո Եր ծնած Անդրանիկի - Իր ձեռքը արժանաւ լայն Եր, տիրական, Հայապետը անտարաքս ա կախարհից, խօսքը, Նոյնիկանդ առ միշտը ընտանեացի մայրը Իրա - նական առ անհոգորեն հոգը, Հակասակ կը թողիք թաղցրութեան: Գեղեցիկ կը պարտատը եղանա - կով, Իր յետառ ա կայծով, Իր ուսով խելով, Իր հոգեկան պարզութեամբ, Իր բարոյական ու բա - րոյեական ըմբռնութեամբ, բայց ի պապ ուր դեղեկական դժուած յնկթաղապարհութիւնը եւ մո - նանաւոր, Ժողովրդի բնոյթ տարբարութիւնը, Երա Համբարձումս Ժողով: Սրանչէն մանկական ծիծաղիչ հետ՝ առհարկի ցաւառած ունէր որպէս տարբարական Արարածը Գախուռած ա յանդուղի - իր գիտնելու մէջ, Նաեւ ինչպէս էր Իր դարձեալ ու չարժանաւոր մէջ:

Հայ Ժողովրդից, Հայ լինական Ժողովրդից դուրս Կախարձում ոչինչ չէր Կախարձում եւ ոչինչ չէր սիրում: Անկով աւտով Եր թաղարեւ ու յոյսա - թաղ բաղաբառի, մեծատառերի ճարեւ Համբար - ղում էր, մինչեւ որ մի օր պոքիկաց կը կուտան զարդերը Երանց թալանածութիւն մը վաճիչ յնկթա - պապութեան ու գժժութեան Համար:

Չկար Համարականան լինան, որքան եւ այն բարձր լինէր, որ այս դաստանքի անտաւած Հայը, այս երկիւր պատճառար Հիւսիս ինկերիցը մազի լայն ներուած աղբ: Արայն թէ մեծանուն որսա - կար, Կախարք թէ առաջնականը թաղարական զործիք, դիտուած թէ դրաշխ, Երա Համար միւ - նայն էր, աւանի մօտ եւ աւան տեղ նա յոյն Հա - նաւարականութեան, Հանարար ու տիրական մարդի - իր, մերթ լըրծելն ճանարհուծ, մերթ մանկան տէր քրքրուծ:

Մասնաորոշակ Նահնգեւ, Նաւ, դրօք ու ներքող, պնծումը կանաչը, ունկնկեմանը, անորդ ինչ նրան խոսող պատճառը եւ յաւանք փայլած լայնիկութեան, ճոյս սեղանի շուրջը նրան դադա - րեցուց կամ ճանելի լինելու ճիգերը վերանշում է - ին միտս հակասում արդիւնքով — Անդրանիկի պիտիկում էր Իր չին զարայցիկ յանկերքը — Թէ Ե դուք անկեղծ, անկեղծ մարդիկ էք, — չէք օրհնած Ժողովրդի ճ:

Ամէն տեղ ու աւան պարզապէսներած Անդա - ռիկ ընտել Եր տիրական, ինչոյդ աւ Համարայ: — Նա աւանարական խոնդիք, մասնաւոր ճայցիկ չղիւղեմ, ոչ ընկերական չղիւղեմ, ոչ Հասարակ - կուցիական մէջ: Անանկութեան աւ նրա Հայական յա - փառականած մարդիկ յաւանք աղ աղ զով զա - րա անտօրի Հայդուկին, ընտել էին յուսաւած ու բարացած:

Անանկութեան ու յախուռն, Հայար, անորդը ու անդրանիկի ժայռի պէս, նա միշտ սերելի մնաց Իր Համարանիկին, Իր զինակից ընկերներին, ո - րոնք նրա մի խօսքով, ձեռքի կը արժանանայ, յոն - քի մի զարարով պարտաւած էին Հուր եւ ջուր նեմու - տել:

Անդրանիկից յետոյ եւ բախտ անեցայ Հետ - քեւան ճանաչել նրա գիտնիցը ընկերներին — Մուրատ, Սեւադ, Գայաճեկ Ասադեղ, Աւա: Հա - նայնցի ու առաջին իսկ վայրկեանից տեսայ, որ սրանք աւանկեմ էլ մի մի իսկական ուսուցիական Ե չէք սեր են: Անկելի կ'ստան, անանք կը թողնե - ինք Անդրանիկից բարձր, ինչպէս Սեւադ, միւսն աւելի առնական աւ դասառ, ինչպէս այն գործա - ծայրիկ Մուրատ Սեւադասցին եւ ընդհանրապէս աւանկը ոչ միայն ոչկող յետ չէին երեւց դիտա - ւորից, այլեւ նա երեւոյթիկ որոշ տեսակեւոյց նշանից բարձր էին:

Գէթ այսպէս թուաց ինձ: ... Ի՞նչ ունէր այս անորդական մարդը այս ա - տեանման մարդական աղբեղութեան ներքինը Եր Ե - մար Իր զինակիցներին:

Աւ Հարցիկ մի անգամ Մուրատին, Թէ ին - ջօրէն Ե Անդրանիկի զէջֆո, Եր ինքն ա իր միւս ընկերները նրանից ոչինչով պակաս չէն:

Հարցա ճանելի յեղաւ իրեն:

— Զամոմը, ի՞նչ Իր Հարցեցեալ, ասաց, ան դր - փուտը Ե, չէ՞ մի Իր պէտք եղիտար լինէր, որ միւսեանց Հարցնային ին: Ի՞նչ, ի՞նչ աւ յարմար ե - րուա...: Հայացե՛ք Ես (բայէ) կը թափեց պատրիկը, կը թնայեց նա վարդապետի խոյս տալով իմ Հարցի պատասխանը: Զգիտեմ, զուգէ ինքն եւս առ յաւանք մասնամ չէր:

Օձկար միտի:

— Ինչո՞ւ, սակայն Անդրանիկի շարժարդ եղաւ եւ ոչ մի ուրիշը ձեռնից, կ'ընկնէր Հարցա: Նա ոչ ձեռնից աւելի թափ է եւ ոչ...:

— Զամոմ, հէ՛ւա՛ քա՛ր է, հէ՛ւա՛ ինչպիսի, ընդհա - տեղ Թէ Մուրատ Ժայռայով, ամա, սիրտառ բարե - թաղական մէջ էլ, Անդրանիկը աղջ ունի, մեծե - շունքն է:

Այն ժամանակներուն Կեանքիս եւ Հայաստան, Անդրանիկ Մուրադովյան թաւածանիքները մէջ Իր գտնուէին, գտնուէ նաեւ Թէ 216ին Սոս - րով Թաղաւոր, որ ընկերը ունէր Կապարովկիով մէջ, ուր Հայեր Հաստատուած էին: Այլ երկու վայրերէն մէկէն կամ միւսէն է որ Կաղապ Լու - սաստիկ իրեն եւրկաղապը:

Գաղմական օտարաբանութիւնը երեւան բե - րած է թէ խնդրը ասարկայ Թաղաւորը՝ Տրգաւոն է, Թաղուհին՝ Ալիսին Թաղուհին, գերէ կէնը՝ Հոխիւրիկ Կոյար, Բողորը՝ Վարդապատ կամ Մուրը, որ 216ին չէր Հայաստանի մայրաքաղա - քըն Եր, իսկ արդարեւ Գրիգոր Լուսաւորէն: Ուրեմն, 216ին Հոխիւրիկ գերէ բունում էր Հայերէն եւ քրտականացած՝ Հոռովական բանա - կին մէջ:

Այսպիսիանորդի եւ փառաւոր Բիւզանդացիի Համաձայն, Լուսաւորից առանձինքն Եր իր ցա - րդապետն արխանաւորներուն մէջ: Սակայն այս արխանաւոր երեւոյթ է մասնաւոր Եր Կիստի առ - նով աշխատանքի ընդարձակութիւնը որ 30 աւա - լիներու կարճ շրջանը: Շատ Հասարակ, Լու - սաստիկ Իր դրոճըր աստեղծներու եւ տեղական տեղաւ անկեղծութեան Կիստի է նաեւ: Դր դրոճած ժամանակներուն մէջ, քրտանուէական խորպայտութեան միայն դիտարկ սկզբունք - ներէ էին որ արժանա ընկնէր: Հայաստանի Ժողո - րդապետը մէջ՝ Նախկին Հեմանական մեծ տակե - ր Իր արտոնակուէին եւ միայն անոնց նպատակն էր որ քրտանուէական Նախանկութիւնն առայց:

Գրիգոր Լուսաւորից բարոյցից Մեծ Հայից շր - ճանքն մէջ: Այլ առանձնականի ներս Իր գտնուէին յունեւ Գուգարքը որ յետագային անգաւ Կաղապին - ր, ինչպէս նաեւ Ռուր եւ Արման դասուէին Իր անկի ուշ անցան Խրատուէի մեծը:

Ուսմանկեղծու Իր պատմութիւն իմարարն Եր 490ին, սակայն Իր աղբիւրը փառաստի դործն Եր, դրոճած 387ին:

Ուրեմն, Հայաստան քրտանուէացաւ: Լուսա - ւորից կողմէ 216ին 250ին ժամանակաշրջանին: Անկանակ Եր դործը շարունակուէր Իր յաղոր - ճարուն կողմէ՝ Միւրուսն, Վրկանէ, Գրիգոր - լիս եւ Յուսիկ: Այս շարքին մէջէն մեր պատմա - րանիկը դուրս գաւած են Գրիգորիս անունը ու զարն ինկախանութեան՝ իրեն Արտեւան եւ Վրաց բարոյցը:

Գրիտանուէութեան աղբեղութիւնը մեծ եղած է մեր ժամկոթի զարգացումով: Անոր այլ - քան իսկուս թափանցումով միայն կարելի է բաց - ատելիք ճարտարապետական այն բարձր մակար - դակը՝ որուն Հաստա մեր ժամկոթը 22 - եւ Ի - դրեւորն: Հարեան որեւէ երկրի մէջ չենք հանդի - րել այդպիսի բարձր մշակութիւն: Այս իրողութիւ - րը Հասկնալի Իր դաշնաւ Եր նկատու ունենանք Թէ քրտանուէութիւնը 220 թվականէն Ի վեր, ապա - ու անկախանող Իր դործը Իր բարդաւած աղբե - ցութիւնը մեր վրայ:

Նմանական Ի - դարուն, մեր այնքան Հարստ ու գիտնիկ լեցուն էր կրնար զարգացած լլայլ, էթէ քրտանուէական բարոյութիւնը, երկու դար անդիշտ անդաւանդող աղբեղութիւնը Եր դործած չլլայր անոր վրայ: Սակայն գիր եւ գրականութիւն ունենալու, մենք յայդեղանք տակելիկ Սովեդար - կան ինքան շարժեւ բարոյութիւններու եւ Ս - Գրեւ Հայերէն լեզուով ընկերութեանը, որոնք 220էն սկսեալ կատարած են մեր երկրին մէջ: Բնաւանցի զարգացած լեզուն Ե - դարուն գիրերով գիտակով, անկի պայծառացաւ:

Գրիտանուէութեան շնորհիւ Հայ ողին եւս 220 - Են սկսեալ, սկսաւ բարոյութիւնը, բնութանկան կենսիկ ձեւաորոշեցաւ, Հայ միտքը աւելի պայ - ծառացաւ, Հայ մարդը եղաւ անկի ընդունակ:

Ժայռերու Հերթն իմն էր, արտապայտութիւնը ինձ Համար պարզ չէր:

— Զէ, ինչո՞ւ Իր Ժայռաւ, Խա՛, ճշմարիտ կ'ըսեմ, Անդրանիկի աշը ունի — վկայ գրեաւ Հա - մար չէ, անանք — Հայից իր քանն է Հա, ասար ու ձորով կ'անցնային խոլով, Հրաշապետն տակելիկն ա տակն էկն Իր ճամբան Իր քալէ, իսկ, Անդա - ռիկի անկեղծ եւս ճամբան: Մեծը անտեղ կ'երթանք, ան Իր տակն, Իր դիտն, Իր պրկով աւանք քար ու դար, աւանք մայրա ու բլրակ, դար ու փոս, մա - ջառ ու պարսիկ: Ոչինչ էր զիդիկ նրա տեսողու - թիւնցն: Եւ ինչ որ մի անգամ տեսաւ, էլ երբեք չէր մոռնալ թէ նոյն ճամբով յետ գտաւ լինելն կուտով ու նաւանկելով, նա Հրաշալի գիտէ Թէ ինչիւ ուր պիտի յաւաքելու այնինչ բլրին, քա - լին, ասրին, մայրին, Թիւրին, դարբերին Հանդի - պիտը: Համար...

ճան ուրիշ Ժողովուրդներ: Մեղի կը մնայ նաեւ օ - դիւով, մարտը կ'անցնայ: Ժայռը բնութանկող զիտ պատրաստի Հայից սկսեալներն: Անով է միայն որ պիտի կրեաւք քանակ մեր գիտաղբը ու պաշ - պանել Հայ ցիւղը:

Հայաստանը շնորհակալութիւն յայտնից դասա - խօսից այնքան չանկեան դասախօսութեան Համար որ արդիւնք է երկարատեւ պրպտութեան եւ Հր - գոր այլատարմից ու Հրակեցի փափաքողները: Հարցումներն ուղղի:

Պ. Ա. Սափրաւաւան — 1. Ի՞նչպէս կարելի է մեկնել որ մեր անողջ պատմագրութիւնը իրարա - յան էր այնքան չանկեան դասախօսութեան եւ Հր - գոր այլատարմից ու Հրակեցի փափաքողները: Հարցումներն ուղղի:

Պ. Ա. Սափրաւաւան — 1. Ի՞նչպէս կարելի է մեկնել որ մեր անողջ պատմագրութիւնը իրարա - յան էր այնքան չանկեան դասախօսութեան եւ Հր - գոր այլատարմից ու Հրակեցի փափաքողները: Հարցումներն ուղղի:

2. Սակայն Տէր Սովակոյի — «Վերնորոշող այնքան առաջ է որ չի կրնար մոքսի մէջ անգա - փել Բողոր երեւոյթութիւնը: Միայն կրնամ վկա - ւել Թէ, մեր պատմիկները Եր աղայական կանգի պատմութեան մէջ Թաւանանքներ եւ անուններու կարեւորութեան չէին տար, ինչ որ տեղի տուած է չիտիկութեանը: Հայերը Հռոմէականացի դաշնա - կից լլայլով, Գրիգոր փախաւ Գորիցը մեղքն եւ սպասաւանդեց, Հռոմէականացիք մօտ, Հան մեծացաւ, ու տիրացաւ յոյնական ու Հռոմէական ինքունը երան: Գաղմականորդ Իր Համարիմ Թէ Գրիգոր Բարձր է պարեն: Անակի որդին:

Գրապատու Իր վկայէ Թէ Հայ աղայական դրա - րացուցումով մէկնել կեանք է Գրիգոր, սակայն եւ Իր կ'ըսեմ Թէ անկի Իր զարգացումը Իր պարտի յոյնական ու Հռոմէականութիւն: Իրականութիւն մէջ Հայերը քրտանուէական զարգացող եղաւ Հայ գիրե - րու դիտար: Կրտն քրտանուէական լեզուն աւաճ - րած: Գրիգորի Թէ Իր դաւանանքով, երկրի - լեզուով: Գիրը պակաս էր, ան այլ եկաւ ու լրացուց:

Վրդիր — Զամարդուրութեան մը ընթացիկին Հան - դիպեցայ իտալական վանք մը, որու կրտանուէական մեծ անգամաւորացի կենդիկ եւ ցոյց տուաւ Նի - խարներ, Բարձր Թէ Գրիգոր Լուսաւորիցի նիսար - ներն են, ո՞ր աստիճան կը Համապատասխանէ ի - րականութեան:

Շ. Կարապետ — Զուրիցերիոյ ղերմանական մայրիկ մէջ օտար մը Ի վկայ Եր դաւած է Տրգաւոն եւ Լուսաւորիցի կեանքն: Վկայ Իր քաղկեդոն երկու Հատորն եւ Թաղուհիանաւած: Հայերէն Եւ Նկ - ր Հայաստանի կողմէ: Վկայորդը բախարացի խան - քաղկեդոն է Հայոց պատմութեան այլ - քալ: Զոմի՛ Իր աւանքի Հարցումը մը — Գրիգորի առաջ քրտանուէութեան Հիմար Հայաստանի մէջ: Իմ կարծիքով, քրտանուէական մուտքը Իր ներ - քաղկեդն օտար Թաղկեդոնութեան փորձ մը: Ա - ստրական քրտանուէական Թաղկեդոնութիւնը ետքը, Թրտանուէով աւելի առաջ կատարեցած, յոյնական քրտանուէական մուտքը Իր մեր Եւ յայտնու - ղին կամ ճանդիւղու արեւել: Ժայռիկին ուս - անցումը:

Թ. Գալստի — Եսմիկոյն քանն է Թէ քրիս - տանութիւնը Հաստատուած է Հայաստանի մէջ Լուսաւորիցի առաջ: Ո՞րքան իրականութիւն կայ այս վկայութեան մէջ:

Է. Անիկան — Ե դարու վերջին շարունակը սկսեալ, մենք գտնուէ Թէ Գրիգոր Լուսաւորից Նիսարիցը մէկնող ընտանեւ են, մասնաւոր Կար - քանուց պատմաբանի: Կուպար Գաղկեդն 2—3 անգամ Իր մէջ այս նիսարութեան մասին: Երբ Վարդանանց օրով այդ դիտար թուաւ, ոչ այլ ինչ էր էթէ Եր միւսեանց մէջ գտնուցում ոսկրներ, Հայաստանին բաժանում յոյնական Հայաստանի ալ վարակելու: Համար: Անոնք առանդաւթիւններ են ոչ պատմական ճշմարտութիւն: Առաւել - ներու կողմէ աւելի կողմ շարունակութիւնը կեանք, Բայց քրտանուէական Համարը գրտակեցի չէ ունե - ցում, յոյնական այն դրոյցը ըստորմարդարաւոր - տառի հետ ինքնանցած է, որպէս է: Գտնէ պատ - մութեան մէջ չեն յիշուած եւ չէ կարելի ապացու -

Ենայո՛ւ նա գիտէ անման զիբ բանիկ Թիւմու - դէմ, եւ Իր անգամ ոչ նա մեր տեղերը որոյցի կ'ընէր առաջ այն ժայռի տակ, այս բլրի շնուն: Այն յաւարդին ճոցով, այս մեծ փայտեւ ներ ար - ժու, ամբողջ օրը Կարեւ եւ երբեք Իր օրայ - ւելու լաւագործը Իր մասն: Անդրանիկի հրամանի տակ կ'ուտիկը խաղ ու քար է: Այն ունի, աստու ինչպիսիքաց Մուրատ եւ ըստ ամբարտեան իսկուն անցաւ Իր ուրիշ նիւթին:

Դիտար Եր աւելի յստակ պատմաբանցիկ փոր - ձանած ընդարձակ զէջֆո, ու Երան Երան, այսպիս Եր ծնած, կ'ընէ Եր Իր անտեղից ունի, ինչպէս մայրը ասպարէզը: Անդրանիկի Եստեղը Եր ծնած, Եստեղը Եր նրա մեծութիւնը:

Արհեստի փոխոխուքեան պատճառով Traction
ինքնաշարժ մը Citroën 11 Légère, modèle 38: Շատ

ՄԵՐ ԽՍՏԻՐ

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՊԱՆ ՀՈՎ ՄԸ ԿԸ ՓՅԷ

Ատենի մը է վեր պաղ հով մը կը փչէ հեռա-
ւոր Ամերիկայէն :

Ան մը քրքը - բողոքներ, վեղարար, պատ-
ուելի, դաշակ կամ մարտապետ, անսխառնակ
ճանաչմ մը կը ներշնչեն պարբերաբար : Ողջա-
կի կամ անողջակի :

Զարգացող մարդարեւութիւն, թէ բանդի-
տութեան ամբամբ :

Ամեն պարագայի մէջ, արտաշնան մը, որ
կըցայ աւերելի դրոշմի :

Աստիւն ապամ չէ որ կը մասնանշենք այս
վերջինի երեւոյթը :

Բայց, կը կարծենք թէ մասնակեր եկամ
է հրաշալահա կարգի հրաշարելու այս բանդե-
տեղը, որպէսզի ծանր նստիլ իրենց տեղը :

Նաճարի կը ներշնչուի երկու ճակատի վրայ :
Զարքի ուղղութեամբ, սակայն միւսնորս կան
խամտամբով :

Առաջին — կորուսած չնեղ ըստ, եթէ կոր-
ւնցնելու մարդիկ ինչուն :

Երկրորդ — Արեւմտահայերէնը դասապար-
տուած է անհետանալու :

Արալին իմաստուն անտեթիկներ հրապար-
կա պարզեց Մ. Նաճարեանը : Հաստատուիմ
հաստատուի երկուստեք առնորդը, իր պատա-
մաբերութիւնը՝ Հայաստանացի երեւոյթներ ամա-
դին մէջ, երկրորդական, միջանկեալ դեր մը տա-
լով լեզուին :

Նոյն լարմուն ճամբուն վրայ սայթաքեցաւ ե-
րկուստեք զրգելով մը, Անու Միւրճեանը, որ
կը կործէ թէ կարելի է միշտ Վոյա Զարգի՝ եւ-
րիկ : յիշատի արդ արժանքով արդիւնէ կամ
հնարելի զրկում :

Այն որ պատահաբար Նոյն ճամբուն վրայ
դառնա, նաեւ, պատուելի մը, Ա. Ա. Պ., հեղի-
տակ արժեքաւոր հատորի մը՝ «Բրշակները
Պարտիզանի» որ լայն տեսաւ անցալ տարի :

Խմբագրական մը ստորագրութեամբ Հայաստանի
Կոչանք շարժաթիւնի մէջ, Վեղայիկի դա-
շուն է Արգայիկի Դատա, պատուելի կարգ
է խեղճ խորհրդատու, անտեթի մէջ կը անցնեն հե-
տեւեակ նախադասութիւնը :

— «Մեծի կը խորհիմք թէ երբ լեզուն կոր-
ուտ, ամեն ինչ կը կորսուի : Այ՛, անցնելիմ
նախ կարող ինքն արժանանալ լեզուին մը լի-
զուն երաւուի : Եւստիպիա չենք գտար, կըր
նրեւտարներու խզակները պարտաւոր մէջ Ամերի-
կայի մէջ անգլիկներ կը խոստի, Տրամպընի մէջ
փրանկներ, քայց յայտակար կը գտնվի որ ազ-
գային անգլիկ կամ անգլիկ կեանքին մասին շա-
հագրորդութեամբ մերեւ տալարչ չեն տեսներ :

Դեռ ամեն քայքայի յայտարարութիւն մը,
որ հիմանական տեսակէտ մը կը ծառէ :

— «Մի քան թէ անագի իւրեւնի շաջ գի-
տակցութիւն պահել անկարելի է : Արան միջոց
ունի է կը կարողար միջոց մը, անմարտապաշտ, քայց
այլ փոքոր ձեռնէ իւրեւնի վերջ արդ յիշուի ծծու-
տու չենք մը զապալակի գիտակցութիւնը թիւն : Ես-
տանքու մը արդի փոքոր չկայ : Պատմութիւնը
կայ ու կը մնայ, եւ այդ տառամբանակ ինչու կը
գիտի հաստատուի խորիկի թիւնը : (3 Մայիս1952):

Նոյն արտաշնանութեամբ արտաշնանական
կայակարգուն է քրաշէտն ալ, զիտարող հան-
գեթն որ արագաշնանի կը պաշտպանեն :

Մաքլիկի աւերի պայմանաւորուն էին հարկեր
տարու տալով, կըր կ'ապարարելի, զոգաւար, թէ
չկրնար որ կրտաւ, ամեն լայն կրտաւ :

— Ամեն մը շաջ արժեք է լեզուն հաստատել իւր
տաճարաւոր քանք, իւր աշխ լայն, երբ արտի
տրիւնը, իւր ինքնուրու քիւնն ինքիւ, իւր արտիւն
ու պարմանք, (Ստ. Կարգարեան) :

Դեռ կարելի էր ամեն կիւնական վարդութիւն-
ներ արտապալել, հին եւ նոր հեղինակներ, ապա-
քուցարարուն համար թէ հրաշալահի ինքնապաշտ-
ուի թեան համար կը հարթին անտեղ որ պարզա-
պէս դրոշմ էր մը կը նկատուի մարդիկ լեզուն :

Ժառ ամեն կիւնական խորհրդատուի վարդութիւն
կը կազմէ մեր անտեթիկուն կեանքը : Այ՛ միայն
Արալանակի երկու արժեքուն վրայ, այլու Ստա-
տու եւ Միւրճեանի մէջ :

Յօդքն օրհնակուն է :

« ԹՈՒՐԻՔԻՆ ՊԱՐՄԱՆԻՔՆ »

Այս միջոցին զգալաւոր է վիճարանութիւն
մը տեղի կ'ունենայ Թուրքիոյ պետական լրիւ-
նախնական եւ մասնակի մէջ :

Ընդդիմադիր թերթերը դառն էին թէ ժողո-
վուրդը կը դիտուի արեւելեան նաւաստաններէ մէջ :
Կառավարութիւնը վարձեց հերթիկ : Բայց, ա-
ւելի քանիւնի վատուող ցոյցեկարսի իր տեղին :

Առողջապահական նախարարը, Տոքթ. Իւս-
թինապ, որ վերջինս քննական պտուղը կը կատա-
ւարէ իր արեւելեան նաւաներէն մէջ, անցնալ
լարմէն Տրապիզազ կը հանդիպէ (Տրապիզա-
կեան) :

Այս առթիւ, առաւել մը տեղի կ'ունենայ, եւ
Հալիքի (Երզնկապոլիս) նախագահը կը զանդատի
թէ պաշտպանութիւն չկայ եւ թէ « Ժողովուրդը
անընդհատ կը դիտուի » :

Նախագահը մասամբ խտրութեանը լաւաւ
տեղին կ'ընտան : Կառավարը կը փորձէ համոզել
թէ ժամապայմանական ինքնը չկայ :

Ասոր վրայ չընտան իրեւութիւններ, Էքիմի, տեղին
ցատկով կը յայտարարէ թէ « Ժողովուրդը
Թուրքիոյ մէջ կը դիտուի » : քայց պէտք չէ ծուռ
մեկնել այս պարագան :

— « Ձի հեծնի կը գեթ կոյի » Թուրքիմ ա-
ռանձարանքիւ յայտնաբերին եւ : Ընդհանուր
խաղաղութեամբ պէտք չկայ եւ արդէն Արեւելք
այլ պիտի չխաղաղուի պայմանի քանի մը :

Հալիքի նախագահը դիտել կ'ուսայ թէ ճաշ-
քնակից ինքնապաշտպանութեան համար է որ
կը դիտուի եւ մտաւոր թէ զանկով, զիտակցի
զիտակցի վրայ չէ :

Նախկին իրեւութիւններ մը կը բացատրեն, ա-
ռանք քանքնը ժամանակին : « Ենթոյ է որ կը զիտակցի
եւ անարկու համը » :

Եւ վերջինս նախագահը կը խտրութեանի .
« Էնթոյ քան թէ չեն գիտուի, կ'ուսայ խաղ-
քիմը անցնալ է. անագի ինքն : Արդիւնք մտնորս
պիտի տեսնուի » :

Կարողաւ այս պատկերապար ասուելի, չէ՞
իւրեք երբեքն պայմանական զիտակցի, — Այն-
չէ պէք ճաշաւ մը : (Արդիւնքները կատար-
եալ է) :

Այն ասուն մի կը համեմատի եւ կը դիտուի՝ Հալիք
նաւաներէն չէ հետ :

Այն ասուն մի կը համեմատի եւ կը դիտուի՝ Հալիք
որաւու համար : Իսկ այսօր ... Ա.Ա.Ա.

Ի ՊԱՏԻՆԻ Զ. Ն. ԱՐԵՎԵԼԻՔԻՆԻ

Ուրաք գիշեր տեղի ու եցաւ Համադարային
հանգիստը զինմանի ի պատիւ Զ. Ներսիս Դ. Վ.
Արեւելքի, տաք միջուկով մը մէջ : Երեւոյթը
ունէր շաւի գեղարարականութեան բաժին :

Ընդհանուր գեղարարութեան մէջ, 24 քանի-
զին արժանաւորութեան : Հանգիստ Ամուսեային հա-
մար : (Հայրենային մը տաք օրհնակ) :

Իմացմամբ իրեւնիք յարգողով

Տիրութիւն — Պարտի թերթերէ կ'իմանանք թէ
Մայիս 29ին ձեռնած է մասնակաւոր դէպք մը,
Նաղարայ Երիւնիւն, 80 տարեկան : Հանգիստ-
եւ արեւելքով երաւ է անդամ լրջ. Ժողովի կը
ապը. Կարչու թեան, ամուսնապիմ Տեւաւ : Խոր-
հուրիկ, հալուեանից ապը. Հաստատութեանը :

Քիչ ցուով հարգողիցիք ետնորուն Հայ-
րենելքի մը Գ. Կարպիւ Գափաղեանի ժաւը,
Իրեւոյթի մէջ :

Մի քայքայեալ բարեկամը, ծանօթ ա-
ռանալան, միւսնորս ասուն կը հետաքրքրուի
հարապիկի գործունեութեան, ժամանաւորային
օշնակով անձաւ հարեւորիցիքնուր :

Մի քայքայեալ ցատկայինութիւններ կը բնականակ
պարագայեանուն :

ՉՈՐԻՔԱՆԻՔԻ ՕՐ ՄԵՐ ՆՈՐ ԹԵՐԹՈՒՆ

ԳԵՂԱՊԵՏ ԱՉ ՈՐ

ԻՐԱՅԱՆ ՎԵՐ ՄԸ ՎԵՐՁԻՔ ՊԱՏԵՐԱՊԵՐԷ

ԳՅՏԻ ԿՈՐԱՊԷՐ ՆԵՐ Ի ՆԵՐ :

Դիտարարուն անքիւր ինքնու ձեռք անցնել
Աստ անտիկ Գալուի Բուտար :

ՈՒՆ ԱՐԵՎԵԼԻՔԻ

«ԿՍԱՐԵԼԸ, ՎԱՅԿՈՏԵՐԸ ԵՒ ՎԱՏԵՐԸ ՁԵՆ

ԿՐՐԱՐ ՊԱՏԵՐԱՊԷՐԸ ԱՅՍՆՈՒԹԻՐՆԸ »

Եունիք ճի տարեկաններ տալիս — կըր ճաշ-
նակից զորքը ցամաք կ'ուս : Եւստիպիան հաւա-
տին սպարապետը, զոր- Բիւնակ Ներկայ եղաւ
ՍԱՅՔ ՄԵՆ ԵՂԵՂԻՔ մէջ կատարուած արարողուն -
Թեան մը (Գանի ծաւ, Մանչի ամբ) : Իրեն կ'ըն-
կերտակալի մակաւ Մոնթիմորի եւ ուրիշ հա-
մառատներ եւ. բարձրատիւնան պաշտպանութիւն -
ներ :

Այդ օրը, 1944 Յունիք ճի առտուն կանուի,
կըր անդիական եւ ամերիկեան օդաւոր զինուոր-
ներ կը պարտատուէին ցամաք ինքն Բոթան -
Թէն, զօրավարը հետեւալ հրամար կ'արձակէ -
« Կրակ չքանա : Կուրի զանգով կամ
ձեռնառնով, եւ ոչ թէ հրապարակ » :

Իրենց նպատակն էր յանկարծակի ընել թշ-
նամին, զարեկ կանակել, թույլ չտալ որ օդական
զորք հասնի : Ընդամենը 6600 զինուորներ էին, ու-
րեքն ապաւայրութեան առաջին կոնիւնքը կը
սեղեկն :

Ուրբաթ օրը, ճառ էր խտնով այս պատմա-
կան տարեգրութիւն տալի, զոր- Բիւնակ յայտա-
բարէն :

— « ՈՒ տարի առաւ, այս միջոցին կը ժո-
տնանայ, ապառ մարդու հետ, որոնք եկած էին
վերահաստատուելու, ապառտուելու այս երկրին :
օրորու ապառտուելու : Ետնորեն Ամուսեայ,
յաղթանակը շահեցանք եւ մի քիտեքներ Նուրիկ -
ցիւն պատերազմին դարձուրիկ վերջերք դարձա-
նաւ : Ժիւրք տարիներ անցան եւ Մալիսի այս ա-
ռաւտան է մի կըր Թշնամութիւնները դարձ-
ցան Եւրոպայի մէջ :

— Կը եօթ տարիներու ընթացքին, աի մը
ռաւտաններ Նուրիկ համապարտութիւն կը հաստա-
տուէին, շատ անքն աւարելու : Մենք զոգանքն
դիտելով ապը հնչալին մեծանալ, որ կը տիրա-
պետէ եւ գերութեան կը մասնորս տարիներ եւ
աննկողնիներ : Մենք յարձան երկնայով մը դի-
տակցիք ապառտութեան անմասններուն կրճատուի-
ն եւ անորքն աւարելով մը մի կըր երաք ցիւնեալ
համապարտութիւն խաղաղութիւնով, խաղաղու-
ն եւ պաշտպանի շարունակական հարստանի-
րուն, Բուրակ մէջ ալ քայքայը պատերազմի
հարստաններուն տակ : Այ՛ արքայեան այս երա-
պէն : Դաւաղ շարժեցանք, վտանգալուր աստի-
ճան, դարձանք միանալուն համար Հայաստանի մեծ
հերով մը, ի ինքիք պատմութեան եւ խաղաղու-
թեան զոր դեռ նոր շահեր էինք այնքան սուղ
դեով մը :

— « Այսօր, Նուրիկ կը ստիպիք պատմութեան աս
գաւուն դար — որ յանգնի կը մտնորս — Թէ ա-
ռանութիւնը պէտք է պաշտպանուի իւրաքանչիւր
սեղուրի կողմէ, թէ մարդիկ ինքնան այդ մեծ
նպատակը երեւի չի կրնար պաշտպանուիլ տիրա-
նուր, վախեաններու եւ վախերու կողմէ : Ծո-
րալի կը տիրապետէ շարիք, ամէն ապը ապառ
մարդիկ պարտաւոր են պարտաւոր լայն արա-
դարեան զանք, եթէ կ'ուրեն պաշնի իրենց պա-
տարեկան : Իսկ այդ նպատակին կրճան հասնել
եթէ օրորուք ըլլան : Ասոր համար է որ հա-
տաւած ենք ապառ Ժողովուրդներուն : խորանուր-
կաններով կ'ուրեն : Ինչի արեւ լուծում դե-
լուրեան պիտի տարմորդորք : Եւ արդիւնէն ու-
րեք միջոց կայ, լեզուն կը միանալ, սպարիւն
համար իրեն. ապառ մարդիկ, մեք, ասաններ
անկախ սպարիւն ապառ Ժողովուրդներն »

ՆՈՐԱՊԵՐԸ ԻՐ ԱՆԱՊԵՐԸ

— « Եւ Ներսիս Դ. Ն. Արեւելքի »

Վերջ տեղեկութիւն համաձայն, բանու-
տական կարտուրներ հանգեան կը նուային :
Թերթերը կը զան թէ կարմիր կըր օրորք
օր երաւող փորձ կը կատարուի ինքնու հաստա-
տութեան մէջ, աշխատանքը քայքայեցուի. հա-
մար, քայքայ երեւի ձախողեցան :

Նոյն օրը քաւական ծանր խաղաղութիւններ ծա-
պեցան Պատուի մէջ : Խուրք օր համաձայնութիւն
Արալանակի Սուպարեկէ դուրս ելած ասուն ցոյց
կը կատարուէին, լեւորակեցիք Տրապիզազ արաւա-
կովով է թշնամիկ կանչելու քանակիւր զոր-
Իրեւոյթի կը գրէ : Ապառտութեան պահանջներ ի-
ր շահեցան : Այս առթիւ, ընդհանուր մը տեղի ու-
նեցաւ, եւ ցուցարարներ քարիք, վախով կարո-
նել ինտելիկ պահանջներուն վրայ, որոնք արտա-
տարեր կ'ուրի քանակիւր, սակարար պարզե-
լու համար : Եթէ չուրի քիտարուեցան :

— Հարցաւորելու պատուար, Գ. Ժաքիւն,
Սանթիկ բանուր վրայ շարքն օր, հարցաւորելու
համար Ժաք Տրապիզազ :

— « Եւ Ներսիս Դ. Ն. Արեւելքի արդիւն մը
քայքայով կը գրէ, թէ Ժաք Տրապիզազ խտրութիւն
է ուսուցողական քննարկուած է կ'ուսակողութեան
Բաշալի ինքնուր մէջ : Դիտարու մեղադրանքը

(Իւրեւնա շարքն Բուրի Բուտար)

ՅԵՐՈՍԵՐԻՆ

Դո՛ւք վաղեմի սեզ արեք, աստուածային ծաղկանքներ,
 Ներկինքի բնակավայր, դարաբարդ, լուսա-
 փայլ դասադար, արքաների հերթերով,
 Մագաղաղող աղբյուրների դառնալավայր,
 Բերք ստորերին պարկույտ,
 Ներսիսի անախարակն մկնարան,
 Նրախառն դու լանքեր,
 Դո՛ւք հաղթառ ու վէճ՝ դարերի որսալարների
 իմաստուն պատմադիրներ,

Բարձունքների վրայ, ձորերի մէջ, դաշտերի
 լանջերի, յանուն փառքի եւ երկանութեան,
 Երկնային լանժերով դուք փորագրեցիք օրը-
 րացան, լաւիտեանակա մի անուն — Հայրենիք ...
 Յետո՛յ՝ տաճառ աւ տակաւ,
 Արեւադէր քաղեց իր ճառագայթները կենս
 ստանալ,

Աստղերն ակնախոյր չբացան Հայրց երկնա-
 կամարին,

Լուսնին մտաւ սեւ ու թուրայ ամպերի տակ,
 Երբ արարաւ, երարների հետ եղինկներն էլ
 տնայլոցան,

Լուսինան մէջ ստանդեր ճղակոտոր ընկան,
 կկկան արեւիկները ցամքեցան,
 Աստուածան զիփխուի տեղ ահեղ փոթորկինք
 տալարցին,

Մարկինքի դեմ կոկոն թռկեցան,
 Երբմիկ սեզ արարի լանջերն օձերն ու քար-
 քոյղերի բոյն դրին,

Աստուածների անդամ լեցին անհերքեկաւ
 ամբարձրին ապառախու լեռների,

Ներքին կապէ՛ք խառնած չըթերի նման
 սարերի ճաշկեցան ահեղ ցնցումով,

Ու դրուող փայտերն ձորերի լցուցան,
 Կուռնիներն անդամ չղեցան իրենց ճամբի,
 դեմ չհասնէ՛ պատուհասուած այս փայրիկի,

Դարեր դարերի վրայ այսպէս կատարուեց
 ջերմոր փառքի եւ լրտմք Հայրենիքի ...
 Գնաւաւոր իրենթերի մէջ մտաւ ժողովուրդ-
 դրն անարեւն,

Սովալուկ անասունների եւ անցոր աստուած-
 ների հետ, կտորներին բարձրացող ծախքի մը մի-
 ւրի, փխլում գոյութիւնն չնշանցե՛ք եւ սլուոր
 էանքներ,

Դե՛կերի վրայ դառնալովներն էր դռնօղուած,
 Կնճուռների մէջ փայտերն էին առած, ճա-
 քած լընթիւք օրն ի բուն միջնում էին օճէր ու
 պարծեալ, երբ ու պարբ փրկածուէ՛կ իր սար-
 կածի,

Միտերի լեցուն էին երկիւղով, կարօտով, ըն-
 չարութիւ, պանդուխտ լինականի, հողը մնացի էր
 արքի, մաղիկ դողով՝

Ննջերի վրայ, ցորենի՝ որով, այս էր վաղ-
 օտայ յուր մանկութեան, կարծես քրտիկ էին ցա-
 նում, արին — արցունք հնձորն համար, յոյս էին
 ցանում, մա՛հ քաղելու համար,

Լուսաւորների աղօթարան՝ իրկինամտիւ ար-
 ար իրենց դերձակն ...

Նրանք իսկույն էր հոտով, մինչդեռ փողը
 միտելու անխաթի բերելով իր ոտքերի տակ բաց-
 ան զերծման էր դիտում ու տանում ...

Ու լանկարծ, ամպի մը ճեղքէն դուռնաւ ու
 դողողովն շղթին արեւի հասան մինչեւ լեռների

դաշաթները, յետո՛յ՝ դէպի վար, մինչեւ աստած
 սիրտերը դիզարցաւ,

Լեռների լանջերը սկսան ծաղկել, խառն-
 ձառն կոնդղին նոր ժիւրք ցցուցան, ցամաքած
 ստուռները նորէն հոտեցան, այլապես թուշնեհի
 իրենց ճւղցով յուսադրեցին ծառն ու ծաղկները
 դողուցին ...

Ու լանկարծ լուսնի հովիտ արեւիկ անուշ մե-
 ղեկին ...

Դողող ու թխխտում, այնուպի մի կեանք
 նոր ծնունդ էր առնում անբանկերի մէջէն ...
 Ճիտաւրն ...

Փախաւ, շուկ, բերե՛ր բերան,
 Թռիկները շուրջ, տանիք տանիք, կիսաւոր
 վանքերի մէջ, եկեղեցիներում, ամէն տեղ այս
 բառն էր հնչումով ...

Դարերի ի վեր ժողովուրդ, հաղթուած օրը-
 րացան բառը,

Ճիտաւրն ...
 Կարծես, անասունների անգամ սիրտ տղին :
 Երեւոր անփայտ ծնունդ էին դառն, օշխարհները
 բարձրանում էին մինչեւ լեռների լանջերը,

Կնճերը սկսան ինձի աղբերը, այնույնպէս
 մի փայտ այցիկն նաւաւորները նուազում,
 Կնճիւնները լեցին մասուէ՛կ ճակատներով, նշն-
 իսկ սիրտերը սկսան արեւդիւ,

Դե՛կերներ՝ լուսնայն շղթովով լողում էր լեռ
 ու ձոր,

Ման եւս զայն ուրուականների նման խոր-
 հրաւոր մարի,

Դեմ անասուն, դեմ դառնալուդի, դեմ առանց
 համարի, բայց արդէ՛ն՝ սիրտը թնուէ՛ հնդու,
 հողիքի վառող եղբայրներ ...

Ճիտաւրն ...
 Մի օր է՛լ անակակալեցին, ինչպէս երազի մէջ,
 լեռների մէջէն լուսեցաւ ահաւոր մի պայթիւն,

Ուս երկրորդը, երրորդը, համապիւր ...
 Ու եկաւ արձագանցեց դիզարցաւ արտին,
 Խուռնէ՛ հոտին ամբող լեռները վառողի հոտով
 հարկեցան,

Առաջին ուրախացողն եղան մեր սիրգալուծ
 լեռների, ճիւղաւոր պաղաթները, որոնք դիւրա-
 դանում էին իրենց իրցեցած հնարաւորիւնն ...

Երան վրայ կուլ է ... ինչպէս սիրտն
 դուռնէ՛ր էլ բացուեցան, աղբիւնք վառեցին դաշ-
 տեր ծաղիկ հաւաքելու, հոտէն վերադարձող
 հերոսների ճակատների զարգարու ճամար,

Արարե՛րէ՛կ, հողով մտաւ, զարկ ուժեղին,
 մէկի տեղ տար դարի, աղբան սպասեցե՛ք ու
 ծառուէ՛ր մէ՛կ զարկի թնուով արձագանցող եր-
 կիր ցնցուի ու դալ գոյն օգնութեան,

Ձարկ ու դարիկ մեր ստորկութեան վրէժը
 լռե՛ծ, զարկ որ ճրանք մայրեք եւ լաց լինեն,
 Ու՛րի դէմ ու՛ր մեր իմաստները թող լինէ,
 Որպէ՛զիս դիզարցի է՛լ իր արտին մէջ չմոք-
 թուի,

Ձարկ որպէ՛զիս մեր դարերի պատմութիւնը
 նորէն յոյս այսարկ պիտուն,

Ձարկ դիմել ուր մենք էլ վարժուինք հրացանի
 ճախին ու խաչերիսմէ՛ք դարձնեց շղթաղուած սա-
 րեր ու դան դէպի քեզ,

Դու, հեղ դարերի հերոս, մեր արտերին հա-
 րազաւ, հակեան հերոս,

Աղբարե՛րէ՛կ, զարկ ...

ՏՈՒՐԻ ԿԻՆԿԵՆԻ

ԳՈՒՏԻՄ ԾԻՆԱԼ

ԶՐՈՅՑ՝ ԿԱՅԵԱՆԻ ՄԸ ՀԵՏ...

— Բարեկամ, Հայ կը ձմարի :
 — Այո, տի՛ց կողմացի :

— Կարձա՛ն յոր կողմերը կը դիտէ՛ք, ուրեմն
 Հայ պիտէ՛ք էլ լլլալ :

— Ձարմանայի բան : Հայերը բոլորն ալ էգ-
 պէս կ'անեն ...

— Պէտք է այդպէս ընեն :
 — Ինչ պատճառ ունի ինչպէս անելու :

— Որովհետեւ միշտ Հայ մը արել Հայ մը
 կը փնտձէ տանիքի մը համար : Մանաւանդ երբ
 տեղէ մը ուրիշ տեղ մը, կամ երեւի մը ուրիշ եր-
 կիր մը կուգալ ...

— Է՛հ, չեմ հասկեր, ես, կը դամ, Զանգը -
 պարեն, Հայ փնտալու եմ եկած : Դուք այնպէ՛ս
 կ'ենթադրէք :

— Անպատեան արնպէս է, դո՛ւն այս միջոցին :
 — Ինչ զարմանալի են աւ մեր Հայերը, Իրենց
 ամէն ինչ ենթադրութիւն է ...

— Ենթադրութիւն դէ՛հ բան է : Հայր մինչեւ
 այսօր, ենթադրելով ապառն է եւ այս մեծ յաւա-
 կութիւնով՝ աշխարհը դառնում ...

— Հէ՛հ, Հայր ամենալինքն է՛ք կ'ընեք միշտ,
 դուք աշխարհը դառնալ կ'ընեք անոր : Ճարքի -
 ղաւ է՛կը կ'ընեալու ...

— Ամէնէն որպէ Հայն եմ ես, Դուք, կ'երե -
 ալ Հայերու հետ յարաբերութիւն չունիք եւ չէ՛ք
 ճանչնար դո՛ւնդ :

— Է՛հ, քաւախն Հայ կար իմ այնտանցի
 տուն :

— Կարեւորութիւն չունի, անոնք համաւտ
 մարդիկներ են եղած փոքրեմ :

— Գու ճանչցե՛ք Հայերը հա՛րաւ են :
 — Ոչ թէ հարաւ, այլ մեծ տեղեր եւ մեծն
 դործերու մէջ կան կարեւոր դիւրով Հայեր :

— Աղբարե՛ր, զոքեցան բանիւր կը խոսի : Ես
 չառ եմ հասկար, աս բանիւրից : Պարզ խօսի :

— Հա, սիրտու : Ինչ է, չհարցուցի :

— Մերք Ծիւղաբ : Ինչ երկրորդ մեր ընտանի-
 քին կ'սկսին ծիւղաբ Մերքունից տուն :

— Ուրեմն Մը. ծիւղաբ, կ'աղբի որ Հայերը
 բոլոր երկրիներու մէջ մեծ դործերի տեղ են : Ա-
 չէն մէկ երկրի լեռները կը խօսեն. Մեծն զոք
 ինչ կան, դիւրանե՛նք կան ամէն մի երկրի մէջ :

— Ան Հայերը այսպէ՛ք, դառնած են շատ որ երկր-
 ներու մէջ կարեւոր ապագայները : Հասկցա՛ր :

— Է՛հ, եղբայր բանիւր լին մտած՝ դուրս,
 բայց ինչի՛ք է հարկաւոր են բանիւր ասել ես փո-
 րոցում, ես քաղաքում : Եստի չի՛ լինի : Աղբիւ-
 րում է՛ անուրի խօսքը :

— Ոչ, բարեկամ, աղբիւր չկայ հայ, բայց փա-
 ճանակի որ վաղէ : Եթէ բանիւր էր պէտք ունեւ Ե-
 սէ ինձի :

— Եստ շնորհք կը տայիք եթէ մի հերթաւորն
 եւ մի կերպարանե՛նք ցոյց անէ՛ք : Եթէ փոքր
 ունիք համոզե՛ք, կերպարան ձեզ ես ինչ եմ ...

— Ծիւղաբայն եմ : Ձեզ ցոյց տամ ճաշարան
 մը, այսինքն կերպարանում մը :

— Աղբար մի դաւ փիլիպ ուտէ՛ք ինձ հետ :
 Գոհութիւն կը տայիք : Կ. ՊԵՏՈՒՆ

« Ե Ա Ն Ա Տ » (91)

ԼՐՏԵՍՆԵՐՈՒ ՊԱՅՔԱՐԸ

(ՎԷՂ ՎԵՐՆԵՐ ՊԱՅՔԱՐԱՄԵՆ)

Մըհնէ մայրը սպակեայ բաժանում մը կար,
 ուր յուր մը փառաւ էր : Մեր մասերուն վրայ
 կ'երկնով մօտեցան եւ լսեցինք կնճիւղան ճայն մը
 որ կ'ուրէր :

— ՔՄ. 27, հո՛ն էք, իր լսէ՛ք :
 Յետո՛յ կ'ընեն ինչ խօսքեր :

— ՔՄ. 27, պատասխանե՛ք չուտով :

— Պա՛հը լուսինն արեւից, յետո՛յ շարժանակե՛ք :

— ՅՄ. 27 կը խօսի, դեմ մտիկ ընէ՛ք :

Արի վերնէջի դիվալարութեան տակ այս փա-
 րաւորն մէջ պիտի խաղանան եւ քիտ Նովին,
 Սիւրի, Ռոն, Բրենի Սարտան եւ քաղաքային մա-
 նոթ արտադրատեղիներ :

Աւ ծրան ծերերը, իր կարգին, կը պատ-
 մէ թէ նոյն ժողովուրդին պատարասութեան առ-
 քին խաղանալով կ'ոգտ մը Մարկինի շղթափա-
 ճի մեծ կույտարը, բնիկ կերպարները ստացան
 մեղանալով, թեթեւ արտադրութիւն հետ ունեցած
 տախկանութեան ընթացքին՝ մեծ զովտով կը
 իտակ այս երեսմայր բնաշխարհի մասին եւ իր
 հասարակ կը լայնէ՛ անոր կարողութեան եւ յո-
 լողութեան վրայ :

Այս անգամ մօտեցանք սպակեայ դաս եւ կա-
 մաց մը դարձուցի թեր : Տիկին Բաբէ անցած էր
 ուստի ընկալուչի մը առիւ եւ կը խօսէր : Եան-
 կարծ ապուխտ լսելով ետին դարձաւ, ձեռքը ա-
 րձանած մը ըսեց : Նոյն պահուն Փօթիկի
 ալ երեսան հասած էր իր աղանալար : Պայթիւն մը
 լսուեցաւ :

— Ուշադրութիւն, ուշադրութիւն, պիտայ
 Տիկին Բաբէ՛ն աստիճանի դառնալով :

Մաղաք աստիճանի եղան իր վերին խօսքերը
 փօթիկի կողմէն էր : Նոյն պահուն Փօթիկի
 հեղով զեռին ինչաւ :

— Եստ որ քաղի, բայց ստիպուած էք, Ե-
 սան Փօթիկի, մեղք որ անցնի կողմէ մը անցած :

— Փախա, մոլուխ կողմէ՛ք ճայնեք կը լսունի,
 դուրեք փօթ յանկար :

Այս խօսքերուն լայնորեցիկն թեղանոթի ճա-
 ներ :

— Մուսաւանի կ'այլի, շարունակե՛ք ձեռք,
 չարդեցան, փախա :

Անորաւ Մուրիկ դիվալի զարձակե՛ք : Աղբեր
 քաղ էին եւ դէ՛ղէն արեւն կը հոնէր : Սրբեղն թաշ-
 կնալովով : Փօթիկի թեւա մտաւ եւ դեմ անեա-
 կէն դուրս հանցն :

— Կը ցաւի, տալա, բաւ, չէի ուզեր ընել ա-
 սիկա քայն ապ փորձե՛ք դեմ ստանալ :

— Այո, ասիկան դիւ ալ փրկած էր, իսկ :

— Ձեզ դաժանեալ էք միջը :
 — Ասիկա իր պարտաւորութիւնն էր : Ինչ որ
 է, ձեռքը ալ ինչիկները : Կը ընդհաւառեմ ձեզ,
 Փախա, սարքը սպաննե՛ք :

ԿԱՐԱՄԱՆԵՐ ԵՆ ԿԱՐԱՄԱՆԵՐ

« Ե Ա Ն Ա Տ »

ՄԱՅԻՍ 28Ը

ԱՌԵՆՈՒՂԻՒՄ ՄԵՋ

Կերպի 8 Շուկին, Ժամը 3.30ին: Կր խոսողապէ՛ն ընկեր ՍԵՄԻՆԱՅ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ Կր խօսի ընկեր ՎԱՆԷ ՕՇԱՅԱՆ Երբ, արտասանութիւն, երապական պար միջին կէս դէրեւ: Հաղորդակց. միջոց.— Gare du Nordէ Ժամը 14.15 եւ Porte de la Chapelleէ 268 Թիւ հանդիւ: հաղորդ: <

ԱՆՏՈՐՂԻՒՄ ՄԵՋ

Նախաձեռնութեամբ Մ. Միշտահան Երթուկ - միտէի, ժամանկցութեամբ թարեկամ միտքիւն - ներքո: Կարճակերպութեւ Ե ինձոյը, Ժ, 22 rue Voltaire Մալի մէջ, այս կերպի Ժամը 17ին միջին կէս դէ- շեր: Գեղարուեստական թաճիկ եւ տախիկալներ: Զաւրագին 500 Փրօնք: >

Յ Ե Ր Ե Ղ Ի Ղ Ի Մ Ի Վ Յ Ի Ղ Ի Մ

Կարճակերպութեամբ Սեփական Ժը. Կ. Ուայի ժա- նանկերի կողմէ: Այս կերպի Ժամը 15ին միջին 23, Salle Massis, 87 Ave. de Livry à Sévran: Նախաձեռնութեամբ Սեփական զարգացական Մ. ՐԱՇԿԻ: Կր խօսի ընկերութեւ Ե. ՌԻՆՉԱՆԻ: Հաղորդակց. միջոցիւ.— Gare du Nord, Կր - զեկտոր Ժամը 14ին Petite Gare, Aut. 147 Eglise de Pantinէ: Զոյս պիտիք:

THEATRE DIENA, 10 Ave. d'Iéna, métró Iéna Երեքշաբթի 10 Շուկին, Ժամը 20.30ին: ԲՏԱ ՍԱՏ - ՂՈՒԿԱՆԵԱՆ

Որ մէջ յաղորդութեամբ Ներկայացուած է Կովկա- սի մէջ: Երաժշտութիւն Ե. KALMAN որպէս - խումբ, զեկակերպութեամբ CH. KALMAN որպէս: Տոմարեւ Նամար զգինք Ժաթարն եւ Maison du Livre Etanger, 9 rue de l'Eperon եւ Librairie Sialsky (առասական եկեղեցիին ճով):

ԵՆՈՐԶԱՆԱԼԻԲ

Տեր եւ Տիկին Կարապետ Ուկնան եւ զաւակ, եւ Օր. Ս. Ուկնան իրենց խորեւ շորհակալութիւնը - Կը յայտնեն թուր անոնց, որոնք ցաակցութիւն յայտնեցին իրենց որդացեալ Ժը՝ ՍՅՐԻ ՏԻԿԻՆ ԿԵՐԵՐԻՆ ՈՍԿԵԱՆԻ ժաճական առթիւ:

ՄԱՅԻՍ 28Ը ՆԱՄԱՐԱՆԵԱՆ Ե զաւակներ իրենց շորհակալութիւնը Կը յայտնեն թուր ան- անոնց որոնք անձամբ կամ զով ցաակցութիւն յայտնեցին իրենց որդացեալ մօր եւ մէծ Ժը ՍՅՐԻ ՏԻԿԻՆ ՆԱՄԱՐԱՆԵԱՆԻ ժաճական առթիւ:

ՄԱՅԻՍ 28Ը ՆԱՄԱՐԱՆԵԱՆ Ե զա- ակներ իրենց խորեւ շորհակալութիւնը Կը յայտնեն թուր անոնց որոնք անձամբ կամ զա- ակը ցաակցութիւն յայտնեցին իրենց որդացեալ անուններ եւ Տօր ԿԱՐԱՊԵՏ ՆԱՄԱՐԱՆԵԱՆԻ ժաճ- ուս առթիւ:

SERVANT

ԵԱՄԱՐԱՆԱՆԱՌ

Հարսանեկան շորհակալ (dragées) աճէն տե- ասի անուեղեն եւ մթղիկ (desserts) 30 Rue d'Auteuil, Paris (16) Tél. Aut. 49-82 Ե 88 Rue Camborne, Paris (15) Tél. Fon. 97-34

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆԱՄԱՐԱՆ - ՇԱՐՂԱՐԱՆ

ԵՍԹԱՄԳՈՂԻԼ Լիօն!

Երաժշտական ՊԱՐԱՏՈՒՄ ՓԱՐԱՎԱՆ, ՔԱՏԵԻՔ ԱՆՋՈՒԳԱՆԵԱՆ ՕՂԻ, ՀԱՄԱՐԱՄ ԱՆԱՆԴԵՐՈՎ ՏՈՒՄ, ԲԵՐՏՈՐԵ, ԲԵՂՈՒՄ ԵՒ ՖԻՐՔ ԱՆՃ տեսակի յարմար ժառանգական գինք 24, Quai Jean-Moulin — LYON (Ex. Quai de Retz) — Entresol

ՀԱՅԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՅՈՒ

ԶԱԳԸՐԵԱՆ

184, Rue Noisy le Sec, Bagnolet Մաթար եւ արքայ տղայութեամբ ճեղի Կը Հալիթթի Թէ Երեւելեան եւ Սէ Փրօնական ա- մէկ կողմէ Կողբեղէ՛նք: Métro Mairie - Ligne 24e - Ave. 58-11

ՕՐ. ԿՈՐԴՈՂԻՄ ՄԻՆԱՄԵՆ (Զարամանգիցի)

Գ. ՍԱՐԳՍԻ ՔՈՐԱՔԻԼԵԱՆ (Խլսյոցի)

Մարտի 11 Մայիս 1952

ՅՈՒՇԱՆՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ — 2. Ե. Դ. Վիտամոն Խումբի Ժո - ղովք՝ այս կերպի առաւ Ժամը 10ին, ընկեր Մա- նուկի ընակարար:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱՆ. — Համախարք. Միւթեան Մարտի 11ին ժամանակիցի զաւտանդէսը Յու - լիս Երեւ, Սէն Լու Կասն փէն, Եթերեղարեան ա - զարակին մէջ, Տօյս յայտարարով: ԵԵՏԱՅՈՒՄԱՆ Ե Երեստան ԱՇՕ ՇԱՆՏԵՏՐՈՒ- ՆԻՅ Գեղարուեստական երեկոյթը, առողջական պատճառներով:

Հ. ԱԿԻՆԵԱՆԻ ՆՈՐ ԴԱՍԱԽՈՍՈՒԹԻՆԸ

Բազմապատկ եւ գիտական թանաքը Հ. ՆԵՐՍԻՍ ՎՐԻ. ԱԿԻՆԵԱՆ ՎԻՆԵԱՆԻ ՄԻԺԵՐ - Եւնոյ ռիօնի, Երբ զաւտանութիւն Ժը պիտի տայ, այս յորեքշաբթի երեկոյ, Լաթարն Արեւ - մուտքի մէջ, Բաճի Բաճիքի վերաբար: Նիքի՛ն Ե՛ ճշայնական տառնիք տանկոյիսինը զարակալ տառնիքը ծագումն մէջ: Մուտքը ապաւ:

ՀԱՅԱԿԱՆ ՆԱՄԱՐԱՆ

TAVERNE MAUBEUGE

6 RUE MAUBEUGE, Paris (9) Tél. Tru. 85-47

Métro: Cadet, Pelletier եւ Notre Dame de Lorette Աճէն երկրորդ ժամը Տէն սիսեալ Կը լուսակ: Պոլսէն Երբ ժամանակ հաշակար որքմիշը՝

ՈՒՏԻ ՀՐԱՆՏ

Իր արեւելեան խումբովը:

Ընդարձակ եւ որպէս արձ, արժանաբերի թուրը Հարսանեկան եւ ալ ճանդէներու: Աճէն երկրորդ ՏԵՐՏԵՐ ԲԵՂՈՒՄ:

Արտասանման եկած յանձնարարներուն թը- նակարանի դիւրութիւն:

ԿՈՒՇՈՒԻ

Տան մէջ աշխարհի զործարարներին, Լա con - fectioնի Նամար, վերաբար եւ քայլտոն: Իրեւն օրինակով, Smyga, 15 rue de Cléry, métro Senthier:

ԿՈՒՇՈՒԻ

Մաթարգար Քաղաքի Հայ կին Երբ տուն մէջ աշխարհի Նամար: Իրեւն Երբ որ Hanssian, 11 Rue de Lorraine, Asnières (Seine), Կաթարն Becon - les Bruyères:

ՏԱՆԱՌԻ ՏՈՒՆ

Իւրի մէջ ծախս եւ տուն մը, վեց սենեակ, երեք խոտանոց, խառնիք մը միտան: Կիլոարը շէնքն զատ կալ շան pavillon Եր երկու սենեակով, խո- քից ծախս: Մէթրոյին եւ կաթարն Երեւն ETS. NADJARIAN, 19 RUE BLONDEL, PARIS (2): Հետամանք CEN. 18-99:

MORY et Co.

3 Rue St. Vincent de Paul, Paris (10) (Service VAUQUELIN) Tél. TRU. 72-60 Poste 89 et 80, métró Poissonnière, Gare du Nord Աճէն օր, քաղի կերպի, 9եւ 11-30 եւ 14եւ 17, Դարաք 9եւ 11-80

ԺՐԱՐԱՆԵՐ՝ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՄԱՐ (COLIS POSTAUX POUR L'ARMÉNIE)

Avec accusé de réception

Բարը ծախքեր Կը վերաբերի առաքման պա- ճու, ծրարներ Կը յանձնարի առաջի զեւ ծախ- քի կամ ճանդերութեան, առաջիցի Նամար:

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesse, Paris (13) Le Gérant: A. NERCESSIAN

աճէ Ե թէ ընդհ. քարտուղար արթնուն շէ գրա - նուած Մայիս 28ին, երբ Կը ձերբակալուի իրերե - ղաւոր: Կառակցութեան մարիները Հրապա - րական Տիւրքի արտա արժանութիւնը պաճանջով ճանդէն, ներքեակիցի զայն պատասխանատու Կը Համարեն Կը ձերբակալութեան Համաք:

Նոյն արքերին Համաձայն, այս առթիւ քուե - արկութեան թանաքն Տիւրքի ձերբակալութեան պարագաներուն Կը վերաբեր ընդհ. զործարարին ճանդերով: Կրտիկ թէ ամաստանները պիտի կորսնցնէ Բ. արդէն. քարտուղարի պայտանք, զոր Կը վարէ 1950ի աշունին Ե վեր, երբ Թորեղ Մա- Կաս փոխադրուեցաւ:

Մ. Ներքին նախարար, Գ. Զար Գոյն, յա- տարարեց ճանդերովի մը առթիւ:

— Անքնունքի եւ ոչ բոլորովին անպատիժ մայ կուսակցութեան մը այս երկրին մէջ: Անքն- ունքի եւ որ կուսակցութեան մը իր քաճակեղեքը անտալովով պատասխանման ֆրանսիացի արդի - քարտուղարին օրէնքը: Բաշարակալեպէ անըրա- ճան էր առթիւ որ կապտական գործարարիւնը, Ե թէ չէնք ազեր չէպի յեղափոխութեան երթալ - այս կեանք թանքը կըլտնով:

Մաթար օր խորհարկեցան երկու տղարան- ներ ուր Համախարակաւ թերթեր Կը տպուին: ԳՈՒՆ ՄԵ ՏԱՄԷԼ

ԿԱՆՈՒՆ ԹԵՐԹԵՐ Կը Հաղորդեն Թէ վարա - րեւ ՄԵՆԱՐԵԿԵ Ե արտաքին նախարար ԲՅՈՒՐ- իշիւ Լոնտոն պիտի երթան Շուկին 7ին, անդի - կառակցութեան Հրաւերով: Լոնտոն կ'ուրէ ա - ւելի սերտ զործակցութեան Հաստատել Թորեղից Հետ: Միջին Լոնտոնի ինդիւրներու մասին:

ԱԶԳ. ՎԱՅՆԱՆԱՆՈՒԹԻԱՆ, Երբ շարքը, որ պիտի շարուի Շուկին 18ին 50 տա Հալիթ Կալիկ Երբ լլլայ անդրակալման, երկուն տասնութը: Տոմարը Հրապարակ երած են երկու թանթով, A եւ B, 400,000 ֆրանկ: Առանձին տոմարին պին Ե 2700 ֆր., երեւոյթ միտան (A եւ B) 5400 ֆր.: Տոմարու մէկ տասնութը 300 Փրօնք: ՄԵ յարդեւներ Ե 30 միլիոն Փրօնք: A շարք, 20 միլիոն, B շարք ուրիշ Ե 20 միլիոն են:

Ե. ՄԻՈՒՆԻՐԻՆԻՆ՝ վերջեւ ետ կանչած էր Լոն- տոնի դիպարին: Այս անգամ ալ ետ կանչած է Ու. ինկերպի դիպարը, Փանիւլիցին, որ չորս տարին ի վեր Կը վարէ այլ պատճար:

ՅՈՒՐԶԱՆԱՆԻ Բալայարը, Երբ Թալալ, որ Կը յաղորդուի Բալայի մէջ, առթիւ որ Ժրեւն մէկ - յեղաւ, իր երկրի վերապատարու. Համարը: Թալ - Կալարը Նամակ Եր ուղղովով վարչակալութեան, Հա - անանքիւն Կը յայտնէ ինձամակ խորհուրդին Հաստատման Համար:

ՅՈՒՐԶԱՆԱՆԻ Համար քարեկորդման ծրարի մը մշակուած է, որուն Համաձայն ինձամարութեան պիտի տաճալ չիլով տարիէն, ծրարեակի ճեղով ծիայն արտաքին զարգացականութեան եւ պայա - քանութեան Հոգը Իրադիկներ Կը Հաստատեն Թէ՛ Բուժուղի պէյը Հաստատութիւն յայտնած է այս ծրարակ:

ԳԵՐԼՈՒՆԻ շուրջ Հաստատուած բուժելիական կաշակարարները միջոցած են, Համաձայն վեր- ին տեղեկութեանց: Գառնէն թուրը քանդուած եւ կարծ որ արդեւեանք ետ անուած են: — Ուրբ - Կալար լուրեր Կը շրջին արեւելեան Գիւրախիայ վարչակալին՝ Կրտիկին մասին, որուն շուրջ ԼԵ - առեկիւն Կը տրի քաակալ աստեղն Ե վեր:

ԱՆԿՈՒՆԻՐԻՆԵԱՆ, քարիւղի վէճին քննութիւ - նը պիտի սեղի մարը, երկուստեք, Լա շէյն մի- ղադրային աստեղնին առջեւ փառնի տեսակար ան- ձամ պիտի պաշտպանի վարչակարար, Տօքթ. Մաստանը: Այս առթիւ դիպի Կը արքի թէ անդ- իրացի ժամանակներու մեկնումին Կը վեր, Անպա - տանի Լա Բաճարեք, որոնք օրակա 70,000 Թրն զարկը կ'արտադրեն: Գարակալութեան պիտի քան չեն կերտը զոճակներ: Վերջերս նոր ընդ - Հարսանեկան պատասխան են Թուսնէ կուսակցու - Թեան եւ աստեղնութեան միջեւ: Նոյն արքերին Համաձայն կարծիքները մէջ արդեւեանքին Կը զործեն 120,000 թանդերներուն վրայ:

15 ԶԻՆՈՒՈՐԵՆԵՐ լանթահարսեցան Կրտիւղ - ի մէջ, երբ մարդանքեր Կը կատարեն կալաճա - րը Ե ինձով ճանդերուն վրայ, առաջիցի միջակ - քուց չորս պէնդարներ, պատուովով կ'օրինեն: Եթերի փնտրուած Հիւսնանցից փոխադրուեցան: ԱՐԵՏԱՅԱՅԱՅԱՆ ՄԻՈՒՆԻՐԻՆԸ միջոցալ Հա - կամ մը կարգիւն Երեստան խորհրդակցութիւններ Կը կատարուի, երբեւ Հետեւանք Մայիս 28ի դէպքերուն, որոնք ծար տպարարութեան գործած են թանդերներուն վրայ Հարսանեկան ուղղուած է Աշխատանքի Դաճակցութեան ԷԺՄ, այն ամբա - տանութեամբ Թէ զարգացականութեան Կը դա- րի:

ՀՈՐԵԶՆԵԱՆՈՒՍ — Այրի Տիկին Կ. Կուրկեան Կը ծանուցանէ Թէ Հոգնահանա պիտի կատար - ուի այսօր, կիրակի առաւուս Բալայի Հարց եւ - հեղեթի, 15 rue Jean Goujon, Կը ամուսնան ԿԱ - ՐԱՊԵՏ ԵՆՈՒՂԻԿԵԱՆԻ յէլտապիկին: Կը Հրաւի - ուին իր յէլտապիկ յարգողները:

ԽՈՒՅԱՐԿՈՒԹԻՒՆԵՐ ԵՒ ՉԵՐԲԱՅԱԼԱՌԹԻՒՆ
ԵՆԵՐ ՓՈԼԻՉԻԵՐ ԵՒ ԳԼԽԱՌՈՐ ԱՆՈՒՆ
ՀԱՅԻՍՏԱՆԻՈՐ ՄԵՋ

Տեղական թերթերը կը գրեն թէ Ապագան՝
բնական տեղափոխութեան լուսնական ցանցը եւ Երևան
համար է, բազմաթիւ զարգացող վարչակարգութեան
հետեւ ժողովուրդին մէջ, երկրին դիտարկման եւ
նախաձեռնութեան պաշտպանութեան մասին:

Բնութեամբ փաստաթուղթերուն մէջ կը գտնուի
նախաձեռնութեան պաշտպանութեան լուսնական
լուսնակար, վարչակարգը մը որուն ընտրութիւնը մի-
այն ժրպատեցի ծովային նախարարութիւնն ունի:
Բնութեամբ է նաեւ Թուրքիոյ Նախարարին մասին
մասն յատկացողը, եկեղեցական ուժի կայանն ու-
նեցող, ազգագրական կենտրոնը եւն: Ե՛թէ այդ
կենտրոնը պայթեցնեն, նախահանդիսաւ աւարտա-
թեան պիտի զարգացուի եւ 8000 բնակչութեան
դիտող զարգացման աշխատանքը:

Այս քայլերուն միջոցով Ապագան թեմա-
տեղական թեմաթեան ձեռնարկեց ընտրութեան
նախաձեռնութեան եւ ծովային լուսնականութեան
մէջ, այն ենթադրութեամբ թէ կը գտնուի լուսն-
ակարի ընդարձակ ցանցի մը առջեւ: Առաջին խո-
ղարկութիւնները կատարուեցան Պրեմիէ, Շէն-
պոլսէ, Պոտսդամ, Սոմ Թրփիլիք եւ Լոնտոնի մէջ
(տեղափոխութեան պիտուր խորհուրդ):

Գնումները կը կատարուին նաեւ Պրեմիէ-
յի եւ Միքս ի Քէլդիքի (Հիւս. Ամերիկէ), ինչպէս
եւ Տուրքիոյ մէջ (արեւմտեան Արիփիք):

Թուրքիոյ ռազմականութեան կարծիքով, զարգացող
փաստաթուղթերը զարգացան եւ նախաձեռնութեան
մէջ եւ թէ թուրքացի ժողով մէջն է այն նախաձեռնա-
ցութեան որ զարգացող կը աւարտուի:

Թուրքիոյ պաշտպանութեան յատկացման լու-
սնակարը գտնուած է զարգացող Ալիստանիցի Պաշ-
տպանութեան քաղաքականութեան մէջ, որը կը պայման-
աւորուի տեղական եւ երկր-վարչական միջոցն ընդ-
արձակ, Պ. Թուրքիոյ Այս առթիւ մէքսիկայի
ուսումնական Միտոսեան տեղական քաղաքագիր, Տեր-
նանտ Բրոյքսը: Տերնանտը կ'ըսէ, որ նախաձեռնութեան
մէջ: Ուրիշները ալ մէքսիկայական են այն ամառա-
նաւորութեան թէ զէնք պահած կամ թուրքիկ ցը-
տան եւ զարգացող տեղականութիւնը շարունակեց
եւ դիտարկման շարժումներուն մասին:

Այս առթիւ շարժարկի զարգացող Ռոսի-
եան տեղական տեղականութիւնը կը զարգացի մասն-
աւոր:

Եւ Բնութեամբ փաստաթուղթերուն մասն ձա-
րկար լատ մեծ կարեւորութեան ունի: Թուրքի-
ոյ մէջ լատ լատարակ մըն է Այս երկրակալութեան ֆի-
նանսական նախաձեռնութեան մարդանշանը մասին: Վա-
րարքի թուականն է աղբիւր, բայց մարդանշանը
տեղի պիտի ունենային Մայիսին: Ուրիշ խոսքով,
նախաձեռնութեան զարգացող այս մասին տեղականութիւնն
մէջ մէկ աւելի առաջ:

Նոյն աղբիւրին համաձայն, նոր ձեռք առնուած
փաստաթուղթերը Փարիզի կը փոխարինեն ինչ ամէն
չարքիւր, մասնաւոր տարածականութեան մը միջոցով,
որպէս լատ լատարակութեան վարչակարգի զարգացում:
Այս լատ լատարակութեան վրայ, հետապնդման կը
կատարուին ՔԻԻԻ դէմ, այն ամառաւորութեան
թէ դուր եւ ՔԻԻԻ դէմ, կատարուին թերի փոքր
լուսնակար լատարակութեան կամ պիտուրութեան ապագայութեան
թուրքիականութեան համար: Այս օրինակով բա-
ցարարութիւնը, ՔԻԻԻ, կրնայ վերածուի մասնա-
ւոր անուններու, եւ ինչպէս անունները ամառա-
ւորութեան լատարակութեան կամ:

Կը կարծուի թէ նոր մէքսիկայականութիւնը պիտի
կատարուին այսօր - վաղը:

Ինչպէս ԳՏԱՆ ՀԵՏԵՐԵՐ

Հարաւորական տեղականութեան համաձայն
լուսնակարն առաջին հետեւորդ գտնուած են հե-
տեւելով զարգացման մէջ:

Բանի մը որ առաջ, Թուրքիոյ մէջ պատմա-
ւորականութեան մը միջոցով, Ալիստանիցի Պաշ-
տպանութեան անդամները մէքսիկայից զին-
աւորութիւնն պահած մը եւ կ'արեւելեական Ալ-
իստանիցի Թուրքիոյ մէջ: Առաջինակ թերի
կ'արեւելեականութեան կը քրտէ Ալիստանիցի Սա-
կարանը, ինչպէս քննութեան կը բանայ
Թուրքիականութեան մէջ, 122 գործողութեան
Թուրքիականութեան մէջ նախաձեռնութեան ընթացի-
ւոր եւ զարգացող գործիքներուն մասն: Այս առթիւ
երեւան կը հանդիսանայ միայն զինքն եւ զին-
միջոց, այլ կարեւոր փաստաթուղթեր: Ամենա-
մեծ լուսնակար կը առեւ յետեւին նախարարութեան եւ
կարգ մը վարչակարգի լուսնակարութեան Փա-
րիզի կ'արեւելեական:

Լուսնակարն եւ զարգացողութեան մէքսիկայական
թեմաներն են այս Թուրքիականութեան վրայ: Հար-
ցանքի զարգացող առաջին առթիւ մէքսիկայական
առաւ ետքը հոգի:

(Լուսնակար շարունակութիւնը կարդալ Գ. Երեւան)

28րդ ՏԱՐԻ - 25-րդ Կառմ ԵՒ 6784 - Նոր շրջան ԵՒ 2195

ՄԵՐ ԽՈՍԻՐԸ

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՎԵՐԵՎԱՆԻ 25 ՄԱՅԻՆ

ՄԻ ԶԱՄԻՐԵՆԵԻ ԱՂԻՐԻՐԸ

Հարկ է անհեղաճախել եւ լուսնական զարգա-
ցութեան անհեղաճախ երկրորդական զինքը մը կը
զարգացի լուսնական, որոշողով կամ խոսքով:
Ե՛թէ Հայկական Կրթութեան զարգացման լուսն-
ակարի կայն այս նոր զարգացման, ինչպէս ամա-
ռան հարթման վրայով զինքի պայմաններով եւ օսա-
րացումով:

Դարեր շատեց ապացուցած էին: Վերջին ե-
րեսուն տարիներու փորձառութիւնը անհաճախ
հաստատեց: Թէ կարելի է սերունդ փոխել եւ օ-
րական զարգացման լուսնական:

Բացառիկ պարագաներու մէջ, կարելի է ազ-
գային ուղի պահել հայրենի զինքնաւորով հանդերձ:
Բայց, ե՛թէ հիմնական տեսակէտը մը վերածե-
լուսնականութեան, զարգացման լուսնականի անտե-
ւորով, շուտ ձեռք ձեռքով փորձել կ'ըլլայ մը օ-
րական զարգացում:

Չէ՞ք տեսներ, ամէն օր մը աչքին առջեւ
առեւելեական լուսնական, երկրակայն կամ հանդի-
սական:

Անոր օր նորիսկ մասնաւոր կ'ընտրուցած
մէքսիկայական, հեղինակներով, յամար արեւ-
մասնական կը նային մէքսիկայական ձեռնարկներով
միայն:

Դուք ճառ կը խոսքի, անոր օր օտարութիւն շար-
ժումները կը փորձեն, զայ միջոցով ապացուցելով:
Հինգ լուսնական տարեկան լուսնական:

Դուք մէքսիկայական լուսնական կամ փոքր
կ'ընտրուց: Անոր մէքսիկայական կ'ընտրուց
եւ փոքրէն կամ կ'ապագայութեան հաւաքած կան-
չութիւն:

Դուք խոսքի կ'ընտրուց եւ թերի կը կարգա-
ւորուց: Բացառիկ են զինքը մը օտարականը: Հարա-
ւորականութեան մէջ: Կը փոքրէն տեսնուի, փոքր
տեսնուի իրար: Առաջին աչքը մը տեսնուի մէքսի-
կայականութեան վրայ:

Դուք Հայոց պատմութեան, աշխարհագրու-
թեան, դրամատիկական մասին կը խոսքի: Անոր
մէքսիկայական լուսնական կ'ընտրուց ինչպէս նո-
րակիւններով, հասարակութեան անուններով եւ կեն-
սապագայութեան:

Եւ դեռ ո՞րքան կենդանի պատկերներ, ո՞-
րքան տեսնուած կենդանի խոսքերով: Բայց
մէքսիկայական կ'ընտրուց: Կը փոքրէն տեսնուի, փոքր
տեսնուի իրար: Առաջին աչքը մը տեսնուի մէքսի-
կայականութեան վրայ: Կը փոքրէն տեսնուի, փոքր
տեսնուի իրար: Առաջին աչքը մը տեսնուի մէքսի-
կայականութեան վրայ:

Միեւնոյն ատեն, ծուլութեան կը փոքրէն
շարժել ձեռք փոքրէն: Եւ փոքրէն տեսնուի, փոքր
տեսնուի իրար: Առաջին աչքը մը տեսնուի մէքսի-
կայականութեան վրայ:

Ինչպէս անոր հայոց պատմութեան կը դրա-
մատիկական, երբ հայապահպան կը յատարարուի
թէ ինչպէս անոր կ'արեւելեական լուսնական:
Եւ փոքրէն տեսնուի, փոքր տեսնուի իրար: Առաջին
աչքը մը տեսնուի մէքսիկայականութեան վրայ:

Դարձ մը, դարձ մը այս լուսնական համարնե-
րէն, եւ ինչպէս անոր մը փոքրէն տեսնուի, փոքր
տեսնուի իրար: Առաջին աչքը մը տեսնուի մէքսի-
կայականութեան վրայ: Կը փոքրէն տեսնուի, փոքր
տեսնուի իրար: Առաջին աչքը մը տեսնուի մէքսի-
կայականութեան վրայ:

Օրոր մի կարգաւ, ցամաքներով սերունդի
փոքրէն տեսնուի, փոքր տեսնուի իրար: Առաջին
աչքը մը տեսնուի մէքսիկայականութեան վրայ:

Մէկը միայն լուսնական է:
Այն լուսնականութեան մը հայրենիցի զարգացող
կը դրամատիկական, երբ հայապահպան կը յատարարուի
թէ ինչպէս անոր կ'արեւելեական լուսնական:

Անոր հեղինակն փոքրէն տեսնուի, փոքր
տեսնուի իրար: Առաջին աչքը մը տեսնուի մէքսի-
կայականութեան վրայ:

Եւ փոքրէն տեսնուի, փոքր տեսնուի իրար: Առաջին
աչքը մը տեսնուի մէքսիկայականութեան վրայ:

Պրիւսիկ մէքսիկայականութեան, Վերջին, բա-
ցարկի թէ մը հարաւորական է, կը 25-ամեակին
առթիւ:

Լեզունիկ հարաւորականութեան, Վերջին, բա-
ցարկի, 133 էլ: Զինքն եւ ապագայ լուսնականութեան
թեմաներ: Եւ փոքրէն տեսնուի, փոքր տեսնուի իրար:

Ե՛թէ լուսնականութեան, առաջին լուսնական է որ հայ-
րեն օրակարգի մը ապագային հարաւոր մը կը հարա-
ւորակէ, ինչպէս անոր լուսնականութեան:

Գիշարականութեան - Վերջին մէքսիկայականութեան
բա-
ցարկի, որ մասնաւորական են լուսնականութեան
զարգացող եւ հարաւորական է մէքսիկայականութեան
թեմաներ:

Հարաւորականութեան մէջ կ'ընտրուց եւ Երե-
ւան, որպէս, տեսնուի, լուսնական, պատկերներով,
զարգացող կարգի եւն:

Տեսնուած արտաքինութեան հետ, լուսնական տեղ
մը կը լուսնական կարգ մը լուսնական օրակարգի
թեմաներ:

Կրթական ապագային եւ կրթական կենտրոն-
ներով լուսնականութեան լուսնականութեան:

Բնութեամբ անհեղաճախ մը արտաքին զարգա-
ւորականութեան վրայ:

Վերջին մէքսիկայականութեան, այսօր եւ վաղը:
(Հարաւորականութեան օրակարգի լուսնականութեան մը):

Կրթականութեան օրակարգի մէջ:
Արտաքինութեան մը արտաքինութեան:

Հայ օրակարգի մը օրակարգի մը Միջին Ա-
րեւելի մէջ:

Տեսնուած մը անհեղաճախ զարգացող մը վրայ:
Հայ օրակարգի մը օրակարգի մը Միջին Ա-
րեւելի մէջ:

Տեսնուած մը անհեղաճախ զարգացող մը վրայ:
Հայ օրակարգի մը օրակարգի մը Միջին Ա-
րեւելի մէջ:

Տեսնուած մը անհեղաճախ զարգացող մը վրայ:
Հայ օրակարգի մը օրակարգի մը Միջին Ա-
րեւելի մէջ:

Տեսնուած մը անհեղաճախ զարգացող մը վրայ:
Հայ օրակարգի մը օրակարգի մը Միջին Ա-
րեւելի մէջ:

Տեսնուած մը անհեղաճախ զարգացող մը վրայ:
Հայ օրակարգի մը օրակարգի մը Միջին Ա-
րեւելի մէջ:

Տեսնուած մը անհեղաճախ զարգացող մը վրայ:
Հայ օրակարգի մը օրակարգի մը Միջին Ա-
րեւելի մէջ:

Տեսնուած մը անհեղաճախ զարգացող մը վրայ:
Հայ օրակարգի մը օրակարգի մը Միջին Ա-
րեւելի մէջ:

Տեսնուած մը անհեղաճախ զարգացող մը վրայ:
Հայ օրակարգի մը օրակարգի մը Միջին Ա-
րեւելի մէջ:

Տեսնուած մը անհեղաճախ զարգացող մը վրայ:
Հայ օրակարգի մը օրակարգի մը Միջին Ա-
րեւելի մէջ:

Տեսնուած մը անհեղաճախ զարգացող մը վրայ:
Հայ օրակարգի մը օրակարգի մը Միջին Ա-
րեւելի մէջ:

Տեսնուած մը անհեղաճախ զարգացող մը վրայ:
Հայ օրակարգի մը օրակարգի մը Միջին Ա-
րեւելի մէջ:

Տեսնուած մը անհեղաճախ զարգացող մը վրայ:
Հայ օրակարգի մը օրակարգի մը Միջին Ա-
րեւելի մէջ:

Տեսնուած մը անհեղաճախ զարգացող մը վրայ:
Հայ օրակարգի մը օրակարգի մը Միջին Ա-
րեւելի մէջ:

Տեսնուած մը անհեղաճախ զարգացող մը վրայ:
Հայ օրակարգի մը օրակարգի մը Միջին Ա-
րեւելի մէջ:

Տեսնուած մը անհեղաճախ զարգացող մը վրայ:
Հայ օրակարգի մը օրակարգի մը Միջին Ա-
րեւելի մէջ:

Տեսնուած մը անհեղաճախ զարգացող մը վրայ:
Հայ օրակարգի մը օրակարգի մը Միջին Ա-
րեւելի մէջ:

Տեսնուած մը անհեղաճախ զարգացող մը վրայ:
Հայ օրակարգի մը օրակարգի մը Միջին Ա-
րեւելի մէջ:

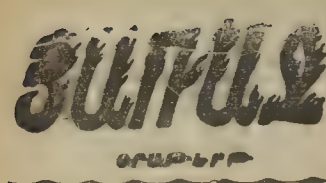

23րդ ՏՄԻՐ - 22-րդ Առաջիկա 6785-ից շրջան քիւ 2196

ՄԵՐ ԵՍՅԵՐ

ՎԱՅԻՐԱՆ ԿՈՌԵԱԿՆԵՐ

Անիտունիկ նահանգի, բուն բառով՝ դասա-
լեռնական ուրիշ պատկեր մը :

Ատեն - առեն թուրք կը մտնեն առ ուսն,
ապագայունիւր համար թէ անհետացման, մահ-
ուան դատապարտումն է որեւեմահայ աշխարհ-
հարարը :

Այս գուշակութեան վայրերն ապագաները
յո՛ւսար կ'ընեն Ամերիկայի ռազմականներու
պաշտօնակիրներին՝ Պայթարքի մէջ, ստալինգրո-
թեան վանդակ անհետգետի մը :

Անտառիկ նման էր ես, նոյն թերթին, —
« Տաճկաստանի »-ն թէ ռուսաստանիկները :

« Ե վերջուս հետադարձութեամբ հետնադա-
րարի մէջ արտայայտուած այն կարծիքներն ու
թէ »-ն որոշեցին կամայի մէջ տիրապետող բլա-
ւա է, ապիւլիտայկեր »-ն թէ սպիտակաշէն-
իւրն է: (Տ Մարի):

Գտնի քաղաքային իրաւունքներն ետը, ռու-
սական թերթի խորհրդակցիցը կը յանդիսանա-
նայ դատապարտութեան :

« Հանդիս քաղ ի վի մեր Ամերիկայի
տարած ճաղցարային (թիւժ) հեղուկ » մէկ քան-
քան որ որոշեցին որի մէջ խոր քարտուս, որ
քիմիա շարունակ ոչ իմեմն ոչ ալ մտայնութեան
կը յարմար: Ամերիկայի հարկերիցի պարագաներն
տեղում էր քան ծանր ծար որ դիմն իմ ծախսարիւր-
քանակն էր գարտարմարմուն վրայ: Կարծես որ էլի
արդիւնաւոր լրագիրն էր դիւրաւ յարգումիմ վար-
կարողի (վարկարարի) մտածումներն:

Փոսկայարքի կ'ըր գործնականն էլ եղած,
ապագայունիկ նահանգն կարծիք յայտարարեալ ու-
սումունիկ համար է:

Այս յօդուածագիրն ալ, թուրք ռազմարար,
աւելի յաւաք հետադարձ կը յայտարարէ:

« Հաւի կարճ քսիւր որ առուստանիկներն ա-
ւելի հաղթելն է համ արմատականները: Արեւելյա-
նայկերն աւելի տես էր որ սերտ կապ ունէր
մեր ստիւնիկի հայերնունի հետ համ արմատականայի-
կեր: Ամ աւելի սերտ էր ճաղցարային (հեղուկ)
նայ աւելի կը յօսի հայ հողիմն է:

Օ՛, առ հայ հողին, որուն հրապարակ
համարիկ կ'ապահովի ամէն ռազմարար, երբ ոչ
սակից ունի, ոչ ալ աւելից ...

Յօդուածագիրն է յարապարակել ընդունած
էր ճարտարանաշինի տեղի տալու է արեւելյա-
հարկերի մը:

« Տեղի տալու էր կամ չտալու հարցը ար-
դիւն էր կամիմ ընդունալի անկախ է: »

Վերջ արեւական առնին, յօդուածագիրը նորին
կը թորթիկ, թերեւս վերանայի որ գէշ կ'աղէ
հասարակական վրայ:

Եւ արտա յօս մը կը ներշնչէ :

« Ե ինչպէս Տաճկաստանում կ'ընտառա-
տունով կարելի պիտի լլայ կ'ընգամ պահել ա-
րեւելականներն է: »

Երեւի լաւ ալ հաստատ չունենալով այս յո-
րութեան ծանր, կ'ընդհատէ, —
« Հակառակ պարագային, ամ ուշ կամ կա-
նուէր յարապարտուած է անհետանալ, երբ ն-
երստը մնայ կ'ընտանի հայ կ'ընտանի էր հայերիցի
վարդ ու կ'ընտանիքը քրտանալին բոլորն ամ-
նի: »

Այս ալ հայերին նմանէ:

Կարծես ապագայինքն այս յաջադիւրի տե-
սալիկներ, որ կը մասնէ ամբարտանալ նահանգ
մը, հակառակ արաքարտունութեան մարդակներու:

Յօդուածագիրը կ'ընդունի թէ « միայն մէկ
յօս կայ արեւմտահայերէն տեսական վերադ-
րումին: — վերահաստատուած Տաճկաստանային:

Ձէ՛ք փորձել կ'արեւելի, ամենապէս :

Արեւին արաքարտուն արաքարտունութիւնը չի՞
պահանջի կ'անգամ պահել արեւմտահայերէնը,
թողիկէ հասարակարգի գործածից, երբ իրական-
անայն ալ յօս յօսը: Եթէ՛ք որ որ Տաճկաստանա-
տուն էր անհետանալ յանդէս էր կ'աղէ տանիկն
ջրի պիտանութիւն մը:

Այս քանի էր տողերը բաւական չէն, պարզե-
րեւ ճարտար ամբողջ որբերութեան մը որ կը պատկանի
խաբաշի տարագիր քաղցութեանց հաստաղը եւ
իրենպարտապատկութիւնը :

Շ.

Խմբագիր՝ Ե. ՄԻՍԱԿԻԱՆ

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՊԱՂԱՅԱՆՆԵՐԸ

Անէի թիւի բառ մը չգտայ, որակելու հա-
մար անոնք որ իրենց զայգիայութեամբ կը փա-
յի հակապահ հանդէսներն մէջ :

Գտան - երեսուն տարի առաջ, ունէին զա-
գային ջիւղեր, որոնք հիմա Մարտիրոսեան
տարիքարքին անգամ կը խառնակեն :

Համարեով մարդիկ մնացած են այդ սերուն-
դէն, բայց պակաս կը լրացնեն նորեմայ աղա-
ներ: Անէի զուտանական, բայց նոյնքան պաղ-
դաւակ :

Անոնք ալ կը կարեն թէ բառ մը կը կոր-
սնցնեն իրենց դիրքին առ փարէն, եթէ ներկայ
ըլլան այս կամ այն հանդէսին, տարիքարքին կամ
դատաբանութեան :

Այս գեանին վրայ, իբրեւր հետ մըցումի եղած
են լոյս միջարարուած ու անընդհատ, փիլիմուսորն
է դիտարկուողը :

Անչաւն ձեր ուշադրութիւնէն վերջած չէ այս
պարագան :

Կը տեսնէք ուրիշ կզերականներ — մասնա-
րազմակիրական յարգալիցներ — որոնք անէն
տեղ կը վայեն: Կը մասնակցեն ազգային ձեռ-
նարկներ, իբրեւ քանակաւ, զաւակաւ կամ ու-
կողիցի :

Իսկ ձեր մէջ, հասարակ տարբերն անգամ իր
տեսիլ չես իմն, չտարբէ: Ո՛ր կը մնայ կախ-
կուպը կամ վարդապետը ...

Տաճկէն մէկ հարկէ կը պատահի որ քան-
նայ որ թերեւս ըլլայ տանակատարութեան մը կամ
դատաբանութեան մը, եթէ ոչ կը յարգանք յայտ-
նելու, գործ բան մը ստիպելու համար :

Ներսիսեանի: Մեր մէջ ամենին ալ զիջո-
րացն է ի թէ, ինչպէս հարկն աւելի են ի մեզ:
Անչաւն անկան լլայն թէ կ'ընդհատէ:

Ինչո՞ւ աւելիք յոյժանքին կը: Կոնէր
էյրօթը, զեկայունն եւ զիջութիւն: Կամ քանդա-
ւանքն ու խրախանքը: Նշանուորն եւ կ'ուրի ...

ՎԱՇԷ

ԴԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂԱԿ

ՅՐԱՆԱՅԱՆ քանակը 1952ին պիտի ընդհանայ
642,737 դիւնտրներէ, համաձայն կառավարական
մարդկին: 1951ին 579,925 ընդէ էին:

ԱՄԵՐԻԿԱՆ ներգաղթի քվարտալէս բուէ-
արկեց արաքարտուն օժանդակութեան վարկը,
6,447,730.75 տոլար, Թուրքիի պահանջար
մարկն 1452 միլիոն տոլար պակաս :

ՊԵՐՍԻԱՆ բրիտանական հրամանատար Քիւ-
նը վերցրց խորհրդային անթիկի վրայ հաստատու-
ած արքեւը, որ կը տեսնէ եթէ որք է վեր,
750 տեսնակներու վրայ: Բայց ինչպէս դրաւ, որ
զերեան պաշտօնականներ արտօնուցիւր քտանակ
Պերսիի արեւմտեան չլլանէն, քանի որ Թուրքի
նոյն քանը կը պահանջեն արեւմտեան Պերսիի զա-
գայնացիներուն համար միացութիւն մեղմանք կը
համարէ, քանի որ Թուրքի ալ վերցուցած են
կարգ մը արքեւներ :

ՀԻՄՈ. ՔՐԻՍՏԻԱՆ գերիները նոյն թիւում քա-
ցած են ձախուի Բոնէ արքեւական մէջ: Առէի
որ ամերիկեան վարչարարներ թոյլ գրաւելն ալ
արքեւապետը, ուր կը գտնուին 6000 կարգի զե-
րներ: Գործողութեանց թիւացիցն պատկանող
24 զերիներ է Ամերիկացի մը: Վերաբերական
Քիւնը կը հաւանէ 25էն մինչեւ հարիւր (Ամերիկա-
ցիներուն Քիւն՝ 13): Հնուադիւր կ'ընէ թէ զերի-
ները նետու էր թերեւ կը զործանէին, պահանջել
նոյնիկ տեսնը որ կ'ընէին հնադարեւի Ալքաթա-
նոյի հրամաններուն: — Հիւս. Բորկալի հրամա-
նատարութիւնը առաջադիւց վերակազմակարգ-
րի քանակութիւններն է:

Ն. ԱՆԱՅԻՆԵՐԻՆՈՒ խաբարահին մտերմի խոր-
հրդապետ, Հէրբերտ, որ նոյնիկ թիւումն է
նախադատութեան, պահանջեց ընդամենին չե-
զարթի որչոր, որպէսզի աւելի թաքման հա-
րածանան: Կարենան զգուշուի, թիւիցիկնով ար-
եւմտեան ներգաղթի քեւը:

ԱՆՎԻՐՈՅ վարչապետը, Չրիւլի, նորէն հիւս-
նացած լլայովով, մասնադուրիւն կը պատահուի իր
չլլայականն :

ՆՈՐ ՕԱՅԵՆԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԼՐՏԵՍԱԿԱՆ ՑԱՆՈՒ ՄԱՍԻՆ

ԲՆԵՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԸ ՀԱՐՈՒՆԱԿՈՒՆ ՄԵՐ

ԳԱՆՏԱԿԱՆՈՒԹԵԱՐ

Վարչապետ դիւելային ինքսի մը հը-
րախից չորս պիտուր նախարարներ եւ նաւա-
լին տալախիլոյի ներկայացուցիչները, ձեռնու-
համար թուրքի մէջ երեսուն համառած դար :

Հրապարակուած տեղեկութեանց համաձայն,
համաշխարհային ընդարձակ ցանց մը կը գործէ
ամբողջ միասնայի մէջ, ի ինքիք լրտեսական
կարողներն կան թէ կարող էր կարենալ դադարե-
ներ հարաբերած են ի. Միութեանն :

Բնութիւնները կը շարունակեն ամենախիտ
զոյտանալանութեամբ. սակայն իրադիկներն կը
հաստատեն թէ Թուրքի լրտեսական գործունէու-
թեան մէջ զգալի է միայն :

Երկն աղբիւրն համաձայն, նաւարանին մէջ բու-
նածած փաստաթուղթները, որոնք աղբ- պաշտ-
պանութեան նախարարութեան ձեռքն են այժմ,
կը պարունակեն ցուցմունքներաւոր. միասնայի
Վճի եւ ռաւարի ծովեղբերայն կայաններու մա-
նին :

Ձերբարկուած կասկածիկներն եր-
կուր նախ որոշած, յետոյ խառնակած են ի-
րենց մեղադրանքները, տեսնելով փաստաթուղ-
թերը: Առաջինը, ինչի Տեղին, 34 տարեկան, որ
զգուշուի տեղեկարար էր յանձնած էր Արիտանա-
նի Դաշնակցութեան մասնակիցին, անգամ էր
նախարի պաշտօնակիրութեան, իբրեւ մասնակցու-
ն: Երկրորդը ամ քառասունամեկ էր, Թիւրք Մաշիկ, տե-
ղիկապէր մը կարգած էր Հնդկական խառնակ զին-
ուորներու, սպառաքելութեանց ենչ. մասին :

Թիւրքերը կը զրեն թէ նախ որոշած, բայց երբ
ձեռնակուի ցոյց տարին, լաւաւ — Ձէի կարծիք թէ
յարկէ մը կը գտնուի. շատ կը ցախի, հիմա կը
թիւրեմն ըրածաւ: Երբ կը մեղադրանքներն
ցանկը պահանջելին, ամ քառասունամեկ խառնակ-
ցաւ, յայտնելով թէ շատ կը փախնայ վրէժիկը:
Իրական:

Բնուած փաստաթուղթներն մին կը պարու-
նակէ Թուրքի շրջանի համայնապահներու, ամ-
բողջական ցանկը: Կարտի թէ ցանկին մէջ կը դա-
տեն կարող էր ծովային սպանիւրն եւ նաւահա-
նախիկ սպանիւրներու տեսնելներ :

Ամենէն կարեւոր փաստաթուղթը կ'ընտան
համարմարի մը հանդիպմէ մէջ, լալ որոշիւր
Դաշնակցութեան Դաշնակցութեան պատկանող մէջ:
Տեղեկութեան թիւները իր մարմանաւոր թիւ-
ներ հարապարակելով, Կիտոն թէ Թուրքի մէջ
բուտան թուրքերը հրահանգի կը պարունակեն
լրտեսական գործունէութեան մասին, միջոցն
կը ցուցնէին՝ երկու պատկանողներն հասածը կ'ըն-
կեն եւ ռաւարդարանքն անթաքուսեան զաւա-
պարտելու համար ենչ:

Եթեպարս կը գրէ թէ Թուրքի ճարգամիկ
զատաւորը, Գ. Թոթ, զաւա աւելի կ'ընտան փա-
ստաթուղթներն ունի, բայց ինչ կ'ընտան յայտնել,
պատկան ընելու իրական տարբերակ :

Մարի 28ի գիշերներն տարկի մեղադրա-
ւոր տարաբանութեան լաւ տարբարութեան
առջի որ Գաւառի մէջ ալ հնաւորութեաններ կը
չարանակուին: Միւրիտի կամաւորներն 33ր
արժանակութեան, 13 ընդ զանազան պատկանող
զատապարտութեան (քանակութեան թիւն է 6000է
12,000 ֆութը տուրան): Ամրաստանակները կ'ը-
նէ թէ թիւումն անցած էին թիւներն զիմ, բուն
ցոյցեր կ'ապահովել :

Ամեն թիւիկն աղբ. դիտարդարանակն առած,
մայիս արժանակեան 195 թաւորները, Թուրքի
9էն սկսեալ, մասնակցած լլայով Եւրոպ 6ր նա-
սուի գործադուրի:

Միւրիտի կուտակական պատմութիւնները,
« Գաւառաւ, խորհրդակցելով մը կ'ընդարձակ
թէ « խաղարկեան կուտակիչներն պիտու է ռու-
րի պարտք միկն աշխարհէ բոլոր մասերուն մէջ,
արտա արժանիկ տալու համար Գաւ Եւրոպ եւ
Ատտէ Միւրի, կը ինքնապատկան իրենց արժու-
թիւնը: Ի դեմէ հանդէս համառ անթաքուսեան աշ-
խարհակարներուն զրգուսթիւններն :

Անգղիայի անակն զոր

Երեւոյթի որ քաղաքի միջոցներ ձեռք առ-
նուած էին Լա Շէյի մէջ, միջապահել: Առնալի
դատարանն արքիւ: Ոչ ոք արտօնուած էր ժողո-
գաբարէն դրաւ կ'ընտան, բայց ինչ պահէն երբ
խաղարկութիւններ կը կ'ապահովել :

Իրանի վարչապետը, Տոթի. Մուսաուի, ժողո-
գաբար մասն նախին թաղանթն քան վարկեան
առաջ, ընկելուցիւր իրանը կը ռուրիկնե-
րու: Մերուրի վարչապետը կը քաշէ գրաւորակ-
թիւ, ընկելուցիւր իրանը իր զաւկին՝ որ կը անհա-
տան թիւիկն է եւ Լա Շէյի պարտական զեւա-
նին :

(Լուրերու շարանախիւրը կարգով Գ. էջ)

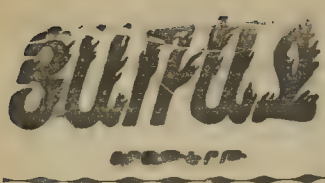

ԵՐԵՎԱՆԻ ՄԵԾԵՐԵՐԸ ԵՆ ԴՈՍՏՎՈՒՄ

ՀԱՄԱՅՆՈՒՆ ԵՆ ՉՈՐԱՄԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎ ՄԸ
ԳԻՈՒՄԱՐՆԵՐՈՒ

Հոտոսի թերթերը կը գրեն թէ Երեւ Մեծերը համաժայն են Չորաբեր. Ժողովը մը դրամարկու, գերմանական ճարքին քննութեան համար: Համաժայնակ են որ այս պարագային իշխող Մոսկուայի տրուելիք պատասխանին մէջ: Երբեք առաքել թալ, ընդհանուր բնութեան մը պակշ կատարելն երկը մարդպանները:

28րդ ՅԱՐԻՐ - 26 Հունիս 1952-նոր շրջան Բիւ 2197

Խմբագիր՝ Ծ. ՄԱՍԻՍԿԻՆ

ՄԵՐ ԽՈՐԱՐ

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԶԻՆՏԵՐ ՈՐ ՄԱՂԱՆԵ

ԱՅՈՒՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

Ամէն անգամ որ արեւմտահայերէնի եւ արեւելահայերէնի խնդիր կը յուղուի մամուլին մէջ, աւելի անուր կը կարչինք հետեւեալ տեսակէտին:— Զեկէնք որ երկուքն ալ մայրենի ազգասօրն են յնական ընթացքով:

Այո, մի՛ փորձէք մէկը միայն դէմ հանել, նախադրութեամբ կամ հայրենասիրութեան եւ բանգրութեան մարգարէներ կատարելով:

Երկուքն ալ հայերնի ժառանգութիւններն են: Անձնութիւնի դասնաբաններ, ծառայելու համար ընդհանուր մշակութիւն:

Երկուքն ալ ունին առաւելութիւններ եւ թերութիւններ:

Անցեալ տարին ի վեր եռամսեայ պարբերութեթ մը կը հրատարակուի կապիթալի մէջ, ընդ Ստրասբուրգ, խմբագրութեամբ Զ. Զ. Հանանեան:

Եր տասնամեթ թիւ 4-5 միացեալ թիւը (1951) Դիկտիմերն 1952 Մարտի, ընտիր տպագրութեամբ:

Գրական եւ պատմական յօդուածներէ դատ, պարբերութեամբ ունի Վեպերտական եւ մանկական: Զամի Զ. Գալուիկարադը:

Հետադր Հնդկականութեան մէջ ալ կ'արտատնի սերունդ փրկել, զարգացնելով մայրենի լեզուն ճաշակը:

Երկուքն ինքնորոշ չեն պակսել: Ունին Մարդասիրական ձեմարան եւ Դաւթեան օր-կորագոց գրքոցը: Եւ աւական, տարիներու թարգմանք, շատ քան կործնուած են հարթիկ գաղտնի սակ այս տնտան անդլականի:

Թուրքմանադը Զ. Բուրմանայի լեզուի վերջին հայ-Հնդկական մշակութիւնը կը Բողոքականութեամբ, կը երեւելայայնէ: Թարգմանք թանկութեամբ Զ. Գալուիկարադը յայտարարութիւններէ: Գաւթի հատոր 1789-1809, տպագրւած Մարտի մէջ: Մեծ մասով կ'որոշակուի:

Յետո՛ր՝ Եակոբ Եւսամիրեանի տպարանին հրատարակութիւնները, որոնց մէջ կը գտնուին երկու թանկեղէն հատորներ, 1.— ընդ Տեմուրի, որ կ'ոչ Բողոքական (1772).— 2. Վերադարձ փառքը (1773):

Երկուքն ալ բացառիկ արժէք ունին իբրեւ թարգմանական տեսութիւն եւ մէկն ալ, այսօր Գրեցնի մէջ Եւսամիրեանի խմբագրութիւնը:

Երեւելականութեամբ որ այդ օրերուն մարդիկ ոչ միայն Հայաստանի տարածութեան խնդիր կ'ար-մարձէին, այլեւ կը պարզէին անոր իտական-սլեմական կողորդաւորը: Կը ծաղագրուէին Ժողովարանականութիւնը, վարչական մարմէներու ա-զատ ընտրութիւնը եւ:

Մանաւանդ Հնիւս որ Մոսկուան եւ Երեւանը ձեռք ձեռքի տուած են, անձնականի զարմնելու համար երբեքնիք արարատեան քաղաքը:

Միկն կը պաշտէին որ իմրը զանաւ զարադրութեան տակ հաստատուած թախարարանու-թիւններն եւ ուրիշ օտար պատմաստեաններ, ուս-րուելիկեան մոլոյներն ալ աւերներ զորեկցին եւ զիւն կը որոնեն հայրենի անդատամանի մէջ:

Հայկական Արտատնամար նախամանի քար-ձուռիք մը հնոցորցած է որ այնքան քաղաքը: Եւ ունի համապատասխան փոստով մը:

Մեկը շատեղ թոթափած են թիւրքաւորն-թեան եւ Քրիստոնեայութեան հետերը:

Արեւի ունիք կ'երկու սեռեւոր, ընդունակ աւելին կատարելու:

Անուշա կան թափթիւղեանք, այս ճակա-տեւն վրայ եւս: Քաղաքած եւ ծով իմքեր եւ քրքրներ, որոնք ոչ թան կը ստղին, ոչ ալ իրենց զոյգածնի կը չեղին:

Եւ անկայն, ինչ ու ձոր կ'որած ենք, քայլ-դառնելով երկրուան հետ: Ո՛ր միայն թերականութեամբ, շարժականութեամբ, այլեւ քաղաքականութեամբ, խաղաղացած, արդուացած է Լեւոն զգին, շնորհէ տարիներու տեղեկեանքն եւ փոխադրուած աղ-դեղութեանց:

Ճիշտագոր կամ գիտակցաբար կը մեղանչեն անոր, պարզապէս զայդտական բարբառը կը խնայեն արդի տախարարաբար, զգիտական կը չկուի մեղքը:

Ինչպէս քաղաքական ճակատին վրայ, այս հարցին մէջ ալ շատ մը բաներ ի լինելութեան են: Երբեք ի վերելու արձակել եւ միջոց պըտուել խանդարելով լեզուներու զարգացման, կա-տարակարգման ընթացքը:

Ուրիշ կը որոնքններ, եթէ երկուքն ալ պա-հնի իրենց ինքնօրէնի գրութիւններ, օգտակելով, փոխադարձաբար: Անուշա քիմիան ասին զար-մանիկով իրենց թերթիկները:

Փոխանակ զայդտական թերթիկները կը կատարեն եւ արեւմտահայ աշխարհագրութեան անհե-տացումը նախատեսելով, զարգանքը զարգանքը ա-նկը Հայրենասիրական խնդիրները իրենց տեղը:

Եթէ խօսելի են գիտեր, Քար զոնէ ինչ, Ժիւս-դիւս ինչը ինչպիսիւ համար ինչիկն երեւանի տեղը: Եթէ անպատասխան զարմք մը կատարել Գիւղան, պատմական ինչ պակշով:

Օրինակ, թող միացեալ ճակատ կազմեն, բողոք-դուր համար Երեւանի մէջ կատարուած այլան-դադրականութեան եւ արձանագարներու դէմ: Փոխա-նակ ծնունդներու արտատնութիւնը գանձել, նորն խաղաղական ուղղադարձութեամբ:

Թող պահանջն որ արեւմտահայ պէտքաբա-րարն ալ պատասխան մշակուի Հայաստանի մէջ:

Ինչպէս Կ'Արար Հայրենասիրութեան օրով, երբ ա-րեւմտահայ թերթեր կը հրատարակուէին անա-զել:

Ծ.

Եւսամիրեանի խմբագրութեան տպարանին հրատարակութիւնները, որոնց մէջ կը գտնուին երկու թանկեղէն հատորներ, 1.— ընդ Տեմուրի, որ կ'ոչ Բողոքական (1772).— 2. Վերադարձ փառքը (1773):

Երկուքն ալ բացառիկ արժէք ունին իբրեւ թարգմանական տեսութիւն եւ մէկն ալ, այսօր Գրեցնի մէջ Եւսամիրեանի խմբագրութիւնը:

Երեւելականութեամբ որ այդ օրերուն մարդիկ ոչ միայն Հայաստանի տարածութեան խնդիր կ'ար-մարձէին, այլեւ կը պարզէին անոր իտական-սլեմական կողորդաւորը: Կը ծաղագրուէին Ժողովարանականութիւնը, վարչական մարմէներու ա-զատ ընտրութիւնը եւ:

ԱՆՆԷ

ԲԱՆԻՍՏԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԼՐՏԵՍԱՆՈՒՆ, ՏԱՌԱՔԻ մասին քննութիւնները կը շարունակուին: Տեղական թերթերը կը գրեն թէ շատ մը ամբաստանագիր զոյժով յայտնած են հրապարակ, իբրեւ լուրջանքներ:— Մէկն արտատնական տեսարան 4000պիւլ: Փրանք տուչան-կը դատարանները 26 ամբաստանագիրն այդ ամ-բաստանութեամբ թէ Ժմանիթիկականութեան են պատկերով վրայ, հակառակ օրէնքն արամագրութեանը:— Իրենց հաստատութեան բանուոր-կան կոմիտէի ընտրութեան մէջ լանչեան Ալեյա-անանի Դաշակցութեան թիկնածուները, կ'որ-սերնելով հանդերձ 11 % համեմատութեամբ:

Մ. ԱՆՆԱՆԻԹԻՆԻՈՒ Արդարագիր բանուորներուն զործադուր կը շարունակուին: Նախագահ Թուր-ուր արտոնութիւն խնդրէ ըստգրաբար կ'ործա-բանները, դիմել տալով թէ պատկերով կամ խաղաղութեան խնդիր սերտ կապ ունի պրոպա-գանտ արտարարութեան հետ: Մերկայեղ մերթե-քան տառնալիք:

ԻՐԱՆԻ քաղաքի խնդրին քննութիւնը կը շա-րունակուի Լա Էէյի փոխպաշտն տեսանի տա-րին: Կատարութեան իրաւագէտ խորհրդակա-նը երկուքն ծառ մը խօսելով, աղաքաբար որ զգու-րութեամբ շարժել, փառ ինչ զարեղին աղաքա-ցումը ինքեին խնդիր եւ Աղաքադուր Կ'արդի միջամտել անդամակցի պիտութեանց ինքեին խ-նդիրները:— Փէհլեան թերթերը կը գրեն թէ դաւ մը երեւան հանուած է մարգարէական դէմ-մերթադրական են Տէրը զննալուծութեամբ: Եւս-թէհլեան մերթադրական է, այս զործին քաղաքի Իրաքի թէ դաւադրութեամբ կապ ունին համայնա-մասնաւորն հետ:

ԻՐԱՆԻԹ Ինքնօրէնի կը գտնէ կեղծ ամբաստանութեանց եւ մերկայեղութեան արժէքը՝ զայս բացած է Իրաքի մարգարէներու դէմ: Իւրաքայեղ ին-քեին քաղաք ծառ մը խօսելով Բուէթի դէմ, կ'որ-մարտադրութեան խնդիր:

Աղիւյ իրեւմի. Ժողովին Գշ. օրուան նիստին մէջ, արտաքին նախարար յայտարարեց թէ կա-ռավարութիւնը համաձայն է խորհրդադոզովին, պայմանաւ որ Ֆրանսա եւ Մ. Նահանգներն ալ հաստատութեն յայտնեն:

Անցեալ Մայիս 13ին, երբ երեք Դաշակցիները իրենց վերին ծանուցադիր կը գրէին Մոսկուա, Մ. Նահանգները առաջարկեցին անմիջապէս ժո-ղովի հաւաքել եւ Մ. Մոսկուայի, Պրիւթի մէջ: Բայց Ֆրանսա մերթեք այս առաջարկ եւ արեւ-մասն պիտութիւնները պարզապէս շարունակե-ցին ծանուցադրելու փոխանակութեամբ, ինչ-րելով որ Մոսկուա լրացողէ տեղեկութիւններ հաղորդէ: Իրաքիները հայաստանի չեն գտնել որ Ֆրանսան փորձել ըլլայ իր դիրքը, մանաւանդ հա-մախափանքներու դէմ կատարուած հետապնդում-ներէն վերջ:

Չորաբերու Ժողով մը առաջարկելով, Անդուս-կուզ ստղել թէ իրաքներ անկողնօրէն կ'ընդուն-նին երկու Գերմանիաներուն միացումը՝ այսու ընտրութեամբ: Լոնտոն եւ Ուոշինգթոն համոզ-ուած են թէ Մոսկուա անկողնի չէ այլ պարզապէս շարժութիւններ կը կատարէ, արեւմտեան Դաշ-ակցիները իրար ձեռքին եւ արեւմտեան Գերմա-նիան անընտանի համար:

Ամէն պարագայի մէջ, զանալիցիները որոշած են Մոսկուայի վերին ծանուցադրելն ալ պատա-խանել, եւ խօսող Ժողով մը դրամարկ Թուն-27ին:

Ծրամուայի վերադիման կողմեր

Աղբ. Ժողովի Գշ. օրուան նիստին մէջ, լուսե-ցաւ այդ-պարագայութեան տեղեկութիւնները: Գ. Փիտրիկի պիտութեամբ, որ կ'ընդապահեց թէ արա-մագրուած պակշեր արտական են, գիտակցե-ցին չիտական համար: Ուրեմն անհամաձայն կը գտնուի Մ. Նահանգներուն օպնէրները:

Տեղեկագրեր 145 միլիա. Փրանք կը հաւուէ դիմադրական մարքեր, իսկ այդ- ինքուորը 10-600 միլիա. ուրեմն 10.8 %: Բաղադրուելով ուրիշ երկրներու հետ, շատ կ'ործուի մը մեր ճե-գը եւ միայն Մ. Նահանգները կը գերազանցեն մեզ: Բայց եւ արեւելս աղաքս երկրի թմ եմք... Միայն Հնդկացիի մարքը ընդհանուր դրամարկ 4 % կը ընէ: Մը որդեկականութեան պէտք է ըմ-րունել այն կացութեան պատճառած. գիտաւոր-թիւններն:

Տեղեկագրեր համաձայն, 830 միլիա. Փրանք պիտ միջոցով քանտարին, ծովային եւ օդաւա-նային ուժերուն համար, 400 միլիա.՝ Հնդկացիի պատկերով եւ, 35 միլիա.՝ ուրիշ Բաղադրուել-րու, 5000 միլիա. շարունակ պատկերով թան-եւ 130 միլիա. հաղաղականութեան խմբագրելու համար: Այս մարքերը կը յուսան 862.000 ֆունդը քանակ մը պակշն:

Օրամանային լանձնախուսմի տեղեկագրին հա-մաձայն, Ֆրանսայի տեսանկիւններ 15 % մի-այն յարմար են պատկերով, եւ անոր անպա-շատ վար կը մասնաւոր օգնաւորել:

Ուրիշ կը մտահոգութեան յայտնելին թէ պատկերով արտական կապի եւ եթէ այսպէս շարունակուի, քանակը մեծապէս պիտի տուէ: Սաւաութեան թիկնածուները հետեւեղին կը տա-նեն: 1938ին 1971 թիկնածուները ինքնաշարժ չին Սէ- Սիւ եւ Միւն Կալիֆան 490 հոգի: Անցեալ տարի միայն 587 հոգի նեկաւորուած են ընդուն-ուելուն 3449: Փառանքները քանդակ են: Ան-թաւան ունեն, ստանձանի քանդակում-ն-պարտով, բնաւորական պիտու. ուստիական եւ ն-քի գիտաւորութիւններ են: Անթաւան եւ ան-քի ընդհանր, հետապնդել հաստատութեան: Ա-նքի համար պէտք ունեն 40 միլիա. Փրանքին: Ուրեթ հարկ: Հարկ է 83.000 թանկարաններ յի-նի երեք թանկաներու համար՝ դրամար 9 մի-լիա.:

ԳՐՈՒՄՅՈՒ ԿԱՌԱՐ ԵՐԵՎԱՆԻ ԵՐԵՎԱՆԻ ԽՈՐԱՐԱՆԻՆ

Եր պատկերով համար, նոր որոշութիւններ կա-տարուելու ճակին Բուէ արդարաբանի մէջ, որ կը ստուի Եւ 6600 հոգի: Կ'ընթի տեսնու-թիւնը Համաձայն, քանակութեան եւ 31 սերունդ եւ մէկ անկիւններ, փոխադրում 139 սերունդ եւ 16 անկիւններ: Թերթերը երեւան թէ սերունդ-ն քանակութիւնը, քանակութեան 139 սերունդ խորանկելու եւ փոխելու համար:

(Կարդուր. շարունակութիւնը կ'արդուի Դ. Էօ)

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ ԿԵՆՏՐՈՆԻ

Վերքեր, Լեռներն ընդարձակ և թափայլ
Ուրբան կարևոր յոգաներն հասարակեցն
պուրկար զիջանքներն զգուշութեամբ մասին :

Գուրկար բոլոր արքանակ պետութիւնն -
բուն մէջն եղած է այն երկրներ, որ աճէնն առե-
նի ժամանակ է խորհրդային վարածներն, ոչ մի-
այն թաղաքակնորդն, այնն անտեսապէս : 1946-
ին զիջական պարակներու հաւաքական տնոս -
նութեան վերածումը 3,7% չ համեմատութիւնը կը
ներկայացնէր, 1951 թ Պարսկաստանի բարձրացն
52 %, իսկ այս տարի Գուրկարի կարմիր մա-
տուրը հպարտութեամբ կը ծանուցեն թէ մինչև
1952 թ վերը 70 % պիտի բարձրանայ :

Տպարկան — Հիւսիս - արեւելեան կողմը,
300,000 բնակչութեամբ — Գուրկարի ամենա -
հարուստ նահանգն է : Միջակ անմայրակ կը ճե-
տարբորուի և կ'ուզէ որ ընտանիք ոչ-տուն այս
նահանգին մէջ, անտեսելի իրիւրիկը հաւաքական
տնտեսութիւնը հաստատուի : Իր քարեկան
հողանքներն մէկ կարկանդակ ապագայը կը
կրկնէ երկարործական մեքենաները արդաւ ա -
ռաւորքը զգուշ Տպարկանի շրջանը ինչպէս օրն-
ւորութեամբ կ'անտարբ պուրկար մատուրը : Սեւ Մու-
գու ժամանակ, Պուլիք շրջանին մէջ, հաւաքական
տնտեսութիւնը հասած է 95 % համեմատութեան :
Թաւաղիկայ տարուն համար կը նախատեսուի
բոլոր անհատական պարակներուն զբիւր մեքե-
նակաւորումը :

Գուրկար զերտանցապէս զիջողական եր-
կիր քր ըլլալով, բնականաբար զիջանութիւններ
չաւս բունն եղած է Կառավարութիւնը հրամա -
նալով որ, յաւուն ընդհարելն ստացուածներու
պաշտպանութեան, խիստ պատիժներ կը սպաս -
նար և պատակաբար ինչ անհանգիստ է : Բան -
տեսութիւնը, ստացուածներու դրամուն, նոյն
իսկ մաշպատիք, զգուշարարութեան համար
Հայկական այս խիստ միջոցներուն, երկուս -
որոնքսն նախարարութիւնը ի ծանօթողը և
միւրիւրի կը ծանուցանէ լայն ծաւալով փասա -
թաղութիւնները : Մասնագիտներն ձողը չէ, եւե-
ր իրաւը կը ձգեն նորոգուելիք մեքենաները : Օ -
րինակ համար, 220 մեքէն ըլլալով նորոգութիւն
ըր տեսած է 900 և մինչև իսկ հազար ժամ ...

Համայնական պրոյեկտներն ինչոյովոր կը
դառնան երկարարժեքական մեքենաները դորաւ -
ծած ատեն : Կուլտիւրան ազդեցութիւնը խթանու-
ցած է շատ քր համայնական կարգաւորութիւն -
ներէ ներս և նոյնիսկ փարակն է վարել շրջա -
նակները : Դարձեալ, համայնակ երկրորդական
նախարարին մէջ ճառին, կէս հաւաքական քաղ -
ապած շրջանները զիջողականը փայն 18 % եր-
կրաւոր կեցողակ, 14 աւ հարկեր կով և 23 %
զգիտար յանձնած են կառավարութեան :

Թմանական դործութիւնն մը ձեւադրուած
է քննակն կենդանիներուն ղեկ : Ինչպէս 1930 թ
յաջորդող տարեկներն, Ս. Միլիանի մէջ պէր -
պար զիջողականը սկսած են զանգուածորէն ժուր-
թել կեցողականները :

Գիւղացիներն ընդգիծութիւնը իր զարգաթ -
նակեական ճառաւ անկախ ապրիւնն : Համայնակ
պուրկար մատուլին, բունն խախտուեալ տեղի ու-
նեցան կարմիր ստակներուն եւ զիջալիք խոտ-
երուն միջին : Գուրկար և Թիթիկէն շրջաններն
մէջ, պարկար անք խոտերութեան մը կերպար -
քանէն ստացաւ Շատ քր վարկեր զիջողական
հաւաքողովի կեցողները, քաղաքներն քաղաքն
կէս հաւաքական տնտեսութեան կողմն էր թուի թէ
սեղական համայնական պարակներն խոտեր
մատուցած են : Այս բոլոր միջոցները խոտեր
զարգացան ստակներութեան միջոցով : Հաղարա-
ւոր մարզին ձերբակալութեան, շատեք այլ սպա-
նաւան : Միայն մէկ շրջան 105 զիջողական
ներքերն ընկալուեալ փարակն : Բաղեկարութիւն -
ըր վերահաստատուեալ Մարիթան կեան օգուա -
նական ուժերու միջոցով : Շատ շանցած, կուտակ -
ողական կազմակերպութիւններ լուծուեցան, հա-
մայնական քաղաքականներն եւ պաշտպանները
ձերբակալուեցան զերեւանը ըլլալով կուտակու-
թեան և պետական ստակներութեան հրահանգնե-
րուն գործարարութեան մէջ :

Ինքնուրուիկն ստորուցուած է երկրին միւս
շրջաններն մէկ այլ : Երկարործական նախար-
արութեան եւ հաւաքական տնտեսութեանը պիտ-
ու իրականացումն : Այստե՛հն, նախարարու -
թիւնը պիտի չդաճանայ հրահանգներն տալով, այլ
նորոգած կեան պիտի անէ դործերու փարկ -
թիւնը : Ընտանդ խորհուրդը քր պիտի հակակոչ
է քաղաքական աշխատանքը բոլոր պարակներն -
րուն մէջ : Մարցապին շտապողիմանակ միջո-
տներն պիտի երկարուին հաւաքական տնտեսու -
թեան մէջ, իրաւան չիւր պարակն պիտի ունե -
նայ քր զարգալական դործերուն անօրերն, որ պի-

ԴԵՏԻՔ ԳԵՏԻՔ ԿՐ ԳՐԵՆԸ
ԻՄԵՐ ԻՆՏԵՐՆԸ

Թուրքիոյ անկախութեան պայքարի տնոյնան -
ներէն ծափէր Թալեթը փայտ կը շարունակէ ան-
հրաժեշտ հարածին թէ ինչո՛ւն, որ պիւրէնը
պտտալ մը կատարող Սեւ Մուրը, տիրէր : Վարչա-
պետը կ'իւս կատարողն էր օրուաւ : Իսկ ծափէր
Թալեթը կը յայտարարէ անտեղ վերապաճու -
թեան.

— Ուշադրութեամբ հետեւեցալք իմէ՛ք ինչօ-
նորի վերին յայտարարութիւններուն եւ այն ճա-
ներուն, զորս խոտեցու : Սեւ ծոփան դառնանք
մէջ : Եւստ լաւեցիւն ապը մարդուն անցեալը,
բաշտակարմ եւ մարաղիկը, իր ամբողջ յատկա-
ներկով եւ ցաւ կը դաժմ իրենն տարէ՛ք հայրենա-
կէց մը, որ պայքարած է երկրին անհնապաշտա-
պար օրերուն : Համարեցալք թէ հայրենիքի
պաշտպանութեան չափ նուերական պարտան -
նութիւն է զիմականութիւնը իմէ՛ք իմէ՛ք փայտն -
ըն յանձնել հայկալին դատաւաստին, իր մեղ-
քերովը, զոր մինչև այսօր ճարտարութիւն ուրիշ -
ներուն վրայ նետել :

Այս մարդը քր կեանքի ընթացքին ուրիշ լայն
չէ քրած : Գալչը թէ՛ խոտանակ միջոցներով եւ
նստանդութիւններով ուրիշներին առնել շատ մը
կեանքութիւնն եւ առնաններն :

Թիւրքիս ամբաստանութիւնն ծանր է, բայց
հեղ չէ : Օրինակներով պիտի խոտիմ : 1908ին, բո-
լորը կրակով երկուստարներն էին եւ կը ծառա -
էինք օրուան յեղաշրջումի մասին : Իմէ՛ք թէ
չալալ կուզալք իր կրտսերական նկարագրով, աս -
նուի թեւն, համարեցալք թեւն, անհատականութիւն
եւ դաղակարգականութիւն չուէր : Միայն թէ չա-
փաղեցալքործանակ էր եւ առիթները չաճարդելի
դիտել :

Գովհասի պատերազմին ատեն, եւ դորպօս -
դի հովհաստար չէր : Իմէ՛ք պէ՛ք օր մը հեռա -
մայրը քաղաւ եւ հայրդօսը : — Զօրաբանիկը հը-
րաւանտար Ժափը փայտ նաւանատիւնեաց, հը-
րաւանատարութիւնը եւ ստանձնեցի : Իսկ իմ
հրամանին տակ էր :

Այս մարդը ոչ իմին հրամանատար պիտի ըլ-
լար, մինչև աղ պարս հրամանատարութիւն չէր
փորձած : Իմէ՛ք ի՞նչ կարդ փար էր եւ ուղտմա-
կառնի վրայ՝ հարկեր իմէ՛ք կեանքն : Իմ դառ -
նուցին յաղմակային կնք չաճարդեցի եւ իրեն
իւր յաղմակային ծանոցը : Ժափը փայտի մար լո-
ւել, ինչպէր փայտ ինչպէ՛ք փայտի աւ հրաման

ու հոգէ զիւրադիրներու վերահաստատարակու -
թեան, որպէ՛սզ յարգարք ունենալ Ս. Միլի -
անի եւ Մեմն Միլիանի հանդէպ :

Անկէ ցաւ, հողարդարութիւնը պիտի բաժնուի
մար իմականուն, ոչ պակաս չորս հոգին, ոչ
առիւ լօքը հոգի : Անէն իմական պիտի ունենալ
քր և հակադէպոր, որ անմայրակ պատակախա-
տուն պիտի լլալ ստորակն արտադրութեան ըն -
դիր զործարարներն : Տարս հակակոչի պաշ -
տաններն պիտի ունենան ինքն զինքն պար, որ
ստեղծու է կուտակութեան եւ իր ճարակարմը կը
ստանալ կեցողին ընդհանուր քաղաքականը :

Բուրիւրի մահապատիժէն առաջ զործարար -
ութեան մարդարդործներուն անտեղ զիջալքով մը
զիջելն կուտակարարութիւնը, որ անոր քր մնալ լու-
ծելու հաւաքական տնտեսութեան ճեւ կուտակ
փայտ հարկեր : Գարեհաղորդմը, փոխադրութիւն
եւ կեանքանակ հակակոչի հեղուցեմ կ'անց-
նէ Ռուսներն ձեռքը : Եւստի ունեւն այլ քր վեր-
ին 7—8 ամիսներն ձեռք առնուած միջոցները,
կարելի է ենթադրի թէ ստանակ հարկերովը
համի որս պայքաններով Քուր, մէջն ըլլալով
սպանելի եւ ստիկներուն :

Յատակ օրէնքներ քր խորհրդային քաղաքային -
ներէն թէ՛ պաշտօնի կուտակ Գուրկարին մէջ, և
քրեցեմ պիտի չաւանակի մահապատիժական կըր-
թութեան և այլ պայմաններ : Ուրիշ հրամանակի
քր արտաճեմ զաշիւր քր ցանց անէ՛ք զաղմակա -
նութիւնն օրէնքը եւ անիմական հպատակութիւն
տալ խորհրդային քաղաքականներն, ճատաւոր
պարագաներուն մէջ : Այս կերպով, շատ մը Ռու-
սներ կուտակարական եւ նախարարական պաշտոն -
ներու կուտակեալ, Պուլիքար շատած ատենն :
Սեցալ հովհանքներին հրատարակուած օրէնքով
քր, Ռուսներն ապուր կը համարուին ընկալարին,
համարարութեան, աշխատանքի եւ կրթական աւա-
ճանակաւորումներն, որոնցմէ՛ք այնքան կը ստաա -
պին տեղադիրները : Եւստմանոն նախարարութիւն -
ըր շատ անցած ատիկ մեծ թուակ մը կը վճար
նուս պաշտաններ, երկրաշարժներն, պատանաւ -
ներն եւ զործարարներն : Կը հետեւէ թէ խոր -
հրային քաղաքայինն ուրիշ ու իրական, դար -
ձած են երկրին եւ կը վարկեն ստանձնադրեալ
տէրերու տառելութիւնները : Թ. Ս. Թ.

կարկէլէք :
Ինքնութիւն կատարուեցաւ և ստուղղեցաւ
որ յաղմակներ կը դորպարուր շանձ էր, ուստի
զիւ ընտրելիք զորպանակի հրամանատար
Զափը մը վերը իմէ՛ք Գարեհաղորդի ճակատը
Տարի երկուստարներն հրամանատար եւ զի -
զանց իրենն դորպարուր մը վերադարձաւ :
տէք թէ ինչպիսի արդիւնքով մը վերադարձաւ :
Այսամ մը, Մուլաթափ Քէմալ փայտ ընկալ -
ակա-հրամանատար կարգուած էր, հին ընկալ -
ակա-հրամանատար կարգուած էր : Ինչպէ՛ք փայտ -
քր իրեն այնպիսի թեան ցանց էր : Ինչպէ՛ք փայտ -
քր ինչ ինչ դործերն եւ որոշուեցան ընտարանըն :
Էսկ թէ իրք պայքարողին սկսած իմէ՛ք պէ՛ք կը -
նայ յարեկարգել այս բոլորը :

— Իմէ՛ք թէ անկախ մարդ չէ չէ, պատանաւ -
նայ, աւ ստորագրաւ հողարմ մարդ մըն է, ինչ որ
հրամանատար, աւ կ'ընէ :

Իմէ՛ք այս է աւանտակ : Մուլաթափ Քէ -
մալ այն ատենն ճակագրել էր այս պաշտպան :
Իմէ՛ք թէ իր զիւրուարական կեանքին մէջ ուրիշ լայն
չէ քրած, քայն թէ՛ իրաւունք եւ օգտագործել ու -
րիշներուն թաղաքանդութիւնը :

Առաջին պայքարանքանին ետք, կըր հայրի -
նքը արտաբուն եւ քաղաքանձ էր, իմէ՛ք թէ ի -
նչո՛ւնն քուա չիւր անտեղ մէջ, որսըր, Սիկիւրա -
թեան պայքարը համար զերմարկութիւն զոսթա -
թեաններն յանձնաւոր եղան : Ոչ միայն զիմ է
Սիլիկ պաշարուն, այլեւ արդիւնք ուղեց Քիւս -
ղա՛մ Գարապէտի արշաւանը : Անկախութեան
պայքարի յաղմականի ետք է որ իմէ՛ք փայտ
քր բոլոր կատակալութիւններն եւ հրամանատար -
ութիւններն քր դարձ քուա եւ յաղողեցաւ Մուլաթա -
փին Քէմալը ըստին իր բոլոր պայքարի ընկալու -
թեան : Ապստանութեան կատարել Քէմալը քր կուտ -
նութիւն էր որ պարտարութիւններով եւ յիւրեղանք -
ներով փայտի ուսու թէ՛ քաղաքային իրաւա -
կանութիւն և ապակալ անքան ծանր մեղք մը դոր -
ձած է որ չեմ կրնար քաղաքար : Այնքան ծանր է
այլ մեղք որ ամբողջական ինչպէ՛ք ինչպար ցանկ
կրէ : Իմէ՛ք թէ իմ անմական կատակարարութիւնը
հիմնական համար նախ քրեց թէ՛ քաղաքային իր -
կականցութեան ընդգիծութիւնը, իրեն մըցակից
հիմնական անմարդ արտաբուն եւ պատանաւ -
նայ քր արեւելեան նահանգներուն մէջ սկսած բու -
նաւորութիւնն չարժանիք ուստաւորութիւն : Եւ
կըրպարպալութեան յաղմակ, Եւ թէ զոսթաւոր
Իմէ՛ք փայտի իրերներն : Այի ծոփան ինչպէ՛ք հը -
մարւած, կատակարարութեան կեանք քաղաքային
տնտեսութեան : Ինչպէ՛ք տէ՛ք թարգելի գործարար -
ութեան, ստանակի հաղապար զըրպաններու քր -
ուան հրաման, պատանաւ մարդը ճակտիկ քր -
ուան ծուրը, կախողաններ, այս բոլորը իր մեծ
և արեւմտեան կախողաններու արդիւնքն էին : Այս
համարն մէջ, Իմէ՛ք շատ անգամ խարկեա Մու -
լաթափ Քէմալը, որուն մահէն ետք մահաւոր են -
րեան եկաւ Իմէ՛ք թէ անգամ չաղաքային զոր -
ծանութիւնը : Երկու համբէ յաղաքանդով ու -
ղեց յանքերները զիւրապարկութեան, ճախ Ս. Մի -
լիանիցի օրով պատանաւոր անմարդ փարա -
կանով եւ անտեղ պաշտպաններ թալիկով ու դործին
այս դիւրեք տալով թէ կըր թէ Ս. Միլիանը դառնա -
ցուած է զիւրեւ եւ միւս կողմէ անէ՛ք ունե -
մացելով Անթաթիլը, որ սակայն իր քարեկա -
րը, անէ՛ք ինչ եղած էր իր անուլ եւ պակասու -
ած զողիկն ամբողջ պարապութիւնները պարզե -
կած էր իր անմական ճանալով :

Իմէ՛ք ինչո՛ւնն անուղում մարդուն ապրիւրն,
փոխալական եւ պատանաւոր ճակտակի ընտրե -
լուան համար կը լայն լինէ Անթաթիլը ղեկ
գործած անթաթիլներն, որով իր բարեւա հա -
ղեց իրերներն 12 տարեկն ի վեր չինէ յաուա -
ղանաւոր պարտակներով, իրէ՛ք լուծելու հա -
մար անէ՛ք : Զէ՛ք որ Անթաթիլը քր անորոգ հեռա -
նային ընթացքին ընտանք իր անէ՛ք ինչ եւ ս -
րուած էր ենթեր փրկել այլ մարդուն ինքնակա -
լութեան : Անթաթիլը ճանիկն միջոցներն ձեռք
առնէ՛ք, որպէ՛սզ Իմէ՛ք քր մը փորձանք ջոա -
նայ երկրին դիւան ... : Հարկաւ քր մը երեւան
կ'ընէ անէ՛ք լայն :

1940 — 1944, Իմէ՛ք ինչո՛ւնն ձեռքէն երկրի
արեւն լայնաւ, և դորպարակ հայտնել մ'անուն
տակ պարտական զաթաղարթիւնը անորին ծան -
կալիչիւ եւ որ կեանք անկախութեան տանի մեր քու -
րը նուիրական արժեքները ԵՄԷ պին, զիւրապար -
ները 1940—44 թ այս կարգադրութիւններն հա -
մար իր օճիկն կ'աւան, Ինչո՛ւնն զուրիշ չէ կը -
նայ փրկել ... Ինքն այլ զիւրեւ այս պարագան :
Հաղալք իր տնտեսական շարաւազութիւնները, ք -
րեկն տաղային քաղաքական թաղեղիքի, Ապրիլի
հարստութիւններ, սպիկականներու անունը որ
ձեռք մարդը սիրտանակն նարտանով, անի ցանկ
էր անկախ և սարսափելի վրէժկորուութիւններն
է կ'ալի :

Ինքն էր որ տարեկներով բաւերոր փոքրեց
այն մարդիկն արեւմէ՛ք զոյն կուտած մը ունէր
Վախերու, կուտակական, անքան էակ մը որ
Թուրք տալին արմատապաշտութիւնը փորձեալ
էր, կը անմէջ գատ լայն մը չիւրեցելով, Թալեթ

ՄԱՐԿԻՆԻ.— Զ. Յ. Դ. Մարտիկի շրջանի ներկայացուցչական ժողովը տեղի ունեցան. Մայիս 17ին, Աճառանան ակումբի մէջ: Իր անդամները մեծ խաղաղութեամբ: Ժողովը պիտի առաջ է ծրվի կողմից ներկայացուցչին հարկերից ժողովականները յանձնարար արգելի առ յաւան րամ - նուած են: ընկերները լիքավոր: Յետոյ ընթերցեցան յանձնարարները:

Ներկայացուցչինը պիտի գումարներ լինէին վերջ, կարգապահեան. Կ. Կ. շրջանի ակումբ: Օրակարգին ճառերն էին:— Կուսակցական, կաթնակերպական, կարգապահական, երեսօտարական, աղային, մշակութային և մարզական, որոնց բոլորին ալ մանրամասն եւ ուղղորդեցին թե՛ վերջ, պատրաստեցան յալորդ տարուան աշխատանքի նախադրերը:

Ժողովի ներքալ էին խորհրդակցական ծանով գործառնութիւններ, ինչպէս և Հիւր ընկերներ: Ժողովին վերջ ունեցան ճառախմբից որտ ընթացքին եղան երկրի, արտասանութիւններ, կրկնապատկելով պետութիւնը:

Ետոյ մասնակցութեամբ թաղային հանդէս - մանք ունէր այս ներկայացուցչական ժողովը, ընթացքին խաղաղութեամբ:

Օրակարգի խաղաղութեամբ տարիք տուան, իրականութեամբ վերադարձուին իր քրտէ, և եւ նաեւ մարտը մարտի պարտեց, իր արտաստական իրականութեամբ երկարաճելուն համար դր - պարտելով, մշտակով, պատակակով, յարկեր միայ խաղաղութեամբ:

Հապաք իր անի կողմը, որով այդքան պարտը կենսի մը ունեցող այս մարդը յաղորդեցան լսել թէ՛ ժողովորդականութիւնը եւ հիմնեցին: Այն լսելու աղիւն կրած տառապանքներ իր ձեռքին, անպարտականութիւն ունեցան կեց դրանքով. արտաստական յարմարեան և միւս կողմէ ընդդիմադիր հասակակիցներ խաղաղութեամբ:

Այս խաղաղութեամբ իրականութեամբ է: Երբ իր փախարհ իր համաձայնի, թող դատարան հրաւիրէ իր, պարտատ և՛ ապագայունեան: անէ լսել, իր աղային և պատմական պարտականութեամբ:

ՈՐԻ ԳԻՏԻ ԸՆԴՈՐ ԽԱՐԿԻՆԸ

Իսկ Սեւուս Արարիկի թաղարտը, որոնց այս եւս զարման Միւրի և Միւրիին 250 արդար ուր - տակերկրով մեծացումը տարրեր, որ կը համար տակերկր 30 միլիոն հեղուս ուղիւ:

Իսկ Սեւուս որ արդիւնք իր տարածք 300 մի - լիւտ, թիւսն ունի: Թիւս 30 միլիոնը, և Այս - ճիւղի իր իրականութեամբ իր հարստութեան մէջ տանկերորդ իր թողու աղայունութեամբ:

Իրեն մարտարան հարստացող, Իսկ Սեւուս արդիւնք և աղայ, ծխախոտ, թաղախոտը, թաղարտը, պարտ: Երկու փախը ունի:— անու - ճառապետութեամբ և կինը: Երրորդ ցանկութեամբ, թիւսն առնէին հնային իրեն համար, խաղիքա թողու է:

Անդադար Գոյոյ սուլթաններ ունի այս ի - րաւարտը, քայց Սուլթան 2-ի հարստութեան ի վեր 1922ին, թախար անցանք և սերը:

ԳԵՂԱՊԵՏ ՈՉ ՈՐԻ

Տոկոս, պարտքի մէջ դարձնում խտրել մարդիկ էին անոնք և անհաստատի կերպով զա - լախար: Անոնք էին Մարտի Ժիրար, ժողովարդ կեղակարը: Ծրարածան Տիւրէ, տուններ ներկա - րար, ան որ կըցան զոգնալ եւրոպական ցամա - քաւանն պաշտպանութեան դարձուցիները:

Պարտաւոր ժողովի թիւին, որ քաղաքը տարւա - Անցին, պիտի լինէր տարիք մը մէջ: Այնպէս ժողով - րեկերեայ դարձել զորակալութեան կեղակարը, զորակալ Անցին թիւին, որ զորակալութեամբ կեղակալութեան կողմէ, ձերբախտութեամբ թիւ - վերջ: Դեռ հային չաւ մը ուրիշներ, թիւով 1500 հոգի: Այսպիսի անոնց մէջ երրորդը բնու պիտի չաղակալայ Մ. Նաւանդուրդի նախադրեան և - խաղաղութեամբ, փախելով անոնց ուրիշները թաղախոտութեամբ, փախելով Սպանիայէ մինչեւ և - հաստատի զինքնապաշտպանութեամբ:

Տակալին չաւ կանուսին սիսած էր Առաջ - տեան Փարսի գործողութիւնը, Ու իր գինուտ - րական իրականութեամբ կարողութեան չաւ տալով: 1942 Օտտա: 19-ի 4000 Բանապետներ և Մարիկին - քիւն, որոնք ինչպէս Տէկի մաս, առաջին արտը - փախուցիներ տունը, Փարսի մահաբու իրանի - քիւն, թեան մասին: Դաւալիքները զաղանի գոր -

« Սովետական Հայաստանը օրը թիւին մէջ յաղաղութեամբ Մ. Գիւրգիսյանի կը գրէ թիւ - ճառ մը ուսանողը համար պէտք է արժիկ անոր թաղախոտութեամբ և իրականութեամբ: Մեր կողմէ մը զարգացում մէջ ուսանողները Հայոց իրարից դուրս էր յաղաղութեան դրականութեամբ, որ կը վր - նաւէ մարիկին իրարից իրարից: Պարտ և աղ - արտին թաղախոտը հարստացել, ինչ որ կը նպաստէ ազատ ստեղծարարական շարադրու - րեան:

ՍՈՒՆԵՍԱՆԻ ԵՐԳԱՆԻՐՈՒՄ ԳՆԵՐՈՐԸ իր - տալու մարտ տեղի ունեցան և երեսուն մէջ Մայիս 21—24ին: Ծառած և միւրիկան նախադա - լաւու Մաթեան, որ չէլուած և թէ Հայաստանի եր - րանմանը զգալուտեանով քաղաքաբնէց գոր - ճիւր արտադրեան և անցած փամբակալութեան: Մաթեան և ուրիշ խաղաղութեան երեսուն համան և ե - րանմանութեան մէջ լուրջ թերութիւններ: Մեր ե - րանմանութեամբ չեն անցնող զինեղեղ, յաղիչ մեղքիներով ժողովորդական երկրի, իր պակսին նոր ձայնիւններ (intonation) և քաղաքաբնէց գոր - ճիւր: մէջ իր արէր յանձնարարութեան և միւրի - նալութիւն: Արիւնքը խառած են մանկական երա - փառական թերութեամբ մասին: Երգական Ն - Էկիւն և երգական Մարիկին (երկուսն ալ Սովետական) չէլուած են թէ երանմանութեամբ - պարտութեան իր պակսի որոշ գործողութեամբ մէջ և թէ երանմանութեամբ չեն և իրարի չեն լուծած մեկի և թաղախոտութեան զաղակալութեամբ:

ՍՈՒՆԻ. ՇԱՄԻՐԱՆ Իրարից կը սերէ Հրոյ - գիւն գիտի արեւելք, տանանիկ ձորիկ կարելի - ճալը: Գիւրգիսի մինչեւ Արարիկ չէլուած ուրիշ - անցը: 15 անուան ընթացքին 18 շիւղիկը տա - րածութեան վրայ շիւղիկութեամբ են լուծեցը հո - ճը, հոգի ընդդէմէ գրտը ընկնելով թաղաղի - տութիւն անոնց ընկնելով:

ՍԵՆԱՆ. ՇԱՄԻՐԱՆ հակախախտ կատուցում - ներքէ մէկին Գիւրգիսի զինեղակալութեամբ, որուն չէլուած, մեծ են թաղախոտ և քաղաք ճալուած իր - ականութեամբ իր չէլուած: Երբ գործառնութեան միւրիկ, երկուսիցէս ակաւ պիտի անեմը չա - լաւութեան երկուսական ուժի արտադրութիւնը:

Իսկ մարտարի թիւնները թողարտեան ժողովորդական երկրի դարձան է: Փախարիկ կատուցում թիւնները իր նախարտին ինչեւ կը - նախընկնում զարգացում և զինուորական զինա - փառութեամբ տանակէ:

Կը մայր երկու հաստատութեան թիւնները - մարտը և Իսկ Սեւուս: Իսկ Սեւուս յաղիչ անմ - արտարութեան և Կի պիտի կըլտը յաղաղական, անմարտ իր աղային (Գաւարի) Խաղաղական դուրս հեղափոխ չուին: Թիւսն Հայաստանի կողմէ ժողովորդականութեամբ չալուած համար և որ Սեւուս անոնց զինուորներ ձիւ իր քաղաք:

ԼՍԱՆԻ ԱՐԴԻՆԵՐ.— Մեր աղայունութեամբ զարգացում Գ. Ժ. Սեղիւրեան (պարիքեան), այս - քաղաքի պիտի երթ: Փարիկի Աղ. Օֆիսայի ներ - քաղաքեան առթիւ. Մոցարի La Filite Enchantée, իսկ շարքի որ Verdi ի Rigoletto: Նոր յաղու - րիւններ իր մայրիկն:

Ճակալութիւն ընդունեց այն տան իսկ, թէ Ամ - րոյ ճակալութեան իսկ չէր տանանի գրտիկ ուղ - արի յաղաղութեամբ է:

Սակալութեան կատարող անակեղ մը չէր: Ծրարայի ստորերկրեայ մարիկները կը կորցնէին - Կի հարցողութիւնները հաստատութեամբ թիւն - րիւններ ընման թաղիկ զորողութեամբ մա - րին: Լուրի տանած ճաղախոտութեամբ թիւն - րիւններ զորողութեամբ թիւնները դեռ նոր կազմա - կերպութեամբ էին այն տան: Գիւրգիսի գործախա - լութեան իր Օ. Մ. Եր, զաղախոտ և զինու - րական կազմակերպութիւն, զինակարութեամբ զինակար Միւրիկ թիւնի, քաղաքախոտ, Հ - քաղաքի, սպիտակ մաղարիկ պահանջի սպայ մը: Բաղախոտ և զինուորական կազմակերպու - րիւններ կը գործէր ժողովորդականութեամբ, մինչ - քան ժողովար անոր ընթացքին մասնակցի կը նորմալութեամբ և մանիք չալուածի մէջ: Կը հարցող - րիւն տանիկութեան զինակարական յարմարեան - րու մասին Առաջնութեան լուրջ, 1941 Օդոտոտեան - քաղաք:

Այս տանները ճոյղիկերեայ շրջաններ ինչ - քան ձիւն գերմանական կարեւոր քորպստեան, չիւնիւրիկ և եւրոպական զաղակար: Բան - (Caen) շաղաքը անուղիղ ինքնուրէ չէ: Լաւա - նաւարտի իր զինակար չէլուած Շեմարտը, հա - ղաւ. զաղաքի շաղաք զուլ մը:

Շեմարտի խաղաղութեամբ զորք եղաւ, մոյն - քան իրականութեամբ լուրջ շրջան մը պարտիկ շաղա - քի ընակութիւններ: Իր կարողութեան կը թուե - րատու, Շարախութեան, Մահապատիւ: Աղ - ճալուած ժողովորդիկ անարդարութեամբ: վերջ:

Միւրի - Գաղաքի հիմնարկութեան ի վեր անակարան կեղեկեղի մը հարցը միշտ ալ արժա - քաւած և բարդ Աղ. Միւրիկանց կըլտէ, քաղ - ճալու ալ մարտար և, ինչպէս զիտարութեան - ներս պատմութեամբ:

Այսին շարքի Աղ. Գաղաքեան ինչպիս - րութեամբ և Դաւանալարարութեամբ մէկ երկու քոր - քիւններու ինչպէս օժանդակութեամբ, շաղաքի - քաղաք կեղեկեղի մէջ, զիտուած և զիտուած մը, որուն վրայ պիտի կատուցուին ոչ միայն կեղե - քի, այլեւ ժողովարած և զարգող: Արեւմտե քոր - քի մը որ պիտի պալապ մաթի, Հայաստի ուսանիկ անակարանութեան լուսաւոր ջարհ:

Լուրի գաղութիւն իր մայր արդարացել իր վր - քայ զաւած յոյսեր, տանանիկով ամէն դրողութե - րիւն: Իրենց կիսին ճարիկ անհրաժեշտ ծախ - քեր, մինչեւ այն անակարանիով արտադրու օ - փախարկութիւններ: Քննուած էր անհրաժեշտ ճոյճի լուսակարով կարելի էջ զուլի հանել այս ձեռնար - քի: Ամէն մէկը սիրով պէտք և տրամադրէ իր քա - ճիւր:

Կարճ.— Լուրից, ծախ իր պէտք և ողի ինչ - քիւն, որպէս որքիւնի ալ զուրիկն օդուտեան հասնին:

Ամենիկ տալով, շրջան յանձնարարութեան կաղ - քիւնց, հանդիսարկութեան համար: Չմո գիտի - րէ քաղաքի ինչ արդիւնք մեծը ընտրած է: Մինչ - քան միայն այն, Աղ. Իրականութեամբ կը շանայ Հա - րարի ուրիշ միջոցներ տանակէ:

Այս շարքի որ 14 Յունի, Դաւանալարար - արկ Միւրիկներ արարած են Առաջնութեան ներ - քաղաքեան մը, ի նպատակ հանգրաւակութեան: Ա - հաստատի առթիւ, հնարապալարու ապագայունե - րու ապագայութեան ողի, իրականութեամբ ներկայ ր - լալով ներկայացան:

ՄԻՍԱ

ՆՈՐ ՄԱՐԿԻՆԻՐՈՒՄԻՆԸ ԿՐԱՍՆԻՔԻ ՄԵՋ

Իրական արդիւնք իր հարցողութեամբ թէ վերջին խախտ մարտարկութեամբ տեղի ունեցան են վր - քաղաքի մէջ: Բարձրագոյնն ալ պատմութեամբ - ներ կ'ամբաստանուին իրեն կապալարութեամբ, զող - քիւնարար և միջակայ շարախոտութեամբ:

Պատմական կեղան են երկու տարիներու վա - րակար յաղաղութեան: Թաղա քորպստեան և: Հայաստանը չուած ըլլան Միւրիկի ու յաղաղութե - րի կապալար:

Դրաստանի մէջ երեսուն հանուած այս զալա - կարի թիւններն այն տանութեան լուրջ հանդիսար - քիւնն որ Սիւլին անմարտ միջոտման և Ե. Թիւրի - քի իրարեւել և զաղաղութեան ստեղծութեան պիտի - ր հարցողութեան ու քաղաքի մը թիւններ:

Մարտարկի մասնակցի տեղիկութեամբ համա - րար, Բերկ Մայրիկ ինչ Թիւրիկ հաստած և Ե. ան - ճիւղային գործի ձեռնարկութեամբ են երկու որ կար - քաղաքի թիւնները քաղաք է: Թիւրիկի և Զարի - քաղաքեան թիւններ 6 Մայրիկ թիւնի մէջ իր զոր - քի, Դրաստանի համալարարութեամբ կապալարութեան քաղաքեան շարիկներն, որ 12 Մայրիկ ի վեր այս պարտար կը մարի, երկրից որուն հանուած է: Դրեւէ բարդ համալարար զինակարները պա - րտական կեղան են:

այնպիսի թաղեցան փախուցնելով ապրանք, չիւն - քիւն և մեղաններ: Աւ խորհրդարար զորք ար - աս: Շարախութեամբ միւրիկն թաղիկ մը, զի - քիւն ցերեկ, անմարտի թէ կարողութեամբ, ամբողջ - մէկ տարի: Մինչեւ որ 1942 ամար ցընցեցան փո - րիկը զերման թաղակի թիւնները, որոնք կը տեղիկացնէին թէ՛ եւրոպական զալապարար ա - րին զարմած իր անդակարի ամբողջ մը, շնորհի - քալարութեամբ իր թաղարիկ Պատիւ:

Օդոտոտ 30-ի Օ. Մ. Մի. (Բաղալարային և Զինուորական զինակարութեամբ) զինակարութե - րիւններ, որ կ'ամբաստնէ Փարիկի կարիքը մոյն - քան մանիքութեամբ մէկուս արտադրութեան կեղեկ - քի տակ, արաջ խորհրդարարութեամբ մը ունեցա - րար: Շարախութեամբ զինակարութեամբ հետ:

— Հարկ և որ փութիկ լուսնած մանրատան - փախուցի թիւնն տանալ: Պարիկի մասին: Կրճա - րալի աղ տեղիկութեամբ, քաղաք Թուրի:

Ժողաք պատմութեամբ զինակար: Պարտ և ուն - քալար անակար չէլուած հարկի նոր գործակարներ, մեծ - րաւա և անահաւան փամփան:

— Վիշ ամիս կուտած փոխի: Այսպէս ան - քալար են:

Յալարի օրը Ժողաք Դաւան. Փարիկ - Բան - (Caen) մեղանները, իսկ անպալարիկ ժողով մը գործարարութեամբ: Զինարարութեամբ հայի: Բանի - կարարութեամբ հաստած, պարտախոտ: Կիսապիւրի - քաղաքակերպութեամբ կողմէ: Զինուած հարկերով: ստեղծեցին բարդ մարտարկներուն անպիտանութեամբ:

(Եւր.)

ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ՏՈՒՆ՝ ՄԸ ԵՒՍ

ՊԵՏՐՈՒԹ, 8 Յանվար — Վերադառնալով Խուսիս
Հասցառ տարբերակով եղանակ, շնորհիվ
այս մեր Հասցառախոյ Հայրենի զօհարեցի՝ թեան
ԴԵՐՔԻՆԻ ալ, եր Կէղեցիցէն եւ դպրոցից զատ
տունեան ժողովրդային Տունը — Ազատամարտը —
Դեռ ցածի մը տարբեր առաջ, յանդգնութիւն Կ
Համարեցիք յայտարար ծրարել ինչպէս իսկ
Բարեկցիները ըրի՞նք, ըր օրին այսրոց չարեւ
մտաբոկ են։ Ո՛նեանսորը՝ ժպտա եւ անտարբեր
Դեռ ուրիշներ ալ՝ Հայուի՞նան վրայէն խաշ ցա
շառ ...

Հաստատուր երկուստաբար թիջելը ապահով
յուստակերպ լիզիզան: Կազմակերպողացան, լուե
նայն, յարաստարեզ զործնելով, մինչև, որ հայու
թիան սիրտը զաւելիս իրենց զապահարներով ե
սկզբունքներով: Ինչկիմիս այսօր, Համանա
րար իր փորթթիւ Համանուրով, յաւ հայաթան
ըրաւմ թաղ մըն է, ուր իջ զործնէ Օգն: Խաչ
Արծուկկենտն խաւար, Պատանկան միտթիւն
է. Ն. Բ. Մ. Մ. ի մասնագիրք: Եռուով մարթ
Կաննէ Իսէ. Ե Համազգիթի մասնախօյ զ

Նոր շէնքին շնորհիւ, այս բոլոր միութիւններ
մեծ հնարաւորութիւններ պիտի աւնենան ընդլա-
հելու իրենց գործունէութիւնը:

[illegible]

« Աղաստամարտ » չէնքին բացումը տեղի ուն
րու Յունիս 1հ կիրակին, կէսօրէ առաջ : Ամբո
Ժայռ սանտկան հերթորսանք մը առած էր ա.
դարս :

[illegible]

Արքային հանարարություններն այսպես են
սկզբնականորեն, ժայռի զբոսայիտն են, ինչ
զույգն էր կատարած է բրեյն հայ ժողովուրդի ան
կերծ հաստատություններն երաժիշտ հանդիպ
երկրորդ հայերենիցն ու անոր իմաստներն պատկեր
նախադրեր բրեյնի ընդարձակ ու լուսավոր սեն
եակից պիտի ծառայեն բրեյն Օպերային հայ
մասնաժողով, ժողովարանն ու քաղաքային : Այս
լիցենզիայի վրայ դառաք տանիք մեր սինթեզ ու
ստադիոնի կարելի լույս յաշխույ յարկ լինի
բրեյն կամուրջն արդեն :

Այսումբի մուտքն ու կողմնակի նրբանցքը կբ
նան մերածուխի գեղեցիկ ծաղկանոցի մո :

[illegible]

Տեղեկացրե՛ք, զոր պանծն էին. յանձնախումբը կարգադրեցին Մ. Աթոռեան, ուշադրութեամբ արժանի վարժարանացիք մեզ է: Հռչակաբոլոր թե՛ կրեմլերու անուններու մասնաւոր չէլապատմութիւն յանդիպումներէնք մայր եւ ընտանեկան զարհուրեցի՛ք: Եւ Յակոբ Յէր Միլեթիւնեան՝ քաղաքի Հանդիպումացո՛ւք եւր արժանի շինութեան, Յակոբ Քէլէլի միանձնեւ ճարտարապետաց Գեղորդ Քէլիքեան, իր փոքրիկ մէկ առկա իրենց ժամանակն ու անձնք տարւա՛նք յանդիպման շինութեան ընտրութեան արժանի վարժարանական մէկ:

Մարտին, դարձրել է դրե՝ դրա՝ ալ կանան զան չնորիքի՝ ձեռնաքնելու, կերպարամադիվորեն չամար, իրենց մարմինն աղաքամարեն դառաղա՝ առերկր զուգու՝ կրծքաման խորհրդապաշտ ծիսական թէ՛ զապալան պահանջներէ, զեղալի տարաքան խառնձալալովիքներէ ունեւորն ցանկութենէ, թէ առաջին զդրգալանիւր զգալ զուռնէր։ Այլ առնէն թէ՛ զապալանիւր զիրեն զարարազանն են կրել մարմնական առաւան ծնողն զնորանէ։ Մինքն ալ արտ ալ կան ջնդրէ, ուրիշ իր արարանին առդիւրեն չամբերան իրենց մարմինն ենթարկել ձեռնաքննելու տառա՝ պարկերկր։

Գտնել ք դեմեր՝ ժողովային աղ տարորի
 նեղորեններէն ։

Սկսելի կամուռնի (համի) լիճէն որ դիտել թ
 ինչ է կամուռոր ։ Հանդերս մեկ այ տարածուա
 աղ տվորդիկինը ։ Բոլոր սննդն որ այցիկն
 են քրիստոնէութեան սրբազան վայրերը ու տե
 ամ են եր Բրիտտոր Գերեզման են . մաճտուն
 (մազուտուն) կամսել տաած են իրենց թիկեր
 վրայ ի նշան իրենց առանձնայնորենայ հանգա
 մանքին , ինչ որ ակնածանք ք ներկել է հուա
 տըրիստիկուն ։

Կառմուծի՝ իր նշանակի մարթիւնն ստակ Հաստատելու գրեւորաւ ինկի՝ Սկզբնականութիւնը, Եւ Ստատարելէ ձախ մարթին վրայ գեղելով ա՛ն նշանները կամ նմանիւնները դուրս եկեալանք իր հոգեւոր կրիւն իր մարմնով վրայ, իմեալ իր կանարխիկ ջր։ Յետադ խորքը թ մասնիւնդ միջոցաւ մարթիւն ձախողան, Հետեւեալով զմագրութեան ուրիշ գիշերներ, վերադարձելով ու արիւնիւթով մարթիւն։ Եւ, գոյաշարմ վէրերի վրայ իր քննն առեալիք չի, մօր կամ յատուկ գրեւորաւ մեխաններ՝ իր զերծով շարաւառմէ վերքին սպիշցումէն վերջաւոր Հետօր անննելի-իւր մայա։

Ինքն այս գործընթացինք մեծ հոգևորվելին պատկանող բաշխումներին, նայինք էլ պարզապես չոր Աշխատանքի Մարիթերուն, փոխդիզանն հա-
մարիթեն ադրի հախիթները մաս: Այդ պահ-
սինքն զեղեր իրենց մարիթ մարիթները գրի-
տաբողիթները կը ծածկեն կատման ղեկադի-
տական նմոշնով: Աստեղ կը կատարեն
ձեռնարկն Նորմալն իրենց ղեկադիտա-
բողիթները: Այդ զեղերն մաս կը կատարեն, նա-
ցյուն կոմպոզիցիոն իրենց շատուկ եղանակները
կարծադարձի են խախտի:

Այնքինքն դանկալին ալլանդակութեանց :
Գիտենք որ մարդոց մօտ ուղեղային ըրիջնե-
րու զարգացումը կը կատարուի աստիճանաբար
տարուէ տարի, որուն կը հետեւի դանկին ընդյա-

Այնուհետև խօսք առաւ ընկեր Չաղար Զարդ, որ յանուն Հ. Թ. Դանադեղութեան վերամշակարարաց ուղերձ մը, որ մասնաւորապէս կը չհետէր.

[illegible]

« Եւ եղան այդ նութիւտներն եւ զտոյրութիւն
ներ: Ընկեր Յ. Տէր Միւրճեան Հիփբը դրաւ այ
զտոյրութեան, տասնձեռնով իր մեծամեծ եղբոր
նունով՝ զարմատեան ծախքով, միջ չկապար լի
բանեանեան ոսկի: Ըզղին զնոմը կատարուեցա
լիբիրութեան եւ նպաստաւոր պայմաններով, Հ
դատր եղբարք Քնոսոցունանէնդը սուտեան

հատկապես: Բաղադրատեսիլան պատկանում է հողի շերտ, չորհրդի վերին մասին է և երեքական թան ընկերով, անհատականություն անունները: Ժ միայն անվանը, այլ չեն թվական կարելու յառեղ զուգով ը միայն: Ինչ կեր զործը յաժմաները յառեղական մարմինը և և շինութեան յանձնա իտանը, արդեն թվակ առա: Իսկանցական ողին երկուն հարապատումը: Ամիսներն ի վեր հնազ մուրկ անտաղյա և միայն ընդ երկու մարմին ներսու և բոլոր ընկերներն զո՛ւհաները ներսու անտաղյա, որուն փայլում, աղաղակող փայտուն առա փառաւոր չէրը:

« Երևութեան աշխատանքի աւարտումէն վերջ տնկարիւած, ծառի աշխատանք մըն է նաեւ այս երկու հաստատութեանց կազմակերպումը եւ անոնց քարտայկան տատնէի կառուութիւնը, որոնք նաեւ

նույնը հայն Հանրապետության շրջափակում ուղի-
քի շեղումներին կապապարհ և Նորաձագերի ուղի-
քի հանդիսակալի հիշյալ որ կարելի է սույնում ձե-
րդ տալ առաջ Դանիական այս յիմարի օղապարհ-
ն է միայն Դանիական ցեղեր, այլև Նորաձագե-
րական ժողովուրդները Դանիական յառուկի ձևապի-
րումները երևան հանուան ձե Զրախայի, Քե-
ճերայի, Բառայի, Փաթը Մոլոյ մէլ, Կապայի, Ե-
րկի միջին, Զուգիական, Եղիպտոս, ափրիկական եր-
կիները Զնտուղիզա, Նոր Դուրիան, Նունե, Կերտը-
հանկան է հաշարայի, Նոր Երկրիներուն է մէլ: Սու-
րապան զի քաղտի էլ կապայի ծովուն շուրջ լա-
րդ ցեղեր իրենց երկրիներուն աշակերիքի տա-
լիսիներին ձեւաւորէ: Իսկ Զիւրիպտոսի եր յիշ-
ատիկ Արգոն ծովուն շուրջ բնակող երկրաբանութի-
ն ժողովուրդներն

Այսօրից շատ կ'առանձնիկ այն սրբազանները
զորս կ'օգտագործեն այլադան Շողովադրոնները և
զանիկն առաւել շատից իրենց բողոքնաձգ լաւակա-
նչական ձեւերը: Եղիպատեան Հնադարեան ար-
ձաններ կ'աւ մեծհնաւորոյ՝ քանդակներ ցոյց կու-
տան զանկալին ձեւափոխութեանց բարձրաշուք
մոտիկներ:

Հայ Զանգ Իշխանը եւ պաշտօնները ձեռնադրե-
լու թանձր հետեւորելով։ Օրինակ՝ Չառ իշխանը մեր-
ձակալ անամոր թերեւոր իզուական սերի կայսրադու-
հեղինակ Իշխանի արեւելեան միջոցաւ։ Դիտուած է որ
մեր Իշխանները մինչեւ 7 աստիճանի՝ իսկ
մեր Իշխանները մինչեւ 24 աստիճանի՝ արու-
մադուր պաշտօնի կը դառնեին ինչ անոր։ Անուշ-
աստիճանական ընդլայնումներով։ Եւ ինչ ձեռ-
նարկներ կը կրէ Մեյանեղից, Առաքաղից, Զարաթուսի Անկիւնից կարգ որ ընկնեի, Ի-
մրեց Իշխանները իսկ զանազան աստիճաններ
դիտուելով այդ բացառական թերեւ ինչ ինչ-
դերեւոր զու հմարաւ եւն Զանգ Իշխանի արու-
նչելու զորքոր Իշխաններ, Իշխաններ ու ուրբերը
օրհնելով անցնելու արաւաղ աստիճաններին եւ
Միւսեր ու Զանգաւոր կիներ արաւաղ Զանգ Ի-
շխան արդի կը Զանգաւորան ինչ ինչ ուրբերը
ընկալան անամ, Զանգ արդի կը զանգաւոր Զանգ
Իշխանները զանգաւոր ու նեղ կիներին Զանգե-
լով։ Այս ամարի աստիճան Զանգ Իշխան Զանգ-
ան է։ Կը աստիճան Իշխան արաւաղ Զանգ Իշխան-
ի մինչեւ։ Բնական 11 արաւաղ։

Այս բոլորէն զատ կան նաեւ մատներ կտրելու սովորութիւններ ի նշան սուգի կամ նշանախօսութեան :

Կարելի է լինել նոյն տեղ թվադասումները՝ կրթաօգնական պատմական-գիտական խնդիրները համարել համար պահանջարկի համար զործադրումը տեղեկ միջոցները :

Անշուշտ երկար պիտի ըլլար կանոն առնել իւրաքանչիւր պարագայի վրայ: Այս բանն ալ զի պարզէ մարդկային խելապատահէն թիտծ տնճոռնի բարձրութեւ ցուցանողէս :

ԳՈՒՐԳԷՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ

տակը պիտի ըլլայ հարուստ եւ հայրենասէր սե-
րունդի մը անստուգանքով։

« Տրտուած փաստերով, էրր, Հ. Յ. Դ. վերին մարմինը վստահ է որ մեր ընկերներն ու կոմիտէն ապր մասն ալ լաւագոյնն պիտի կատարէ, որոնք համար է հրապարակել իր դիմաւորանքը յայտնաւ լով կ'ըսէ — Ապրիլէ, ընկերներ, դուք արժանաւոր զատակները կ'ըսէ մեր կուսակցութեան եւ առ ի զազարկարաւ նորոն քիչան»

Օրն. Խաչի Երջանային վարդաբեան անու-
նով Տիկին Լ. Սասունի ողջունեց Աղատամարտի
չինովեան յանձնախումբը, շնորհաւորելով նաեւ
երջանի Խաչաշէնեայ, որոնք զոհորդ նշանեբ
յանձն առած էին մտ մեծ իրադործումին մէջ :

Վերջին լուսողը եղաւ բանաստեղծ Մ. Իշխան,
որուն ներշնչութեամբ հառը քանկից խանդավառ ծա-
փերու արժանացաւ Վենետիկի առաջնական դպրոցի

Քիւրք որով առնելու կը գտնուէր այն բնակավայրը, ուր հասուն էր Գ. Կաշախըզը պիտի ըլլար տարփողոյ՝ Բայոն Հ. Յ. Գաշախըզովեան ակումբները նիւթի-դէն կառուցումներ ըլլալէ առաջ, հոգեդէն ար-շադէնի եր եւ հայրերեքէն քիթթած թեկորներ՝ ուր շողախառնուելու մեծ գողապարներէն հետ նստելու հայ Քիւտալիին ու զինուորային արեւը »:

Այսուհետև կարգը եկած էր նույնպես ար-
ձանագրության: Գերաթիան յանձնախումբը 8000
լ. ոսկիի փոխառության վրա պատասխանատու-
թեան տուի մնացած էր մի քանի աստիճան չա-
փով: Առկա պարտք մըն է որ պիտի գոցուի Ժո-
զովրդական լուսմանքով եւ զանազան ձեռնարկնե-
րու եկամուտով:

Կէս ժամուան մէջ Հանդանակութեան գումարը
բարձրացաւ 2800 լ. սակիի, ինչ որ գոհացուցիչ է
սուեալ պայմաններու տակ:

Իր փականան խօսքին մէջ, ընկեր Դրոն յոյշ եւ
Հաստատել յայտնեց որ «Աղատամարտ»ի յարկին
համար նոր անունդդր կը բախտաբարուրուի Հայ Ժողո -
վուրդի վերջնական եւ լիակատար Աղատամբինը
տեսնելու: Հանդէսը վերջացաւ ներկայիս
Ալլաի բանուորք քայլերդով եւ քահանայ Հօր
Քահանայինով: Դ

U. R.

Օ. Տուրեանի

վերջին գործերուն առթիւ

Օճան Տուրեանի սեմֆոնիկ նուագահանդեր, որ տեղի ունեցան Մայիս 25ին, այս անգամ մեր երաժշտութիւնը հրաշքեր առաւելապէս կը երգասան՝ քան թէ խմբավարի Հնդագաններն վրայ։

Տուրեան վերջին ունեցած է քերական գործ ունեցողութիւն մը։ Հնդկական էր ընդ նոր գործերը, որոնց առաջինն ունեցողութիւնը տեղի ունեցաւ կը նուագահանդերին առթիւ։

Տունական երաժշտութիւն մը բախելու քա՛մար էր քանզի օգտագործելով միայն ժողովրդական եօթնութիւնը, յայտնիք հում նիւթը, այնպէս ինչպէս քաղաւան են անոնք, կամ օգտագործել ա՛նոնքով թեման անվիճելի քարզանքներու կարելիութիւնները եւայլն։ Այլ այդ բոլորէն դուրս կամ վիճակաբար անոր տեղ ողին, այսինքն ցեղային պայմաններէ բխած մտերմ նախական եւ օղակայ թանկանի մասնաշաղկապներէն, ոճ, կեդրոն, մեղեդիք են։ Գաղտնիքներ զոր պէտք է խորացնել, զգալ, աստուծոյ եւ արտայայտել Համաշխարհային լիզուով մը ք։

Արդ, ունեցողութիւլ Տուրեանի վերջին գործերը, այն Հնդագործ ունեցանք թէ արտեստ - զգար լիզովի բովանդակ է այդ Հնդագործութիւնը։

Գիտախոսարար պարզ տեղեկատուութեան մը մէջ կարելի է քննարկանքի ծանրանքը կը այդ դրոշմներէն վրայ։ Մնաց որ անոր այլապէս են իրենց գործունեութիւնները եւ կարելի է՞ անկէ բնական կարծիք լայնելու անոնց մասին։ Այսու հանդերձ անոր ունեցն յայտնի կ'ընտրէ։

Նախ՝ Հայի՝ ողին արտայայտելու կը թեմ ըրեւորներ եւ այդ ուղղութիւնը կը կատարած լայն դրոշմներ։

Տուրեան կը կերպարակ միջոցներուն մէջ Հնդգնեւէ կը թեմակի կարգ մը աղջնութիւններ եւ կը ունեցանք անհասանելիութիւնը կը ներկայանայ անոնց մէջ անկի շեւտանք որոշա՞ծի մը մէջ։ Կ'օգտագործէ զանձնութեան երանդանքները մը Rembrandt-ն յայտ - չուրէ, ինչպէս նաեւ անոնց կողքին կ'ուրիշ՝ Հնդագործութիւններ, որոնք Հա - լիկութիւններուն ընդարձակ դաշն մը են իրեն Համար։

Օրինակ, իր թիւ. 1 Փառաբարքային մէջ զիստարար դրոշմներ արդարեւ շատ յանդուր, թույլ իտական իրեն արտայայտել կը խորհուրդներ, ատուկապէս խորութիւն ունեցողութեան մանկերեսային մասին կը մէկնէ։ Այդպէս կը զգայնութիւնը խորապէս ներքին եւ միջ կը մեղեդիական զիմը տողորդական կը մայր ժողովուրդին շունչով։

Այդ տեսակով Համաշխարհ ունեց Տուրեանի վերջին դրոշմներ մասամբ անարարելի թուին։ Սակայն պիտի չէ մոռնալ թէ անկէն լոյսանալիս կողք դրոշմներ անոր չեն միայն որոնք զիրուիմանք կը պարբեր իրենց պատկերներ։ Իր խորքին չ'անեւ թէ երգասանքի մը Համար շատ զիրեն պիտի չը - լար չ'անեւի՞ր ժողովուրդին ճաշակին եւ ապա՛ զորոն որոնք լայնել կը զգայնութիւնը։ Սակայն պայ - ցէք ընելու Տուրեան Հնդկական պէտք է կամ բոլորովին լուրջ ըլլալ անկեղծագործական անհատա - կանութենէ եւ կամ պակի իրեն պատուականիդր

Գաղտնի գաղտնի

ԳԱԼԿԱՐԱՅԻ (Հնդկաստան) Դաւթեան Օրիոր - զայս զպարզը 1951ին տասն եւ եօթը շրջանաւարտ։ 1952ին տղոց եւ օրիորդներու զպրօններուն եւ մանկապարտէսներուն մէջ կան 200 աշակերտ - աշակերտուէր։ Դպրոցներու կառավարիչները մը - տարի եւ են անդիշտելու Հայ տեսուչ հրաւիրել ձե - մարան Համար՝ Համաձայն զպրօններուն նախկին - կան ծրարքի։

Հայ Կանայք Բարեգործական միութեան նա - խաձանութիւնը Փետր. 23ին տեղի ունեցած է տարաշա՛նակէ։ Ընդունողաբար կը զըթ թէ այս տարի Հայկական տարաշնջերու եւ պատմական ղեկներու ցուցադրումը նոր սերունդի մէջ ստեղ - ձած է խոր Հնազանդութիւն։

ԱՐԲԱՆԱՆԻ Փրփրանանկան նոր դեսպանը ներկայ կ'ընէ Պէրսիկ Աւետման Ս. Կուտայ կաթողիկէ ինկղիշէլ աստուծոյն պատարարներ։ Յետոյ է - ընէ ի պատիւ ընդունելութիւն մը տեղի ունեցող ե պատրաստութիւն մէջ։ Կարօտայ Ապանան - ձան բարի պաշտատ մայկերով, յիշած է այն պատ - մական կապիւր - որոնք կը միացնէ ծրարա - ցին Հայուն։ Ինչպայն պատասխանելով լայնաձեւ է թէ ծրարան միշտ մասնաւոր Հոգածութիւն կը անէ Արեւելք եւ Լիբանանի քրիստոնեաներուն, մասնաւորապէս Հայ ժողովուրդին Հանդէպ եւ թէ ինքն այ պիտի օգտի կը նախորդել բարեկա - մական յարաբերութիւնը։

անկեղծութիւնը, կամովին անձնատար ԸԱՄԱՆ - ձանը հոտարել։

Արգիւյս Տուրեան չի Հնտայանքը միայն Հրա - պարէր յանդիշից միջոցներ, այլ Հրապարակու - կը միջոցները կը բերն իրեն իսկ, որով պիտի չէ մոռնալ իրեն տանայ նախապաշարուն։

Տուրեան սակայն բաւական անդուք է նաեւ կը մեկնարկներուն Հանդէպ։

Օրինակ կը քննարկէր քննարկութեան ջը իտ - Եսկի եւ նուագարարներու հարցեր, ինչպէս նաեւ անկեղծիք քննարկութեանքը դա՛նակի եւ նուագա - խաձանի Համար, չ'ընկճիք զիստարարութիւնները զայապէս ծանրաշունքան զործեր են։ Սակայն իր անորոշեցաւ. տաղանդաւոր իտականահար Ս. Թէ - նիշուով, եւ երկրորդ մեծատաղանդ զաշակա - Կարօնի Անիկ ՄԱՐԿՈՒ կողմէ։ Այս վերջինը մա - նաւաղ նախնանկի կատարելութեան մը։ Իսկ իրկերտարութեան տուաւ ան իր թիւ 2 Էփաթթ - արքը, զորում նուագարարի եւ երգչախումբի Համար, Հիմնաւած Կովիտաս Հարպապուրի կողմէ Հնազանդութե եւ երգչախումբի Համար դա՛նա՛ւոր - ուած Էփաթ իրգլին վրայ։ Գործերը որոնք մեծ ա - կելորութիւն ստղծեցին։

Վերջապէս Համար այն Հակերն տիկարի կը այս զգրկներն մասին, պիտի ըսենք դարձեալ թէ անորն ստեղծակի ոգի մը կ'արտաբերեն։ Տուրեան յիտան ռ Հատաւա ջալիկով կը Հնայնել կը նը - պատարի եւ եթէ այդ խմբը միջակատարակ չէ կը արդարեւմեներ խիտ յառաջանալ մականգրովներ վրայ տեղի կ'ունենան, մասնաւոր եւ կը կերպար - ձան միջոցները իրեն են եւ կը նուիրաճարելներ ինչ որ մեզ այ ստարիան մը կը մոռնել մեր իդ - ձերուն իրակացման։

Գ. ԲԵՐԴՍԵԼՆԻԱՆ

ՕՐ. ՄԻՐԱՐՓԻ Տէր Ներսէսեան որ այժմ Պոլիս կը գտնուի, տեսակցութեան մը առթիւ յայտնած է թէ Ամերիկա կը բնակի եւ ամէն տարր անտար - քեր ամէն ծրարան կ'անցնէր, օգտուելու Համար Եւրոպայի ճաթ մատակարարներէն։ Անդիշտ մէջ Հնայնէք ՉԱՒԻՐ ՊԻՐԻ երեսական եւ ԺԻ. եւ ԺԷ. դարբուր վերաբերելով վախճանի մաս Հայ - Կանան ձեռագիրներու ուսումնասիրութեանքը զը - քարած է Այս աշխատութիւնը իրկացած է եւ յու - տապ Հնայնէքներու մասնա պատեւած կանահայկական գրաւորներ որոնց մէջ մասին ուսումնասիրութե - լիման զգարած է Արտաւաղ արք։ Գոյտը մէջ պիտի ուսումնասիրել ենեղեղներուն մէջ պահ - պատեւած զըգարները, որոնք ցրուած են եւ փա - փախելի էր որ Աղջ. Թագարարին մը մէջ ամփա - փուած ու դատարարուած ըլլային,մանկերտակէ - մի եւ Ամերիկայումեց որ այ սուղղութիւնը թանկա - նարկիլը կը կատարուին։ Էփրատար նպատակն է մոռնի ուսումնասիրել պիտական թանգարանն - քու իրզանդական Հնութիւնները մասնաշաղկապ - Հայկաբար մը կ'արարար կարգի անոնց տար - ղութեան եւ պատմական, Հնայնական եւ դր - քարանասանկան արժեքներն մասին։ Աղջին պիտած է արխանաւոր, ամէն դիւրութիւն գտնելով թանգարաններու վայրէջական կողմէ։

ԱՌՏՈՒՆԻ կը զընէ ձեռի - Եւրոպայի Հա - մաշակական խորհուրդը կը դիւար թանգը Հնտե - անք ձեռով. - Պ. Պ. Սարգիս Ն. Բիւրքանեան ա - տուական Եւրոպայ Պէրսիկ փոր-ստանկարներ, Արքին Մուսիկական գործնապէս, Արապ Սաֆ - րատեան քարտուար, Զար Իրմիտային օգնա - կան։ Իսկ իսկ իր զարգացանքներն են։ Տիկին Եւրա - յիկ Պէրսիկ, Պ. Պ. Լեւոն Ապանանկ, Արտաւա - ինաստուրներ, Գրիգոր Կիւպլիկեան, տարթ. Գրիգոր Կորիտանեան եւ տարթ. Տէրսեան։

ԳԱՐՄԻՐ ԵՐԱՌՈՒՄՆԵՐ ԹՈՒՐԿԻՈՂ ՄԷՋ

Թուրք թէլիթերը կը զընէ թէ Այնթապի դատա - կան իշխանութիւնը քննութիւն կը կատարէ Հա - մաշակարարական մեծ ցանցի մը մասին, որ աստեղծ էր ի վեր զաշակարար կը որոնք Գրիգորներ խա - նութիւններ ցուցադրելներուն վրայ Համաշխալա - րական խօսքեր կը զրտէին եւ ծանոցութեան կ'ը - իրելին։

Ոստիկանութիւնը տեսնելով կեցւով խոշոր - կեց Ամէն իկին անուն մէկու մը ընկալուելու եւ հոն երեսուն հանգը Կալով Հիւրիկ թանկին մէջ քաղաւթ մէկ լուսանկար եւ Համաշխալական պարկերակները։ Ամէն իկին կը զըգուանուած մէջ գտնուած են այն ծանուցութեանը, որոն խա - նութիւնը ցուցադրելներուն վրայ կ'երեւնէ եւ արքանաւոր կը զըգուանէ Հարուստներուն ղեմ։

Ամէն ձերբակրակեցաւ. իսկայն եւ խոտու - վանեցաւ թէ երեք ինքներն անի, Լուրի Մէր - մէր, Տիւրքի Պափարաք եւ Իւրաքմէ։ Անոնք ալ ձերբակրակեցաւ, իբրեւ Հնդկականներ խաւնո - Նիւրս վրայ փակուած Համաշխալական։ Զա - նուցուցներուն։ Այդ ծանուցութեանքուն մէկտեղը Կարպաղուն ցուցանելի մը կայ։ Բնուութիւններ փութով առաջ կը տարուին։

« ԵՄԱՐԱՆԻ ԹԵՐԹՈՒՆԸ (3)

ԳԵՂՈՊԵՏ ՈՂ ՌԻ

Ժիւարին անցաղիր թանկապէն էր։ Ինչ կը կ'ուրեր պարուն Հարի Սոսո, պատուեալ քա - նական կրտսերի ընկերութեան, որ կը ծանրը - դէր Պեղանդայ Համար, պատահելով զործով։ Օղակայ լաւարդին անցաղիր էր այս եւ Ժիւարը Դուրս ելաւ ապահով։

Օղակայ Քանի մասնաւորը կը թողնաւոր ութ օտապախորի անդամներէն եւ քաւտեսուն պարզ անդամներէ։ Տարօգտակ խումբ կը գաղտնի գոր - ձակարկեան պատահելական Համար։ Ոչ այն տեսակով որ գաղտնի հետ կը խաղան, Կը թուէ - ին անոնք այնպէս ինչպէս որ էին - յաղաղուն, դերուն, փոքր քաղաքի ընտանիք մարդիկ։ Կը կ'ըլլէին եւս պիտէ, չին ձեռի նախնանք մամադո - ցի լիջանակներ եւ ծիանործեր։

Քանի ըրէին Հրամանատար էր Խօճէ Մըլէն, քաւտեսունը զըգուան մամա՛ւոր կը յայտնուէր թ - ժողովները փրկանակ անձնաւոր տանները. բազ - մամբուն արձարանի մը մէջ գումարեկոյ դաշա - փար։

Իր օգնականն էր ապահատան Ուիլիլիոս Թորթեւը, որ եւ պաշտան ունէր կ'հարկին հակել Օղակայ տարածութեան վրայ։

1940ին Պեղանդայինքը Թորթեանի ինքնեղեր, իբրեւ նաւահանդար գործերու յանձնակատար

աշխատելու կ'ընկէ Հայուն։ Թորթեւ ցաւով կը - ժէ։ Իր ծովերը եւ առաջանք գործերը իրեն տանելով զրէն զընտանի փոխադրակաւոր մը մը - րայ, արձանապրկելի Վտիպողական են Համար։ Բայց Թորթեւ ինք ընդուն զործերը կա - քին վրայ եւ փակցուլ մակարարութիւնը։ Եւ հա - մար Հանգը զգէր ինքները, որը նաւահանդարի կաճածները ընդմանական քաւտեմն ապաւ պի - տի միայն։

Ամէնէն վտանգաւոր պատճառներէն մէկն այ վի - ճանկան Սոտի Հիւլիպիլ, փորրիկ, անկան Համարած մեքեաղած էր։ Կազմակերպութեան լաւտար էր այն, որ ամալոր քանի մը անգամ փա - տաւորութիւնը եւ յուրերը Փաթիլ կը փոխարէր չ'ընեցած, մայաւ կալէք փոխաւակի մը մէջ։

Խուսմիւ ամէնէն յաւկականան անձն էր տա - ներու. ներկարար Տիւլչէլ, զորարար անհասակա - նութիւն մը։ Կարծես չէր կրնար զործ մը կատա - րել տորդական երանակով։ Տիւլչէլից զոտ ալ զը պիտի կրնար արժիլ Դիւրամներին, մէնէ երկու. վիլաւոր Ամերիկացիներ կը փոխարէր Հնաւաղ - նոցի ծննդաբարութեան կառով մը։

Իրով առաջ կը ինքնաշարժեր այ եւ ձախ կապիլ կը ստեղին, խուզարարներու Համար Կե - ժմափոյ պաշտաններուն կողմէ։ Տիւլչէլ միայն քանի մը թուլէր ունէր իտերուն։ Յայտնուլ ըլաւ հուաւ։ Եւ փոխանկ տարբերի օտարաւորուղ մարկուր, Գիւրմանները Հնաւորապէս կարելի խորը տեսած երկու մարկեր տեսելով մարդիկ, որոնց քրտանները կախուած էին ճեմակ անձե - նոցի կառուելու կարարած ինքնեղեր։

— Ալթըրնիկ (ուշադրութիւն) - զուցե Տիւ -

չէլ, վտանգաւոր ինքներն։ Ինքնափոյ մարդիկը շատաւա՛ւով որդեկին երրորդ Սաահալը։ Յետաւորին ճաղերու Հա - մար արեւմտեան Եւրոպայի Պարթաւը, իր Իսկ ներկապաւ ձեռնեղով։

X

«Քանի Քուրիսթ», որ կը Հնաւորէին Օղա - կին մեծ անդամները, կը գտնուէր զիստար Հրա - պարարէ իմ կողմը։ Իսկական Փրփրանկան սրը - ճարար մը ըմպեալաւով, սեղանակն եւ կարիկը կերակար նաւարարներէ՝ Հայկաբարը պատերն երկարներ։ Կիւթայալ մը՝ յաւալոր Կիւթանալ երբեւ նաւեղաւորայն կը ծառայէր այս դաւարը յուրերու Համար, որը Հիւլիպիլ Փաթիլ կը ասէր ամէն յարթին։ Կիւթանոյ յոճաւ կը խուզարէր Էփու - րիսթաւ, Կիւթանայ երբեւ լիտաւոր նայիլ կաթ - սալին մէջ։ Անոնց հաւաք իսկերը չէին կրնալ ե - րեւակալել, թէ որեւէ մէկը կրնար աղքատ կա - րեւոր տեղեկութիւններ գտնելիլ այդ տեսակ ա - տուա եւ անկալի տեղ մը։

Ժիւար տեղեկացուց պապախորին, որ Լոն - տոն կ'ուրէ կատարող տեղադրութիւն Արեւմտե - ան Գարիպիլի եւ շուտով։ Ինչպէս բոլոր իրենց ժողովներու միջոցին, այս անգամ այլ մոտիկ կը փոխային։

— Գործողութիւնը արեւմտայ պիտի ըլլալ, զըլաւաղը Ժիւար։ Չարին, զարեւորեւ Հարց է, քաւ, Իբարու մաս քերելով մոտիկայն տա - րակիկները։

(Ծար.)

DER AGOPIAN, 17 rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

Հայաստանի գերեզմանատիրոջ
(Խմբագրական ՅՈՒՍԱՖԵՐԻ)

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԱՄԱՐՆ

Գիւնձօսի ի պատիւ Հ. Ներսիս
Ծ. Վ. Ակիմիտսի

Համազգայինի Փարիզի պատկերները գինե-
ծած Ծր կամարները Զր ի պատիւ Հ. Ներսիս Ա.
կիմիտսի, Ծուրիս Երն դէնքը, Café Voltaireի վեր-
նայարկը :

Ներկայ էին քամոսթի. մաստրոսականներ :
Նոսրապատէին քայքայած խոսքէն ետք , սեղանային
քնարուեցեալ քններ Հրաման Սամուել որ ներկայ
շաւուարն է : Ակիմիտսի քամոսթիդանի մաստապիւր ,
շաւուարարեց — « Հակառակ էր ձերակ մարն -
րուն դէնք ցերեկ կ'աշխատէ եւ իր անուշք ի կեն-
դանութեան դրուած է անձանքներու կարգին :
Չայց Միսրանտի թիւները մեզի տուած են մեր Հին
ձեռագիրներուն տպագրութիւնը քարոսթիւսի ու -
ստանդարտութիւններով : Անոնք ճոխացուցած են
Հայոց մակդիրքի պատմութիւնը :

Ապա խօսքը ստաւ Համազգայինի շահագրանի :
Մ. Պապուսեանը : Կը լինէ յոյժ Ռուսեան
ճիւղ իս խօսքը — Վերոնդայցիներ խաւ քան , բայց
չկորսուցանք : Ռակայսկ ալ Ռուսերոյ ու դաշ -
թաշխարհի մէջ լսաւ քան կորցնեցանք եւ , բայց
պահպանեց մեր մակդիրքը : Այդ մշակոյթի մեծ
մաստապիւրներէն է մեր յարգելի Հիւրը : Չկայ
Հայ մեր որ իր անուշք արժանապատւան չլըյալ :
Համազգայինը շնորհաւորելով դնեմք , կը մտաթէ
եւ եւ կարգուն թիւն :

Տիկինը Բ. Ռեզալով — Ես ինձի յատ փոքր կը
տըր խօսերու համար Հ. Ակիմիտսի մասին , ո -
ր ինչու թուե իսկապէս հակապատէ է իր գործը , ա -
րդ իր արհեստի աշխատանքի գործընկա-
տարէ փոքրի չորս պատերէն ներս : Հայ ժողո -
վուրդը իր հարաբերման ը - դարու եւ միջնադարե-
ան հարաբերութեամբ , սակայն իր դիտող դնաճա -
տիկ իր մեծ արժէքները : Ան աճին քանի դրամ կը
Հարէ , բայց միտա է մշակութային գիտելի միտ :
Հ. Ակիմիտսի հակա դարաշրջաններ լեցնող ձեռա -
գիրներէն քանիք կը քանդ է Հրապարակել իսկա -
պատէ միջոցներու պակասէն : Եթէ կ'ուզենք պահէն
սերունդը , պէտք պահենք ու ստորմանք մակդիր
թիւն :

Դ. Միսիմիտ — Ընդհանրապէս մեր վանքե-
րը համարեմք ինչ հնդարան , ծաղարան , կամ
բայց դաժնապատ պատկերասրահներ : Այս պատճա -
ռով ալ լսանքի կ'առնուտիք անոնք : Քանիցայն
մաստապիւր Եմեր մակդիրքի անդառնաւորն մէջ միշ -
տեկ կարելի է ուսանալ դիւրեւալման տրման վրայ :
Երբ զորիցներուն , որոնք աշիւ լսաւ կը քանէին ,
գործը մը , ձեռագիր մը որ ղրկեալներու , պատկեր մը
թաղանթով թաղանթ խալիսցնելով , փակուել հա -
մար : Ես որքան ձանձու եմ ինչ անտիք — ձեռ մեկա -
նորան , քորուպ ձառագր , « Քորուք թիւն շնորհեցէ
թիւն թիւն » համար մի կը պատմեն թէ միջակ
պատմող էր , կամ թուրքի փնայած , կամ ճարտիկ
իսկը հատած , կամ աշիւն մէկի փնայածն , եւ
կամ յուսարած էին թիւն թիւններու արարական տակ :
Ե՛րբէ պատկեր պիտի պարզէին մեր պատմութե -
ան թիւն Եւ մշակուրդ , առաջը Միսիմիտսեան , ինչի -
մանին եւն . փանքերու : Այսպէս ալ ունենք ուսումնա -
կաններ , թիւրեւ շատ աւելի մաստապիւր կը պահ

սին քնական ողին , վերլուծելու , տեղեկու , զբո -
րանելու ճկը : Պատի մագթիկ որ Հ. Ակիմիտսի
չգտնաւորին շուրջ տարով դիտեմք , քորսորան
թուրքերու , այլիս պրոպոստի , տըմալան աշխա -
տանքի տեղը յերկրին իրենց շրջապատին : Ի -
րենց սերունդին ալ համարեմք դէմքեր մնացած
եւ արդէն ...

Ե. Նարեկեան — Մեր շատ քարգէլի Հիւրին
ներկայութիւնը ինձի կը յիշեցնէ ձեռնիք ռուի -
կալորը : Ինչպէս կ'աշխատէ եւ կը փրկուի ապը մը :
— Չուրէի նաւերուն անձերու , որոնց մին է Հ.
Ներսիս Ակիմիտսի : Այդ նաւերու անձերը կը կոչ -
ուինք oblat — ձկնաբաւար , այս բառով կը հաս -
կուտէր կրտսերս որ կ'աշխատէր փանակեղ
կեանքի մէջ , աշխարհիկ կեանքէն հեռացած , ալ -
խարսի փայլեցնելու հրատարակ : Յետագային
oblat եր կ'ուզէինք ծառն աճին անոնք որ մասաւր
մակդիրքին նուերուսմէ մշակուած Միջագային
կենտրոնին աշխատեցին համար : Ճրտանալիս վրայա -
նալու , Հիւրանալու , տարր պատկերը կամ ծաղիկը
կ'ուստայ իր L'Obat վերայ : Բայց այդ ծաղիկը
աւելի գործնական ձեռով էր իրականացնելու ա -
շխատեցան խօսքը որ քանիցայն գրողներ , որոնց
մէջ կը գտնուէր Տիւհաւալ , — Լը Բրէթէլ ինչ
(Փարիզի մօտիկ դիւր) անտի Հիւրանալի Ար -
քարսան մը , աշխարհական փանակաւոր թիւն էր ,
որուն միակերպութիւն կ'ուստային , հրամաններ ղր -
կեալուին կեանքի պարտաւորութիւններէն (կին ու
գաղաթ) , հրամանով թուր տեսակէ հանդիպե -
նէն , նուիրողի ստեղծագործական աշխատանք -
ներն : Առաւտուն կը մակնիկ քանիցայն թուր
կ'ուզէ փանքի ետեւ , կ'ուստայ կտոր կը մակնիկ
դրական տեղատար : Այս շարժումին հարկէ
— Քանցիկ մէկը ուս ունեցած ներշնչուելով անձե -
րէն ինչ հասն էր զգիտողական մանկուրդ , որոնց
միտին թուելով՝ Գաւառ Քալիքիս կը պահանջէր
Հրաժարել կնքից , հրաժարել դաւանանքի թե -
ոքն , աւելի ազատ եւ ամբողջական նուերումի մը
համար ապրել :

Եթէ խօսքը շուրջին լեռներուն զգալովթ՝ դէն կ'
ձեռնիք ի պատշաճութեանին ապրել խօսող զիտուր
սերունդին , գրէի կ'ձեռնիք ի փառս ապրել խօսող նը -
րկալները , ունենք փանքի Նուրպիսի մէջ Հիւր -
անալան աշխատանքներ կը կատարուէին այդ փա -
նքերուն մէջ , աշիւ լսալ Քանցիկ : Մին մէկ
Նուերները կը սիրեն փառաւորուել Հայ համաճա -
րներով , եւ ձեռքաւորներու համար հարկանք կը
ծաղակէ անտիք , մենք ժողովուրդի գաղաթիկ
հիշող ինչպէս ժամանակի ներկերով կանքիկ
կը կը լեցնէինք , աշխատեցն էրան լեցնել տպա -
կանք թերեւորեալներ :

Քանցիկը լիքն , լիքն , — Վեցցեմ Վիեմմա , Վե -
մմալիք , — Քանցիկը լիքն , — Վեցցէ ներ -
սաւ Հայր Միսիմիտ :

Վ. Միսիմիտ — Հ. Ակիմիտսի հիստորիկներն
են : Ան երբէք մըն է որ 50 տարեկան տեղով կը
կ'աշխատէ : Անոր գործերն յաւաքանք քարեն եւ
հեռեւորքն ոչ աճնելու համարին : Քարմալի մը
հարկանք մեզի եկող սերունդը պիտի օգտուի իր
աշխատանքներէն : Հ. Ակիմիտսի երգապատկաւ ա -
ռուտով քանակեւ եւ իր քամոսթիւս երգապատկ
պատմարկներուն գործը սրբաբարձ է : Երբ մայ -
րեն մը Հայոց նոր պատմութիւնը գրուի Հիւրանու -
ելի իր սրբաշուքութիւններուն փայլ :

(Մնացեալ յարդրով)

ՏՈՍՍԵՐ

ԱՆՈՐԻ ՈՒՐ , ՄԵՆԵՐ ՈՒՐ ...

Վերջերս Խրատէլի ժողովուրդը տանից կը հան -
րապետութեան շորքերը տարելարքը :
Այս առթիւ , Ամերիկայի Հիւրանալի կերտ -
նական մագիւրները , կը յայտարարէ թէ լիւրին
չորս տարուան մէջ , 595 միլիոն տուր յաւաքա -
ցուցած է շորքան Հանրապետութեան՝ զապա -
կաններու տարաւորման եւ ալ շինարար աշխա -
տանքներու համար :

1946—47ին , մեր Բարեգործականը — եւ ամ -
բողջ ապրէ՝ արտաստման մէջ — արդեն զբո -
րանք մէջ մտան , միշտեւ որ յաւոյեցանք ինչ կամ
մէկուէն միլիոն տուր ջուլ ղրկել թերեւ Ներ -
գալիկի նմանող ծաղիկ մը ի նպաստ :

Կը լիւրէ , անուշուշ , որ Տիկնալման կուտած
փառաւոր մը , 1947 Միսիմիտ խոստացան Հիւր
միլիոն տուր հաւաքել յարաւորապէս քանի թը
տարիներուն , որպէսզի Միկուրի հայութիւնը ,
մեծով , պտղովով , Հայաստան փոխադրէ : Գեղե -
քն լիւրէնքները , որ այդ չուղակի խոստումին
մէջ հարկներուց ալ չկատարուեցան : Եւ
Միկուրի հայութեան հաշիւ մէկ տասնեակից
կուցալ զաւառներու արմեղի : Հակասակ տոր
ընեալի մեծագոյն խնդիրներն մէկը — Յարութիւն
— կը հաստատը թէ յարաւորապէս մի - քանի
տարաւոր ընկերացում Հայաստան պիտի գնան 4 -
500 հազար Հայրանկիցներ ...

Եղանք ինքանք , զապել միլիոն 86.000 հոգի
— Ամերիկայի միլիոն 163 հոգի :

Եւ մենք՝ դէպ մարդ կ'ըլլանք , երբ հրապար -
կենք այս գտած ճշմարտութիւնները :

Մեր մտքէն անցած անցիկի բողոքատութեան
երբ մը փնայել հիշուա եւ հայ ժողովուրդներուն
միջին : Անոնք « Եր , մենք « Եր ...

Ոչ այդ ժողովուրդին համարան ունենք , ոչ ա -
նոր ճիւղանութիւնը եւ ոչ ալ հարաւորութիւնը :

Հիւրանալի երեք տարի երեք անգամ հրապո -
յարկներին ու Հիւրանալի անկան Հայրանկի մը , որ
մաս լսանք ինչպէս իրենց քաղաքակցիկներին :

Անուպատի նմանող քան մէկ էր այդ Հայրանկի -
քը , բայց արդէն սիրելի է մագիլի : Եւ պիտի չար -
մանուի , կնք յարգող քանի որ տասնամեակն ե -
րուն , գտանալ աշխարհի ամենին քաղաքաւ ու
յաղապարհ երկրներէն մէկը :

Ինչու մենք ես միացնել ու , հակառակ մեր
ճիւղերու , կուցանք ունեալ մեր Արատն ու Ան -
կալիս : Եւ այսօր , մեր վրայ կը լեցնան նորիկ
Հիւրին քոկան Արատները :

Գիտաւոր պատմաբան , կարծեմ , մեր մեծ մա -
րիկներուն քանակն է — անմիջականութիւն : Երկ -
րորդ պատմաբան աշխարհի բոլոր Հայերուն քան -
դիտուի թիւն : Իսկ ամենին չուղակի պատմաբան
Մենք ճիւղան կուտած մագիլու որ անձնատան
սիրենք եւ ջրապատկերներ :

Եթէ այդ մեծ Հայր լիւրէ լիւրէ ու անոնք , դէպ
մը հարաւ լիւրէ , կարծեմ չայսօր , մենք ալ կ'ու -
նենալիք ապառ պիտու թիւն մը եւ շատեց մար -
դու կարդ անոնք չ'ըլլուցներ :

Այդ ինքեց չքաւ ու ստոր համար ալ մենք
մեր կարգին մէջ անոնք 595 միլիոն չենք կրնա
ժողով ապրել համար ...

Կամ երբեք փառաւորուել , երեք տարեկն , ան -
կախ Հայրանկի ստեղծել ... ԵՆՐՈՊԱՅՈՒՆ

« ԾՄԱԴԱՅԻՆ » ԹԵՐԹԻՐՈՒՐ (5)

ԳԵՂՈՊԵՏ ՈՉ ՈՐ

Չարտադրանքն ալ կը պատահէին , բայց տե -
ղեկաւորութիւնները կը հուշէին շարունակաբար :

Լրեւան եւ ուրիշ զոյգ մը քաղաքները շատ -
կարեւորեալ օգնելու համար Հիւրանալի , որ կը
կարծէր հետադարձան եմքալալ կուց ըլլալ : Ժե -
նալու եւ Բանի եւ Փարիզի միջին կ'ընկերները ,
համադրելու համար Օղակի , գործանութիւնը
ընդհատելու ձեռնարկներու հետ :

Թիւմալին պարտիկ գործողութիւններու վերա -
բերեալ տեղեկաւորները Փարիզ հասնէին ամառի -
նապէս վերջ , պարտիկ պահակախումբները մաս -
նագէտներու լիցիտով կը փոխարկուէին պատե -
րուցմանակ նախարարութեան չէքը : Պատեւող -
մական նախարարութիւնը միակ հասարակաց չէք -
ընք էր , որ գրաւուած էր ձորքիցիկներու կող -
մէ , ինչպէս կը սիրէին կուշի Փարիզցիները դրա -
ման քանակները : Ճիւղանալի կը խարսիկ թէ
այս չէքը շատ Հին էր գործանութեան համար :
Հասած լարերը մայակու գործողութիւնը կը
կատարուէին երեք մարդիկ , ընդհանրապէս անաթ -
կեղծ անուններով : Այդ ասան անմեղծ մէկն էր
ժաղ փէր , կիկնաւունով զոյգապետ Փեռն (Ոչ
Ոչ) :

— Մենք ամենեւն ալ Ոչ Ոչ ենք , ալ անկեղ
խաղին մէջ , բացառեալ ան անպար մը : Այն մը
մարդիկ որոնք թուա չէին կրնաք երաղել իսկ թէ

պիտի կարենանք ինչ ալ՝ ինչ որ Հինա կը կա -
տարենք : Մենք միշտ պիտիք ինչ , շարաքալի
ենք , որ կը պաշտպանէ ընդդէմ պատերազմի մե -
ծաղորդ մասնագէտներուն : Բայց երբեք լիւր
տորին :

Մնացեալ երկու բուրքեր մագիլ եւ դատաւորո -
ւորեն : Եւ Մարտիկ Լամիտաւ , նախկին քաղաք -
պետ եւ ինքիլիքնալի պաշտ , եւ Իրիւտա Իրիլային ,
նախկին թերիկ :

Անցող շարաքներուն հետ մէկտեղ երեք ու -
րերը ստաղծողներն դէքերն ալ սկսան դաւա -
պէս երկարել : Եւ ինքեղի սիկլները ժողով
պէտք ունեցաւ Թուշիկի Կարմիր Ուսի գրաւան -
նակի մէջ :

Իրենցից ոչ մէկը մասնաւոր էր թէ
գործողութիւնը վերաբեր գործ մը պիտի ըլլա -
ր : Եւ ինչպէս չէին մասնէր , եւ ձեռք բերուած էին
շատ արեւ-բար տեղեկութիւններ , բայց իրենց
հաշուով , պարզ եղաւ որ հաշիւ 5 տա հարկի կը
կարգէր ձեռք բերուած արդիւնք :

Հաշիւները Թիւրքերը սկսած էին հրատարա -
կել յաղապարհը Պարապի մասին : Կը ձեռարկա -
րուէին արալիս տեղեկութիւններ , որոնց գոյու -
թիւնը կ'անցնուէին նախ իսկ գործակալները :
Այսպէս , տարեկան անուշիկներէ՝ վերական -
գրութեան , որոնք իրարու հետ կը հարցրուի
չէին չիլիմիտներ երկուսի փառաւորներով : Ինչ -
արանկ արքայադուրանք , կարող զորաւոր ընդ
արանկելու : Հակադատականի կիցները : Եստի կը
խոսուէր մասնաւոր Ս . Գրախան մասին ,
խորհրդաբան գիւր մը , որ կրնար ի դերեւ հանել
բոլոր ցամաքաւանման փորձերը :

ՀԱՄԱԴԱՆ

ՕՐԵՐ-ԵՐԲ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925. R.C.S. 376-286

Directeur : SCH. MISSAKIAN
17, Rue Damesme — PARIS (13) Métro: TOLBIAC

Ավետյան - 1100 ֆր. - Տար. - 2280, Արս. - 3000 ֆր.
Tél. COB. 15-70 Գին 10 ֆր. - C.C.P. Paris 1678-63

Mardi 17 JUIN 1952 Երեւանի 17 ՅՈՒՆԻՍՏ

23րդ ՏԱՐԻ - 20^ր Année No 6790-Կոր շրջան, թիւ 22^ր

Խմբագիր Զ. ՄԻՍԱԿԻԱՆ

ՄԵՐ ՈՍՏԱՐԸ

ՕՐԵՐԻՆ

ՄՈՒՌԻՆ ՈՒ ԵՐԱՅԱԿ

ԲՐԲԱՊԱՏՈՒՄ

Պայտյ վերջին թիվերը, այլապես անհայտ մարտնչությունները կը հաղորդէ հուսովացական պայքարի մասին :

Ինչպէս կ'երևայ, օրուան իշխանութիւնը մշտն է ամէն միջոց դիմելով, բոլորովին վարկաբեկելու համար երկուսն ամենակալ կազմակերպութիւնը, «Հալո», իր կուռքերով եւ շարքերով : Անկախ օր մտփոփած էր իր վարչապետ Մին - տերզիս կեռ խոսքերը՝ իմէթ Ինժեանի դէմ, որը կ'ամբաստանէ իրեն ճշտապատ է եւ ճշտ - քանակաբան :

Միեւնոյն ատեն, հաշի կը պահանջէր, Հալո վարկներուն եւ իր դիմած մեծարարման հարաւորութեան մասին :

Յունիս 2ին, վարչապետը նոր հաւաք խօսեցաւ Մանիակի մէջ, նորին տար պահանջ արձակելով իմէթի դէմ :

Ճշտին սղարնաութիւնն իսկ մարտադուր մըն է :

— « Երկարատեւ լուսիններ մը նոյն, Հալոյի ընդդ. փոխակալը երբ իր փետն եւ սկսաւ խօսիլ : Լաւ է որ այդպէս ըլլաւ, դարա քաղաքի իր մեղքը ազգին առջինն :

Այնուհետեւ նոյն մեղադրանքները՝ անկախ ղեկավարութիւնը դարձաւ շարքերուն մասին :

— « Իր իշխանութեան օրով Քուրտիկը պատկեր սեւի - սեւի էր : Իմէթ իր օր մեծարարութեան առջին իսկ հանգիստը : Իր իշխանութիւնը իստ - ֆին տակ չարափառութիւն մը մտնողաւ : Իմէթ փառա թող լաւ գիտնալ որ այս ընթացքով հայրենակցի մը մարմին թիւց անգամ չի կրնար շարունակել : Հայրենակ. փոքրիկով, Մեծարար տաղարկը կը հարգար բարձրագոյն :

— « Իմէթն է որ կը ստէ, խառնուկա թիւն համը կ'ուզէ, որովհետեւ իմէթակարեան համար բերանը մտնող է եւ ի կանգնութիւն այդ գրկովին :

... Ո՞ր է իմէթ փառն մը, այլ իսպառաքող իմէթ փառնը երբ քաղ իսկ զան, ծորէն չեն կրնար իրենց ցարտաքին համընդ, չեն կրնար այս երկրին մէջ ճարմ անգամ չի կրնար խառնել : Ճշտին շարունակութիւնն կ'իմանա, « Եւստեւալ խառնապատկերները :

— « Իմէթ փառն է որ դժուրին վերանշեց աղը, ծորդով :

— « Բուլեւարդի դուրսէն մը արագեցին 1946-ին, 400 երեսփոխան պատգամներ համար : —

— Իմէթ փառն երեսփոխան ընտրուած էր 1946ին :

— « Հապա իմէթ փառնի հարստութեան պատմութիւնը : Պարագիծով թուականով ինչպէս կ'երևայ մը եղաւ : Ե՞րբ իր հարստութեան մասին Տեղիքն եւ ամբողջական պատմական մը շտապ, օճիկը պիտի թողոյնք : —

Դեռ հաւաք ուրիշ մանրամասնութիւններ, « ռ - ընդ պիտի հարստութեան պատմական : —

Ինչպէս կը տեսնէ, ամբողջական քանակէ մը է որ տեղի կ'ունենայ Քուրտիկ իր երկու ղեկավարութեան մէջ :

Իմէթն եւ ընդ երեքը այդպէս խառնապատ - ուած էին, իրենց շարքերուն կողմէ, օրոքն ամէն օր զարմանալով խառնապատիւնը կը հարա - ցարարին, առանց մը - ճարմ հաշիւով :

Վերջերս արտաստանող վաղեմի զօրակցի մը, ձմեռէր Քուրտիկ փառնը բոլոր յարձակողա - կանը իմէթի դէմ, որ կը կոչուէր շտապառ - օրեան կոտորակ Քուրտիկ : — վաղեմի, կ'արտա - քանալ, աղոյն էակ մըն եւն : —

Վերջին տեղիքներէն համաձայն, մեծ փոր - դովում կը տրէ «Հալոյի շարքերուն մէջ, մասնա - կան մըն համար որ հրապարակաւ հաշի կը պահանջուէր իշխանութեան հարստութեան մասին :

Այս հաշի պարտաւորութեան օրինակը երբ ձեռնարկուէ, մասնաքա հարստած մը պիտի տրուէ Մ. Քէմալի վարչակազմին :

Անոր վարկերը այժմ կը խեղճանան, բռնկով թէ «Հալոյն դրամ չունի, իսկ անշարժ կայանա - ները եւ անտնակաւն : —

Անշարժ իրենց անշարժ չեն հաստատու իրենց, ըստին :

Շատոնց է որ այս խորագիրը չեղեալ «Եւստե -

Յի» մէջ : Թերեւէ ինքնուրիշ է իւր խորագիրը - ներ կատարուած եւ իրապարհական եւ իմապարհական առաջնորդին մէջ :

Ճիշդ հակառակը : Նոյն անաւորութիւնը ամէն տեղ : Փարիզէն մինչեւ Պոլս, Թուրքի եւ Ամե - րիկա :

Այլեւս տարակարգ լինալ որ ոչ միայն, պարզ հակադրութիւնն ու յարաւանականութիւնը, այլ եւ իր - բարձրագիծը իրենց ալ երբեք չեն կարող իրենց վերաբերեալ դիտողութիւնները :

Եւ համ, կ'էջ պատահէ որ կարգաւ, կը բթ - մանէ : — Իմէթ համար էն եւ այսպէս վարժուած եւ տարիներէ ի վեր :

Անկէ քանակաւոր ալ կ'էջ : — Անակ ալ կ'ըլլայ, անակ ալ, ինչպէս կ'ըլլար իր վարժանքը :

Ամէն օր դժուրով թերթը՝ անգամս վրայ : Որեւէ լուր կամ գրութիւնն ալ չէ անցնողած ատեն, ընկալաբար կը փնտնէ կարգի կամ կա - րգի մասին մը :

Ինչ պարտաւորութիւն, — կոչու խենք, բարբ - ր եւ դժուրի կուտար :

Երբեք թէ պատահական վերադարձներ ըլլային : Տարիներով մասնաշտապ, սրբաբար, դի - բերու եւ թերթերու միջոցաւ, դպրոցի մէջ հա - ցարաբառ տղաութիւններն են որ կը շարունակ - ուն յամառութիւն :

Եւ կը շարունակուին առանց դառնալից, դառնալից, առաջին կամ սեփականութեան : Կարգաւորն մէջ կը դառնէ իմապարհական, դա - րգաւորն (աղը) : Հաստատութեան, թիվակցիներ, վարկեր յարաւանականութիւն, եւ, ինչպէս է, դա - րա - րա - քանակաւորներն :

Տեղադրար կը խոսէր որ «Բիւրոյիցի» բանը չըրժ երկուշարթի օրով :

Ուստի, փառնը կը ձգնէ օրինակները, մէ - կը միւսին պատկերապարհ : —

ԿԱՐԵԳԻՆ ԿԱՐԵԳԻՆՍԻ ՍԱՌԶԱԿԻՆ ՎԻՃԱԿԸ

Կիլիկիոյ կարօղիկաւորութիւնը դիւման կը եւ -

զորանք, Յունիս 11 քաղաքով : —

«Ես ի սիրտ կը հարգողութիւն թէ Ն. Մ. Սմա - րին Տ. Տ. Գարեգին Վեհ. Կաթողիկոսի առող - րական ընդհանուր վիճակը վերջին օրերու ընթաց - քից զգալիորէ տկարացած է ու մասնակց զար - ժած է :

Թեւ Վեհափառ Հայրապետը մասնաւոր առ - ճանդատութիւն մը չի ստատուել, սակայն երկա - րատան հիւանդութիւնը կը թուի յոյժանշուած ըլ - լալ մարմինն բոլոր զգայարանները :

Վեհափառ Հայրապետին անմասկան թէկիւր - Տօթթ. Յ. Երեւոյնան ծախն կը հետեւի առող - րական վիճակի փոփոխութիւններին :

ԴԱՆԵՐԻՔ փայտ առեւտրական ծառայութիւնը 1945-ին ի վեր զարգացաւ ի միջին Լիւնց զարգա - ր (Աւստրիա, ամերիկեան շրջան) : Վերջինայ խոր - չեղալին մարդկային շարժանք Աւստրիոյ վարչա - փոխին թէ Աւստրիոյ տնտեսական վիճակը բարե - փոխուի իւր համար յայտնուեալ : Կարտոնէ համարե - րինը տնտեսական հսկողութեան ենթակայ շը - րանին մէջ :

ՎԱՐՁԱՅՈՒՄ հաւաք մը խօսելով Լիւնց առեւտր - ական տնտեսականութիւնը, բայցեւ թէ անորը որ ընդ վերջին իրենց զինքը մեծ շահեր պատգամ - փոխ ղեկավար, շարժարար պիտի զգնալ ցանի մը

ամենին : Այլեւս հարկերի պիտի համարուի պար - տաւորին զինքը նշանակելի ունէ կարճակերպու - րեան կողմէ : Գալով աշխատանքներին, կ'առ - վարուի իրենց պիտի հաշիներն ոչ թէ բաւարկ ալլ

օրով եւս յարաւորութեան, ինչպէս զինքը : Դիւմար : Աշխատանքները աւելնելի մար քարճակերպու - րեան հետեւի զինքը, կը նշանակէ խառն, աշխա - տարը : Միայն Քրիստոսի եւ անտնական կարգ - րեան հաստատուել վիճակը կ'ապահովէ աշխատ - արին զինքը կարողութիւն :

ՄՈՍԿՈՒԱՅԵՐ ԵՈՐ ԶԵՆԱԿԵՐԸ

ԻՆՉՈՒ ԼՈՏՏՈՒՐ ԴԵՆԱԿԱՆՅԵՐ

ԿՐՈՄԻՐՈՒՄ

Քաղաքական շրջանակներու մէջ մեծ ուշադրու - րեան դրանք Գ. Կրոմիկոյ անունով : Իրեն ղեկավար Լոտտին :

Ինչհետեւ կարծիքն այն է թէ Ն. Միտիկինը դիմումը այս պատգամին կողմէ է արտաքին ծա - րայարան կողակալ օգնականը, արեւը համար

Անդրիոյ եւ Մ. Լանգալեանուն միջեւ ծագաւ թիւ - րակարգութիւնները : Ամերիկեան թերթերու Մոս - կայի թիվակցները, որոնց հետադիմները միշտ ենթակայ են դարձնութեան, կ'ըսեն թէ նոր դա - րապար պիտի լծուայ զօրացնել : Աշխատութեան

հասակցութեան մասին թեկնի ազդեցութիւնը եւ ա - լելի տեսլա յարաբերութիւնները հաստատուել երկու պետութեանց միջեւ, ի փայտ անդլանակներին

բարեկամութեան :

Իրադրեցութեան կարծիքով, բոլորովին պատա - ճական է Լոտտին Նախկին ղեկավարին Չարու - պին Ուոլիկինիկն առաւարտ եւ կրօնիկին Լո - տտի մասնաւոր : Մոտեւա Կուլե՛ օգտագործել

հետեւապա պարագաները : —

1. Յարաւան ղեկավարութեան Անդրիոյ մէջ՝ Բո - րեյայի ղեկավարութեան առաջին որոնց մէջ արեւմտեան ղեկ կը կատարուի Մ. Լանգալեանը :

2. Տնտեսական շտա մարտ անդաւաք մը Ան - լիոյ մէջ, մասնաւոր որ Ամերիկեան շուկայ լուր - րաւանակաւ օգնութիւն արժանալի :

3. Արտաքին ծառայարանի անտնական կուսակցու - րեան մէջ, առաւարտութեան Նախկին Նախա - րապ Պեյնը, որ հակառակ է վերաբերման ալ կ'առ - ղէկ լիւր, ցանկէ Ն. Միտիկին հետ, պահանջով

ժողովի հարկերի ծարր Մեծերը :

Նոյն աղբիւրին համաձայն, Անդրիոյ ներկայ դժուարութիւնները եւ կարգ մը դժգոհութիւններ՝ Ամերիկեան հանդէպ, նպատակը միտքորոն մը կը ներկայացնեն, չէրդացնելու համար Սմեմ Բը - րիլանիկն :

Ըն. Ե. Զեյնալի Մոսկուայի թիվակցի կը հետադիմ այս առթիւ : — Անդլանակները յարա - րաբերութիւնները նոր եւ նշանակալից շրջան մը

տրուի կը դառնան ապա : —

Ուրիշ ամերիկեան թերթ մըն ալ դիւմել հու - տայ թէ վերջերս մեծացած են ծննդաւորութիւն - քեր ընթրիին դէմ, եւ սովորական արագեցր

կ'ազդեցին ղեկի Մ. Լանգալեանը : Մոտեւա ի մէջ կը յուսան թէ ապա մեծ ղեկին եւ բարեկա - րեան անգլիկալիկները յարա - րաբերութիւնները, բարե - փոխ օր թոր լուսնորութիւնները պիտի կատարուին Մ. Լանգալեանին մէջ :

ՆԱԽԿ ԴՐՏԱՌԱՊԻՆ ԱՆԳՈՒՄ ՄԵՋ

Մեծն Բրիտանիոյ Ապահովութեան տեսչու - րեան ուղարկ մը ձերբակալեց 24 տարեկան պա - տուկալ մը, Ռիքարդ Մարլը, որ իրեն անթիկ

պաշտօնակ կը ծառայէր արտ. գործերու պաշ - տօնաւան մէջ :

Կախառնոր ամբաստանուած է թէ պատմի տեղիքներ թիվակցի կը հաղորդէր Լոտտին խոր - քային ղեկավարութեան Մ. քարտուղարին՝ Կուրկ - ցովի : Դրանպա, վարչաբն. մէջ : Պաշտօնական, որ 24 տարեկան մտերմ մըն է եւ իր մտղորէ հետ

Կապի, երեսունը գործերու պաշտօնականը մը - տան մը 1948ին, երբ ցանա ապրիլին էր : Մասնա - յաւ մէ Մոտեւալեան քրիստոնեական ղեկավարութեան

մէջ, 1950ին, կարտ ատեն մըն ալ Միշին Արեւել - քերի մէջ : Անդրիոյ վերադարձան անցնալ Իսկուհի - րեան եւ անկէ ի վեր կը պայտօնաւորէ, արտու - րեան գործերու Նախաւորութեան հրահանգները

փոխանցելով քրիստոնեական ղեկավարութեան, ի սիրտու աշխարհի :

Արտաքինաւոր մեծարարութեան արտաք թի - րեաններ երբ կը պատէ հանրային պարտիկ մը

մէջ, ուրիշէն չէ հետ, որ խորագիրին ղեկապ - րեաններ իրեն բան ղեկ թէ ղեկավար մը գոր - ժած է պետական պաշտօնակութեան դէմ : Արտա - քանալեան, որ գործը ետեւած էր, անմիջապէս դա - րաբար յանձնաւորեալ եւ քանապատեւ պիտի մը - լալ մէջ կարծիք, մինչեւ. դառնալորութիւնն է

ձեռագրով երբեք ծագեալ էր, երբ կը փորձէին լուսնակերպ :

Յանդի օրը, շարաթ, Կ'անհետանար Կուրկե - ցով : Կը կարծուի թէ մեծանալ է ղեկավար Չարու - պին հետ, իսկ ուրիշներ կը կարծեն թէ տակալին Անդրիոյ կը դառնալ :

Լուսնակալ շարքոր ղեկալն է այս, Ա' ղիւնի - քի մէջ, 1950ին ի վեր, երբ Տօթթ. Բարուլ Չարու - պին հետ, Կ'անհետանար, եւ ձերբակալուի ր. ր. օտնակալութեան լուսն : Միւս երեքը կարեւոր ղեկալն

են արտաքին ծառայարանի եւ քանապատեւ պիտի մը - րալ մէջ կարծիք, մինչեւ. դառնալորութիւնն է

Եւ իւ ուրիշ հիւնակալ մասնակցի մը՝ Տօթթ. Գոնթեքորովի փոխաւոր :

Միւսին շարքոր ղեկալն է այս, Ա' ղիւնի - քի մէջ, 1950ին ի վեր, երբ Տօթթ. Բարուլ Չարու - պին հետ, Կ'անհետանար, եւ ձերբակալուի ր. ր. օտնակալութեան լուսն : Միւս երեքը կարեւոր ղեկալն

են արտաքին ծառայարանի եւ քանապատեւ պիտի մը - րալ մէջ կարծիք, մինչեւ. դառնալորութիւնն է

Եւ իւ ուրիշ հիւնակալ մասնակցի մը՝ Տօթթ. Գոնթեքորովի փոխաւոր :

(Լուրերու շարքոր ղեկալն է այս, Ա' ղիւնի - քի մէջ, 1950ին ի վեր, երբ Տօթթ. Բարուլ Չարու - պին հետ, Կ'անհետանար, եւ ձերբակալուի ր. ր. օտնակալութեան լուսն : Միւս երեքը կարեւոր ղեկալն

ՏԵՍԱՎՅՈՒԹԻՒՆ ԱՐ

ՊՕՂՈՍ ԱՐՔ. ԲԻՆԵՃԵԱՆԻ ԴԵՏ

Անարգ սակարկութիւն

Ինչ վիճակի մէջ է
փոխառութիւնը

Դանձիկ իրաւագէտ Պ. Զարեհ Սրապեան եւ տիկինը անցնող չորեքշաբթի օր թէյտանդան մը սարսափ էին ի պատիւ Գ. Պոլոյն Հայ կաթնօրկի Հասարակութեան տասնորդ Պաշտարգ. Բիրեն-հանի, որ Պարսկերէն աղանձ էր, Հաղորդութեան Համադրութիւնը առին։

Առաջնորդ զաթնանի մօտ, բարձրահասակ եւ զարդացած կերպարան մըն է։ Իրեն կրկնա-հաշիւն Եռաստանի Հայ կաթնօրկներու միջնա-տար Երկրի Պաշտան Ս. Վ. եւ Փարիզի Հայ կաթնօրկներու Բողոքողական Զ. Ղեւոնդ միջ-Քիրէնեանի։ Թէյտանդանի շրտիկները էին նաեւ Քրտասայի եւ Հայ ծառի մանուկներու թիւներն եւ տիկիններն։

Այս առիթի պատենութիւնը ունեցալ ճանի մը շահեկան տեղեկութիւններ քաղելու, Հարց - պատասխանի ձեւով։

— Ե՛րբ Փարիզ եկաք, Պէրսպոլիս, եւ քա-նի՞ օր ձեռ պիտի առնէք։ Պատշտական Հանդա-մանը որ ունի՞ մեր ներկայութիւնը։

— Պարսկերէնի միջադարձած տանն ունե-ցինք Փարիզ Հանդիպի անգամ մը։ Քանի որ օր միայն պիտի մնամ եւ ունի պատշտական այցե-լուծման պիտի կատարուի Եռուսիք կը միջնորդ Պոլեւ, Վիեննայի եւ Հռոմ Հանդիպի եղաւ։

— Ի՞նչ վիճակի մէջ եւ Պոլոյն եւ ընդհանրա-պէս Թուրքիոյ Հայ կաթնօրկի Հասարակութեան զարեհներ։

— Պոլոյն մէջ Հայի 7000 Հայ կաթնօրկի ու-նեցն եւ 12 կեղեցիկ, որոնց Համար եօթը վարդա-պետներ միայն տրամադրուի են։ Անոնք յար կար-կի կ'այցելեն ինչո՞նք եկեղեցիներ եւ կը Հովանեմ Բողոքողի յայտ Երկրիցի պատշտական մէջ ոչ կեղեցիկ մնացած է եւ ոչ ալ բաժանալ ունինք։ Անարգի մեր չորս եկեղեցիները այլած են։ Հոն 200 անտոն Հայ կաթնօրկներ կան, որոնք լա-տին եկեղեցիներ կը յանձնեն։

Իսկեղեցիք, Քեօթեօթ, Պուրտա, Դոմբը եւ ուրիշ դատաստան զաւգանք՝ որ ստանին Բող-ովորդը, քանակաւ եւ կեղեցիկ ունինք, Հիմա մարդ չէ մնացած, ոչ ալ կեղեցիկ։ Բոլորն ալ քանդուած են եւ Բողովորդը դիւր եւ քան կարծ է։ Միայն Միջադարձի մէջ 10 — 15 տասն Հայ կաթնօրկներ կան, որոնք Բողովորդներու եկե-ղեցիք կ'երթան իրենց Հոգեւոր պահանջները դո-ւացնելու համար։

— Ինչպիսիք է Պոլոյն Հայ կաթնօրկի Պարսկե-րարանի կացութիւնը։ Գանտանուր Բողովներ կան։

— Պարսկերարանը որ դիւաններով միշտ Ստաղը - Աղան կը գտնուի ուր կը բնակի եւ։ Անուան կարգադրի Պոլոյն Քերթեհեան մէջ, Կա-ռուարութիւն՝ Բիւ. 5404 կոչուած օրէնք մը Հը-րաւարակից, որուն Համարանքի բոլոր ոչ-կաթն-Համարները ՎՄԻՔԻՔԻՔԻ Է՛նէլթիկները քննու-նելու իրաւունք եւ արտօնութիւն կը ստանանք՝ Բող-ովորդական աստու թուգարներով։ Այդ օրէն-քին առաջիկ տարուց մենք եղանք։ Օրէնքի Հրա-տարակութիւնն քանի որ Հաթաթ միջը, կարգադ-րելք օր արտա ճաշակութիւնը՝ ա՛մէն Բողի-վոր քննութիւններ կատարուին։ Այդպէս քննու-նելանք՝ Թաղային Ստատիկարա Խորհուրդներն եւ Ս. Յովհաննէ Հիւանդանը - Տիւրանդի եւ ու-րիշ Հաստատութեանց Համար, իսկ աղային կա-ռուաններու Համար ալ Հոգարանութիւններ։

Շատ կանոնաւոր կ'ընթանան ներկայիս մեր Համարիցի զորքերը։ Միայն Բողովորդական ճա-հանքներ կը պահուին։ Եւ ինչպիսի փոքր մենք կաթնօրկները շատ աւելի զգուշանաւ ենք մեր եկեղեցիներէն քննութեան եւ դատարանի։ Կաթնական մէջ ճան ի՞նչ խմածանի մեր երարային-քը, որոնք դիւրիթիւն ունին ունի տիրացու. մը քանակաւ քննութիւն։

— Ինչպէս են մեր յարակերթիւնները Հա-լոց Պարսկերարանին եւ Զորքերի Պարսկիցի պարսկերարանին հետ։

— Շատ բանականա՛ման ինչպիսի են առ Հա-ւարակ բոլոր միշտ զրիտանալ Համարանքներն։ Եւ։ Երբ Զորքերի Պարսկիցի պարսկերարը Պոլեւ Հաստա, ամէկվայիս իրեն քաղք գալուած մայրթի-լու Համար փոխառութիւն իրեն զրկելիք երկու ու-րիշ զարգացանքներու հետ։ Այդ առիթի իրեն Հա-ղորդի առիւ անմարդ ալ իրեն Հետ ծառիծանա-լու ընդ մտաւ։ Իայն կը ցալիլ յայտնելու թէ առկալի որ ալ այնքան քաղաքի անմանակ մանթիւթիւններ ենք միջի տակ չունեցան։ Կը Խորհիմ թէ Պարսկիցի պարսկերար շատ զարգած է ներկայիս, բայց ի Հալիկ օր մը երբ անմանակն Ծանոնալու քաղաք կ'ունենանք՝ ի Հա՛հ երկու եղ-րալք Համարանքներ զորքերուն։

Հոս վերջ գտաւ մեր խօսակցութիւնը։ Գրալով

« Ե՛Րբ Հայերը չորեքորեք Փարէայի դէմ դը-ժուած դիտարկին ունինք, ինչպիսի կ'ընաց քան - դատիկ այլիս եւ թէ՛ զրկեթ ամբողջ աշխարհը լուռ կեցաւ։ 1915 յոնիքն առնելէ, Կարսառանքիւն - Հարցումը Կարսառը, ինչպիսի որ անկախ ձեւակեր-պութեւն է Հնդկառնիւն կողմէ։ Կ'ընաց Հնդի-հանքերը, որոնցենա զորք ունինք։ Հասարաքար թարգարուած ու Հասարաքար ալ ցրուած թուո-ւցիլի օր Հետ։

« 1915 յոնիքը, որու մասին խոսք կայ Թու-ցիկին մէջ, մեր մէջ միջինը Հայրենակցիցներու աշակար շարքն է՝ Մեծ Եղեռնը, որու զոհերու յի-շատակին եւ ամէն տարի ազաւանդեցանք կը կա-տարուին Սփիւռքի բոլոր կողմերը՝ Կաղովթէ գաղութ, քաղաքէ քաղաք, զիւրէ զիւր։ Եւ առ - դը, որ ի յայտ կուտայ ալ ճանդեաներուն, քնա-կան է ու ինքնազան։ Եւ տաւառած Հոգիին կը քարծառան, ճիշդ ինչպիսի վեր կ'ընէ՝ ծուրի խռնակի, որ կը փրկուի մեր թիւրաւոր նաւա - տանիքիս յիշատակին։

Այգայի կ'ընրանէ Ապրիլեան Սուրբ Խորհուր-դը՝ մեր Բողովորդներ։ Այդ է նաեւ մեր ընթանի-քը։ Եւ ի՞նչ կ'ընար խոսք լլայս սեւ պայմանի ու սպաւառութեան մասին՝ նման ընթանիքի ու չորսը։ Խորհուրդին մեծութիւնն ու փոփոխութիւնը կը արտադրեն խորին յարգանք ու սիրածու-թիւն։

Մեծ Եղեռնին զոհը Հայութիւնն եղաւ։ Պա-տմութեան մէջ ուրիշ խորհուրդներ ալ եւ ալ եր-կիրենք մէջ ենթարկուած են չարամանքներու եւ Զարգի։ Բայց առնոց Հետ քաղաքատեան զին-վածքի 1915ին քանիք ինքն աշխարհներու եւ ա-նկին ու պակար զինակ ու ամանակն — ոչ մէկը ալ չէ տեսիկ քաղաքատեաններէն Հեռու մնացած ենք, որովհետեւ տանիք պիտի լլայսին անկար-քը մեր տաւառակցին ու ցալին մեծութեանը։ Պիտի լլայսին նաեւ վերադարձան ու անթիլադիւրի՜ թիւն։ Պարզուած ու անպատշաճ ցրուած, քալը իր ջիւղային արժանապատուութիւնը դիտակցող եւ իր Կանխիկութեւն Ժառանգած տաւառիկիւնները կանոնի պակշ իրացող Հայութեան համար։

Բայց եւ այնպէս գտնուեթ եւ Հայ մարդիկ, որ կը փորձեն ոչ միայն արդք քաղաքատեան մը ընել, այլ միջին։ Իսկ տեսիկ իր սպաւորութեան մէջ մտնին։ Անոնք կուզեն որդ պայմանով մը միայն Համաձայնիլ, որ 1915 զոհերու յիշատա-կին կ'ընանք եւ արժանեղէններ լլայսն։ Անուոր Զար-գիւր կաղաքակրթութիւնը դէմ քողոքելու, ո՛ր պակշուր իրաւունք պիտի ունենանք այն պար-զային միայն, եթէ մեր վրդովումը, մեր քողոքը յարանեցի նաեւ... մէքողային խզիւթիթիւ-ններու առիթ։

Երբեքով ամին է՝ ինչ ու քողոքանք ու առա-կարծիքներ ամբաստանութիւններ կ'ընեն։ Դա՛ւ անկեղեցիկներ եւ մանաւանդ Ամերիկացիներու Հա-ցին, թէ անոնք օրանաւոր քաղաքատեան ման-քներն կը Թափեն Հիւսիս արեւմտեան Հակառակու-րդ միայն Ժառանգիս ու քողոքային Համաճարակից տառով թերեւու ուղարկին նպատակներով։

Առնելի, ալ իր քաղաքատեանիւնները քանիցս են քողոքանք քողոքանք զաւանկից Համաճարա-րութեան եւ թէ Միջադա՛ն Հանդիպելու կառաւ-փարութեան պատասխանատու անմարդ կողմէ։ Անմարդի փաստերով կ'ապացուցուեթ, որ Հիւ-սիսային Քողոքային ու մանաւանդ Ձիւստանի մէջ ներկայիս աւեր զորքով Համաճարակիցը Հեռա-ւանք եւ պարզապէս կարծիք վարձանէ յոյս ան-ճարակութեան։ Բայց Հայտակալ բոլոր փաստաւ-կան Հերքումներուն, Հակառակ տարբերակն արա-մարտականութեան կարծիքները տակալին կը շարու-նակին իրենց ամբաստանութիւնները։ Անոնք ի - ընել ինչ ինչարկած ու թոկի՜ մէքողային տու-գարին առաւ եւ կերպարներ Համաճարաք, աշ-խարհապիտան արաւիկ մը, որուն զոհեցնող կ'ա-ղղուին երկիրներ, Բողովորդներ, Հաստատու-թիւններ, Ժեմադիկներ։

Այդ, քողոքանքին մէկ ուղղուեթ է մեր Մեծ սուրիկ, մեր միջինաւոր Համաճարակներու յիշա-տակին դէմ։ Այդ զոհը կաղաքակրթութիւնը միշտ բանին է՝ մեթ, աշակար Հայրենա, յիշեցնելով « 1915 յոնիքը, միայն այն զաղապար ներքին, թէ քողոքանք միջբողովորդին շո՛ւրջներու դէմ մեր միջոցովն ալ ի յուր աշխարհ յայտնելու պա-շտանով միայն պիտի կրնանք արժեցնել մեր առ - դին ու մեր գալուն օրինական Հանդիպմանը։

Մարդիկ, որ ալ աշխարհապէս զաղապար Հա-մարակն ներշնչելու փորձն րոքմ են Թուրքիկ։

Երկու Հայ պարսկերարներ. Ծառիթութեան, ալ լա-րազմով սովորութեան, նաեւ Հինքերը Երբ Եկա-րի կ'այցնեն, իսկ ալ լալ փրակցային սովորու-թեանը՝ Երբ կ'ընող գաղեկ կ'ընող Հինքերուն։ Ըն-թերցողին իր մայր դասիկ թէ՛ օր սովորութիւնը աւելի պատշաճ է։

Տ. Տ. Ն.

Ոչ պատշտական եւ ոչ ալ անպատշտական կերպով տեղեկութիւն չէ արտաւ տակալին Յուլիս Գ փո-խառութեան արդիւրէի մասին։ Այսուհանդերձ, Հիմնովկով կարգ մը ժամանակ տեղեկութիւննե-րու վրայ, ցարդ կատարուած արձանագրութիւն-ներուն դաժմարը Հարկեր միջինաւոր Համար կ'արե-կ նկատուի։ Իհարկէ է այս թիւը կը քաղաքակր-պէս մեծ տեսակի մասնակցութիւն, — Թիլթաղամով, ոսկիով, արծիթով, եւ։

Ինչպէս նմանորեակ ամէն զործույթ թիւնն, ե-րու Համար՝ ներկայ փոխառութեան Հատկիցն ալ պէտք է դաժմանակ երկու տեսակով, քաղ պե-տութեան պէտքերուն եւ քաղաքատեան արձանա-գրութիւններու կարելիութիւններին։

Քանի որ Հաթաթ առաջ Զարեհաւ որ 1952 ի կ'ընտանցային Համար որ կը փերաքիկերասար-քաղաքատեանութիւնն ու վերադառնութեան՝ կը Հասնի աւելի քան 500 միլիարդ։ Անուան իսկաւ նպատա-կը պիտի լլայս Հանդի այս գրամարին։

Բայց կ'ընտանք նախարարը ներկայիս լուրի-ն աղային փաստարկութիւններ։ Ան ինչպիսիք եւ - միտակալ նախարարութեան ամէնին խորհուրդը փո-խարի նկատուի եթէ Հարկին Յուլիս Գ փոխառ-ւածքը 300 միլիարդ ֆրանք իրեն Թարգ դրամ, որ պէտք է ճարտի եւ արտաւորութիւն չընարներ։

Անոնք որ 100 միլիարդ դրամար շատ թոյլ դո-ւանելու Հակառակ միայն լլայս պէտք է դիտել տալ թէ այս կարգի վարկային դրամարութիւննե-րու յաղորդութիւն ինչ կ'ընար Հայապիտան լլայս։ Պարզ է որ արձանագրութիւններ Հնդկառնի փո-շան եւ ուսումնասիրեն փոխառութեան պայման-ները եւ ձեւեր։

Դրամատեանները կողմէ փոխառութեան Հրա-ւանդներ չեն կրնար վարկայինապէս դրամարը - ուրի, ժամանակ երբ կալ ունին սակի փոճա-ռումին Հետ, որ փոճանակի կարտն է։

Ինչ որ ալ լլայս, ժամ տանին պատշտական եկեղեցիները պիտի ծանոցանեն աստուած յու - ղողուր լլայսինով արձանագրութեանց յու-մարք, մէկնոց Համար դրամին, արծիթովութ-րուն եւ սակին քանակ։

Տ. Մ. ՀԱՄԱՐԱԶՈՒՄԵԱՆ

Հ. ԱՅԻՆԵԱՆԻ ԴՈՍՄՈՍՈՒԹԻՒՆԵՐԸ

Հ. Երեսն Կ. Անիկեանի դատախառութեան անցնող չորեքշաբթի Լաքարն Արեւմտացի մէջ, ներկայ էր իսկ քաղաքի մէջ մը։ Երբ Հայ Կաթնա-կան տատերու անտիկութիւնը զրկեալն տատերու ծաղկումն մէջն ենք Հնարաքրութիւն տունցինք եւ դատախառութեան վերջ՝ Հարցումներուն զի - տակաւ Հնտութեան պատասխանեց մեր ներ - ունէ քանակներ։ Հ. Այսպիսի որ դատախառու-թեան մէջ խաղաղաւոր քաղաքով քաղաքով թէ ինչպիսի Ս. Մերալ Մալուց գտաւ մեր դիւրիք, ինչ չափով օրտեսուց յո՛ւսնաք եւ ատորիկն տատերին։ Մալուց զի առաւ ոչ միայն Հայի - րուն այլիս Վրացիներուն։ Եւնի փաստերով եւ օ-րինակներով ցոյց տուաւ թէ գոթական տատերուն ստորման մէջ մէկ զիւր ունի Մալուցը։

Այս իսկա շահեկան դատախառութեան ման - րամանութիւնները ընդարձակ յօդուածով մը տաւած է Հեւանդ Ամստերդամի մէջ։

Խոնարամ միջոցով միով 36 ուր քա՛մա - նորքին արձանագրութեան Հեւանդ Ամստերային։ Եւնիստան ընդհանուր փափաքի վրայ Հ. Ա-նիկեան խոստանալ որ Վրացիներով Լաքարն Ա-րեւմտացի մէջ տալ եւր Վրացիներով Լաքարն Ա-նիկեան ընտանիքով Վրացիներով պատմի։ Եւնիք, եւր փաստաւոր լլայսին տակ։

ներ Հրապարակելով, իրենք արդէն անպիտան եւ արաւա լուրջ աւելն, զոր կ'առնեն բոլշեկիկեան միջապատեալին ու շաւերեւ զարգանա նկուղ - ներին։

Եւ քան իր Թուրքիկներու Հնդկառնները Հայ երկրատարներ են, որոնք իսկաւ են « Զիւստան - Հայ երկրատարութեան պիտակին տակ մէկնոց թերուած բոլշեկիկեան կաղաքակրթութեան ուրի - Կան արդիւր եւս Երկրատարութեան մէջ նաեւ։ Հայրենիքին, որոնք Երեսն, երաւր, բոլշե - կաղաքներն ունեցան մեր Մեծ Եղեռնի զոհերուն մէջ։ Եւ երբ կան, ապա ինչպէս կը Հանդի - քու, որ իրենց սերկերներու արեւք անարք ա-կարիւթեան կը Հանաւ։

(Տարգմարակաւ ՀԱՅՐԵՆԻԿԻ)

ԿԱՐԱՅԵՐ ԵՒ ՏԱՐԳՄԱՆԵՐԸ

« Ե Ա Մ Ա Զ »

Երկուշաբթի օր առաւելան երկու օգոստաներ (Միւլ.) գարեկի շուկայական շահաւորութեամբ աւելան, որ հետագայում կ'սկսեն կը կատարել Պարթիկ ծովուն մէջ, կտրուած օգոստան Եր գտնուող համար։ Եթէ ուղեւորները, որոնց երկուքը հիւրաւորուած էին, փրկուեցան գերմանական շահի Եր կողմէ։

Այս դէպքին վրայ, բազմութիւն Եր հաւաքուող Սթրասբուրի խորհրդային զեպայտանտան տակին, Բեռլինական ցոյցեր կատարելու եւ քարիւծեց չենքը։ Ոստիկանութիւնը օգոստան ուժեր փութացրեց, զեպայտանտները պաշտպանելու համար։ Ետեւի վարչապետը բողոքագրէր Եր ուղեղեց, ստիպողաբար ինքուի հրահրելով շահաւորական խորհուրդը։ Ազգ. Զարգացման ծառայութեան խորհուրդը։ Ազգ. Զարգացման ծառայութեան խորհուրդը։ Ազգ. Զարգացման ծառայութեան խորհուրդը։

Հրատարակուած տեղեկութիւնները համաձայն, շուկայի օգոստանը ձգտելով մալուրի Եր մէջ ինտուկան, երբ իրենց աստանային խորտակուեցան։ Այն ասան էր որ օգոստան հասաւ երբեմնական զոգոստան եւ արեւմտեանները փութացրեց Գիթիստանիկան իստակաւորելու Եր։

Ետեւի կատարուող ինքնուր կայտարարել թէ ոչ փիտաւած օգոստան, ոչ ալ զարկուած աստանային անցած չեն ուստական ջուրները։ Ստանտան կին հրամանատարը կ'ըսէ թէ ինք վարչական խորհուրդում կ'ընդունէր, երբ Եր զարգացման ծառայութեան խորհուրդը։ Այն ասան էր որ օգոստան հասաւ երբեմնական զոգոստան եւ արեւմտեանները փութացրեց Գիթիստանիկան իստակաւորելու Եր։

Միւլիստանի խորհուրդը կ'ըսէ թէ ինք վարչական խորհուրդում կ'ընդունէր, երբ Եր զարգացման ծառայութեան խորհուրդը։ Այն ասան էր որ օգոստան հասաւ երբեմնական զոգոստան եւ արեւմտեանները փութացրեց Գիթիստանիկան իստակաւորելու Եր։

Միւլիստանի խորհուրդը կ'ըսէ թէ ինք վարչական խորհուրդում կ'ընդունէր, երբ Եր զարգացման ծառայութեան խորհուրդը։ Այն ասան էր որ օգոստան հասաւ երբեմնական զոգոստան եւ արեւմտեանները փութացրեց Գիթիստանիկան իստակաւորելու Եր։

Միւլիստանի խորհուրդը կ'ըսէ թէ ինք վարչական խորհուրդում կ'ընդունէր, երբ Եր զարգացման ծառայութեան խորհուրդը։ Այն ասան էր որ օգոստան հասաւ երբեմնական զոգոստան եւ արեւմտեանները փութացրեց Գիթիստանիկան իստակաւորելու Եր։

Միւլիստանի խորհուրդը կ'ըսէ թէ ինք վարչական խորհուրդում կ'ընդունէր, երբ Եր զարգացման ծառայութեան խորհուրդը։ Այն ասան էր որ օգոստան հասաւ երբեմնական զոգոստան եւ արեւմտեանները փութացրեց Գիթիստանիկան իստակաւորելու Եր։

Միւլիստանի խորհուրդը կ'ըսէ թէ ինք վարչական խորհուրդում կ'ընդունէր, երբ Եր զարգացման ծառայութեան խորհուրդը։ Այն ասան էր որ օգոստան հասաւ երբեմնական զոգոստան եւ արեւմտեանները փութացրեց Գիթիստանիկան իստակաւորելու Եր։

Միւլիստանի խորհուրդը կ'ըսէ թէ ինք վարչական խորհուրդում կ'ընդունէր, երբ Եր զարգացման ծառայութեան խորհուրդը։ Այն ասան էր որ օգոստան հասաւ երբեմնական զոգոստան եւ արեւմտեանները փութացրեց Գիթիստանիկան իստակաւորելու Եր։

Միւլիստանի խորհուրդը կ'ըսէ թէ ինք վարչական խորհուրդում կ'ընդունէր, երբ Եր զարգացման ծառայութեան խորհուրդը։ Այն ասան էր որ օգոստան հասաւ երբեմնական զոգոստան եւ արեւմտեանները փութացրեց Գիթիստանիկան իստակաւորելու Եր։

Միւլիստանի խորհուրդը կ'ըսէ թէ ինք վարչական խորհուրդում կ'ընդունէր, երբ Եր զարգացման ծառայութեան խորհուրդը։ Այն ասան էր որ օգոստան հասաւ երբեմնական զոգոստան եւ արեւմտեանները փութացրեց Գիթիստանիկան իստակաւորելու Եր։

Միւլիստանի խորհուրդը կ'ըսէ թէ ինք վարչական խորհուրդում կ'ընդունէր, երբ Եր զարգացման ծառայութեան խորհուրդը։ Այն ասան էր որ օգոստան հասաւ երբեմնական զոգոստան եւ արեւմտեանները փութացրեց Գիթիստանիկան իստակաւորելու Եր։

Միւլիստանի խորհուրդը կ'ըսէ թէ ինք վարչական խորհուրդում կ'ընդունէր, երբ Եր զարգացման ծառայութեան խորհուրդը։ Այն ասան էր որ օգոստան հասաւ երբեմնական զոգոստան եւ արեւմտեանները փութացրեց Գիթիստանիկան իստակաւորելու Եր։

Միւլիստանի խորհուրդը կ'ըսէ թէ ինք վարչական խորհուրդում կ'ընդունէր, երբ Եր զարգացման ծառայութեան խորհուրդը։ Այն ասան էր որ օգոստան հասաւ երբեմնական զոգոստան եւ արեւմտեանները փութացրեց Գիթիստանիկան իստակաւորելու Եր։

28րդ ՏԱՐԻ - 28e Année No 6791-Նոր շրջան քիւ 2302

Խճագիր՝ Ե. ՄԻՍԱԿԻԱՆ

ՄԵՐ ԽՈՒՄԸ

Օ Ր Ը Օ Ր Ի Ն

ԵՐՈՒՐ, ՈՒ ԵՆՏԱԿԸ

Բազմաթիւ թերթեր կը շարունակեն անճոռնի հարաբերութիւն մը, — ինքզինքնին, ինքզինքնին եւսին։

Ոչ թէ վատասկաւոր շերտակաւազաններ, ալ երեստարադներ անգամ բացարձակ են թէ մընչէն։ — ինքն իրեն, իրեն իրեն։

Հետաքրքրուեցէ եւ թող նորէն բացարձակ։ — Ո՛վ հարցի զորդապետանոցը, երբ ու՜նիք սեանքի շարժումները։

— Ինչի կը նշանակէ շրջապատը, որ Պոլսէն արտասահման անցած է վերջերս։ Եւ վարչապետը շրջապատը մը կատարեց։ Tournef

Հայերն կ'ըսեն — Բնական պատճառ։ Կամ պարզապէս զգույնը։

Այս չէր բաւեր, վերջերս շաշապատը մըն ալ կ'արտասէ Պոլսէն արտասահման։

Կամպ-կամպ պիտի կորստեց իրապատը, փառապատը, փառապատը...

— Բազմաթիւ տար բաւ մը, tourisme, կը Բազմաթիւ տար բաւ մը, tourisme, կը Բազմաթիւ տար բաւ մը, tourisme, կը

Հայերն արտաքինի շրջապատը, — ցնոր տնօրէնութիւն Գիթիստանի ալ չենու է եւ պատճառ չունիին աստակաւ կապուին։

— Եթէ ինք տարի, Բ. Վ. Եւսան էր որ քոնտրոլ Բազմաթիւ տար բաւ մը, tourisme, կը Բազմաթիւ տար բաւ մը, tourisme, կը

Իրիւր աստաքինի շրջապատը, — ցնոր տնօրէնութիւն Գիթիստանի ալ չենու է եւ պատճառ չունիին աստակաւ կապուին։

— Եթէ ինք տարի, Բ. Վ. Եւսան էր որ քոնտրոլ Բազմաթիւ տար բաւ մը, tourisme, կը Բազմաթիւ տար բաւ մը, tourisme, կը

Իրիւր աստաքինի շրջապատը, — ցնոր տնօրէնութիւն Գիթիստանի ալ չենու է եւ պատճառ չունիին աստակաւ կապուին։

— Եթէ ինք տարի, Բ. Վ. Եւսան էր որ քոնտրոլ Բազմաթիւ տար բաւ մը, tourisme, կը Բազմաթիւ տար բաւ մը, tourisme, կը

Իրիւր աստաքինի շրջապատը, — ցնոր տնօրէնութիւն Գիթիստանի ալ չենու է եւ պատճառ չունիին աստակաւ կապուին։

— Եթէ ինք տարի, Բ. Վ. Եւսան էր որ քոնտրոլ Բազմաթիւ տար բաւ մը, tourisme, կը Բազմաթիւ տար բաւ մը, tourisme, կը

Իրիւր աստաքինի շրջապատը, — ցնոր տնօրէնութիւն Գիթիստանի ալ չենու է եւ պատճառ չունիին աստակաւ կապուին։

— Եթէ ինք տարի, Բ. Վ. Եւսան էր որ քոնտրոլ Բազմաթիւ տար բաւ մը, tourisme, կը Բազմաթիւ տար բաւ մը, tourisme, կը

Իրիւր աստաքինի շրջապատը, — ցնոր տնօրէնութիւն Գիթիստանի ալ չենու է եւ պատճառ չունիին աստակաւ կապուին։

— Եթէ ինք տարի, Բ. Վ. Եւսան էր որ քոնտրոլ Բազմաթիւ տար բաւ մը, tourisme, կը Բազմաթիւ տար բաւ մը, tourisme, կը

Իրիւր աստաքինի շրջապատը, — ցնոր տնօրէնութիւն Գիթիստանի ալ չենու է եւ պատճառ չունիին աստակաւ կապուին։

— Եթէ ինք տարի, Բ. Վ. Եւսան էր որ քոնտրոլ Բազմաթիւ տար բաւ մը, tourisme, կը Բազմաթիւ տար բաւ մը, tourisme, կը

Իրիւր աստաքինի շրջապատը, — ցնոր տնօրէնութիւն Գիթիստանի ալ չենու է եւ պատճառ չունիին աստակաւ կապուին։

— Եթէ ինք տարի, Բ. Վ. Եւսան էր որ քոնտրոլ Բազմաթիւ տար բաւ մը, tourisme, կը Բազմաթիւ տար բաւ մը, tourisme, կը

Իրիւր աստաքինի շրջապատը, — ցնոր տնօրէնութիւն Գիթիստանի ալ չենու է եւ պատճառ չունիին աստակաւ կապուին։

— Եթէ ինք տարի, Բ. Վ. Եւսան էր որ քոնտրոլ Բազմաթիւ տար բաւ մը, tourisme, կը Բազմաթիւ տար բաւ մը, tourisme, կը

Իրիւր աստաքինի շրջապատը, — ցնոր տնօրէնութիւն Գիթիստանի ալ չենու է եւ պատճառ չունիին աստակաւ կապուին։

— Եթէ ինք տարի, Բ. Վ. Եւսան էր որ քոնտրոլ Բազմաթիւ տար բաւ մը, tourisme, կը Բազմաթիւ տար բաւ մը, tourisme, կը

Իրիւր աստաքինի շրջապատը, — ցնոր տնօրէնութիւն Գիթիստանի ալ չենու է եւ պատճառ չունիին աստակաւ կապուին։

— Եթէ ինք տարի, Բ. Վ. Եւսան էր որ քոնտրոլ Բազմաթիւ տար բաւ մը, tourisme, կը Բազմաթիւ տար բաւ մը, tourisme, կը

Առեւտանի այս հարցումը կ'ուզեն բազադական եւ լրագրական շրջանակներու մէջ, Մուսուկայի այս կամ այն ձեւով շարունակելու ատրիւ։

Հարցումը նորոգուեցաւ քանի մը օր ատալ, երբ Լոնտոնի խորհրդային զեպայտան Եր զարգացման ծառայութեան խորհուրդը, զանոնք իրարէն թափուեցան։

Նոյնիսկ խորհրդեր եղան թէ այս անունումը տեւանութիւն պատճառած է Ուղեւորները մէջ, ուր աշխի փուշ դարձած էր Կրոմիքո, երբ կը մասնակցէր Ազգայնորդի պաշտպաններուն։

Կարգ թէ թերթերն եւ զարգացման ծառայութեան խորհուրդը թէ կրոմիքո պիտի զարգացնէր օգոստանը Անդրիայ եւ Մ. Իստանպուլում մէջն ծագած թիւրքմանութիւնները, զանոնք իրարէն թափուեցան։

Այս ատրիւ, նպատակաւոր պարագայ մը կը համարուի, նաեւ, աշխատաւարական կապակցութեան ձախ թիւին դիմելը, առաջնորդութեամբ տաքարին վարիւթ էր, Պոլսին, որ կը պահանջէր կարծիքի վերաբերումը եւ լեզու գտնել Մ. Միւլիստանի հետ։

Այո, երբեք իր անունումը անմիջապէս եւս, այս վերջերս ծառ Եր իստանպուլ, զարգացման ծառայութեան խորհուրդը, զանոնք իրարէն թափուեցան։

— Եթէ Պ. Կրոմիքո Լոնտոն կուգայ իրեն զեպայտան, միջ կապակցութեան համար, շարժապ կը ստիպուի։ Իստ Եր կը կորստ պատկանում անբաւականութեամբ։ Իստ Եր կը կորստ պատկանում անբաւականութեամբ։ Իստ Եր կը կորստ պատկանում անբաւականութեամբ։

Իստ Եր կը կորստ պատկանում անբաւականութեամբ։ Իստ Եր կը կորստ պատկանում անբաւականութեամբ։ Իստ Եր կը կորստ պատկանում անբաւականութեամբ։ Իստ Եր կը կորստ պատկանում անբաւականութեամբ։ Իստ Եր կը կորստ պատկանում անբաւականութեամբ։

Իստ Եր կը կորստ պատկանում անբաւականութեամբ։ Իստ Եր կը կորստ պատկանում անբաւականութեամբ։ Իստ Եր կը կորստ պատկանում անբաւականութեամբ։ Իստ Եր կը կորստ պատկանում անբաւականութեամբ։ Իստ Եր կը կորստ պատկանում անբաւականութեամբ։

Իստ Եր կը կորստ պատկանում անբաւականութեամբ։ Իստ Եր կը կորստ պատկանում անբաւականութեամբ։ Իստ Եր կը կորստ պատկանում անբաւականութեամբ։ Իստ Եր կը կորստ պատկանում անբաւականութեամբ։ Իստ Եր կը կորստ պատկանում անբաւականութեամբ։

Իստ Եր կը կորստ պատկանում անբաւականութեամբ։ Իստ Եր կը կորստ պատկանում անբաւականութեամբ։ Իստ Եր կը կորստ պատկանում անբաւականութեամբ։ Իստ Եր կը կորստ պատկանում անբաւականութեամբ։ Իստ Եր կը կորստ պատկանում անբաւականութեամբ։

Իստ Եր կը կորստ պատկանում անբաւականութեամբ։ Իստ Եր կը կորստ պատկանում անբաւականութեամբ։ Իստ Եր կը կորստ պատկանում անբաւականութեամբ։ Իստ Եր կը կորստ պատկանում անբաւականութեամբ։ Իստ Եր կը կորստ պատկանում անբաւականութեամբ։

Իստ Եր կը կորստ պատկանում անբաւականութեամբ։ Իստ Եր կը կորստ պատկանում անբաւականութեամբ։ Իստ Եր կը կորստ պատկանում անբաւականութեամբ։ Իստ Եր կը կորստ պատկանում անբաւականութեամբ։ Իստ Եր կը կորստ պատկանում անբաւականութեամբ։

Իստ Եր կը կորստ պատկանում անբաւականութեամբ։ Իստ Եր կը կորստ պատկանում անբաւականութեամբ։ Իստ Եր կը կորստ պատկանում անբաւականութեամբ։ Իստ Եր կը կորստ պատկանում անբաւականութեամբ։ Իստ Եր կը կորստ պատկանում անբաւականութեամբ։

Իստ Եր կը կորստ պատկանում անբաւականութեամբ։ Իստ Եր կը կորստ պատկանում անբաւականութեամբ։ Իստ Եր կը կորստ պատկանում անբաւականութեամբ։ Իստ Եր կը կորստ պատկանում անբաւականութեամբ։ Իստ Եր կը կորստ պատկանում անբաւականութեամբ։

3. ՆԵՐՍԵՍ ԱՎԻՆԵՍՆԻ ՀԵՏ

(Ի. Ե. Վերքին մաս)

— Վաստակող Գրքացր մեկը կուզայ Կորնի գրքոցին: Ուշադրութիւն: — Եւրոյի դարձող կոմստանի շաղկապ մասնադրականն ու Քաղը - մանկանան աքն չարմուծը, որ կամուրջեալ Գա - ղիկ Քաղաքային գիւղումն է Կոմստանի: Բնաւոր: Արդ գրքոցը մեկի տուած է քաղաքային աշխատանքներ: Այսպէս, Վաստակող Գրքացր մը մտաւոր կը մնայ այդ գրքոցին: Ամէն պարտա - դաշնի մէջ, Ներսէս Շնորհալիկն առաջ կը դնեն իր ծնունդը:

Եւ յանկարծ, մարտահրաւիր կարգաւոր ձեւով մը, Հ. Ալիքեանս կը շարժէ ինքի:

— Իսկ ո՞ր դարձը մէջ կը դնէ Վաստա - կող Գրքացը:

— Իր գիտարարած Թուական մը տալ: Ալի - շահ կը համարէ չափաւոր տրապակաւութեան Ռու - քինեանց երկաթուղի (ՓԳ. դար): Եւ ի նիւրի - կիւս: ՆՅՏ կարելի ըլլայ արարելը ջոյս տալ, ինքեւս դիւրամբը ճշդէ Ժամանակն է. Բարձրագոյնը: Բայց չփոխիլ պէ՛ս, որ շուտերէ է թէ հա - տար տակն ի՛նքն է հրաշագործը, քանտանքն էր կը չփոխի՞ թէ արաքական տարիներն զիմէ, յո՛ւսն - կան՞ թէ... նապակային: Արդարեւ, կե՛ք արաքա - կանք Քաղաքամուտիկն է յո՛ւսնականն, (այս տա - սակերը մեծօրոքներն ալ կան), յո՛ւսնականն ալ շարժաւոր է նապակային երկարաւորութեան ա - տանդութիւններին: Ըստ Բարբրովը՝ Քաղաք - ցին, եւ ըստ այլոց՝ Արտաթուրին, հին Ժողո - վորսը մը՝ այս նապակայինները կե՛ք երկարա - ճակն ծանօթութիւններու: Հարտաւորութիւն մը ճո - րդաւոր են իրենց ետեւ, Ժամանակը կը հանդիս - նան Մարտ: Արեւելիկ Ժողովուրդները: Արդ, աստ - րական ցանկերն ի՞նչ աւարական կրկին ցանկը չփոխիլովն չէ՞ պատճառներ մի՞թէ՞ ամենին փոր - ձաւու ձեւակի: Եւ խորիւրթ որ յո՛ւսնակն քնա - ղիւրներն ալ չեն խաղապատասխանել իրեն միւ - տին, կարծես դրոշմին ունեանին տարերը քաղ - մութիւն քնակները: Արդարեւ, Շեփոթալիկութեան այս հարտաւորութեան համար, կրնանք ըսել: Ա - հատակի վրէժ մը, զոր դրեր են դարեր: Ամէն Ժողովուրդը եւ ամէն ինք ըստ իր անկոչուած են այդ վրէժի մասը: Ընդունաւոր է ըսել թէ՛ այս օրինի օրակէն Հնդկաստանի եւ Պէրսիցիկ՝ Պոնդուս Անտիփոնու, թէ՛ն Ժամանակը մը վերադարձեալ: Կոտակահիկ կայսրն: Արդ է՛, որ արաքերի Քաղաքանուած է, Կրսնէ, Իսլաւ Քաշգարի կողմէ՛ն Եւ ընդօրոշակած մը յո՛ւսնակն Քաղաքամուտիկն մը, որուն ընկալիքը կը տրուի Կոտակահիկ (Մի - րախտանիս ապա՛մուտար), եւ նմանօրինակ ալ իր - ղի զորո՞քն է՞ արարելի՞ն, Քաղաքամուտիկը (Իսլաւ է՛ Մեյա՛մ):

Անաստիկ քաղաքապետութիւն մը: Մեր Վաս - տակող Գրքացը: Ա՛ն, զո՞ւսն թէ ի ձեւն յալերի, եւ յամանք ի թերմ պանե՛ն՝ շատ դժմանայ:

Իսլաւ է՛ Մեյա՛մ կը յանձնարէր, հետեւելով Զասթուսի, հաւելիլոր դիւն թերի մէջ՝ մեծուր, յարդի մէջ՝ անտար, որդպիս շատ դժմանայ:

Մեր Վաստակող Գրքացը: Ա՛ն, թէ խոր - փա՛մ ձորն զերեւոյն եւ արեւմած չամի՞ք ծծեն եւ տաւ հաւուն, դժուր մեծ ընթէ եւ արդու, Եւ հաւելիլ չլոյս:

Շուտեւն Վաստակող Գրքացը կը գրէ:— Auscens volans avoir le oeufs gros, destremper de la croye rouge, et le meslent par la pasture. Եւ որպիսի յալեր, առէք հաւելիլին երեսն ձերկուրցը եւ խա - չած չամի՞ք, ծծենք եւ տաւք հաւերուն: Եւ ինչպէս կը տեսնուի, իրարու չեն համապա - տասխաներ, ինչ որ կը հարաւորէ թէ իսկական եւ մէկ ընտիր լիւայ: Եւ յետոյ պէտք է ընդունիլ թէ Քաղաքամուտիկն ալ Հնդկանքն է միասնամակ:

Հ. Ներսէս Ալիքեանս ինքն զիսկ կուտայ թէ Վաստակող Գրքացրն արժէքն կը գիտակարգ - փա՛մադրականութեան մէջ է՛, որ Էնտարադրական տարրեր չկենք է՛, այլ եր քաղաքներէն մէջ, որ ինքեւս իր պատճառն: Ինչպէս Ալիքեան եւս դի - տակ կուտայ, արդարեւ. այս թանկալի զգրքին կը հանդիպինք հնարիւրաւոր պիտանի եւ բն - տիր քաղաք՝ որոց մեծ մասն ի՞նչ չեն եւս մտաւ չէ՛ն: Արդարեւ քաղաքացայ մերցոյ: Ուղի փոխ - ընք՝ ըրթեցա՛յ քաղաք յորդապաղաց՝ կը հարցը - չենք է՛ ինչո՞ւ չեն ապրի Ստեփանոս Ռոշայի քա - ռաքոցը:

Ստեփանոս Ռոշայ ծնած է Գամենից 1670 Մարտ 28ին, ու մեռած՝ 1739 Նոյեմբերի 31ին: Իր քաղաքաւոր, որ կը կոչուի Քաման շաղկա - յաւ, տակաւ կը մնայ ձեռնադիր: Իր քաղաքային 2 հասարակներ: Ա. Հասարակ քաղաքան հայերե - յի յամերկներ, 1 — 943 էր: Բ. Հասարակ յաւի - ներէնէ հայերեւ 1—336 էր: Երկրորդ. Հասարակ, ինչպէս կը տեսնուի, համաժուտ է: Վկայութիւն կան օրինակ չունի, քաղաք դրուած է համարժեշակ ղե՛մ: Առաջինը արաքեանի է, ամեն մէկ քառի ղե՛մ ճշմարտական է թէ՛ որ քրքին մէջ արքանուածն է եւ վկայութիւն կը ընէ:

— Վիճառայ իմ վաճար ունի Հնդկանիկն իսկ

Քաղաքական արդիւն Գաղղիկմէջ

(Բ. Ե. Վերքին մաս)

Անշուր անհասարակ Քաղաքներն ալ կը - լեւոր դրի կը հասարակն:

Այս տարի յաղաղիկ ներկայացումներին Հնդ - քիւրականութեան խո՛ւսնոցը (La Cuisine des anges) որ արդեւանք նախ Vieux Colombier, ապա Amba - sadeuxէ մէջ, տակն լա՛ն հասարակութեան մը տրուի: Փայէի մէջ կը ընակի ընտանիք մը, այր եւ կին, երեքը հիւրանարար աղջիկով: Խնամիք մը ունին որուն վրեժակը լա՛ն չէ, որովհետեւ տէրը շատ պարկեղտ է կարենալ անտեսական ըլլալու: Համար է: Տան աղջիկը սիրահարած է Եւրոպա աղ - ըրի երիտասարդի մը որ սքերխաւիկ դրամայիտը ունի եւ կը սպասէ իր ճշմանի՛ն՝ գալուն: Այս վերջինը կուտայ իր հորերը հետ որ բուն տանն է խնամութիւն: Ամէն շա՛ն ապ գէշ պիտի վերջանար, որովհետեւ տէրը դժգոհ է իր փոխանորդին, իսկ փոխանորդը չուզեր աւանջ դրամի աղջիկը: Բարե - րախտարար տունին մէջ կ'աշխատեն երեք արդե - յափսիականներ, որոնք ամէն քան կը կարգադրեն: Խաղին տունը շնորհչուած է Միւրկուրի՝ մէկ պարկեղծին: Վաճար մը խո՛ւսնոցը եւս հրէշ - տակիկն կուտան ամէն գործ ընելու, երբ բոլոր վանականները հիւանդ են:

Անտէ Թուսէն, որ կը մնայ միշտ ամենին խաղաղած Հնդկանք, այս տարի ընելու: Երկու նորուրիներն Առաջինը՝ Lorsque l'Enfant parait, զրքէ՛ն անդոյ յիւր ի՛նքն մը չուզի, ունի Հնդկանիկն շատ յատկանշական արամաւորութիւնները եւ ընդհա - տար ձեւով շատ հանելի է: Արդ եւ շատ ճիւղն խոյս մը, որ կ'ընթանայ դիւրին, հարաւորի, ա - տանց մէջ վարկեակ ձեռնադրանքի:

Միւշ Լոն Թուսէնային եւ ընակակ արտեւ - տով կը կարայ տակին Gaby Morlay, շատ լաւ պրեստան է André Luguet: Այս յայտելն, եւ ընդհա - տար ձեւով Թուսէն ինչ խաղաղներն զով շատ ապրի Փոնեյա: La Main de César որուն զիտարը զեղակարծիքն էր Փէլե: Պաշտպա: Հարաւային ծրարային մէկ դիւրին մէջ, զեղադրութ մը որ ու -

ձեռքով դրուած օրինակը: Վնեւիցիցներուն ու - ղեւցարը ընդօրոշակութեան է մերկենի վրայէն: Եւ արդարեւանքներն ընթացքին՝ օրինակ մը տե - սակ լեւալեւիկ մէջ, օրինակ մըն ալ Վիպոնիլի մէջ: այս մերկեն օրինակը պիտի առէ՛ն, քայց Գրեղեան զանաւոր քաւ: Թէ ի՞նչ աշխատանքին ձեւն համար՝ պէտք ունի այդ քաղաքներին: Պա - շտպարի մընջոյն: Լիպոնուր քաղաքներուց: Եւ կարծիքն այդ քաղաքային ալ փնայա կըրուակու: անկարծական մէջ: Լեւալեւիկ օրինակը կը մնայ:

Երբ ցաւ կը յայտնուի ու պահանջ կը դնէ Հը - քաւորաբակ, Հ. Ներսէս Ալիքեան կ'ընթառտանայ եւ կ'ընէ:

— Ինչո՞վ հրատարակենք: Տօքարան ունիք, միջոց է, քայց խորհեցի՛ք անպատ մը, որ մեր վան - ճին ուսումնասիրելով անպատ չենք կրնար հրատա - րակել ամա՛ն անկ կանոնադարար: Ունիք չորս տաղարար մեքենայ, արտեւակ կը զանաւն երբ տաղարարական մեքենանք, քայց աղբիւրներն հա - մար վանքը: Վանքը արարու: Համար չունի ուրի - ճիկը՝ այլ միայն իր տաղարար: Այնպէս որ մեր գրական ուսումնասիրութիւններն անպատ մեր ա - կարծեմական աշխատանքներն իսկ կարելի էր պա - նել՝ որպիսի հրատարակել: Չե՛ք ունիք հինգերորդ մեքենայ մը, այլ հինգերորդ մեքե - յան յատկացելու: Համար մեր աշխատանքներն տաղարուկան:

Միւս կողմէն ուսումնասիրեն ալ, իր կարգին, ըստ է վանքին իրայ: Ունենք Ժայռ 45 քաճախներ, մայալար զի կը զիտուի մասնա - կարաններու եւ հրատարակչներու, փոխառու - ական համար, մեր մասնաւորաբար ճանդանքն յայտարարով Աշխարհի իրայ որ լոյս կը տեսնէ հայերէն գիրք մը, կ'ուզենք, կը խնդրենք, ընելի կ'ուտանք: Թող օգնեն մեկն եւ աշխատանք պա - հանելն յետոյ: Կրնան թէ նոր ուսէք չեն հա - տար: Եւ հայերէն, քայց հայերէնը համար քա - յալեանքը կ'ուզէ, օժանդակութիւն կ'ուզէ: Ան - ասարիկ նորաւս միայն մը, 2. Անտարադու Սե - փուլ, — Հոնդարիւս ծնած Հայ մըն է, որ քր - երեւորած է քանդակարութեան, դիւտ հին եւ նոր հայերէն, լատիններէ, յուններէ, գերմաներէ, իտալերներէ, երաքներէ: Կ'աշխատի Ս. Գրքի վրայ: 103 ճանդակներու քաղաքաւորութեան՝ վե - րաքանութեան ինքնաթիւք Մարիտի անտարադու: Անտարադու է վերաքանութեան ինքնաթիւք մեր ճանդակները եւ տաղարիները՝ վերականգնելու: Համար մեր պատմութիւնը: Շատ քան պէտք է փոխիլ անաղարար մեր փոքանքն, պէտք է syn - chroniser ընել մեր պատմութիւնը տաղարի պատ - մութեան հետ: Թուականներու, անուններու, եւ զեղերու: Ի՛նչ խնդրութիւններ կան, որ մերս - քանութեան կը կարտուի: Անտարադու Իր: Լուսա - տարէն պատմութիւնը՝ պէտք է ամալի զեղի

նի երկտասարը եւ սիրուն կին մը, զրա՛ն է Թա - րեւորութիւն մը Վեհաբեր ձեռքը: Անդամայա - ռար հերոսներին դերը կուտայ իր կնո՛ղ, իսկ հե - րա՛նքը անոր սիրահարին: Այս կայսրութիւնն ստեղ - ժաւած շատ մը qui pro quodlibet կրնային ինդու - ցաւանալ: Անպէս խաղը շատ աման քրամա - թիւն էր մը, յաճախ զեղե՛նք եւ փոքորներն է: Պաշտպա ծնարացան եւ միշտ Երայիկն դերասանն ամէ - ն էր հակառակն եւ միւսն դերակատարներու: Եւ զոյգին չի կրնար փոխիլ խոյսը:

Studio des Champs Elysees որ միշտ կը տեղեկէ շահական Թատրոններին, յա - նախ տալը Հնդկանիկներէ, այս տարի ներկայա - յայց Garcia Lorcaի Noces de Sange: Ռեճեղ զրք - ուսէք էր, խաղացուած ուսէղ դերասաններն կոյրէ՛ն — չոր եւ համոզիչ ատոգանութեան: Յիւլիւ Ժայռ Michel Vitold եւ Tania Balachova:

Pierre Fresnay որ ամենին տափակ դերին մէջ ալ կը մնայ Մե՛ն, այդ քրեմե՛ն Yvonne Printemps հետ խաղացը Le Moulin de la Galette Այստի: Երեքն փայլեւորած եւ Թատրոնախաղը կան որովհետեւ ինքն տեղեկութեան են իմէն Փոնէլմանը խաղալ տա - լու: Համար միայն եւ ուր միշտ կը իրենց ալ մընուսներ: Ապա՛ր Թատրոնախաղին նման կել - րորական խաղի մը մէջ մեղք է իսկական յոյն - յիկ ժողովին արժէքով մէկը որ պէտք է ըլլայ միայն Mr. Vincent մը, Dieu a besoin des hommes վարպետարար, Le Voyageur sans Bagage, եւ քաղ - մութիւն ուրիշ: Գործեր որոնք արժէքը քրքարացած է իր իսկ ներկայութեանը: Խաղին իր իմէն մայրի խաղին իսկ անկողի է:

Dialogues des Carmelites ստալ, Hebertot որ - քան շահեւոր են ինքնատիպ ներկայացում մը եր - կու ձեռն օրհանանքով: Եւսիկն Ֆիլոյէն եւ Ժաջ Տափալին: Ապա՛ր Լուսաւորներն կրնան մըն է կը ներկայանալ, ինչ մըն սիրելի ուսէր: Արտուրու: Համար իր սիրահար, որ քանտարկուած է քա - դաքական տեսակներու: Համար ամէն զինքն իր օրհանէ: Գիտարը զինքն է ներ ներկայի չընէն կատարակերին, որ ի վերջոյ սպաննել կուտայ փախաւորները, կենն ալ զատապարտով իրեն հետ ապրելու, այս անգամ սիրով փոխարին իր անտուրիթեան, երկուրք քանտարկուած ինչ փո -

ւետ: Թուականի այս պարզ սրբադրութեան՝ կը յեղադրուի: Եւս պատմութիւնը: Եւ նշանակի թէ Բրիտանիկ թերի պատկանական կրօնք հայտարար է անկի կանուր քան ընդունալն է:

— Պաշտպա ծնարաց, ընդօրոշակութիւնով Գա - ռուլին արեւել: Եւսիկներին, այժմ Վիպոնիլի: Լուսաւորին յեղադրութիւնը կը զնէ ոչ անի տալը ըստ 298—299 Թուականը: (Արաքայի, 1935 Մարտի 10): Եւ լե՛ն չենք ապաշոյն:

1. — Ներսէս Շնորհ կաթողիկոսն (Ի. դար) ճանտել: — Հնաւորաց որ ընդունած ենք Ար - տաւորախոն կայսրէն իր 30 տարի առաջ: Կա - ռուստայի խոնու կայսր մեռած է 337ին, — 30 տա - րին չանէ կը մնայ 307:

2. — Գր. Լուսաւորիչ Սերապիոյէն կ'առնէ Աթմապիկին Նշարեանը: — Աթմապիկն մը ք - աղիտապատ է 303—312 Թուականներէ: (Գու - արով իր կապակի տակ կը դէ Աթմապիկին ան - քը, քայց ընդգրկան կը պնդէ):

3. — Եւսիկներ ծնարագած չիր կոյէ Հայերը, որոնք կատարակին կուտան Սաքսիկիկու Դա - յա կայսր ղե՛մ եւ խաղած, — այդ պատուով մէկ Թուականն է 312:

2. Ալիքեանս այս զատապարտներն ղե՛մ ինքն կ'ընեն իր զատապարտութիւնը, որ ծանօթ է Վե - առնի ընթերցանութեան: Հ. Ալիքեան, այդ դա - տախտարութեան, միջին Բ. դարուն սկիզբը կը տանի Հայոց քրիստոնէականը:

Այս հարցին անկախ, շատ հետաքրքրական է ուսումնասիրել ոչ թէ Հայաստանի կրօնական ին - յադարակները, որ փառանքի զորք է, այլ Գր - զորքի անքը: Մե՛նք է Լուսաւորներին պատմական զեղերը, ո՛վ էր, ուրիշ՝ կուզար, Հայ է՛, օտար մաս է՛: Երբ Հայ պատմադրութիւնը կը փոր - ղէ՛ն Հայոց պայտալին կապի՛ր իր ծաղուքը, միայն կ'ընէր Ռոշայեանի մէկ փորձը, որ մեր նախա - հայերէնն պարզը կը կապէ Մեճաղ գրքին աղ - ղանքին: Արաքայական արեւի ճալ աստուած - յիկ ներշնչուով կը ղե՛մքերու եւ ղե՛զպերու մէջ, արեւը պատմութիւնը ինչ զրացած էր այլ փառա - յարք, առաջարկութեան մէջ էր զոր օգտաւորածն են բոլոր աղբիւրն եւ յայտել՝ ամէն Ժողովուրդն որ պատմութիւնը կը պատմէ, աստուածներու որդիներն ինքն կապիլով իր նախահայերը, կամ ինչպէս զոյգին ու Թատրոններին փառաւորութեան: Մ'. Ի՛նչքան աշխատանք կայ կատարելու, եւ ի՛նչ ինչ ինչ ուսումնասիրութեան կարտ:

Երեւո՛ր էր Հ. Ներսէս Ալիքեանին հետ մեր ժողովը: Բայց շատ հանելի: Գիտականութեւն ու աւա - ղանիկ, որու մօտ նստիլ եւ Խոսել անի՞ք մըն է՛ որ կը ժողովի թէ...

Իոյար լիմար յախաւանքը կան, Հայի պայտալ՝ ինչպէս կ'ընեն: Ե. ՆԱՐԳՈՒՆԻ

խաղաքը տակուրեան մէջ, վասն զի իրենց հա-
մար ձեռնադրութիւնը կրկնէ մըն է՝ այլեւս։
Կարեւոր ներկայացում մը եղաւ նաեւ
La Tête des Autres, Մարտի խելի վերջին
դաշնադրութիւնն էր։ Այս խաղը շատ անգ անգ
այ հանցեմ ժամանակաշար դասական պայտալի չը-
գա՛նակներուն մէջ։ Երբեմն փաստարարներ եւ
դատաւարներ փորձեցին արդիւն, բայց այս ան-
գործը ծառայեցին իրեն։ Ճանաչումն է մինչեւ
Հինա Քաղաքը ծալքէ ծալք լեցում է ամեն իրե-
րուն։ Մ. Էմէ ընտրած է դատաւար մը, Մալխոս
ըր մծո՛ւ արեւիկայի տակը իր վերադառնալ,
էրը կըցած է մահապատիժը արժանացնել ցուտան
մահաբառնաւոր եւ խորհմանքներ։ Կը սարքոյն
տունը, տղաքը, զգուշութիւնն են։ Եւ։ Այս
ըրուտն դասադասարարներ երկուստար մըն է, որ
չի կըսար **Ամմ** մը մէջեղը հանք։ Կը փախչի, հե-
ղաւորին երեւակայութեան շնորհիւ, կը հասնի
Մալխոսը բնակարար ուր կը տեսնի իր մահա-
պատիժին պատասխանատուն իր ճանաչման հին
Հնու։ Այդ կըսել մէջ կը ճանչնայ այն կինը որուն
Հնու զինքը մը անդուցած է պանդխտ մը մէջ, սա
ղրկութիւններով մը որ զգարը տղոյ ունեցած է
այն ուրիշի մահապատիժն ունայ դատաւարապա-
տուեցում։ Ինչ մարդ է խնայած, բաւ է խնա-
յած։ Եւ տաղանդով, անպատկառ եւ քաղ լեցումով
կը խաղաղանէ ամեն անոնք որ զիրք մը ցրած
լլայով կը հրաշմանք ուրիշներու, կենսունի ու
մահուան։ Ուստի Հնուցմը ցրտիկն յաւաքը բնաւ
կը ծալքեցին ինքնինով։ Հերոսիկը քննադա-
տութիւններու տակըքը տակըքն Համարը կրկն
ըր խոսքը անց է փոխուի։ Մարդը իր խաղերին է
ճարդի։ Այս խաղաղադէր, քրմախ մը արդար զե-
տուրութիւնները, անձամբ չարախանցում թիւնները
էն թաւառիկախոյրները ներկայացան կարգին
ժեւեր Միշէ, Ալքիմի յաղորդ, Էմմար ներկայա-
րացած **L'Henitère**, **Wagram** Քաղաքին **Le Don d'A-**
dèleր են վերջապէս Մալուի Ռուշեշներին խաղա-
ցած *Une grande fille toute simple* (Ռուսին տա-
ւին թաւառիկախոյրն է մին)։

Վերջացնել տալով այս թուրքիկ անխաղը թա-
ւառիկան տարբերակներ վրայ, քանի որ խօսք այ
Համաշխարհ դարաւոր Վալանի մէջ խաղի մասին
որ 2 ներկայացումէ ետք արդիւնեցաւ։ Խաղիւս
նախկին կողմէ։

Le Colonel Foster **Plaidera** **Coupable**, որ կը
ներկայացնէր ամերիկացի պայտի մը ծննդաւոր
Հայրենական Քորպուսներուն հանդէպ, որոշ
շարժում յաւաքը բնաւ, ժառարակներ շրջանակնե-
րուն մէջ։ Ոմանք դատաւարաբանել արդիւնք որ կը
վալքը Հեղինակին զովան վաշտանը ունեցող
կրկիններու մէջ ու թէ անք ծնունդին։ Բայց
պէտք է նկատու անկէ նաեւ արտաքինան սահ-
մանները։ Նախկին է ներկայացումն ամեն դրոշմա-
րի ծառայող խաղեր, բայց, անհաջողութիւն է
է շարունակ արտաքինան Քրմառանքն ինքն վրայ
հեղինակին վախրակիկ զիւնիկն զիւնուրներն ու
որոշ ծնունդ են խաղան արտաքինան, ինչպէս եւ
այն Քրմառանքն խաղանարարներ որ կը մեծնին
Հերոսիկին մէջ։ Արտաւար քաղաքական խաղերու
էն կըսար ծառայել։

Վերջին խաղը մը **Théâtre du Nouveau** **Lancry**
էր յախառնող խաղերը մը մասին։ Այս երկուս
տաղերները, զուրի ներկայական անպիտան թիւններ
անուշահանդիղ ձեւով կ'աշխատեն իրաւ թաւառիկ

Գաղութի գաղութ

ՏԱՐԵՆՈՒԹԸ նորագոյր Դաշնակցականները մը-
տած են Նոր Միակ (**Պէլլուս**) կուսակցական շար-
քերը, կենդանացութեան ընկեւ Ս. Վրացեանի,
որ այս առթիւ ճառ մը խօսելով քառն է.
Հեղանիկ նոր շրջան մը բարեկարգ կուտան էր, որ
մեծ գոհացութիւններ կ'ապահովէր ձեռքէ Հինդուս-
տան կաղանակարարին մըն էր Դաշնակցութիւնը։
Միւրեմի մը որ օրվաւորներ ներդրուածագրա-
կեց երկուստարները ձգտումներուն ու խաղա-
ները ք նորըմաններուն կողմէ ինկիւր Յուրը Կի-
րինան պատասխանած է — « Այս օրը, որբարան
օր մըն է, ուխտի օր մը։ Հաստատացեալ մը նման,
կը մանրեմ ձեր յարկէն ներս, մէկ մասնիկը լլա-
յաւ այն քաղաքամաստակ կուսակցութեան, որն է
Դաշնակցութիւնը։ Մեր երկուստարապաւան ամբողջ
կարողութիւնները Հաստատութիւնախաղերին։
Արտք պատանդի երազէն կ'անցնենք իրականու-
թեան։ Կուտանք շարունակել մեր նախնիներու
վէճ գործը, դաշն բարենկնով մեր այս սուրբորդը։
Կ'ընկնի ինչ քառուն Դաշնակցութիւնը եղած է
Հալաւն սիրտը, հոգին, լըրը, քաղկեկաբը, Հայն
խաղ է։

ՏՈՒՐՈՒՆԸ **ՌՈՒՆԸՐՈՒՄ** **ՊԵՐԿԱՐԱՐԱՆ** որ Համաշխարհ-
ային հայակը կը վալքի իրեն։ Պէլ. Յուրս մաս-
նաղանակներ, Ամերիկայէն Պէլլուսը դաշնած է քա-
տաններու, իր պատճառ, իրեն. պիտ մարտադա-
պատան եւ փոխադրական Գրանտեաններին։ Միւսն
է Գրանթն, որ կը խաղ սահուն Հայրենի, Քուրքե-
րեն, անդիկներ։ Իր Համադարանական ուսումը
արարած է ԵՂԻՄ ԵՂԻ. 1952 իր մասնակցութիւն
Ամերիկան օգտաւորելի Ուղեւորներին թիւին մե-
տակներու, պարտաւորութեան խորհուրդին։ Գա-
տարապաւան նախարարութեան Համար Հեղինակ

մը ծառայելու փափաքով։ Պարզ է որ եղանակներ
փորձեր են։ Այն շրջանին ներկայացաւն է, Շուի
On ne peut jamais dire, իսկուրդի ձեւերունը ք
Քաղաքիկին ՎԵՐԵՐԻ փոխադրները, Հայ գը-
րաղիկ Մառտուի *Parodie*։ Դիմաւորին ձեռնարկ
մըն է որ աւելի քաղկեկաբը կը կարտու։ Թա-
ւառարանին յաւանակցութեան քաղաքիկները ք-
րախաղար Կաղաքագաւալէ թէ Ժողովուրդը յո-
ղան է, եւ չուրք մայրին ճկող փորձել եւ տես-
նել յոյժանքը, որ Հաջորդ կը դուրսի կամ
կը յոյժանք, ուր կը ստիպուր անդադրական
հեղանիկ անանդութեան վրայ, եւ վերջուր խո-
ղանքն թէ Քաղաքիկին մէջ այն նոր մեծ արդ-
էն է, իրմայ նոր քան մը անկնքին Ժողովուրդը
իր նախնիքը *Leitraz* իր անկողին պատմութիւննե-
րը։ Երբեք միւրք յեն յոյժանքներ եւ մարտու-
թիւն չեն խաղարար։

Ուրաքութեան կ'արարաւորները որ այս
խաղերին վաղեմութեան մաս կը կազմէ Պէլլուս
տունը որ այս շարքի գիշեր պիտի բնադարէ Մա-
րտիկան մէջ գործը, Քրմառանքն։ Ցրտանկնը
Մարտիկան գործիկն էր. Քրմառանքն ներկայացում
արդի լլալալալա։ Մալքեթն որ մեր աղապիկները
ԵՂԻ ու Քաղաքիկան զաղապիկները, գոնէ
Հայրենիկապաւան զգացումներով ներշնչուին,
քաղաքութեան լեցնելով Քաղաքին։

ԱՐՓԻՔ ՄԱՐԿԱՐԱՆ

կան է մասնաղաւ. արտադրութեան վերաբեր-
եալ երեք գրքեր որոնց Համար տալաւ է Արմա-
նա Լեղեշիկն շառնաւոր։ 1945ին Լուստիկ եւ Լի-
վորիկին մէջ Հաստատած է գործարան մը անա-
կան տարակերներ եւ բրդաւորանք ծովակալու-
թեան, օրտաւարութեան անհրաժեշտ արտադ-
րութիւններ։

ՍՈՒՐՈՒՄ կառավարութիւնը նպատակն յա-
կացուցած է քաղկեկաբան Հաստատութեան եւ
որբանջներին։ Մ. Օքն. Ուրշի պատաւարանին
արտադրած է 350 ա. ոսկի, եւ Բարեգործակա-
նին՝ 200 ա. ոսկի։

ՃԱՆՔԻ ԳԱՆՔԻՆ

ՏԻՐՈՒՆԻ

ՎԱՍԱՄ — Վերջերս զօրախումբիւն ունե-
ցաւ Քաղկեկ ծառայ Հայրենակցի մը, Սիմոն
Կարանի, Մարքիկի Հաղարի զիւրէն, դաւա-
կը Մառտուր եւ Պատանակ Կարգիկներու։
Միւսն՝ 1912ին, 1929ին, իր ծնողներ Հնու կեանք
էր Պէլլուսը, իսկ 1929ին Ցրտանքն եւ Հաստա-
տած Վարան։ 1931ին ամուսնացաւ Օր. Շուրիկի
Քաղաքագաւան Հնու, կարենով երկաթիկ թոյն
մը, եւ ունեանկով հինգ զաւակներ։

Հանդիպեցաւ մըն Հնու եւ նոր սերունդը իր-
արու Հնու կաղաղ խաղանուն միկուրդ մըն էր, եւ
միշտ դանդեղ իրարու ժամ կը ընէր, Հայ Մա-
րտուր Միւրեման յուրը, որդիկը Հայկական ք-
ղիով աղաղորդին։ Ախաւ, անցաւ Մալիւ 24ին, եւ
իր հոգին աւանդեց Հիւսիսայնային էջ։ Ուրաք-
կաղորդութիւն կառավարեց Մալիւ 26ին, Հա-
յոց կենդեցին, մեծ քաղաքիկներ։ Արարող-
թիւնը կառարեց Մասկի աւաղ զանաւոր Պաղկե-
կան։ Ապա սիրելի Սիմոնի մարմինը ի ներկայա-
թեան վեց հարիւր օգակներով ամփոփեցուց
Վալանիկ զանաւորանաւոր էր։ Դաւառականները
խօսեալն քրմառանքն, Գ. Պ. Պալաւանքն, յանուն
Հայ Մարտուրին Միւրեման եւ արն տողերը զո-
րը։ Մարկիկայնային արկած էին դաղորդը, Տէր եւ
Տիրին Յ. Խորիկները, Յ. թիւրիկներ, *Courts P-*
siert տեղադրեցին եւ *La Grande Maison* կողմէ,
իսկ իր սրտաւ տիկինը խաղ մը։ Փոխան ծաղի-
կան կըսած նուէրներ, ի նպատակ Հանդիպեցալին
հինգ զաւակներուն։ Այս առթիւ պարտաւորան
Վարան Հայրենակցիկներու, որոնք միշտ օգնա-
թեան կը ծառայեն աշտիկի պարագաներուն մէջ,
քաղաքայեւ այլ միկիկներով զօրախումբին նե-
թական։ Մառտուարը շնորհակալներին Գ. Պ.
Ե. Պալկանիկն, Մ. Տէրանիկն, Ե. թիւրիկա-
նը, Գ. Շաւարիկներ, որոնք սիրով յանձն տան
օրվաթեան մահաւոր։

Միւրիկ Սիմոն, Հանդիսալ քաղիկ, կողաղակ
էր դաւակները որը Հնու, քանի որ իրենց չուրք
ունեն անկնքն եղարարներ եւ բարեք։ Յիւսաւ
կըք երբեք պիտի չխաղանք սիրելիներդ եւ
քաղկեկաններդ քորին մէջ։

Ե. ԿԱՐՈՒՄԻՏԻՆԸ

ԿԱՐՈՒՄԻՏԻՆԸ ՏԱՐԵՆՈՒՄԻՏԻՆԸ

« Ե Ա Ռ Ա Ջ »

« ԵԱՐԱՐԱՆԻ ԹԵՐԹՈՒՆԸ » (7)

ԳԵԼՈՒՊԵՏ ՈՉ ՈՐ

Տիւրքի թուրքի վրայ քանի որ նմոյշներ պատ-
րաստելով յալքը օրը ներկայացուց Հրամանա-
տարին։ Տեղաւորները տակաւին նմոյշները քննելով
ըր գրաւած, իրն դրան օրաւորը հարուած էր դար-
կին։ Տեղաւորը մը ներս մտաւ եւ ծալուցած թուր-
քերու հաստ փաթեղով մը դուս անդրեան վրայ։
Հարաւորներու կը նմանէին տունը։

Տեղաւորները նմոյշները թուրքով, քաղաւ թուր-
քերէն մէկը երկու ձեռքերը տարածան։ Այս, յա-
տակալներ մըն էր, զոր Տիւրքը կըսար տեսնել Հա-
կաւաւ կողմէն։ Տեղաւորները պա՛մ զը քննեց զայն
եւ կարեն ներշնչուցականադրերկրորդութեանը։
Տիւրքը ճանչցաւ նորմալներ յատկանշական ծո-
ւալիւ, Շիւրպուրի թերակողին, Սիմոն կուտուր-
րանը։

Բայց արդե՛ք յառաջակցին էր։ Անշատաւա-
րի քան մըն էր, նոյն իսկ եւրոպր Մասկակին
Համար։ Տիւրքը զիսեւ պաշտը զը դաղար է

Ինչ որ այլ լլալալ վրան մականարուած է կը
Սրբիկը կեղանք, շատ դաղարեւի, եւ։ Տեղաւորը
տեղով շատ արարած էր։ Ուրաքն Հճանքերէկթ-
թերը, (Հայրենայն մը) արանկիկով, դաղարեւ
ծալից դրին։

Նոյնին քաղաւ նմոյշներուն եւ նկարներուն։
Բայց այդ օրը ընդթիւնեցան օր մըն էր։
Յիւսաւորներ եւ դուրք գարենով ներս մտաւ

եւ յուր մը հաղորդեց Տեղաւորին, որ զիսկ թալի
դուր։ Կեցաւ անխաղ, կանախ տառն երկու
սենեակներուն մէկեւ, բուրեղ արարաւորելով
Հաստ Հաստ։ Կարծես արարաւոր մը տուն կուտար։

Այն ինչ որ տեղի ունեցաւ, յետոյ, պատահեցաւ
վալքի երազը մը նման։ Տիւրքը զէպր դրամանդը
կը թալով խոյց յաղանակներին մէկը։ Վալք-
կան մը կը կեցաւ յառնեղ, զայն ձեռքերուն մէջ քա-
նած։ Տեղաւորները տակաւին կը խօսէր։ Մասաւ-
րը իր խոյակը ճանչացաւ մը ուղեղ սենեակին յուրը։
Բանի մը քալաւ անոնք զէպր օմանք եւ, արաղաւա-
րապաղեղները դուս օմանքին վալքի հայրենիկն է-
տեւ։ Եւ քաղաքեան կը կենէ։ Բարեկեց կը հաւթ
զէպրէն։

Տիւրքին քաւ մը արձակագիծ, Տեղաւորները քա-
ցեց դուրը եւ դաղար։ Տիւրքին, Հաստի քոշ նը-
մոյշներ եւ պատուաւորքը անոր յառաջիկայ երկու-
րանքի գործի սիրը։

Սանդուղներին Հայեւի քանի որ ատտիանն ի-
րան, աւաղիւն արդիւն էր քաղաքեան վերին է
Հնեղ, վեց կառաղի զէպր խոյսացան իր վրայ եւ
զինքն զալքեցին եւ Տեղաւորները գրանեակներ։

Հրամանարները զէպր կառաղիներէն կա-
ղաղար եղան մը։ Միւսն դա՛ման մարդիկը Տիւրք-
ը կը մերկայեցնէին, Տեղաւորներին կողմիկին Հա-
մանիկ կ'արձակել պահանջներուն, որոնք ներս
եւ դուր կը զալքեցին։

— Ծրամաւոր լուս - խոյնի վրայ ոչինչ գը-
տանք, յաղաւարներին մերկայեցնող խոյսակող-
ները։ Բացաւայտ կը թէ Մասաւիկ չէր քաղաքը
թոյնդող։

— Երկուսքեթ, ինչեցեղ Տեղաւորները Տիւ -

Հեղին, եւ չոր անկարի կը նեմովով վրան, Հրա-
մայեց աղաւ արձակել։ Տիւրքը հաղաւ իր Հա-
ղաւանքն եւ մէկնեցաւ, այլեւս երբեք չուտեն-
քն։ Համար դա՛ման Հրամանատարը։

Շարաքները պիտի տեսէ պարգիւր։ Համար քո-
րը մահաբանտիմիկները։ Պիտի տանք միայն
քանի մը Համատան զէպրէր։ Գործի տանք ունեց-
նալ։ Տիւրքին մէջ այն քաղաքան լլալալալալ։

Գառաղիկներ Տեղաւորներին թերող սպան
ճակաւ զրկեցան։ Այն երկու զինուորներն ու
որոնք տեսեալների կը ճակեցին տարարներ զիսա-
կաւառուցեան։ Ծրամայեց գործակող տաղարիկը
փորձեց ցագաւել իր զուրքը ամառանակով կը
կու ուրիշներ։ Երեւն ալ զրկեցան Պէլլուսի փա-
ները։

Սպային լլալալալալ ամառն ու սիւրաղաւառաւ-
ները եղան Համար եւ արձակեցին . . .

Մէջ մահուան մէջ քաղաքին անկայալացում
քորը հաղորդեցաւ SS քոլաւար Բար. ՕՐԼ-
պրիկն Օպերիկ, որ ծառայէր իրեն Բարեկեց Շա-
ղաւար եւ անպա՛մ էր եւս տարածել իր Համար-
ը։ Հրամայեց մարտարարութիւն կառարել այն
պիտի թալովով որ պատահած էր մէկնեւ այն
տանը։ Սպանմանեց քաղաքալիկ պատանիներ եւ
Դիմադրական պալարի Համակերներ։

Չիւրուրներ, ՏՏԻ մարդիկ, Կիւմարիկի գոր-
մականներ, Քրմառանքն միւրքը եւ զաղաւորն ու
ճանդակ անանկան խոյսակողներին զրկեցանքն
է ինչեղաւարներ, հայրակաւքեր, տանքը, պանդու-
կներ, պարարիկներ եւ Համարդներ Բարեկեց նոր-
մանին։

(Շար.)

ԲԱՆԻՄԱՆ ՄԵ ԶՄԵՐԱԿ

ՄԱՆԻՔԻԱՆԱՎ պատերազմի համար եղած ամ-
բաստանները զինելու համար, չորհրդա-
ր թի որ հրաժարուի Անգլիայից և Ռուս-
իայից, սովետական պատերազմի Մարզի միջ-
քա, որ նախագահ է Յուլիան ամուսնա։ Միև-
նոյն ասան պիտի ստանալին նոր անգամներ ըն-
դուիին։

ԶՐ. ԲԻՃՈՒԹ, երգողական ճակատի հրա-
մանատարը, Հռոմ հաստ երկուսարթի որ, եւ դի-
մաւորուեցաւ. հաւաքարութեան ներկայացուցիչ-
ներուն կողմէ։ Ոստիկանութիւնը արտակարգ մի-
ջոյնի ձեռք առած էր, այնպէս որ Համախմբու-
մանը չկարող զորդակից ցոյցեր հասարակ եւ զո-
հացան ժողովի հրապարակով խաղաղութեան կու-
տակիցները։ Թերթերը կը գրեն թէ օրուան ամե-
նէն կարեւոր դէպքն էր անարեկական դաւ մը որ
երեսան հարուցեալ անմիջապէս։ Հինը Համախ-
մանին, շուրջ երկուը ձերբակալուած են, յան-
ցանքի վրայ բռնուեցան, երբ կը փորձէին դուրս
գալ լուսնոյն մը որ պակեւ արտաբանին մը մէջ։
Կարգ մը ձերբակալութիւնները հասարակեցան
Հռոմի եւ գլխավոր քաղաքներուն մէջ, երբ ազ-
դեր կը փակեցին պատերու վրայ ճամ նախասա-
կան խօսքով կ'արձակագրէին։

ՁՈՐԵՐՈՒՄ ԲՈՂՈՂ մը դաւարեւելու համար
Մ. Նասանիներու հաղթարութիւնն այ Համանու-
թեւն յայտած է, որոյ ասմանապատկանութիւնը ա-
ռաւարակելով օրակարգի մասին։ Անդիտի երեւոյթ
ժողովին մէջ, այլապատկանութեան երեւոյթիս մը
առաջարկեց ժողովի հրապարակ Սիւլիանի եւ միւս
մէծ պետութեան վարչապետները, բայց ձերբի
միջոցով, նպատակները չգտնելով պարտաւոր է
ձերբարկ ՄԵ ՊԱՅՄԱՆՈՒԹ Ծուլակի մէջ (Հա-
րաւ. Բոլեան), անեղծով մէկ մոյն տարածու-
թեւն։ Անպատարար կը մնան 30,000 զարգացի-
ներ։ Բոլեանիկան Թերթերը կը գրեն թէ Հայկե-
նասերին հաղթարած են այս ձեռնադիւր։

ՀԵՆՐԻՍՏԻՔԻ մարդասիր, Լիթուանի, որ Ռու-
սիայից կը գտնուի, 200 միլիոն տալարի վարկ իր
խնդիրը, սպասարկելու համար միջ տեղական քա-
ղաքաբնիկներ։ Այս ամբիւն աղարարեց թէ Ծրա-
ւոր սիրտի չկենայ խնայողութիւնը իր խնայողութեան
ներքէ արեւմտեան Եւրոպայի պաշտպանութեան
Համար, եթէ զորաբաժիններ չկարգուին ընդի-
մներ։

ՀՐԻՃԵ ՄԵ Ծաղկեցաւ տաւ. դրոշմները պաշ-
տանաւան մէջ երկուսարթի իրելուն ժամը ճին ու-
նեղները։ Հրեանք սկսաւ մատանի ուր թուրքերը
դիտուած էին։ Կարելի եղաւ բուստով տալարք առ-
նէ։ Հրեանքին պատասխանատուութիւնը կը զե-
րուայրէին անցորդներու, որոնք վառած ծխիկներ
կը խոտն ած ու ձայն։

ՊԱՅՄԱՆՈՒԹ ԵՐՈՐՈՒՄԻՆԻ ՄԵ, Բրիտանիէ կը-
րելով, Լեւոնտի մէջ սպաննուեցաւ Նախանձոր
բարեկամի մը կողմէ։ Ի ծէէ Լեւ չէր պատրիք ազ-
նաւական ընտանիքի մը եւ դերձիկութեան միջո-
նակ առած։ Հունցարիտի մէջ դերձիկներ կը փայտը-
րը միջուկ որ Կէսմիսիոն բռնեց դիւր, բայց փա-
խաւ եւ Թուրքիայէն եւ Միջին Արեւելէի անցնե-
լով, հասաւ Անդլիա, ուր գործեց իրեն վա-
րաշու եւ Ծրանա իմա զբաժան չլրանալ։ Ի-
մաղաքական ճակատին վրայ կը դրոշմը իրեն ի-
րտեւ, անթիկի վարկէ եւն։

ՇԵՄԱՆԻՔԻ Շարդիկ կը կոչուէր։ Անդլիա
վարձարեց եւ բրիտանական հպատակութիւնը շը-
րջողին, վերահիշելով Բրիտանիէ կրէնիլին։ Շը-
րանա եւ շըրջեց պատերազմի խաղը։ Իրեն
մարդասպան ձերբակալուեցաւ պանդոնի մղուեալ-
պանդոն, որ խոտովանելով, ըսաւ, — ՇԵՄԱՆ փե-
րացուցիք ։

«ԱՂԴԱԿ, ՕՐԱԹԵՐԻԹԻ

25ամսային խաղաղութեան միջամտակ թաղանիկը
Մտա 140 էլ, զեղարեալ կողք, մասնաւոր
թուրքի վրայ։

Կատարուեալն նշանաւոր ծաղրանկարէլ Տի-
րան Անգլիանի կողմէ։ 200է անկի նկարներ, մա-
շուր տալարութիւն նոր տատրով եւ ճաշկալու-
եցաւ արտաբան։ Այս բացալիկը որ կը զուգարկիւր
է Եւրպի ճի 6000ը թիւիկն, կը կատարուեցաւ
երեւ ժամիկ ի վեր։

Անր մէջ պիտի գտնէ լիբանոնիս զաղութի
25 տարուան կեանքին համապատկերը, ազգային,
քաղաքական, անտեսական, մշակութային, ա-
ռուղչապահական, մարդական եւային։

Մասնաւոր բաժինը որ յառակցուած է վերջին
25ամսային ընթացիկն Սուրիոյ եւ Լիբանանի մեր
զաղութիւններուն ունեցած կարեւոր մանրու մա-
սին։ Տրուած է հակիրճ կենսագրութիւնը անե-
նացող դէմքերուն եւ անոնց կատարած դերը եր-
կու պարզութեամբ կեանքին մէջ։

Այս թաղանթաւ եւ աննախկինաց Հրատարա-
կութեան իրենց մասնաւոր աշխատակցութիւնը
ըրաժն են Սիւրիոյ գրեթէ բոլոր Հայ մտաւորա-
կաններն եւ գրողները ինչպէս նաեւ Անգլիայի
մտաւորականներն ու Թիւրքիայիները։

Գին 500 ժԱՐԼԷ։
Իրիկ Հըմուտ Մամէտի գրքատուն, 51 Rue Mr. le
Prince եւ «Եմաւոյի» վարչութիւն։

ՄԱՆԻՄ 28Ը

ՄԵ ԶԱՄՈՒԻ ՄԵՋ

Որ յետաձգուած էր զարգացիւարութեան մը առ-
թիւ, տեղի կ'ունենայ այս շարքի ղեկըր ժամը
9է մինչեւ յոյս, զարգացիւարութեան արահիւմէլ։
Կը խաղաղեմէ լինել Գ. Մ. ՍՄՄԵՆԱՆ
Կը խաղի Տիկին ODETE ՄԻՔԱՆԵՆԵՆ
Գիշարուեստական բաժնի կը մասնակցին եւ
բխաստարը ունեն։

ԳՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍ

Վիէն.— Կապար Ռայի զարդաներու տարե-
վերջի հանգիւստ այս կիրակի Յունիս 22, ժամը
15.30ին, Սէբըր Կաթիլիկի արահիւմէլ մէջ։
Կը դարձեալ լինի բոլոր ծնողները եւ համա-
կերները։
Մատիք աղաւա։

ՍԱՐԱՅԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՄԵՋ

Աստիկն անգամ ըլլալով Ծրանայի մէջ կը
ներկայացուէ Հայ արքի ամենէն հռչակաւոր Ծա-
նայարդի ՌՈՒՆԵՄ ՍԱՐԱՅԵԱՆԻ Sainte Agnès
des Sœurs (Թարգմանութիւն էլէն Պայանէ) եւ
Վիէնի Մատանիէ)։

Ծրանայի զերանաններ կը ներկայացնեն այս
շարքի ղեկերէն սիրելի ամեն ղեկըր ժամը 9ին,
Théâtre Lancry, 10 rue de
Lancry, métro Strasbourg St. Denis le République.

Ձեղեղիկ տոններու համար ղեկերէն Հայկական
գրատունները։

ԸՆԴԱՆԵԱՆԱՆ ԳԻՐԿԱՆԱՅՈՒԹԻՐԻ

Կարձակագրուած Համարագրական միութեան
Մարշալի մասնաճիւղին կողմէ։ Այս կիրակի Կ-
Chalet Bank պարտքին մէջ, 117 Ave. Corot St. Just.
Գիշարուեստական խօսաւ հանելի տանկիւար-
ներ, մասնաճիւղեան տեղական ունեւոր։ Հայ-
կական եւ եւրոպական պար։ Գարտասանէ Մար-
գիւ Պոլսոսմ։

Հանդիսարար երթալու համար, Chapitrefn
տանիկ 1, 4, 5 եւ 11 թիւ հանրակացոցներ, խիկ Ré-
publicques 53 թիւ թիւայար եւ ինչիկ St. Just։

ՀԱՅ. ՔԱՅՐԱՅԻ ԼՈՒՏՈՒՄԻ ՄԵՋ

Այս ուրբաթի դիւր ժամը 20ին, Լեւոնտի Գո-
լիթիքի Թատրոնի մէջ։ Նախաձեռնութեամբ
եւ Հովնաթանութեամբ Լեւոնտի նայ համայնա-
կան խորհրդին եւ Անգլիանայիկան միութեան։
ՏԻՐԱՏ ԵՒ ՍՐՈՒՄԻ ՀԵՆԼԵՆԱՆ արտեստակա
ամուր, մասնաճիւղեան տեղական լինի կարող
ուսուր, կը ներկայացնեն։

ԱՐԱՐԵԶ, ՆԵՐԵՆԻ ԲԵՅԻ

Կամ Փոքիթիք Քիւնտի, տաւոր եւ ՏԻՐԱՐԶՈՒ-
ՑԻ ԱՐՄԱՂԱՐՄ ԱՂԱ.
Մանրամատնութիւնները տեղին վրայ։

ՇԵՆՐԱՅԻԱՆԻՔ.— Այգիլովիէն Այրի Տիկին

Գուարիկ ՏԵՐ Վարդանեան եւ պարագաները շըր-
ջողութեան կը յայտեն բոլոր անոնք որ ցա-
ւաղութիւն յայտնեցին անձամբ, ծաղիկապակով
եւ դուրսը, իրենց ամուսնուր, հօր ձեռնից եւ ազ-
գայանիկն որդեգրեալ ԽԱՅԱՏՈՒՐ ՏԵՐ ՎԱՐԴԱՆ-
ԵՆԻՐ մատուան առթին։

ՓՈԽԱՆ ԵՄԱԿԵՊԱԿԻ.— Ֆ. Կապ. Ռայի

Այգիլովիէն մասնաճիւղը ցաւակաւութիւն կը յա-
նէ ընկերուէ՛ Այրի Տիկին Գուարիկ ՏԵՐ Վար-
դանիկ եւ պարագաներուն եւ փոխան ծաղիկ-
պակով 1000 Քր-կը նուրի ազատ ընտանիքի մը։
X ՏԵՐ եւ Տիկին Եարութիւն Հայրապետի 1000
Քր. կը նուրիք Ֆ. Կ. Ռայի Մարշալի մասնա-
նիւղով, փոխան ծաղիկապակով, փոքրիկ Լիւսի
Կեղիլուանի լուգաւան մատուան առթին։

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesau, Paris (13)
Le Gérant: A. NERCESSIAN

ՅՈՒՆԵԱՏԵՏԵՐ

ՓԱՐԻԶ.— 2. Յ. Դ. Երեզումեան կոմիտէն
ստեղծարար ժողովի կը հրապարկ Բաժնիկ, Ռուս-
տի, Բրիտանիայի, Ամերիկ Մերո-Միւրիս Եւրո-
նեկալայեան, Փոթորիկի եւ Վանաս Ռոքիէ խում-
բերու, ներկայացուցիչները այս շաբաթ կ'ընեն ի-
րեկուն ժամը 20.30ին, Place St. Sulpice, Café de la
Mairie սրահարկի վերնադարկը։ Սեւա կարեւոր օ-
րակարգ։ Ներկայանալ անգամաւորութեամբ։

ԱՆՃՈՒՎԻՐ.— 2. Յ. Դ. Մ. Միւսանան երկա-
նիկութիւնը Գ. ժողովի այս ուրբաթ կ'ընեն
ժամը 9ին, սովորական հաւաքուածակին։ Կարեւոր
օրակարգ։

ԵՄԱՎԻ.— 2. Յ. Դ. Վարդուեսան խումբի
ժողովը այս շաբաթ կ'ընեն ժամը 9ին, սովորա-
կան հաւաքուածակին։ Կը խորհուրէ ճշդագրաւ ըլլալ։
ԵԿԱՍԻ ՌԵՆԵՆԱՆ.— Համախմբաբողջական Մի-
ուեթեան Լիւնի մասնաճիւղի դաշտանդէսը 29
Յունիսին։ Մանրամատնութիւնները յաղորդով։

2. ԱՆԻԵԱՆ ԵՒՆԻՔԻ ՄԱՐԻՆ

Պատագրու գիտնական 2. Ներսէս Մ. Վրդ. Ա-
յրիւնէն Լաւարան Արեւմտեանի մէջ, այս շաբաթ-
շաբթի կ'ընեն, Բուսէ սրահարկին վերնադարկը,
կը խաղի Նիքի Ռենանայով Վարդանայով պատմիչ
նշիլի։ Ընր փառաւորութիւն լայնի տակ։ Մուտիք ան-
գաւ է։

ԳՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍ

Անիւս. Գուս. Բորմուշի Հայի. զարդի կ'ընեն
աշխարհաւորութեան կողմէ։

Երգ, արտասանութիւն, տրամախոսութիւն եւ
պար։

Նախաձեռնութեամբ ՍԵՐՈՒՄԻ ՎՐԻ. ՄԱՆԱԿԻ-
ԵՆԻՐ։ Այս կիրակի կ'ընեն վերջ ժամը 3ին Պուս
Բորմուշի կ'ընեն, Բուսէ սրահարկին վերնադարկէն մէջ,
10 rue Etienne d'Orve, Գուս. Բորմուշ։
Մտեղեւոր մասնակցութիւն 100 Քրանք։

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԵՍ

Կարձակագրուած Հայ Կարմիր Ռայի Օղի.
ժամրակ ՌՈՒՆԻՐԻ եւ լրջակներու մասնաճիւղին
կողմէ։

Կիրակի 22 Յունիս, ժամը 15ին կէս դիւր, Լի-
վիկի Կարմիրի զարգացիւարարին ընդարձակ
եւ զուգակ արահիւմէլ մէջ։
Հովնաթանութեամբ եւ ներկայութեամբ ՌՈՒ-
ՄԻՐԻ եւ Վիլմովիլի զարգացիւարներուն, Պ. Մ.
ԲՈՒՄՈՒՐԻ եւ Պ. Մ. ԵՄԵՆՈՒ, նախաձեռնութեամբ
Տօթի. Պ. ԲՈՒՄՈՒՐԻՐԻ։ Ոստք պիտի ստնէ Պ. Մ.
ԲԱՐԵՆԻ։

Սիւլալտար մասնակցութեամբ Մարտիկ Բար-
փանդիւրիւրեանի, Ալիս Պայանմանի, Արտա-
շես Կարմիրեանի, Փարիկի Մ. Տեղեւորանի, եւ
փառիւրհայ Ռու. Տան կը յայտարարին, ղեկավա-
րութեամբ Գեղար Սաղիկեանի, օրգէնսը Սար-
ԵՄԻՐ։

Հաղորդակ, միջոցներ.— Eglise de Pantinfn
տանիկ թիւ 147 թիւայար եւ ինչիկ Լիվիկ Կարմի-
կի զարգացիւարարին առթին։

ԿՊՈՂՈՒՆԻՆ

Իրենց տան մէջ, պրոպանդիստ, համար
(4—14 տարեկան) տալաւ կարողին։
Ներկայանալ օրինակով, 23 rue Clauzel. Paris
(9)։ Ստեղծ St. Georges Կամ Pigalle։ Հեռ. Lam.
94 — 76։

Բոլոր ընկերութիւններուն

Նշանաւոր

Ձեր համըղաներու եւ դաշտանդեւորութեան յա-
ղորդութիւնը աշխարհաւոր հանար։
Յիւնացիներ տուէք աստիկի միջոցաւ.
MICRO, HAUT - PARLEUR - PICK - UP
RADIO ST. JEAN
54 Rue du Petit St. Jean, Marseille

ՏԱՐԵԿԱՆ ԴԱՇԵՍԱՀԱՆԴԵՍ

Նախաձեռնութեամբ Մ. Բ. ՆԱՆԿԻՆ ԱՇԿԵՐՏԵՆԵՐՈՒ ՄՈՒՌԻՍԵԱՆ, յօդաւ Սեւիկ վարձարանի իր
սանդուրն։

ՄՈՒՌԻՍԵԱՆ. ՎԱՐՄԱՐԱՆԻ պարտագներուն մէջ,
Մանուկութեամբ՝ Օր. ԱՍՏԴԻԿ ԱՄԻԲԵՆԵՆԻՐԻ, ԼԵՌՆ ԵԿԵՆԱՆԻ (անգլապար)։

ՄԻՐԵԱ եւ ՄԻՐԵՆԻ ԱՇԽԱՌԻՐ։

Երգ, պար, ճաշ, դաշտանի խաղեր, պիւֆի եւ
Գիշարուեստական բաժնի։ Բոլորը փոքրիկ Սեւիկ, 22 Յունիսին անցնել լաւագոյն կիրակի
մը, աստաբերով նոյն ասան չքաւոր սաներու ֆոնտին։
Հրուսէրեան. համար ղեկի՛ ՄՈՒՐԻՍ
ԵԱՆ վարձարան, ՏԱՐԵԿԱՆ փառաստան, 115 Rue d'Aboukir, ՀՐԱԶԵԱՆ, 6 Rue Lamartine եւ Միւլ-
Բարիս բոլոր սաներու մօտ։

Նախաձեռնութեամբ՝ զիւրկարութեամբ՝ ժԱՐ ՏԱԼԻ։

JUDO՝ ՄՐՏՈՒՄ կը ցուցադրութիւն
Կիրակի 22 Յունիս ժամը 14ին կէս դիւր եւ
26 Rue Troyon, métro Pont de Sévres
Հրուսէրեան. համար ղեկի՛ ՄՈՒՐԻՍ
ԵԱՆ վարձարան, ՏԱՐԵԿԱՆ փառաստան, 115 Rue d'Aboukir, ՀՐԱԶԵԱՆ, 6 Rue Lamartine եւ Միւլ-
Բարիս բոլոր սաներու մօտ։

ՈՌԻՏԵԱՆԻՐԵՐԵՆԸ

(ՄԱՀՈՒՄԱՆ ՏԱՄԱՐԱՆԵԱՐԻ ԱՌՈՒՐԻ)

ՕՐԻՏԱՆ ԵՄԱՐՓՈՒՄԻՆ ԷՆՏ

ԽՍՒՍՈՒԹԵԱՆ ԱՐԱՆԵԱՎԱՆԵՐԸ ՇԻՐԵԻՆԱԴԱՐԱՆԱՆ ՈՒԺ

Բ — ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՎԱՆՐԿ

Արարեալի քանակներու պատմութեան երբորք շրջանի նախորդակի ենք արգել, երբ այդ քանակները պիտի վերակազմուին խորհրդային բանակի տեղադիր վրայ եւ առաւելագոյն զինքերով ու կազմակերպով:

1949 Մարտ 24ին, Մոսկուա կուտայ երկու կարեւոր որոշումներ: Մին ճապարակային է. Մատեյալ Վասիլեւսկի կը յայտնէր մտաւայ բուլկարներին, երբեք խորհրդային ուժերու դիմադրական նախարար: Միւրը զգալի, որուն ճամաճան Ռուսիային (Քաղաքական Բիւրօյի կողմէ) կը ստանձնէր դիմակայ քանակներու ընդհ. հրամանատարութիւնը: 1949 — 50 տարիներու ընթացքին կարեւոր փոփոխութիւններ տեղի կ'ունենան յարաբնակ բարձր հրամանատարութեան մէջ: Այդը. պաշտպանութեան նախարարները, սպարապետները եւ ընդհ. սպայակայսի պետները թէեւ ազգ. առանձինք կը լինէր, բայց աճինք այլ երկնց բովանդակ զինուորական սպարաբար խորհրդային բանակի մէջ ածըրցած զորակներն են: Եւ կամ, Միսլայի իրականացման տարեկան թիւերը հրամայէր զարմած ճամնախարհներ, որոնց նախ կ'անցնէր առաւ սպարներու ակին մէջ կ'առնէր զանազան եւ իրան իշխանութիւնը:

1950ի տարին, արարեալի քանակներու զինուորական կանոնադրները ինքնորոշեալ արմատական փոփոխութեանց: Այնուհետեւ, այդ քանակներուն կազմակերպութիւնը կազմադրականաց տայնախարհին վրայ, հետեւեալ հինգ տարեկան ժամկետով: — Յստեալային քանակ, զինուորական գաղափարաւորութիւն, ցարդարաւորականութիւն, հաշիւային պաշտպանութիւն եւ մերթին ուժեր:

Ա.—Ցամաքային քանակը կը բաղկանայ ոգոմական զորաբաժիններէ, շրտանային անկախ զորաբաժիններէ եւ մասնախումբային զորամասերէ: 1. Հետեւեալ զորաբաժին — Հրացանակիր 3 դուբն: Ձիաւոր շրտանային դուբն մը, այլապէս չափի վրայ 72 թնդարկներով: Ձիաւորականութիւնը մը (55 հրատայ) T—34 եւ քան թնդանք: Հաւաք հրատայութիւն հետեւեալ խումբ մը, անթիւ սպասարկութիւն եւ անարշաւ միտար մը: Համարումը 11.000 ճոյր:

2.—Մեքենաշարժ զորաբաժին — Հետեւեալ զորաբաժին մը անորոշելի ինքնաշարժ փոխադիր:

3.—Մեքենազին զորաբաժին — Եւրասիական երկու փառճ քաղաքացեալ երեք հրացանակիր դուբն հետեւեալ: T—34 հրատայներու դուբն մը: Ուրի դուբն մը 25 ճանի հրատայ (Միսլայն—3) եւ 50 թնդանք (122 մմ.): Հաւաքհրատայութիւն թնդանքներու խումբ մը, չակօղային (D.C.A.) հրատայն, անթիւ սպասարկութիւն եւ անարշաւ զորք: Անորոշելի մեքենաշարժ: Համարումը 13.000 ճոյր:

4.—Ձիաւորական զորաբաժին — T—34 տեղադրով եւ եւրասիական թնդանքներով քաղաքացեալ երեք դուբն (540 թնդ): Միւր հրատայներու դուբն մը (50 հատ Միսլայն — 3, եւ 152 մմ. ճոյր)

Կան երկույններ՝ ընկերային տեսակետով Միտ կը շարունակէ իր պաշտակցութիւնը ՎԼԱ Peite Republicquesին եւ նաեւ հիւանդանոցի Իզլետաին մ թերթին, որ կը խաղաղուէր երկուստեայ Հայ տեսակետով Վրան Տոտովանցի կողմէ: Այս վերջին թերթին մէջ կը վարէր եւրոպական, քաղաքական — ընկերային բաժին:

Բերեանքն արտասահմանի մէջ վերջին տարիներ յառեկազմ զորաբաժնի եւ տեսակետական — ընտանական զօրութիւններով, յոյժեւ ուսումնական համար շտապարկով, այս անգամ հրատարակեալ համար շտապարկով զորքանի տեսութիւնէն: Իր հարկարարացող անկի կը յօսանար ազգային — ընկերային զարգացումը, քաղաքական — ժողովրդական պայքարը: Զ. Բ. Դանիշկոսկին — իսկ ընկերային տեսակետով՝ Ժողովական ընկեր — վարարներն:

Առաջին մեծ պատերազմին (1914) զինքը կը տեսնէր Նոր Նախիճեան, ուր կը կորչեր Միտան Բերեանքին օժանդակութիւնը կը հրատարակ — ունի Մ. Նալբանդեան շախ մը անտեղ երկրորդ, անհեղին կարեւոր՝ շերտարարութիւնը: Կը հաւանք քաղաքացեալ շերտարար, որուն կը կարեւորէին Պատերազմին եւ Նալբանդեանի կենսական եւ զորքան: Հեշարկեց զանազան մեծ յոյս տեսած ուսումնասիրութիւնը Նալբանդեանի մասին եղաւ կը զորք մը:

Կ'աշխատակցի Լեւոն Սարգսեանի «Մուրճ»

25 թնդանքով: Երեք վաշտային հրացանակիր դուբն մը փոխարինէ: Համարումը 10.555 զինուոր:

Կարգ մը արարեալներու ունին նաեւ լինում — ին եւ հեծեալադրեր կ'առարարեն:

Հիտուամիլի անկախ զորաբաժինները կը մասնաբաժնի կամ բաժնաբաժնիներու: Հրամանատար — ինքնուր տրամադրութեան տակ: Սովեթ տեղադրով թնդանքներով զորաբաժին մը ունի զանազան չակօղով 150 թնդանք եւ 10.000 զինուոր:

Բ.—Օդանաւային ուժեր կը բաղկանայ որսական դուբներ, օժանդակ եւ թերթեւ անթափանքներ՝ ջամադային բանակներու զործրութեանց հետ կապուած: Մինչեւ 1950 թուականը, արարեալ կանոններու տրամադրութեան էին ԵԱԿ — 9 որակն եւ իշխույն թերթեւ անթափանքներ: 1951ին սկսեալ արարեալի օդաւորութիւններուն մէջ սկսան երկու Միկ — 15 (Միկային — Կուրիէ): Եւ ԱՄԻ-17 (Աւաղիկին) ինքնանուղ օդակներն:

Գ.—Մոպիլիմ ուժեր (Լեհաստան, Ռումանիա եւ Պուլկար) իշխանութեան արտաքին կարեւորութիւն մը լին ինքնաշարժներ:

Հ.—Հալոյալային պաշտպանութիւնը յամաճանուած եւ որակն օդանաւներուն եւ Հիտուամիլի զորաբաժիններուն:

Ե.—Ներքին ուժերը բաժնուած են երկու խումբ — Սահմանապահ եւ ներքին պաշտպանութեան զորաբաժին: Կրկնակ դեր մը փառապանուած է անոնց: Խաղաղութեան ժամանակ վարչաձեւեր կը պաշտպանին ներքին թնդանքներու դէմ — սպարաբար պաշտպան չակօղային կը կապարեն թերթներ, եւ կը խաղաղեն պատերազմական որեւէ շարժում կարեւր զին մը: Այսու համար է որ անոնք դիմանա ինքնաշարժներով, հրատայներով եւ ունին որակն եւ անթափանք օդանաւեր տարկներ: Այլ խաղաղութեան իշխանութիւնն են, ապարարութեան մը որպայտայտայտ վրայ կուտեն անսահման լին: Ընդհ. առաւ — մով, բանակի թնդհ. թերթ քաղաքային սահմանուած է ներքին ուժերուն:

Բաց ի արեւելեան Գերմանիային, զինուորական ծառայութիւնը պարտաւոր է աճէ տեղ: Ենթադրելի 18 — 50 տարեկան արեւր եւ 18-40 տարեկան կնիւր: 1950ի սկիզբներ, արարեալի երկրներու խորհրդարանները զինուորական յրաւիր բարձրացուցին երկու տարուան ջամադային քանակի համար, երեք տարուան օդային եւ ջուրային ուժերուն, եւ քանիսօթր ամսուան՝ ներքին ուժերուն համար:

Զ.—Ջորալիկ՝ տարեկ քանի խաղաղութեան ժամանակ: Միտ երեք զառիւղներ կայ դրօշի տակ, անոնց հաւելելու կամաւորներն ու արհեստագործական վարակադր:

Բ.—Ու.Բ.

ՆՈՒՄԱՐ

Դատարար — Դատարանի մասնագէտ արձանագրող հետ համար:

Մանկապարտ — Ի՞նչ ձեւով պիտի մեղմեմ: Դատարար — Կարգաւորով:

Մանկապարտ — Կը բողոքեմ, տեղ զատուոր, պետութիւնը արտանուծ Քաղաք մը բախտ նախցեալ, եւ զիս փոխակցեցով՝ թէ թնդաւոր ունեւ մը պիտի մեղմեմ...

ամապարին, ուր կը դնուէր շատ հետաքրքրական ուսումնասիրութիւն մը Թուրքիայ ելեւտուքի մասին:

Անանտես կ'ըլլայ ուսուական յեղափոխութեան, Պետերսբուրգի մէջ Հնաւորեանի յարաբերութիւնները կը շարկէ դրեթի բոլոր աշխարհիկ որսա քաղաքական զործիքներուն հետ, կ'աշխատակցի ուսուական թերթներ: Սօսեւն տեսնելով լուրջները, ինքս քաղաքական վարարներով ցոյց կուտայ անոր հաճեալ եւ մինչեւ վերջ կը ճայ անհաշտ Կոնկաւալադր:

Կամաւորական շարժումի օրերուն կը վարէ հայկական Համալսարանի Խորհուրդը, (Դոնի շրջանի մէջ) Եւ Սալպիթեանի եւ ընկեր Տէրբուր — Խանի հետ միասին կ'աշխատի օգնութեան հասնել Հայաստանի հանրապետութեան, ուղարկելով ան իր եւ կամաւորներ: Կը դրաշխ նաեւ ելուտական զործիքներ:

Փարիզի մէջ 1920ին Ա. Անանտեսի տեսարանին վրայ կը ստանձնէ Հ. Չ. Պատերազմական — քանիս Ֆինանսական խորհրդակցական պաշտօնը եւ քանիս Հայաստանի կը մասնակցի Պուլկարի իրաւազային կէտական խորհրդատուութիւն:

Անանտէն ուսումնասիրութեան մը կը կարծիս իր քրդական աշխատանքները Փարիզի մէջ 1942ին կը մեղմէ հարաւորային Ֆրանսայի մէջ, ձգելով բաժնաբաժնի անտեղ զործիք եւ նիւթեր:

Ս. ԹՈՐԱՆԵԱՆ

ԽԻՐԱ — Ուրբաթ գիշեր (13 Յունիս), տեղի ունեցաւ Համաժողովին ընկերային փարզիկ մասնաժողովի ընկերային զաւարթութիւնը: Դասալոյսակ իր ընկեր Ս. Թաղատեան, որ մեկուկէս ժամ խօսեցաւ, անկախացումով արդապատ Խուրեմ Բերեանքեանի կեանքի մը գործը: Ստորեւ Խուրեմ — վաւեր:

Խուրեմ Բերեանքեան կը պատկանէ Հայ որակեալ մասուորականներուն շարքին: Մատուարական մը բառի իսկական իմաստով, ոչ միայն իր ամբարած բարձրագոյն դիմադրութիւններով, այլեւ իր անհաշտանքի գործունէութեամբ, իրեն բազա — լական գործիչ, Հանրային մարզ, նուիրուած Հայ ժողովրդին:

1890էն մինչեւ 1894 Բերեանքեան, ուսանող ժրեւեւ եւ Բաքու, կ'անդամակցէ Հնչակեան կուսակցութեան, շարունակ շինման մէջ կ'ըլլայ կուսակցութեան ղեկավար եւ զիտարող ղեկավար Նալբանդեանի հետ: Կեդրոնի յանձնարարութեամբ կը կազմակերպէ նոր մասնաճիւղեր, յեղափոխական թերթներ, կուսակցական թերթներու տարածումը, եւ կ'առարկէ հանդիմանութիւններ եւ իր միտային աշխատանքները կը ընթէ հենչակեան ժրեւեալները թերթներ Միսլայեանական կայսեր կը հաստատէ ընկերայինական կուսակցութեանց հետ, մանրեալեան յարաբերութիւններ տեսնելով ժրեւեալ, Լոնկէն, Վանքերկիւղէ, Բլիմանայի, Կուրդիկի եւ քաղաքային ուսու ընկերակալանքներու հետ:

Մայիցէ Պուլկա, Աթլեք, Պետերսբուրգ եւ ուրիշ քաղաքներ կայսեր, ստանձնելով պատասխանատու պաշտօններ:

1894ին, իրեն հետեւեալ Հնչակեան կեդրոնի հետ ունեցած տարակարծութիւններու, կը հեռանալ կուսակցութիւնէն:

Սակայն միշտ կ'աշխատի որակն ընկերական եւ հրատարակելի Բազու եւ իրեն քիմիազեալ կը վարէ խաղաղութեան մը: Կը կազմակերպէ արարեալական սահման վրայ զարդան զբաղմունքներու մուտքը զիւր Կովկաս եւ Ռուսաստան:

1895ին կը բանտարկուի Նոր Նախիճեանի մէջ եւ կը փութարկուի Մեկտիկի բանտը, ուր արգել թուակարգուած էին՝ Դաշարու լեկայեան, Ռուրի Խանապաղ, Երկրակապ, Արարեալ եւ ուրիշներ: Բանտին մէջ հարաւորութիւն կը կազմակերպէ համաժողովներ թնդանքներու մէջ եւ Հ. Կառակ կըսէ ծանր ծնարկաւորներուն, ժամանորական վարչութիւնը կ'ըլլայ խոտուրդանքի ոչ իրերերեւան, ոչ այլ միտանք: Միւրի Երկրակապուած ներկայացուցած էր անպատուաբեք մեղաշարժը:

Բանտէն արձակուելէ վերջ, իրեն թնդու — Բեան վայր կ'անցնէր Նոր Նախիճեան եւ իր խորհուրդով ինքնաշարժներն այլ կը փութարկուէին հետ:

Նախիճեանի մէջ բոլորը կ'ապրէին ոստիկան — նութեան կեդրոնական տակ, որ շատ թուր էր: Կը կազմակերպէր պարբերական հաւաքողութիւն, ծնորդուած քրական եւ ճանաչային ինքնիշխան, բայց ոչ քաղաքական, խոտափորու համար սուր իմանալութիւններն:

Բերեանքեան քաղական գրական պայքար հաւաքած էր... բանտի գրադարանին շնորհիւ:

Յետադարձ կը ընկնի ոստիկանական հանրադրութիւնը եւ անտեղ կը վերադառնան տուն, իսկ Բերեանքեան 1902ին կ'անցնէ արտասահմանի հետ հաստատակ Փարիզ, Կոնք եւ Գալիկի հետ: Այնուհետեւ կ'ըլլայ Նալբանդեանի ընտանական ղեղադիրութեան եւ իրարմի ղեկավարած ինքուստգաման: Փարիզի մէջ սերտ յարաբերութիւններ կ'առարկէ ընկերակալանքներու հետ, կը արգէ թաւոր մասնակցութիւնը կը բերէ Լա Petite Republique թերթին: Եւրիքի կը հաւանք հայկական կուտարաններու մասին, աշխարհագրական գրական ընդարձակ Բրանդանի եւ առաւ արհեստագործական Մուրգի Պուլկարեանի համար: Առաջին հիւնդուրով այդ նիւթերուն վրայ կուտայ մեծ զաւարթութիւն մը, ինքիցի մէջ (Նիկիայ կըլ — զան Բերեանքեան եւ Մ. Վարանդեան) կ'են երկրորդը մասնաճիւղն օթեակի մէջ: Այդ օթեակներն մէջ Հայերուն համար անկախատ տեղեկութիւններ տաւած կը զաւարթանայ թուրք մը, Անճեմ Բիւլա, որ Օսմ. Սահմանադրութեան շրջանին եւ օղա. Նախապա Մերայայի: Պուլկարեանի ղեկուորումը մեծ ազդեցութիւն կը թողայ օթեակի վրայ, կը տպագրուի 1000 օրական եւ կը դրօշակ ծրարային բոլոր յայտնի մտանքներուն (պաշտարարութիւն): Անճեմ Բիւլա կը բացաղային շերտարարութեան պատմանը:

Բերեանքեան պարբերաբար կ'աշխատակցի «Մուրճ» թերթին, զբեկով բաժնաբաժնի օգնութեանը, նուիրուած՝ Ֆրանսական գրականութեան, Բուստ — Երկրի, քանդակագործութեան նկարչութեան հետ: Կ'ուսումնասիրէ շարք մը գրական — գեղարվեստ —

Հապա խորակուած է Թուսեթուն կողմէ:

ՀԱՄԱՅՆԱՐ Կուսակցութեան Կեդր. Կոմիտէն թաղարկել ինչո՞ւ մը դաժարեց առի՞թ: Այս առի՞թը... Գ. Ժամանակ տեղեկագիր մը կարգադր, որ կը բնակարան Կեդր. Կոմիտէին կարգ մը սխալները եւ պարտաւորացիքները՝ ժախի 28-ը զոյգեց առի՞թը: Դիտել, կուսակց թէ անարժան ժողովը չհարձու անունաւ չէին Տիւրքիոյ պաշտպանելու ծանր խնդիր:

« ԼՐՏԵՆԻՍԻՍ ԲՈՒՅ » մըն է՝ արեւմտեան Գերմանի, Կրանի Մոսկովայի թերթերը: Այս առի՞թը հաստատուած են խորհրդային հրամանատարներ մէջ համաձայն, որ մերթիւմդ արեւմտեան դաշնակիցներուն քողովը, Կրան թէ արեւմտեան Գերմանիոյ զինակազմները Արեւմտեան Հեռա՝ սպառնալից մըն է խաղաղութեան համար:

ՌՈՒՄԻՆԻՍԻՍ արտաքին նախարարը, Տիկին Աննա Փաուսէթը, որ Հապա խորակուած է դաշնակազմային թիւնում էր համարուել այնքա՞ն, որսու-կուս կանչուած է, համաձայն կարգ մը թերթերուն:

ՊԱՏԵՐԱՅՈՒՄԸ անխուսափելի կը նկատեն իր Միտումն մէջ, երբ Հապա խորակուած էր դերման գերմաներէն, խաղաղութեան: Աստի Թուս-տիս կը դառնաին 1939 — 45-ի պատերազմին դաշնակցութեան է վեր: Իրենց պատմութեան համա-ժայն, ամեն ինչ կարելիան յարձանգման մը կը սպասեն իր Միտումն մէջ:

ՊԱՆԱՅ Կիւրիկ Քիթաթիւնի կ'իմանանք թէ թաղարկական խորհուրդը որոշած է հայե-ցել իսկե՞նք ինքնակի պրոպէն արձարմ, որ պիտի գնտարկուի Թաթարի պարտեղին մէջ: Գաղտնի-զան մը պիտի փոխեն:

ՅՈՒՆԱՆԻՍԻՍ Քաղաքի Թուրքիա այցելու-թեան առի՞թը նախապէս ձեկայ Գալարի նուիր-է Յունաստանի ամենէն բարձր պատուանշան, ՎՍ. Փրիկը: Այս շարժանը կը տղոյի մայրն վե-հաւանդուին եւ պետութեան նախապէս նշուին: Եունաստանի մէջ հինգ ձողի այս պատուանշանին արժանացած են: Հանրապետութեան նախապէս ձեկայ Գալար Արեւել հրապարակ է այս աշխատ: Արտաքին ամբողջ կողմէ:

Գեր. Միտումն Վ. Մոմենան, Տէր եւ Տիկին Միտումն Մոմենան եւ իրենց զաւակը, Տէր եւ Տիկին Պետրո Մոմենան եւ իրենց զաւակը, Տէր եւ Տիկին Միտումն Մոմենան եւ իրենց զաւակները, Տիկին Տիկին Վարդուին իրրալանդ եւ իրենց զա-ւակները, Տէր եւ Տիկին Փալոր Մոմենան եւ ի-րենց զաւակները, Արթ. Տիկին Քաղուին Մոմ-ենան եւ իրենց զաւակները, Տէր եւ Տիկին Նշան Քաղուլանդ եւ իրենց զաւակները, Տէր եւ Տիկին Մարկիս Անանան, Տէր Մոսիս Տիկինան եւ ի-րենց զաւակները, Մոմենան, Քաղուլանդ եւ, Գու-րաժանան, իրրալանդ եւ Տիկինան քնտանի-քանը արտի անուն կ'սկսեցին կը ծանոթանան ծա-հը իրենց մը, մենք մը, ցնդեցին եւ ապրականին ԱՅՐԻ Տիկին ԼՈՒԻՍԱ ՄՈՒՆԵԼԻՆԻ (Նմանա խաղաղացեան)

որ տեղի ունեցան Յունիս 18-ին, կը բնակարանին մէջ: Մարդիկ մը 8.30-ին զարթոյ օրը կը բնա-կարանին պիտի փախարդուի Քալուր Միտումն Եկեղեցին եւ կրօնական արարողութեան յետոյ՝ շա-նի գերեզմանը:

Հաւաքուի Շարքաթ օրը ժամը 8.30-ին հան-դուցեցին թանկարարը 10 Rue Louise Marguerite, Cachan (Seine):

Իրաւաւոր մահապաշտ չտուարողներն կը խնդրուի Օնրիպոյ իրաւը օգտուի:

Ոչ ծաղիկ, ոչ ծաղիկոյալ, այլ աղօթք մը:

ԲԱՐԵԳՐՈՒՄԻՆԻՍ ԴԱՏԱՀԱՆԴԱՆԸ ՅՍԱԳՈՒՄԻՍ

Հ. Բ. Բ. Մ. Փարիկի ժամանակողը կը ծա-նուցանի թէ Յունիս 28-ը դաշնակազմէր յետա-գնուած է, Միտումնան բարեբարանդա՝ Տիկին Ռանանան ժամանաւ առի՞թ:

ԼՈՅՍ ՏԵՄԱՆ

ՀՈՅ-ԲՈՅԻ

ժող. ամսագիրը թոնկարանում
խնդրուի Տ. ՆԱՐԿԻՆԻՍ
ՄԱՐՏ - ՍԳՐԱՆ (Թիւ 135-136) — Հիւանդ
եւ բժշկի դէպ ղիման (ՀԱՅ-ԲՈՅԻ) — Կարգու
մասին (Տոթթ. ՍԵՂԱՅԵԱՆ) — Մասնաւորում
(Տոթթ. ՍԵՐԱԲԵԼԻ) — Գիտական աշխարհ
— Գիտական Հարաւորութիւն (ՎԱ. Ա. Ա.) — Երկուս
աշխարհի թանկարար (Տոթթ. ՄԱՆԵՍԵԼԻԱՆ)
— Բոյսեր որ պիտի եւ (Տոթթ. ՊԱՆԱՍԵԼԻԱՆ)
— Երազ պիտի է աղարկ 150 տարի (Փոթթ. ՊԵՐՔԻՐ-
ԵԱՆ) — Արտաւորում (Տ. ՆԱՐԿԻՆԻՍ) — Բժշ-
կապարտութեան (ՌՈՒՆԱՐԻՍ) — Կեդրեան ժա-
նի (Տոթթ. Անանան) — Հարաւորութիւն (ՍԵՐ-
ԵԱՆ) — Դաշնակի տակ է ՄԱՅԻՍԻՍԻ թիւը:
Տարեկան բանկերը 800 Բրանք: Արտասան -
ման 1000 Փր.: Դիտել 17 rue Damesme, PARIS :

ՍԵՐ ՀԱՄԱՐԻ ՄԵՋ
Որ խնդրուած էր խորակուած իրենց մը առ-
թիւ, տեղի կ'ունենայ այս շաբաթ դիւեր ժամը
9-ին միտումն լոյս, թաղարկական արտեղեմէ:
Կը նախապէս ընկեր Գ. Մ. ՍՈՒՄԵԼԻՆ
Կը խօսի Տիկին ODETTE ՄԻՐԱՅԵԼԵՆԻ
Գեղարուեստական բաժնին կը ժամանակին ե-
րիտասարդ ուժեր:

Դաշնակցութիւն
Նախաձեռնութեամբ Հ. Թ. Դ. ՍԵՐ ԼՈՒԻ ՆՈՐ
Մերթիւմդ Վիտամին խորհուրդ
Այս կերպով, ամբողջ օրը, Տիկին Ս. Նոթ-
Նեդրալանդի ծանոթ եւ օգտակար աշխատանք մէջ:
Խօսք պիտի առնէ Հ. Թ. Դ. Մարտիկ Նոթ Մե-
րթիւմդ Տրը. վարչութեան ներկայացուցիչը:
Գեղարուեստական հոյս բաժնին: Ներքեւ, որ -
աստանդիւններ եւ հայկական եւ եւրոպ. պա-
րէ: իրաւ ծնծապաշար գաւառ մը ղեկավարու-
թեամբ բնիկ Գ. Փիլիկանան, ՎԱՇԵՏՈՒ իմՈՒ-
ԲԱՒ Է: Չորս բարեբարաններ առաւելուն սկսեալ
պիտի հնչենին աղ: Եւ ղեկավարան երգեր:
Ճոր պիտի, խորաման, ժամանի պիտի ղեկ-
նալ: Մարտի աղաւ:

ԴՐՈՒՄԱՆ ԼԱՆԵՒ
Վիկե — Կարգու իրաւ ղեկավարան ասր-
կիցի հանգստ այս կերպի Յունիս 22, ժամը
15.30-ին, Սերը Կարմիրի արտեղ մէջ:
Կը հրապարակուի թուրք ծնողները եւ համա-
կերները: Մարտի աղաւ:

ԸՆՏԱՆԵԱՆ ԳԻՒՂԱԳՆԱՅՈՒՄԻՆԻՍ
Կարգուկարգուած Համաքրկական միտումն
Մարտիկ ժամանակը կողմէ: Այս կերպի Le
Chalet Bar պարտեղին մէջ, 117 Ave. Corot St. Just.

Կառմանակայ Առնեմ
Երկրակն Հայ Խաղա՝ Միտումն, Մարտի
Շաբաթ 12 Յունիս, ժամը 21-ին, 19 rue Venture,
ընդհ. Ժողով եւ համարաւորութեան 20ամեայ
գործունէութեան:
Կերպի, 13 Յունիս, ժամը 10-ին, Մար Եկեղե-
ցի մէջ, Կառմանակայ պատարան եւ հոգեւոր-
ական, թուրք անդամներն ինքեցեց յիշատակ-
թեմը 13-ին ճաշ, նուիրուած վարչութեան կող-
մէ, նախկին թէ նոր թուրք անդամներն: ժամը
16-ին, ցերեկոյթ:
Երկրակն 14 Յունիս, դաշնակցութեան,
նուիրուած Միտումն Մար Գիտական կողմէ,
նախկին թէ նոր թուրք անդամներն:
Կրօն ժամանակի նաեւ ծնողներ եւ համակեր-
ներ (ճաշ՝ 600, դաշնակցութեան 400 Փր.):
Թէ նախկին անդամներն եւ թէ համակերն-
րն կը խնդրուի արձանագրուի ամենէն ուշ մէջ
5 Յունիս: Հաւոյ՝ Marseille — Arménia, 339,
Ave. du Prado — Mr. P. Simitian 25, rue Berlioz
Mlle. L. Hatzakordian, 15, rue L. des Capucins
ՄԱՆ — Ոչ ոքի անձանկան հրապէս իր ղրկուի:
Կը իրողութիւն ներկայ կը այն նախաւ:
Արձանագրութիւն կը փակուի Յունիս Տիւն:
Կը ղրկուի:

ՍԱՐՈՅԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՄԵՋ
Յրանապի գերատաններ կը ներկայացնեն այս
շաբաթ դիւերին սկսեալ ամեն գիւեր ժամը 9-ին
Théâtre Lancy, 10 rue de
Lancy, métro Strasbourg St. Denis et République.
Նեղեկապատներ համար դիւեր հայկական
դաշնակցութեան:
Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant: A. NERCESSIAN

ՍԱՐՈՅԵԱՆ ԳԱՐԵԱՆԻՍ
Նախաձեռնութեամբ Մ. Բ. ՆԱՐԿԻՆԻ ՍԵՂԱՅԵԱՆ ԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ յօդու Սերը վարժարանի իր
սաներն:
ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՍ պարտեղներն մէջ,
Սառնակութեամբ Օր. ՄԱՏԻՍԻ ԱՄԻՐԵԼԵՆԻ, ԼԵՆԻ ՆԱՅԵԱՆԻ (անգլագի):
ՄԻՇԱԵ Ե ՄԻՇԵԼԻ, ԱՅՆԱԻՐԻ:
ՈՒՍԻ ՉԵՐՏԵՐ:
Նոյ, տղա, նաւա, դաշնային խաղեր, պիտի Ե
Գեղարուեստական բաժնին: Բուրք փութեցէ Սեր, 22 Յունիսին անցնել լուսաւոր իր
մը, աստանդ ղեկ առնել հաւաք սաները Քեմոնին: Հրապարակուած համար դիւեր ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ԵՆԱՆ վարժարան, ՍԱՐՈՅԵԱՆ վաճառատուն, 115Rue d'Aboukir, ՉԵՐՏԵՐ, 6 Rue Lamartine Ե Մի-
թաւան թուրք սաներու ժամ:

ՓԱՐԻԶ — Հ. Թ. Դ. Երկրակն կ'սկսեն
ստղադաւար ժողովի կը հրապարակ Քաճիկ, Թուս-
տան, Գրիտասար, Արարի Մերթ-Միտումն ԵՐՈՒ
Ներկայութեան, Փոթթիկ եւ վաճառ իրենց խո-
րհուր. ներկայացուցիչներն այս շաբաթ կ'սկսեն, Ե-
րկուս ժամը 20.30-ին, Place St. Sulpice, Café de la
Mairie սրահային վաճաղարը: իրաւ Կարմիր օ-
րակար: Ներկայանալ անդամներն:
ՄԱՐԿԵԼԻ — Հ. Թ. Դ. Կարմիր ղեկիւ
Դունան ինքնակրօն ղեկ: Ժողովի կը հրա-
պարակ ղեկիւներն այս կերպի կ'սկսեն ղեկ-
մար 3-ին, Հ. Թ. Դ. Երկրակն արտեղ մէջ: ինք-
կայ կ'ըլլայ Տրը. կ'սկսեն ներկայացուցիչ
Ժողով: այս շաբաթ երեկոյ ժամը 9-ին, սպորտ-
կան խաղատեղի: Կը ինքրան ղեկագիւր, լուսա-
ւոր:

ՆԱՄԱԿԱՍՈՒՄ — Ս. Ջոզֆին, Մարտի
Ջոզֆին հանգիստ — Nor Azdarar No. 1, Chow-
ringhee Place, Calcutta, 13 (India):

ՀՈՅԵԱՆԻՍ
Հ. Բ. Բ. Միտումն իրաւ ղեկիւ կ'սկսեն Ե
Ժողովի կը ինքնէ ներկայ լուսաւոր սաներն այս
աշաբաթ եւ հոգեւորական խաղատեղի այս կը-
րպի, ժամը 10.30-ին, Ս. Յունիս: Միտումն Եկեղե-
ցի մէջ, կը խաղան իրաւակն, աղաւթին մեն
բարեբար եւ Բարեբարութեան հիշատար
ԳՈՐՈՒ ՓԱՆԱՆ ՆՈՒՄԻՆԻ
Կը ժամանաւ շաբաթ ամբողջութեան առի՞թ: Արարողու-
թեան կը նախապէս ՍԵՐԱՅԵԱՆ վարք. ՄԱ-
ՆՈՒՄԵԱՆ:

ՏԱՐԵԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԻՍ
Կարգուկարգուած Հայ Կարմիր Նաչի Օրն.
ժամանի Ռեմոնի եւ ղեկավարան ժամանակին
կողմէ:
Կերպի 22 Յունիս, ժամը 15-ին կ'սկսեն գիւեր,
Լիւրի Կարմիր թաղարկականութեան ղեկավար
եւ օգտակար արտեղ մէջ:
Համարաւորութեան եւ ներկայութեամբ Ռեմ-
ոնի եւ Լիւրի ղեկիւ թաղարկականութեան, Գ. Մ.
ՔՈՒՍՆԵԼԻ եւ Գ. Մ. ՏԵՐԵԱՆ, նախապէս ժաման
Տոթթ. Գ. ՔՈՒՍՆԵԼԻ: Խօսք պիտի առնէ Գ. Մ.
ՔԱՐԱՆԵԼԻ:
Միտումն ժամանակը ժամը Մաղաճ Բար
փաթիւր-Երկրակն, Այս Գոյամանի, Արաւ-
շու Դարեւորակ, փաթիւր Ս. ՏԵՐԵԱՆԻ, Լ.
Կարպիսապ Ռու. Տան կը խաղաղութեան, ղեկավա-
րութեամբ Կեդր Նախկիններ. օրակար Մար-
նան:
Հաղորդակց. Բիլեյներ. — Eglise de Pantin
առնել թիւ 147 օթուկայ եւ իրեն Լիւրի Կարմիր
նի թաղարկականութեան առի՞թ:

Կարճու Ե
Վեր ժը Կարմիր մէջ, երկու եւ յորս փիկս
կարպի եւ պարտեղ:
Մանրամասնութեան համար դիւեր, Garbis Pa-
nossian, Menuiserie et ebénisterie, 34 rue de la Li-
berté, Embrun (H. A.):

ԿՈՒՂՈՒԻ
Դաշնակցութեան Տիկինան վարժարանին համար խո-
հարարուէ մը եւ պարտեղար մը: Դիտել ամեն
առաւել ժամը 9-12, վարժարան, 1 Bld. du
Nord, Raincy (S. et O.), հեռ. Raincy 172:

Տախու Ե
Նոր վիճակի մէջ մեքենայ մը կ'օրիկ երես
կարուի (rigé) 3115 K.:
Դիտել ՏէՐ ՄԱՐԿԱՐԵԱՆ, 26 rue Boussingault,
Paris (13):

ՍԱՐՈՅԵԱՆ ԴԱՇՆԱԶԱՆԻՍ

Նախաձեռնութեամբ Մ. Բ. ՆԱՐԿԻՆԻ ՍԵՂԱՅԵԱՆ ԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ յօդու Սերը վարժարանի իր
սաներն:
ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՍ պարտեղներն մէջ,
Սառնակութեամբ Օր. ՄԱՏԻՍԻ ԱՄԻՐԵԼԵՆԻ, ԼԵՆԻ ՆԱՅԵԱՆԻ (անգլագի):
ՄԻՇԱԵ Ե ՄԻՇԵԼԻ, ԱՅՆԱԻՐԻ:
ՈՒՍԻ ՉԵՐՏԵՐ:
Նոյ, տղա, նաւա, դաշնային խաղեր, պիտի Ե
Գեղարուեստական բաժնին: Բուրք փութեցէ Սեր, 22 Յունիսին անցնել լուսաւոր իր
մը, աստանդ ղեկ առնել հաւաք սաները Քեմոնին: Հրապարակուած համար դիւեր ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ԵՆԱՆ վարժարան, ՍԱՐՈՅԵԱՆ վաճառատուն, 115Rue d'Aboukir, ՉԵՐՏԵՐ, 6 Rue Lamartine Ե Մի-
թաւան թուրք սաներու ժամ:

ՕՐԱԲԵՐՐ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925. R.C.S. 376-286

Directeur : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13) Métro: TOLBIAC

Վեցամս. 1100 ֆր., Տար. 2200, Արտ. 3000 ֆր.

Tél. GOB. 15-70 Գիմ 10 ֆր. C.C.P. Paris 1678-63

Dimanche 22 JUIN 1952 Կիրակի 22 ՅՈՒՆԻՍ

28րդ ՏԱՐԻ - 28e Année No 6795-Նոր շրջան քիլ 2205

Խմբագիր Ծ. ՄՈՍԱԿԻԱՆ

ՄԵՐ ԽՕՐԵՐ

ԳԱՐԵԳԻՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ

Անակնկալ մը չէր Գարեգին կաթողիկոսի վախճանը, նկատի առնելով որոշ անողջ հիւանդութիւնը եւ տարիքը :

Գիտութիւնը անկարելին փորձեց վերջին տարիներու ընթացքին, երկարաճկեալ Համար էր կենալը: Այնուր չաշրայտոր ինչն ալ շատոնց նախապատրաստուած էր, եւ կը ճըրճէր օր տալը լրացնել կարգ մը քանակական - մասնաւորապէս աշխատանքներ:

Անցեալ տարի հրատարակեցաւ նոր չարքի մը առաջին հատորը, « Յիշատակարան Ձեռու - գրացոյց »:

Ինչպէս էր միւս դործերուն, այս աշխատու - թեան իւրաքանչիւր հատորին համար ալ յաջողած էր գտնել միեկնաստեղծ: Ինչպէս որ, ամբողջ շարքին հրատարակութիւնը պայճաւաճ է:

Իր մահով, Հայ. Եկեղեցին կը կորսնցնէ հեղինակաւոր դէմք մը, իսկ Մշակոյթի բարձրագոյն եւ արեւմտեան մատակաւոր մը:

Իր դասակարգէն քիչեր կըցած են պրպոյճու - ներ եւ ուսումնասիրութիւններ կատարել համա - ծայն դիտական պահանջներու:

Դեռ վարդապետ, եւ օծուած համալսար - նական պաշարով, դիտել վերակենդանացին դեղ - նած թուղթերն ու պատկերները: Մասնաշրիտու - թեան մը վերածած էր մանրանկարչութիւնը, ո - բուն հանդէպ կատարող պաշտամունք ունէր:

Տարիներու ընթացքին հաւաքած եւ դասաւոր - ւած նիւթերը թանկագին դանձ մը կը կազմեն ա - պագային համար ալ:

Անոնք որ առիթ ունեցած լին անձամբ տեսնե - լու դերը, Անթիլիսի կաթողիկոսարանի աշխա - տանքին մէջ, դիտել թէ ի՞նչ խաղաղասու - թեամբ կը ցուցնէ փրկուած հաւատածոները: Դասակէն կամ զորքէն կը չանըր դերնա՞ծ թուղթ մը, - ձեռագիր, Թուրքիոյ կամ դաւաճի - նկար մը, եւ մահաբով կը բացատրուէ:

Յաճախ տախտակամանին վրայ կը փոքր ամ - բողջ շարք մը, եւ կը նկարագրէ իւրաքանչիւր նշխարի, մասունքի պատմական, դեղանկարասու - կան կամ դիտական արժէքը:

Իր մեծագոյն փառատրութիւնն էր Անթի - լիսի կաթողիկոսարանը վերանշմ մշակութի վա - ռաւարին մը:

Այլ առաջադրութեան, անդադար դիմու - ներ կը կատարէ անձնապէս, կամ նախորդներն կը դրէր Եւրոպայ եւ Ամերիկայ, ինքնական աղբիւր - ներ ճարտիւ համար:

Այս քանի մը տողերը բաւական չեն, պարզ - ետ համար իր արժանիքները՝ իրեն անձնաւոր - մշակ անձնաւորութեան եւ գիտութեան:

Դատել կը չանդանի գործունէութեան, յա - ճախ առիթ ունեցած ենք մասնանշելու փոխա - կան դէմք մը, որ առեկ զարգացաւ կաթողիկոսու - թեան շրջանին:

Իր մէջ դուրսէն էր տիրապետելու ձգտումը, որ կը մտադրէ տեսակ մը կերպարաններն:

Գիտէր իր առիթն մէջ առնել ալ իւր գործը: Տե - ռիքին, հրամայել, ուղղութիւն տալ: Նոյն իսկ Վիսա Հայ. Եկեղեցւոյ փողովորդապետութեան:

Ապացոյց կը մշակուի կանոնադիրը՝ որ կը հակադէմ Ազգ. Մասնաւորութեան, փոխանակ լրացնելու ջանք:

Բարեկարգաբար իր դիմացն ունէր Հաստի Հասարակութիւնն մը եւ կանոնադիրը մասաց դա - րակէն մէջ:

Մենասիրութեան ոգին պատճառ եղաւ որ զը - րդապետութիւն կարգ մը բացառական տարրերով: Միշտ իր փառ կաթողիկոսութեան վրայէն:

Անձնական քաղաքականութեան այս դիմ - քովին էր, որով անսակեմներով ալ:

Յաճախ կը մտադրէր պարտականութիւնը իրեն կաթողիկոսը ծանն Կիրիլոս, այսինքն իր - քեւ հարապատ ներկայացուցչէր տարագիր բաց - մտնեցան:

Իր նախորդներն ուրիշ առիթով մը իստիլ այդ - մասին, խոստանելով իր բազմակողմանի փաստա - կին առկն:

Ծ.

ՅԱՆԳԻՍԱՏ ԳԱՐԵԳԻՆ ԱՄՈՒՂԻԿՈՍ

Կիրիլոսի կաթողիկոսութեան ընդ. փոխա - նորդը, իստ արք. Հոսիւրով կը գլուծէ Գարե - ցի կաթողիկոսի վախճանը:

Դեռ քանի որ օր առաջ հրատարակելիքը կա - թողիկոսարանի դիտանի Յունիս 11 թուականի գեկուցը, որ կ'ըսէր.

— « Ես եւ փրտ կը հաղորդեմ թէ Ն. Ս. Օ - ծուցիւն Տ. Տ. Գարեցին կաթողիկոսի առողջա - կան դիմակը զգալապէս սկսեցան եւ մահու - գիւր դարձած է վերջին օրերու ընթացքին »:

Վերջին երկու տարիներու ընթացքին, ձերու - նի Հայրապետը պարբերաբար կը կաղաքուէր շնորհիւ թշկական դարձանքուն. բայց մասնա - դէտներ շատոնց նախատեսած էին վախճանը: 1950ին, կըր Եկեղեցւոյն Գարիկ պիտի դարձար տաղանք մը անցուց եւ շատեր յուսահատուած էին: Փարիզի մէջ մասնադէտներ բացառակ հանդիսա - պատուիրեցին: Վերադարձով պարբերաբար կը կրկնուէին տոնացանքներ եւ ահաւասիկ վախճանը:

Գարեցին Ա. կաթողիկոս Յովսէփեան ծնած էր Մարաշ (Արցախ) 1867ին: Վարդապետ ձեռ - նադրուած է 1897ին, եպիսկ. 1917ին, կաթողիկոս 1943ին: 1945 Ապրիլ, խիստ, կըր կաթողիկոս օծումը տեղի ունեցաւ: Անթիլիսի մայր . . . յ - բն մէջ Յետոյ դնաց էր փոխանի մասնադէտը: Համար Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի ընտրու -

ՅԻՄԻԱՆԱՆ զէնքերը անվիրայալ պիտի գը - ծածուէն, իթէ ի՞նչ Միտիկներ Արեւմտեան Եւրո - պային վրայ յարձակ, յայտարարեց Այստեան - նի հակադէմ հրամանատարութեան ընդ. անպա - յալիւրն պիտու, գոր. Կրանթիւր: Իր կարծիքը, Մոսկուան ունի 175 դարձաւոր, 25,000 օրանա - եւ 300 օրանալու:

ԵՐԱՌՈՒՄԱՆ ԲԱՆԱԿԻ վախճանը լիստ - ձեռնուցաւ արեւմտեան Գիւրիլոսի մէջ: Վարդա - պետը կը կարծէ թէ երեսի փողովորդապետ է վախճանելու դար. բայց երկրորդ փողովորդա - քարաթ, տեսակ մը ձեռնադրուած մասնաւորութեան մը ձեռքը, անաշխարհիկ Մասնաւորութեան տեսա - նին յայն ինչից: Այս արեւմտեան վրայ, կը կար - ծուի թէ վախճանը պիտի ձգնուէր քանի մը ամիս:

Թէ՛ ԼԻԱՆԻՆ կը հետադիւր թէ արեւմտի ընդ - հարմաներ տեղի ունեցան Այստեանի մէջ, հա - մարտեան կազմակերպութեան եւ բոլորեկինն - բու «Թուսեհ» կուսակցութեան միջին: Բանի մը հոգի ծանրապէս վերադարձան: Զօրք միշտ - մանց: Համարտեանները, որոնք Կոփկար կը պահանջէն իրեն. Իրանի նախկին մէջ նահանգը, բուն թուրքիկներ ցրուած էին վերջերս, Թուսե - հի դէմ եւ արեւմտի դէպքեր պատահեցան:

ՀՐԵԱՅ ԱՆԸԱՆՕԹ ՆԱՀԱՏԱԿԻ դարձան մը պիտի կատուցող փարիզի մէջ, ի յիշատակ 6 մի - լիտ հրեայ քահանայ:

ՅՈՐԴԱՆԱՆԻ թաղապետը հասանութեան յայտ - նեց իր երկիրը վերադառնալու, մեղով երկրի վարչապետին տրամադրութեան տակ:

Թեւեալ անցնէ կեկեղեւնական փողովին: 1936ին Փարիզ կ'ուր, լիստ զնաց Մ. Կա - հանդիւրը, Ամենայն Հայոց կաթողիկոսին հրա - մարտէ, համար լիստի յայտարարութեան համար, բայց չալորեցաւ իր առաջնութեան մէջ, եւ մը - լիստ Ամերիկա իրեն առաջնորդ:

1949ին Փարիզի մէջ ալ տունեցաւ իր ՅՈՒՄ - նայ յոյսերով: Մոտուրն մեծ ամփոփաւորութիւն մէջ, իսկ 1950ին անտար Փարիզ կ'ուր դարձանու - լու համար:

Ուսումը ստացած է Գերմանիա եւ երկար տա - րիկը ուսուցչական պաշտոն վարած է իշխանածի ձեռնարկներ մէջ: Իր մասնադիտութիւնն է հայ - րեան արեւմտեան, մասնաւորաբար մանրանկար - լու թիւներ: Բաղանածով էր իրեն բանաւոր եւ պատմապետ:

1918ի Մայիսեան կոռնեւուն, իր ձիով մաս - նակցեց եւ եւ առաջնորդած հայի. համարտարկը պիտի լիստը Ղեւոնդ Ենցիլ նման:

Գիտաւոր պարծելն են. — ձեռագրականը կամ Պոսեանը, « Յիշատակարան » (յոյս տեսաւ ա - ռալին հաւորը), Վիսա, Հոյս եւ Սէր, ՎԵՐԷՂ Հայ արեւմտի պատմութիւնն են:

Դեռ կը խոսի իր կենդանի եւ դո՛ւսնելու - թեան մասին:

ԱՐԵՎԵՆԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՅՈՅ կառավարութիւնը խոստովանեց հաստատեց ձեռնարկութեան մա - սին: Այստեանու ուղեւորները փութի երեք ժողո - կեան հեռանալ իրենց բնակավայրէն, իթէ մաս - նաւոր արեւմտեան լուսին: Կը կարծուի թէ այս միջոցները ձեռն անուցած են, ծանկելու համար վերադա՛նան դործողութիւնները:

43 ԹՈՒՆԻՂԻՅԵՐԵՐ անարկաւորական Թուո - դի Այստեանեցի Դաշնակցութեան կերպերն մէջ, որ պարտաւոր էր ստիկանութեան իրով:

ԻՏԱԼԻԱՆ կառավարութիւնը մէկ շարք թա - յարք ամա՛ տեսաւ, որպէս զի երկրին հետեւոյ Մոսկուայի «Քրաւաւ» թերթին թղթակցը, Տի - կին Չեռեցի, որ նախատեց էր գոր. Իրենուրը եւ վարչապետը: Զօրավարին համար գրած էր թէ « Իրեկան փողովորդին շարքաւոր է »:

ԹՈՒՆՆՈՒԶԻ ԽԵՂԻՐԸ

ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎՆ ԱԲԶԵՒ

ԲՈՒՆՆ ԿՈՄԻՏԵՆԻՆԵՐ ԵՒ ԻՆՆ ԱՆ

ԳՈՒ ԲՈՒՆՆԻՐՈՒԹԻՒՆ

Դաշինքը նորէն փոքրիկի մը բռնուեցաւ Ազգ. Ժողովրդի առին, Թուրքիոյ բարձրագոյն ունեւոր. Ժողովրդի առին: Ինն աղակ բուհարիւր - քիմ կատարուեցաւ կէս զինքէն ալ անդին, զանազան բանավեճերու մասին, առանց զորոնկանք կէսի մը յաջելու: Կատարուի քիմը պիտի չա - բուհարիւր բարձրագոյններու թաղաքակառուցի - ներ, հիմնուելով Շումանի ծրագրին վրայ որոնք հիմնական կէտերը ամփոփած էինք երէկ:

Վիճարանութեանց ընթացքին, խտտօրէն ճննա - դատուեցաւ արտաքին նախարարը, Պ. Թուրքիոյ Շուման, մասնաւորապէս զոր. որ կ'ըլլէ կուսակից - ներուն կողմէ, որոնք անոր համարումը կը պա - ճանջէին: Վարչապետը նախարարուեցաւ ապաքա - րելով թէ նախարարին դէմ ուղղուած որեւէ քննա - դատութիւն կառավարութեան դէմ պիտի չհամար - ուի: Եւ աւելցուց.

« Արտաքին նախարարի թաղաքակառու - քին վրայ ալ կայ կառավարութեան թաղաքակա - րութիւնը: Կառավարութիւնը համարալի է: Եթէ վարչապետը կանք թէ Եւ վարտութիւն պիտի զորոնք թաղաքին նորակը թաղաքի վրայ որոնք նախարարը, չարաչար կը սխալուին:

Երբ թուրքական իշխանութեան Շումանին դէմ ուղղուած բանավեճը, համայնաբարձրը թիւ բարձրացնելու կոչանքներու հետ իսկ ընկերա - րականները ձեռնարկ մտային: Բաւական, որ կ'ըլլէր թէ Պ. Շուման այլեւս իրականում էլ վա - ռանքն բանակցութիւնները, մերժուեցաւ 22ի դէմ 274 ձայնով: Ենթադրաւ մերժուեցան որեւէ ուժ թանձարի, որոնք պատրո մթնոլորտ մը քա - տեղեցած էին:

Վիճարանութեան յիմնարկը, վարչապետը խտր առաւ ճանի մը անգամ, վճարական դիմելը բռնուելով բարձրագոյններու հարցին մէջ: Բա - ցարից թէ բարձրագոյններուն. Ժողովրդը կը ճշդի ամբողջով յարաբերութիւնները Ժրա - սալի եւ Թուրքիոյ մէջ:

« Եթեանոք կը հետապնդէ պատական եւ վեհօղի նպատակներ: Ան այդ մեծ սկզբունքները արժանապարհ եւ Սահմանադրութեան նախարարին մէջ: Չափազ զարկելով ստրկացեալ եւ ուրիշ Ժողովրդի իրենց: Ժրախան դիմել որ անհամբեր եւ աղքատ դրժարութիւն մը կատարեն, բարձրագո - դատները զորոնք թիւնը ասանկանալով Այլ որո - ճը կընայ կատարելով խախտադրութեան եւ ներ - քանութեան մթնոլորտ մը մէջ, որ նոյնքան անհամբեր եւ հանրային թէ անտեսական կե - անք համար: Մենք իրաւագութեան կ'ողնոցը Ժողովրդի իրենց: Իսկ, յարաբե՛ր հրժեշտութե մի - ին, իրաւագութե՛ն: Գիտերու իմին: Մեր առա - ճը կատարականութիւն եւ պատկառելի բարեխա - դութիւնը, ոչ միայն ի չա՛մ Ժողովուրդներու, ալ եւ Թուրքիոյ իրենց: Համար որոնք առաջին զանգը պիտի չառնան խախտութեանց եւ անխիստա - թեան: Բարեխաղութեան պատկառելի մարա - րան պայման եւ բարեխաղութեան զորոնք Թուր - քան: Այս պատկառելիութիւնը պիտի կատարել իր իրին: Այլ կը պատկառել Թուրքիոյ իրենց եւ Ժրախաններուն իրական չա՛նը: Մենք ներքին հեռու պիտի երբեք եւ անքան չառն պիտի զոր - ժե՛նք որոնք կը պատկառել Ժրախանի եւ Թուրք - ի չա՛նը: Անկը արագ եւ անկի հեռու պիտի չերթնար: »

Սրբոյն նաւանու էր կազ գործածողու...

Ապահովութեան կործնողին Ուրբաթ օր - ւան նիստին մէջ, Մ. Նահանգներու պատուիրա - կը պաշտօնապէս առաջարկել որ Արշապատը ա - ւանայ ընդունուի մը կատարել մանրեական պա - տերարի մասին կընած վարչապետներու առթիւ: Վիճարանութեանց ընթացքին, անգլիական պատուիրակը զարգիւցել մը երեւան հանցե՛ր - անք թէ Բ. խախտադրութիւնը առնին մանաւալ Սթանլի հաւանութիւն յայտնած կը կազ գործա - ձեռնու Գիտերանոյ դէմ: Այս առթիւ կարգաւ Զըր - չիլի եւ Սթանլի միմեւ փոխանակած նամակնե - րը: Անցիկ վարչապետը հաւանական գտնելով որ Գիտերանոյ կազ պիտի զորոնքներ 1942 ար - չառնալով ստեն, կ'ըլլէր թէ բրիտանական կառա - վարութեան Ռուսիոյ դէմ Թուրքիոյ կազ գոր - ձածութիւնը պիտի նկատու Սթանլի դէմ ուղ - դուած եւ Կ'աւելցնէր: « Կարգին ուսուցիչն ա՛նպիսի միջոց մը պատրաստուած ուժ օգտակարով արժանալի համար եւ պիտի չարաչար գործածուի զանիւր արեւմտեան Գիտերանոյ մէջ, եթէ մեր բանակները եւ Ժողովուրդը յարձակում կ'ընեն նոյն զինքները »:

Ի պատասխան այս խախտադրութեան, մա - տալայ Սթանլի կ'ընէր թէ հշտտ հարաբե՛ր եւ որ » Մենք Բրիտանիոյ պատրաստ ե՛նք զորոնքներու, եթէ Գիտերանքը Խ. Միութեան վրայ յարձակին նոյն զինքներով:

Այդ. պատուիրակը այս նամակները կար - դաւէ վերջ յայտարարել:

« Կարգապետ Սթանլի այն առնին չէր ըսած թէ մեզի համար ո՛հր եւ կարգին ուսուցիչն մեծ միջոց մը ունեւալ: Այսօր Պ. Մարից զիսկ կու տայ թէ արտաքինի ո՛հր մըն եւ հետադարձութեան կը կատարել մանրեական պատերազմի համար: »

Յետոյ վիճարանութիւնները շարունակուեցան եւ ամերիկեան պատուիրակը նորէն յայտարարելով թէ համայնաբարձրը անուր եւ արտաքին, ման - րեական պատերազմ վերադարձելով Մ. Նահանգնե - րուն:

ԿՈՅՐԵՐՈՒ ՓԻԿԵՐԸ

Կոյրերու տառերու հնարքի՝ Պապլի մաշուած 100ամեակին տանկատարութեանց եւ անհինգ Պանթիոն փողադրութեան առթիւ, այս շաբթու - փառքը կ'ընեն 26 երկրներու: Կոյրերու կազմակեր - քութեանց ներկայացուցիչներ: Կոյրերու կողմէ 2 խմբերներ երգուեցան Պապլի խաղաղութե մը - րաչին, Փարիզի Մայր Տաճարին մէջ:

Արարութեան մասնակցող ներկայացուցիչ - ները այցելեցին Կոյրերու Փարիզի հաստատու - քիւնները եւ իրենց ի պատիւ ընդունուեցան ներկայ կուս. հանրապետութեան նախագահ:

Ուրբաթ օր, ի յաջանալով Պապլի աղային եւ միջադային ցոյց մը տեղի ունեցան. Սուպլին մէջ: Ներկայ կը նստէ հանրապետութեան նախա - րահը Կիսկալի եւ Կուր, խալի եւ համը չէլին Բէլ - լըր որ կ'ընենք մէջ առաջին աղակով ըլլալով հառ - ար խոսեցան հանրութեան առջին: Այսօր կ'ընէին աստուծո Պապլի անհինգ կը փոխադրուի Պան - ԿՐԻՒ ՄԸ ՅՈՂՈՎ

ՀԱՐԱՆԱԿԱՐ ԿԵՐԻ, ԿՈՄԻՏԵՆ ԿԱՐՈՒՆԱԿ

Կերով ինքնապատուութիւնը, որոնց նոր մի - րոններ ձեռք առնել, պաշարը աստուակացնելու համար: Գիտի բաղադրաստիւնին տանեալ ժողովրդին, կոյրը պիտի ուղղուի ի մեծին առն, չարմա մէջ ղեկելու համար կուսակցութեան ան - րահները, օգուտին պիտի ինդուրի իրաւագութե - րն եւ միմեւ զաւանդակըն են: « Ժողով Տեղիւր նոր նամակ մը ուղղուելու հարցանքին գաւառա - թիւ, առաջարկող զինքը դէմ դիմած հանկի ներ - թիւ նախարարին հետ, շեղուել երգանք չափ չառն: »

Խ. ՄԻՌՈՒԹԻՒՆԸ նորէն մերժեց Եուրոպի բո - ղապիւրը, օգտանալ մերկին ղեկարի պատասխա - անաւորութիւնը ձեկելով անոր վրայ եւ պիտի լրջ Տեղապետները կ'ընէր քաղաք եւ առաջին անգամ: Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ նախագահը ստորագրեց արտաքին վարչապետ օրէնքը, որով 6.447.730.750 տարաւ կը տրամադրուի, այսինքն 1.500.000.000 տարաւ պատկա՛ն որ պատկառելու գումարը: »

ԱՅՐ. ԺՈՂՈՎՆ ԵՆԵ՛լ պարտաւորել ղինքն հաստատուել ստորագրելու: (Զանազան զորոնա - րանաւորներ նուազագոյն ղինքն կը պարտաւորեն, պայմանագրիներ կ'ընելով տանկատարութեան ձեռն):

ԻՐԱՆԻ ԹԱՅՎԱՌԸ, ժէլայա եւ ինտանկալը Թուրքիոյ մէջ շարժուեցան եւ Մ. Նահանգնե - րը, ուր պիտի մնան արագով Սուպտա ամիր: Անոնց ցոյց պիտի արտեան անհիմնական հարա - րաւեալի եւ երկարադրութեան մեթոտներ:

ՀԱՄԱՆ. ԲՈՒՆՆԱՅՆ նախագահին դէմ Ժողով մը արարուած էր առէր օր: 13 անձանկներ յան - կարծ յարձակում գործեցին: Օտար ղեկավարները հաղիկ փրկուեցան պատուհանի մը փախելով:

ՈՒՌՆԵՐԻՆԵՐՆԵՐ անգլ. ղեկավարանալ վառե - լանքի թէ արշաւանցիկներ մէջ հրէն ծաղեցաւ. առ - լի օր: Դեպքերը անձմար արաբներ առաւ, բանա - լի Երէկ խողովակները: Վնասը կը հարուին տա - ր միմեւ տարա:

ԱՐԱՐԱՆԱՆ ԴԱՇՆԱՅՈՒՆԱՆԸ ընդհ. զար - տալարը, Աղազ փայա յայտարարել թէ ի - լանական երկրներու վարչապետներու Ժողովին պիտի չմասնակցի միայն Լիբանանը: Այս համա - փողովը, որ պիտի գումարուի Բարսիլի մէջ (Փա - րիսոն), կ'ընական հանձնարք լուին, այլ պի - տի ձե՛ն խալմ փետուրեանց թաղաքակառու - քիւնը:

ՏԻՐՈՒՆԻ. — Բարեխոսքականի գրասենակէն ցաւով կը հարցանուի թէ Յունի Լինի երկրին մէջ (Փարիզ) մնած եւ Տիկին Արթիկ Ունեան (Տնկալ Մեկեման), որ տարիներ առաջ կարեւոր նուէր մը արարաւոր եւ յօրաւ արբերու եւ արբուհներու, զորոնք իր կ'ընէր իմ մաշու:

Imprimerie DER AGOPIAN 17 rue Dnmesme, Paris (13) Le Gérant: A. NERCESSIAN

ՅՈՒՇԱՏԵՐՏԻՐ

ՓԱՐԻԶ. — Հ. Ե. Գ. Եղիպատցի կոմիտէն ստիպողաբար Ժողովի կը հրաւիրէ Բաֆիլ, Ռու - տով, Բրիտանիոյ, Արցիւր Սերոբ-Միգրիլ Եօթ - ինը յայտարար, Փոքրիկի եւ Վահան Սուրէի խա - լանքու ներկայացուցիչները այս շաբթուրէ, ի - իրենց մեր 20.30ին, Place St. Sulpice, Café de la Maîtrise արժարան միջոցաբար: Երաւ կարեւոր օ - րակապ: Ներկայանալ անձանկաներով:

2. ՆԵՐՍԻՍ ԱՆԻՆԵՆԸ, առաջին Պարիզաբի Լաբանի Արեւմտեղի մէջ կը խօսի ԽՈՐԵՆԱՅԻՆ մասին:

ԴԳՐՈՅԱԿԱՆ ՀԱՆԻՒՄ ԳՈՒՐՈՒ ՄԵՋ

Նախահանութեան Կապուր Խալի Գոմոնի մասնահանգի, ղեկավարութեան Տիկին Ա. Տոֆ - մեման:

Այսպիսիներու կողմէ պիտի ներկայացուի զա - նազան խաղը: Իրիսի, 29 Մոնէն, հետք միջր Ժամը 3ին Գոմոնի Սահակ Մերապ զարոցին սրահին մէջ:

Լիւնի յրջակի

Հայերու յուշարարութեան

ԱՆՈՒՆԱԿԱՆ ՄՐՈՒՄ ՀԱՐԱՆԱՅԵՆԱՆ — ROUDE

Մարտի 28 Մոնէն, ՎԱՄԱՆՄԻ մէջ Անոնք որ կը փոփոգին ներկայ ըլլալ, կ'ընան ղինել Լիւնի մէջ Պ. Պ. Մառտիկանի, 10 Rue F. Carcin եւ Սոցոմանի, 193 rue Crequi, որոնք օտա - ւանք պատկառում են: Իսկ անոնք որ կ'ընեն եր - Ժայ անհատական միջոցաբար կ'ընան իրենց տոմ - արըն ապահովել Պ. Marius (ընթակ) 143 rue Du - guesclin. Tél. Lalande 71-08:

ԿԸ ՓՆՏՈՒՆԻ — Տիկին Ազանի Պողոսեան (Տնկալ Յովակիմեան, Պարտիկացի) կը փոխել իր հօրեղոր աղջիկը Արեւմտեան Յովակիմեան որ թէլինք մը հետ ամուսնացուելով Պոլսի Ամերիկա մեկնած եւ պատերազմէն առաջ Տեղեկացի Mme. Boghossian, 77 rue d'Aboukir, Paris (2), France:

MORY & Co.

3 Rue St. Vincent de Paul, Paris (10) (Service VAUQUELIN) Tél. TRU. 72-60
Poste 80 et 80, métre Poissonnière, Gare du Nord
Անք որ, բացի իրաւակիւ, 9ե՛ն 11-30 եւ 14ե՛ն 17,
Շաբաթ 9ե՛ն 11-30

ԺՐԱՐՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

(COLES POSTALES POUR L'ARMÉNIE)

Avec accés de réception
Ժուրը Ժողովրդի կը ղեկարուի առաջին պա - ճան, Ժողովրդի կը յանձնուի առաջին ունե՛ր Ժող - ղի կամ մանրեականութեան, ստացողին համար:

Մախու է

Դերանի Խաւնոթ մը (Fonds de tailleur), բե - նակարանով միայն (երկու անձանկ խաւնոթ), Gagny կայարանէն 50 մէթր: Դիմել Beguin, 1 rue du Parc, Villemomble (Seine):

Կարմոն է

Վերա մը Կափի մէջ, երկու եւ լուսն փինք: Կարած եւ պարզել:

Մանրանաւորութեան համար ղինել, Garbis Pan - nossian, Menuiserie et ebénisterie, 34 rue de la Li - berté, Embrun (H. A.):

Կ'ԻՐԵՂՈՒԻ

Դարցունքը Տիկինացի վարձարանին համար խո - շարարուել միայն եւ պարտկարան մը: Դիմել ամէն առաւուս Ժամը 9-12, վարձարան, 1 Bld. du Nord, Raincy (S. et O.), հետ. Raincy 172:

SERVANT

Հարանական շարքերը (dragées) ամէն տե - ւայ անուշեղան եւ ծրգիկներ (desserts)
30 rue d'Anteul, Paris (16) Tél. Aut. 49-82
եւ 88 Rue Cambonnae, Paris (15) Tél. Fon. 97-34

ԶԵՆՈՐ ԴԱՆՈՒՆԷ

ՄԵՐ ԶԵՆՈՐԱԿՆԵՐԸ

ՏԻՄԻՆ, 16 Յունիս — Մեր գաղութը եւս խոն- դավառութեամբ տանջ Մայիս 28ն: Այս - արեք հաւանմունքով խոնարհեցան էր 2. Յ. Դ. Կոր Սերունդի ժամանակը: Շարքի իրենեւ, որ տարաբն ճառասիրներն թէ կրնան իրենց սերունդին շարքիները հանդիսանայ, կը բաւէ որ այդ գի- ւանդութիւնը արժանաւոր իրենց մէջ:

Հարկաւորագծ թաղմութիւն էր եկած էր յի- ցնէրն 2. Յ. Դ. Տան սրահը, ամակապառն - քեան բարձր խորհրդով: Այս շինեապաշտ գա- րուին, երբ դատը կը խաթարէ մարդոց կեցա- րէրն, ու արդարայնաւ տարածութ գաղափարներ կը արտփայնեն, կը թունամորթն, ու կ'այտարարեն շարքիները, բարեկեցի է որ բոլոր մը Հայրենասեր - ներ կը բանան կամարէջ հանդիսանայ անկախէ զգիւր ապաշատ, ամբապիղծով տարադիր թաղ - ունութեանց հասարակ ու ազգային դպրոցները:

Վիկէի մեր ընկերներն ու Համալիկները եւս խոշոր ինքնաշարժով մը կ'ենան էին ժամանակը: Իմ մեր տախտիկներն: Իմեր պատշաճօրէն զար - գաւորած էր: Վարդապէ Մայիս 28ն Հերոսնե - րուն ք մեծատառ վերադառնալով տակ կը դրկի կոտորակներու կողքին չարտած մըր անմահ Հե - րոսներուն նկարները: Ժամադրութիւնն մինչ Հա- յուրի, վիպերը կը հանդիսանային որչափանաւ պաշարէր:

Հանդիպ թաղապետը դպրոցական երգաւ - խումբին Վեր Հայրենիքը խմբերգով, որ ունիւր - րուցեցաւ յոյժանաւ:

Օրուան նախադասը, ընկեր Մարգիս Գա - լուսեանն, որ Վիկէին հրաւիրուած էր, իւր թա- ցան զնկերիկ հառուր պանծացուց Մայիս 28ի փա- ռապանակ թուականը, երբ հայ ժողովուրդը եր թաղ ապակներուն զոհողութեամբ կերտեց Հայաստան - քի անկախութիւնը: Յետոյ հաւաքիցն ճարտաւ - անները, մէկ վայրկեանի լուսեանց շարքի թու - րոյ Հերոսներուն յիշատակը:

Գեղարուեստական թաղմըր ճոխ էր: Արդար է յետեւ որ մեր բոլոր հանդէսներուն փայլը կը հանդիսանայ մեր դպրոցին ապակներուն ու նախկին սաներին: Այս օրինակին պարզապէս պա - ւեռն մըն է դպրոցներն, ու պարծնութիւն իր ուսուցի - չներուն ու հովանաւոր մարմիններուն: Դպրոց մը՝ որ եօթ տարւան, ընթացիկին անաւ տուած է իր հոգնեմը՝ պաւստաններուն ներքն չափով: Յամբոյ արտասանութիւնները րրին, բոստ կողքի, իր Պայանձնաւ, Հայրենիքիս (Գ. Ե. Փափարտաճի): Արամ Գրիգորեանն Հայրենիքի դրօշակինն (Առ -

տէն երկաթի), Օր. Մատի Լուիզ Աստրեկանի՝ « Ուսու Արարապաշտ (Ա. Մատեկանի), և Բուր - անի Տապալեանի՝ Վեր տարադիր դրօշակն (Գ. Ե. Փ.): Բոլորն ալ արժանացան դահասանքի:

Մանասեան Օր. Տապալեանի իր մատուց որ յառակ առականութեամբ և գաղափար արարապաշտ - քեան իրենց ջնքով մասին եւ ժողովուրդին թաղ - անցով երկրորդ անգամ արտասանեց իմ անու - ինչ հայ լիցուած, նորնախ դպրոցները:

2. Յ. Դ. Կոր Սերունդի Լորիկ վարչէր՝ ընկ - Սկերք Մանուկեանի՝ կարգաւ, Վճռ Մայիս 28նի, Հեղինակութիւն Տիկին Գ. Ե. Փափարտաճի:

Երգախումբը մէջ ընդ մէջ երգեց Հւիկի ի լուսնեմ, և Երեմ, ման զամէ, Հայաք հասա - կից, Վարդին կուրաց միտուրը խմբերգները, և Գեղանայալով լիքով ծափերը: Յետոյ ներկայացուցան Հայրենիքիս Համարը թաղապետը, ինչպէս Հեղինակութիւն Տիկին Փափարտաճի: Բուական շարժ կատարուածով Թատերադրութ մըն է ևս պատշաճ: Մայիս 28ին: Երգը դերակատարներն ալ Նոր Սերունդիները ու Մանուկներն էին եւ յաջորդութեամբ կատարեցին իրենց դերերը:

Օրուան թանափարը, ընկեր Յովիկ Եղիարա - անն, զիցապէ կը կուտ թանափարութեամբ վեր - լուծել Մայիս 28ի պատմական արժէքը, զարա - փարակներ, ազգային և բարապաշտ տեսակէտ - ներով: Յիւնց պատմական թուականներ, անկե - անգարման ազգային յիշարկութներու, որոնց կարգին դասեց նաեւ Մայիս 28ը: Հայ ժողո - ւրդը շնորհիւ Դաւանկերուն սերունդան զա - րգաբարեկեն հետեւեցաւ յիշարկութիւնն հա - նապարհներն ու գիտարկային ճիշդութիւնը տիրապ - րի անկախութեան: Ենկեր իր ուրախութիւնը յայտնեց Տեղւոր Նոր Սերունդին ձեռներէցու - քեան Համար, Զատիրեց երեսուսորդութիւնը ծանծեմաւ մեր ժողովուրդ անցկալի պատմական անցերեւել և գործել յարտաւերջին, ձեռք մեւ - ղի, Կին սեւեռակին հետ:

Վիկէին 2. Յ. Լուսնեանի երգախումբը եր - ցեց Վարդ Արարա՛ն, Վիկարեան և զմէ հետա - ւոր Հայրենիքը խմբերգները, լիքով ծափերն մէջ: Մանասեան Վարդ Արարա՛նը, իր թուիչ ու հո - դեանով երեւելովով մեկ փոխարեց եր արիւնքն վրա՛՛ թափ տալով մեր երեսակալութեան:

Դպրոցին եղչալութեամբ «Յետա՛ւ նաՀա - րապետը և հախաբարեկեն փախմով խաղով վերջ գաւաւ տառարկութիւնը, մեկ ներշնչելով կուտեց և խաղաղապետութիւն:

Յետոյ անկեւորնչուցա խնջալոցը: Մեր երի - ւորաբոյր ընկերներ ինձա՛նցով պատրաստած էին ամէն էր: Բաւերախոսարար Վիկեմբերը իցու - ցին արտա՛՛ Իմ Տիկնիկներդն ներկայ էին հարկա - տանանակ մը... Այսպի՛ս պէտք է քաղաքիկ երի - տասարորդութիւն ինկոյնին սերունդա՛նք ընտըր - ուցեցաւ ընկեր Մարգիս Մատեկանն որ եր դուստ - րահասարակութիւնը յառա՛յ անկոծեց ուսուսի ու տառերի միտարար մը: Երան արտասանութիւն - ներ, մենկերեւել ու խմբերգներ: Ներդա՛նում րլ - լանք բոլոր անունները չիլեկելու համար: Խնջա - րի տունց միջինեւ տաւաւ:

ՆՈՐԱՅԻՆԵՐ ԵՒ ԶԵՐԿԱՆԵՐԸ
« Ե Ա Ռ Ա Ջ » Բ

խորացանէր: Արդպէս ըլլալով հանդերձ, Գեղմա - նայիկները չէին թոյլատրեր որեւէ նաւաւ գիւրերը դուստ մնայ:

— Գեղմապետներն թնոտիկեան կայանը՝ գե - անցին երեք մօտն հետաւ, Փռա Մանե՛նք և, բա - ցապեղիկ Ալէքս Ռեմիկին: Անգամ մը որ արտակէ ան - ցար, ապա՛ւ զուր ևս այլեւս:

— Ամէն նա կը քննէն, հարցուց Ռեմի: — Ոչ, երկուքն մէկը, պէտք է շատ մեծ բախտ ունենան:

Լեւոնայալին թաղաքը պահեցին ամբարին մէջ: Այնք ձեռնարկը ցտեսութիւն մաղկեց և Վերկու Հրկայանիկները սիւսաւ ահալի:

Հապիւ հետապնդ նաւատարային տեսողութիւ - նէն, նաւապարք թաղմով գիւրին մօտ գտնուող դազապանանքն սեռուցիւր, նշան քրաւ Ռեմիկին՝ որ անոր մէջ մտնէ:

Հախաբարեւում էր կարծեմ, որ ճամբորդա - րիները միշտ գո՛տարարեան բախել: Գննուրկեան կայանը փոխանակ ամբարիկեան տաւը վայրկեա - նին, սպասեցին մէկ ժամ:

Մօլոյր ամբարն էր եւ երբ փառադրա՛վայր հա - ւան, ժամը 12.30 էր: Անգլիական նաւը հոն էր, բայց երկու Հրկայանիկները այնքան ցած էր ծո - ւալէ Երկուսը որ դժուարեւոր ցալան չիլնարով նշա - րել, հեռապաշտ դնաց: Եւ վերադարձաւ յուսա - խաղ:

Մուր էր երբ հրանիւթի վիզլին կաթիլը ըս - պաւան, հասաւ գեանգիւր: Այնք կը պաւանք տաւոր դէ՛ղով:

— Այնք, լուսաւ Ռեմի, պէտք է հրանիւթը դա - նես Վաղը պէտք է մենկեմ նոյն իսկ եթէ եր -

ՅԱՀՈՂ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԸ

Վիկէ, (Յառա՛ւ) — Գառնական ներկայա - ցումներու շարքին մէջ, Վիտա՛ւելիս եւ Հեմի՛նիկը վիզլին յաղոյ ընկաղորդութիւններէ կտալը — ող - րացեան կերտասուն Մ. Հայրապետի ջանքերով, — ահա և Անու երկաթիկն ներկայացաւոր կուրաց փաստը տալու որ մեր ժողովուրդը աւել կը սերէ ողբերկի անցեալի փառաւոր և դժբախտ զոյգե - րը, խոնարհալուել հետոսական դրօշակներով, պարտա՛յն պարտալիկի արարքները, քան տես - նել թիթեւանակ և Թրքապետի ներկայացաւ - րեր:

Կիրակի, 15 Յունիս, Սէրբըր Կաթիլիք որա - հին մէջ, նախաձեռնութեամբ 2. Յ. Դ. Վիկէի կոմիտէին, մենք ալ Սէն Շամունի եւ Սէնթ Սիթի - նէն վերջ, աւիթն ունեցեալ վայրկեալ Բ. Այ - վաղեանի Վէպու երկաթիկ խաղարկութիւնը, Թա - տերապետեան վերաուսումն և Կարպիսեանի կողմէ: Դերակատարները նորընթաց սիրողներ և Սէն Շա - մունի Նոր Սերունդին ներկայան թաղաք (Նոր Սի - բուրնը Վարդապէս խումբ), ցոյց տանին իրենց յաղաքի ընդունակութեան հետ կամար՝ տէր կենալու մեր Հայրենիք արքունիկան մեր քաղցրա - քարաքա՛ւ, այնքան թաղապաշար լիզուրին և պատմական մեծ անցեալաւ:

Անուշաւ, իրեն Թիթեւիկի պէտք է խուսա - փիլ չիլի որ ինքնին ներկայացաւոր երկու ըլլա - րով — վիշտ արար եւ 2 պատիւներ — հարկ էր ան պատմական անուանիկ սիրելի: Եւ մենք, այն տաղա - ւորութիւնը իրենցը թէպէտեւ հաւանեղծութեա - րութիւն կը պատմաւորը դերակատարներէն ու մանց: Իսկ այդ դժուարութիւնն դերձ կ'անն մասնաձեռնութեամբ Ս. Թիթեւիկեան (Գաղիկ Կ - ծրուրին) և Օր. Փոլոյեան (Հնկիւն, դուստր Գա - դիկին), որոնք իրենց սա՛ւան տաղապետութեամբ յաջորդած էին յաւ մը իր քաղեկ իրենց զերկուր, ինչ ու նպատակը արտա համբարակ խաղարկութիւն մըր խառնարու:

Սիրելի Յառա՛ւ, չեմ ուղեր ծանթարեանել Թը - քալցուրիկեան, չիլեւր մէկ մէկ բոլոր դերակա - տարները իրենց անուններով և սաւանձա՛ւ դերե - րով — Թող ներդրալուր գտնուին: Բայց, թոյլ տըր զերկու որ մեր Սէն Շամունի սիրողներ յա - յող ներկայացաւոր մը տուին: Սրտանց իր մաղ - թիւնը որ շարունակեան յարտաւերջին, որպէսզի յարտահաւ աւելի մեծ յաղորդութիւններ արձա - նալորեն:

Մեր Վիկէի թառաքաւոր Հայուքիւրը իր խուսն ներկայութեամբ և թաղապետ ծափերով պիտաւ որ խաղաղապետ գեանգիւրութիւնը յալու - նէր, ինչպէս նաեւ դահասուն թաղապետ հերիւր: Այս, արդէն յաղաքին վարձատրութիւնը կ'ընայ Համարալիկ գործին, իսկ ներթախան ալ լսածով՝ շատ վար չէ մտացա՛ւ...

Բնմէն կուտեր, անտեսանելի հասարակու - քեան, կար զիւրապար, ընտարիւրի՛ ի՛ Դաւիդ - անն, ամբողջ ձեռնարկիկը զգալանալ որ զիւրաք ճարտարութիւնը դուստ հանել պատմական խաղի մը դժուարութիւն ներկայացաւոր — Դուրապետեան հա - մայրն ունեցեալ, մէկէ անէր անպատմիկ ունիւր - դերեւել Օր. Արարապէ Սեղալեանիկի ժողովուրդ - կան Հոգնիկ մենկերեւելը: Երկու յալել կողք ալ երգեց Վիկէի Նոր Սերունդին յառա՛ւ: Մարաք - եան: Ուրեմը կեցցէ Նոր Սերունդին եւ դէպի յա - նալ:

Ա. Կ. ԲԻՆՉԱՂԱՅԻ

« Ե Ա Ռ Ա Ջ » Բ (12)

ԳԵՂԱՊԵՏՆ ՈՉ ՈՐ

Տիկին Տր Կորի համար պարտապատեա՛ւ նուէ - րը յաւ տալարեւի ճանալով՝ Ռեմի խորեցեալ թէ իր ամուսնական եւս նուէր մը տալ պէտք է: Զօրա - քովը Գրիպանական սիրուններն յաւ կ'այտարարէր, բայց անտե՛ր անկերը Գեղապետը կը ծիւղէ: Ռուսի Երանք 1816ին պարտապատեա՛ւ նուէր - լիւնն օրին մնացած արարապաշտ հին չիւր մը պա - տապաւ մըրցով:

Յամբոյրդ տաւու կանուխ դուստ եւան: Թանձր մասապալիք մը պատմէր: Մոլովալը վախկոյլով օ - դր կը գնէին: Վերկու Հրկայանիկներուն նաւապա - րը՝ Լուկ Նեյսիլ, զէլ յուրեք հայադրեց: Գիւրերը զոյգերէ էին նաւուսն հրանիւթի կարկուր մէկ մա - րը, և կաթիլի մը գալուցիւր: Հաւանալիտութեան չկար, նոյն իսկ սեւ զուլայով:

— Դամբարդութեան Համար կը բաւէ՞, հար - ցուց Ալէքս:

— Թերեւս, չեմ գիտեր, արտասխանեց նաւա - վարը:

— Պէտք է փորձնաւ, ըսաւ Ալէքս վճռական կերպով:

« Երկու Հրկայանիկները քանն ուր երկարու - քեան հոսանքին նաւակ էր, երեք նաւատափ - չերով: Աւելի կանոնաւոր նաւ մը թիթեւա կապե -

կիներ պայթի: Այս քառաւոր տեղը պէտք է հա - տի:

Ալէքս զուլուր զերկուր —

— Տեսնե՛ք քան մը կըրնա՛մ թանկ: Ինձի պա - տա՛ւ Հէկն Ջալապէ՛ք ճաշարներ: Ժամէ մը կը մի - րադաւանա՛ւ:

Եւ ցաղիկով հեմանիլիկ վրայ, աներեւաւ - Թալաւ անձրակաթով խաւարին մէջ:

Ալէքս միշտ հեմած որ հեմանիլիկ վրայ, ծո - վիկը կը չընկաղորդ տակելու ինկուրը թաղելու նպատակով: Մանկեւր համար իր լրտեսական գործունեակութիւնը, ինչե իրեն թոյլ տաւած էր ճանչցուրի թերեւ. համարապետ ևս չուկայք մը:

Երբ Ռեմիկ մօտ դերապաշտան Հին Ջալապէ ար - ճարանին մէջ, Թիթեւան Կը ամբողջ ժամովն է: Թունձրիկը, արտահեմութիւնն ու ընթարքը ցիւսա - թաթաթա: Յամբոյրդ էր արդե՛ր եօթը կայուն հա - նիւթ, հապիւ բաւականաչափ ճամբորդութեան համար:

— Կուր պէտք պիտի լուծենան ինձի: Կէս օ - րէ վերջ ժամը 3ին հեմանիլիկ ըլլա՛ւ մը պիտի կատարեմ: Ռուսի ընդ պիտի յոնենեմ միւրեւն վե - րադարձը: Նաւապալը պիտի կարապետ ամէն քան: Բաւոյ խաղաղութիւն:

Ըսաւ Ալէքս ու ընկերեցաւ: Հեմանիլիկով ար - տալու մը ընկը վիզլիկը պիտի ըլլաւ: Երկու որ ետք ձերբախալուելով Գեղապետիկն կողմէ՛ գին - դալապաշտուցաւ:

Հախաբարեւ նաւապարին խուսու դուլաւութեան, յալորը որ փոթորիկը զիւր մը մեղմապաւ:

(Զար.)

1.500.000 ՊԱՆԹԱՆ ԺՈՂՈՎՈՐԴ ԱՆՆՆԵՍԱՅԱՐ Է Ն. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

ՋԱՅՆԵՐ ՊԱՆԹԱՆ

ՆԱԲԵՐՎԱՅԻՒ ՄԱՐԻՆ

«Պայքան երկրորդու առաջին դրաման 11րդ տարեդարձին առին. Արեւմտանդիքումայից առաքելներին «Պայքան Ազգ. Կոմիտեն յայնա՝ դարձ յայնանով է թէ Ն. Միոնիկը տարագրած է դէպի Աւստրիան եւ տամախանի աշխատանքը տակի ցած մէկ միլիոն կնոց հարիւր հարաւ Նոյի, ինչ որ կոնկրետ, Լիթուանիայ եւ Լաթվիայ վեց միլիոն ինչուկներէ 25 տ. հարիւր կը ներկայացնէ:

1941ին կըր Սովետները առաջին անգամ դաւեցին Պայքան երկրորդը, սպաննուած եւ տա՝ բարդուած Պայքաններու թիւը կը հասնէր 100 հարաւը: 1945ի դրաման առնեւ անոնց վերաբերուի առին տարրիկ եղաւ, հիմնովիցի դրամ տաման տուեալները վնաս: Այս նոր տարագրութեանը մասի յայնաքննի կը անոնց համադասարար չլլար:

« Երկրորդ այս երեք երկրորդը ամբողջութեամբ ան է որքեւ լիւծով յունիկ արտադրին աշխարհի հետ: Երկրորդ վարագործը այնքան անուշ է որ յունի մը ձկնորսներ իման կրնան վախելի Շուէրի ծովը: Ահաբերի է որ մէկ կը կարցիս դէպի Արեւելք նամակ դրել, որովհետեւ խորե. լրտես կասկածի կ'ենթարկուի եւ կը բան տարուի է:

1945ի աշնան տակաւին դիմադրականներ կը կուտէին անասններուն մէջ, բայց պարտուեցան: Հողագործներն ալ դիմադրեցին ըսնի կոլտնայցման դէմ, սակայն յունիկն ճգնաճեղքատարաբար տեղով եւ մահուան դատապարտուելով է:

Այս երեք փոքր երկրորդը որոնք նախապէս երկրորդը... էին, ներկայիս նարատարուեալու հան երկրորդը դարձած են: Ստաւները կորցնին եւ ապարանքը քանդեցին, անոնց տես նաստա տեղով դործարաններ եւ աշխատանքի կաշմներ, որ կամ Պայքան, Ռուսեր, Մանիկներ եւ սովետներ չաւ մը դերման ուղղադրուին է:

« Տարագրուած ժողովուրդին տեղ թերեւ հարեւ Տարագրուած ժողովուրդը ին Միոնիան ներքին մահուէն, որոնց մէծ մասը Պայքան էին որ Ռուսերը կ'աղարկէին Ա. Ախարաբուրդին եւ փեր եւ որոնք բաւարար չափով ճշտուած կամ սոյն տաքածն կը նկատուէին, եւ կըր այնի դրուելի ծովեղանք չըմաններ, ուր Ռուսերն ալ չկնած են փորեւ պաշտպանողական մէծ ամուրթիւն երբ »

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ՆԱԾ ՄԷ TOUR DE FRANCE ՄԻՔ

Յունիկ 25ին, ինչպէս անէր տարի կը սկսի աշխարհի կրակաշարքին հենեալակի մըցումն ընէ մին — Պրախանի չըմար: Այս տարի Equipe de Parisի կողմէ ընտրուած էմանէկրման Փափաքական: Այս երեստարար մարտիկը, որ 24 տարեկան է, առաջին անգամ 1946ին ըրած է իր առաջին փորձերը Club Cycliste de Genitilly մէջ: Գաղի մը շարժում թիւններ վերջի amateurներու մօտ, Tour de Franceի նախկին արտիստն A. Magnien ուղարկու թիւնը դրանց իրեն խոտաւայայել ուծ:

Իրեն professional առաջին տարին չաւան է

«ՅԱՄԱՆԻՔԻ ԹԵՐԹՈՐԸ» (13)

ԳՆԴԱՊԵՏ ՈՋ ՈՐ

Պաշարները նուաճ մէջ մտնելով, տարաբար կրկնեանք մէջ լրացուցին խաղաղութիւնը: Բարեխաղաղարար չարգրեցին խաղաղին չըման, որ պատման էր դադարը: Ճերմու շրջանակներ ըրա այս անգամ անէր բաւարար էր կարգէր է: Փամաքութեան կէտը հաստ. որոշուած մահէ երեք քաղաքով ծած կամուրէ: Նաւաստիները բացին ձկնորսի ուղեանքը, իբր թէ ձուկ որսաւ: Կամար: Գառն կարգեան հոգը՝ երեքսցա դեմուան N51ը որ կը յաղաղանար մուշին մէջէն: Եւ որովհետեւ կէտ որ եղած չէր տակաւին, նշաններ շփոթանալուցան: Փամաքները պայտնիկը տարք մըր էր փնտաւանք նաւաստիները եւն նեւանքին իրենց ուղեանքը:

Ճիշդ կէտ որք երկու շրջանակներու նաւաստարը անցաւ դէպի չուրիկ: Նաւաստարից չար փոսնելով հաւաքեցին դորձեկան եւ նաւ տաքաց յաւալը: Ամենայն անգիլական նաւուն պրտաւանքին սպիտակ ալիքի շրջանակներ երեւցա եւ նաւը ցցելով ցուղիկ՝ յաղաղացա դէպի ընդուն շրջանակները է:

Քիչ վեր երեւցան կապալար թիկնոցներն ու ղախտաւորները անցիկայ նաւաստիներուն, հաւան տակաւանամարի ձողերուն եւ փայտեան: Ուրախութեան աղաղակներով նետեցին պարան մը եւ

Տէխն, (յաղաղած) — Մայիս 31ի երեկոյեան հարադարակային շահեան, դատաստանութիւն մը տեղի ունեցաւ: Զ. Ե. Գ. Տան մէջ, Գրեորը Նարեկային ծննդեան հարադարակային առթիւ: Դաստիարակ էր երկտարար վարպետը Զ. Մանիկ Բէշեւան: Հաւալին: Դատաստանութիւնը սերով հայնաստարուն էր Զ. Գ. Ն. զարգեցին հարադարձութիւնը:

Ռուսացուէր Տէխն Գ. Փափաքական բանավով երեկոյեան ներկայացուց Գրեորը Նարեկային ընդհանուր դիմելով: Դատաստանութիւնը համեմունք էր դեղաբուսական փոքր բաժնիով մը: Մեր զարգեցին երեւոյստարը երեւց Պաննա, դեղաբու ժողովուրդը խմբիցը: Արտաստանը Բարսիկը Տապրեան է Իմ անուշիկ հայ յեղուա: Մենեղեցին Արարիկ Պաշանեան է Որ. Սիրելիք Սերբեան է:

Չրաւաքէր հոգեւոր համի՜ Abbe Berger հաւերն ըստաւանութիւն մը Երեւոյեան հայութեան բարոյական արժեքները, ապրանքի ծախիւրը, արտուած, զգալականութեան դանձեր եւ թիւաբան հայ երկտարարներուն արդի կանչիկը ապշահարուցեանց, սորովի, ծաղիմանալ ու տարբեր դանձեր եւ պարմեալ իրենց մարտնով: Գրեորը Նարեկային համարեց միջադպրակին առումով մեծ քանակեանք մը, օտուած՝ Տանթի մը, կամ Կիթիկի մը հաստար տարուելով է:

Յետոյ Զ. Բէշեւան սկսաւ իր դատաստանութիւնը: Միջանակի քաղաքայինութիւնը կուտար Գրախներն՝ ի պատիւ տարա հերթերուն ու նաեւ նախաւ երկտարարութեան հակապիլի դառնալու մասնադրութեանը: Իրօք օրտակար եղաւ այս դատաստանութիւնը, թէ նոր սերունդին համար էր թէ տարնեալու ծածծախաղերն էր արժէքներ: Նալքերին հարադար յաղաքը թիկնոցներն ըրով մէկ ներկայացուց Գրեորը Նարեկային իր իսկ փորձիւնքով ու քանակական վերլուծումներով: Կիթիկը բաժան մը երկու մասը, որոնց առաջնով տուաւ. Նարեկային որտեղանքը կենտարակային դիմելով ու դրակալ, կրօնական ստեղծարարութիւններով, իսկ երկրորդով վաճառանի թիւնթի կենսովը՝ իրեն սուրբ մը:

Այս առթիւ ըսաւ թէ Cahiers du Sudի մէջ Գրեորը մըցում լորոնց մէջ grand prix du Havre եւ G. P. de Granville: Այս տարի ալ Գրեորը դաւանք լիւր շօթ Սովետային չըմանին եւ Critérium de la Polyx մէջ, նոր յաղթանակներ չաւեցաւ, իրեն յաղաղութի ճիւղար: Գրեորին անգալ, անցաւ կիտիկ ժամանակեցալ. Boucles de la Seineի եւ 12րդ հաղաղացալ իր ետին ձողով յաղաղութի արտուածները որոնց կարելի Bobets: Այս յաղթանակներուն համար էր որ ընտրեցաւ մասնակցելու համար Պրախանի չըմանքին:

Անչույն մեր հարցնալիքները անէն տեղ լաւաղան թիկնոցներն իրենց պիտի ընեն մեր հարցնալիքն որ պաշտպանելով հանդերձ Փափաքական դրեցնք, պատիւ կը ընէ հայ մարդիկներուն: Յաղաղութիւն: Պաղտա խալիմեան

զոր Նարեկային ներկայացուած Պաղտանու, Երեւոյեան, որոնք Նարեկային իւրաքանչիւր ստեղծարարութիւնին փրցուած եւ երաւ արցունքով պատառիկներ են, չեն կրնար որոշ զարգացմա մը տալ Նարեկային իրական արժէքներուն մասին: Իրական վախիկը մը եղաւ այս երեկոյեան Գ. Գ.

ԵՆԱՌԿԸ ՎԱՊԱՊԱՌԵԻՒ ՄԵՋ

ՄԱՐԴԱՅԸ, 15 Յունիս — Սիրելի «Յաւալ», Անցալ չարթիկ երեկոյ տեղի ունեցաւ թաղիկ մէջ Զ. Ե. Գ. Արամ խումբի առաջին ձեռնարկը՝ «Երկտարար Դատաստանութիւն ներկայացումը»: Գառ Կէննանի արահը լիցուած էր յարկանիկներով: Ներկայացումը անցաւ շատ լալոյ: Հակառակ բնական անյարմարութեանց, նոր Սերունդը Սիւմանթթո Քաղաքային միջ թուր խաղաղութիւնը, շատ լաւ խաղացին եւ վերը ձեռնարկութիւնը դառնալ: Այս զեղեցիկ նախաձեռնութիւնը կը պարտիկը ընկերակը Փիլիկնեանքուն:

Ընկեր Զ. Պոլիկեան չորհրդակալութիւն յայտնելով ներկայացում եւ դեբատանքներուն, չորհրդակալը երկտարարները որոնք համեմուն են եւ այսպէս մարտ. ստորադասութեան կուտան այս զեկն զեկ ներկայացումը, արդիւնք՝ հալքիկ դատաստանութիւն: Հնուտարար, ծնողներ մեր թուր կարգիկն պէտք է ընեն, նոր սերունդը հայ պատմական համար: Հաղաղականները յաղաղութի հեւ նետեցան եւ մեծ դժուարութեանը վերադարձան կէտ զեկերին:

Այս առթիւ կ'արժէ յիշատակել մասնաւորապէս Գ. Ե. Գ. արարիկները: Որ. Նալալիկներն է:

Ներկայացումն Ա. Պ. Սարգիսեան զերկաղաղարներուն տեղի ունեցաւ ինչպէս Սիլիանայիս ընտրեցալ. ընկեր Ա. Աւանան, որ լաւարդիս վաւեց: Դատաստանը պարզութեան Սիւմանթթո յայտնական ըրա կենցալ, երկրորդ, արտաստանութիւնը եւ խմբիկները, արդիւնք որ հանդիպէ հանդիպումն առաւ Զ. Ե. Գ. Արամ խումբի կողմէ խաղաղութի թիկնոցին Զ. Պոլիկեան, Հալքի Պոլիկեան, Ա. Պոլիկեան: Խաղաղութի Նաեւ ընկեր Աւանան, օրինակ տալով Ա. Ախարաբուրդին մէկ պատմամարտի: « Զաւաղաղարիկ, ըսաւ թէ անք նախադասութիւն պիտի չէ կապիկ: Սեն Լուի Սիլիանային ընկեր Գ. Փիլիկեան չորհրդակալը Արամ խումբի առաջին ձեռնարկին յաղաղութիւնը եւ լիցուած թէ այստեղան անէր լաւ պիտի օժանդակներ փոխալուէր:

Շքի՜ խումբիկ ներկայացուցին ալ իր ցուտակութիւնը յայտնել: Սուր զեկը չըրտակաւ համար, սիրելի «Յաւալ», զանց կ'անուծ միւս հասարակները: Առատան ժամը 2.30ին լաւմունեցանք ականալ:

« Արամ » խումբը հարապարակաւ չորհրդակալութիւն կը յայտնէ թուր ներկայեան եւ մաս նաւարակին Ալիկեան երթակովանքին, նոր Սերունդի Սիւմանթթոյին եւ Կապալար Սալի մասնաւորիկը զի պիտի օժանդակ մասնակցներն եւ չաւ շարիկները մեր առաջին բաժնան ձեռնարկը

ԿՈՐՈ

ԿՈՐԱՅԻՔԻ ԵՒ ՏԱՐԱՆԵՐԻՔԻ

« Ե Ա Ռ Ա Ջ » Ը

տարիները՝ ինչ նոր աղաղութիւն պիտի ընեն Կորան մէջ, թէ նոր պիտի չընեն: Կամ թիկնական մըն ալ ընեն, աշխատելով ձեռնարկը եւ չի նախնիկի սակաւութեան պատմաւորով: Եւ վստապէն իրենց վրայ, խորհրդով որ կրնան պաշտպանել Պաշարը, հակառակ թիւնթիկ ծանոթութեան:

Գերմանացիները ինչ որ ալ ընեն, «Յաւալ»ը պարտաւոր է: Ժեմար հրամանները հարգաւոր էր թուր դործակալներուն: Հետեւի թիւնթիկ դործակալները շարժուանքուն, թափանցել Գերմաններուն կողմէ յաղաղարկին ընակիկներէն պարպաւու չըմանեան մէջ, տեղեկացուի աշխատարար խումբները մասնաւորապէս: Ուշի ուշով հետեւի թուր չընալթիւններուն:

Նորմաններն եւ Մանչի չըմանեան թաղաղութն ըրած մէջ հաստատուեցան վեց նոր թիկնոց, երբ ընալ յալքուածական չէտեր: Ժեմար, Օրակի զեկուրարը, ինչ անձնաւ եւ անխիղ իւրաղով կը շըլքը դատաստանը թիկնոցներն եւ Փալիկի միջին եւ հաստատուած էր իր պաշտպանութիւնը:

Կետակովին կապաղարիկը՝ իր իւրական լից չընէր հետաքրքիրը համար արտաւանքի գորու թիկնոց հեղինակները եւ կապաղարիկ մարդիկը ընկեր հաստատուած էր որ շատ լաւ դատարարութեան կապաղարիկութիւն մը միայն կրնար առաջնակալ յաղաղութի ձեռնարկը կը կապաղարիկը: Ուշի հրամանները իր պաշտպանութեանը՝ ձեռն ինով քան դիւր կապաղարիկութիւնը եւ կարողութիւնը ներու դիւր, արտաւանքի թիկնոց համար Գիւմարական ցանցին չին թէ նոր թուր թիկնոցներն (Եսար)

28րդ ՏԱՐԻ - 28 Année No 6798-տոր շրջան քիլ 2239

Խճագիր՝ Ե. ՄԻՍԱԿԻԱՆ

ՄԻՐ ԽՕՄԲԸ

«ՀՈՂՊԱՏՐԻՒ ԴՆԵՆ.»

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԲԱՐԵՀԱՆՏԵՑԻՔ ՄՏՈՐԱԳՐԵԼ

Տեսակ մը հոգեբանութիւն կայծուներ է, դաս մը մարդոց մէջ, վարակելի նոյնիկ բարեմտեաներ։

— Զարթոնք արժարձիկ անցած - դազած բաներ։ Ոչ միայն օգուտ չունի, այլեւ կրնայ վնասուկար դառնալ ...

Ուրեմն, անցած - դազած բանքն են Ս. Հալատտանի մէջ կատարուած անալիզի եւ աննկատարի թարգմանութիւնները, — զանոնք անսովոր բանասիրութիւններ, ազոյն, դժգոհակարուած կամ անհետաքրքիր այլապէս ձեւերով։

Բարբարոսութիւններ, օրոքն ցանի մը ճաշիկ արձանաւոր գոհորձն ցանկեւ ճրատարակուեցաւ Շուեյն 20ին եւ 21ին, ճամաճայն իտաղիկ աղիւթի մը։

Երեսօրագրեցէ ամբողջ թաղանթին մը շնորհաւոր, դուռնի կամ խորտակուած շնորհաւորներ։ Բանասիրի շարքաւորներէն կամ անթուրեմէն ձեռած, դժգոհակարուած կամ անհետ կորուստ։ Զախիւթի ճամադատութիւնը դէպքեր, այն - Բէնթերի որոնք ճամադատութիւն կը ծառայէին նոր կայծուարեցին։

Եւ այս ցամաքին ողջակէզը՝ քննադէմը քանտարուան ընթացքին։ — (1920ին 1940)։

Ի՞նչ չեն ճաշուեց պատմութիւնի գոհորձի։ Ինչ - պէն եւ անոր մը գոհուեցան եւ կը զոհուեին միեւնոյն թարգմանութեանը, 1940ին ստիւն։

Ամէն դասակարգէ եւ տարբէր ներկայացուցէինք կան 1920—1940ի գոհորձն մէջ։ Վասնոր կարծիքներ ճատուեց կամ նորանիկ տաղանթի, բոլոր ասպարէզներէն։

Կարգադրի նախններով — Կեդր. Կոմիտի թատերադրերի նախարարներ եւ պիտակալ պատմաստարներ։ Դատաստրներ կը իրական տնօրէններ։ Իրիւս. Միութեան թարգմանարներ։ Հրատարակական ճատաստութեան տնօրէններ։ Կուսակցական անկախորդ զորքերէն։ Բանակի ճրտմաստարներէն, թարգմանական սպաններ եւ լիւսգործեր։ Գրողներ եւ բանաստեղծներ։ Գիտականներ եւ ուսուցիչներ։ Իրաւագէտներ։ Այլ թէ կին։ Յաճախ ցանի մը հոգի՝ նոյն ընտանեկէն — եղբայր, քուր կամ դասակ։

Տակաւին անկատար ցանիկ մը այս պատկերը միայն բաւական էր, թնայողները արթնցնէին եւ անորոց իրականութիւնը դատուեց ճամադ։

Հեղինակն ուժ մը, ձեկար, կը ճրտայէ հեղձացորէն, անկողն, ոնկայցնէ անճամար թագմութիւններ, Ս. Միութեան անճամարի տարածութեան միայն։ Հինգիսն մինչեւ ճարու։ Անցած նիստի առնուելու իրազանչիւր ցանկայա՝ ճարտարտուութեան կամ ճիշտագործ շրջանի պայմանները։

Բնական, սովորական հեղեղներ են աստղեր։ Անցած դազած բաներն ա։

Անկողն մը, մարդիկ տարակալան յիշատակութեան անցած անկողն կը դառնան։ Իսկ թողորդարէն կը դառնալ թշնամութիւն ճարտարներէն ճանաչէ։

Իրենք այս դիտելի որ եղանակ տարբերութիւն չունի 1915 Մայրիկ 11-24ին թանգրաւածային դիտատման (ձեռնարկային) մատուցողականներ, երբ տակաւին լուր չունէինք բուն Հայաստանի մարտահրկելին։

Եւ տակաւին, կը լինեն Սուտ - խեղճ կը ձեւանան։ Իսկ երբ փորձուեց իրազանչիւր մը թուրքի իրենց բերելն, չեն ճանարարի թուրքի յաճախէլ դաշին։ Ուր կը մնայ որ տուեց, անով ճիշտակէի միայն, իրենք մարդկային պարտականութիւն։

Բուն լուրեման, անճամարներ քանտարար - տուած գոհորձն յիշատակի անճամար մը չի խօսի որ իրենց քրտին, ոչ այլ մտքին։ Հող չէ թէ աղ ու ճաղ կըսած քրտին չաւտուել ճաւ։

Այսպէս չէնք երկէ, երբ Կիւլիպար մը լին կը փայտեցին։ Երբ սուրբական եւ ցարական իշխանութիւնները արիւնքանալա ճարտարներ կը սարքէին ճամադարականութեան, ամբողջ Ժողովուրդին հոգ։

Սեն ու ճեմարի գանազաններու կարողութիւնն ալ կարծեցուցիք։

Ե.

Խճագիրները առիթ տը թարգմանելի նամակ մը՝ ստացու, հետեւեալ տարգմանութեան, — « Ի իմաց խալիպ մը ճեմարներէ ընթերցող - Անուր. ընթերցող թարգմանելով. Մ.Օ.Մ.Յ. Կիւլիպար. Բ. Ա. Բ. տարգմանութեան յօդուած մը որ կը ինքնապէս ինքնապէս կատարած յայտնաբերութիւնները իրենք են պիտակութիւն, շարքաւորան ընթացքին։

Անճամար ընթերցողները այս առթիւ հին ու նոր պատմութիւններ կը լինեն, սեղանով Վեյնա - ինկելի առնմաններէ։ Իրենք թէ պատմութեան դաս տալու ճամադ մը յօդուածագրէն կամ իրադարձութիւն։

Կը կարծեն թէ երկուքն ալ անտեսած են անցեալ շարքան։

Ինկելիները տեղական թերթի մը կարտին ալ շրջիկ են, դաս մը տուու ձեւով։

« Եստակ շը մէկ պատմական ունի այս կարգի բանասիրութեան։

— Բարեհաճեցէ տարգրել։ Եւ կամ ուղղակի խճագրաւորուած դալ, ճակատ ճակտի իս - սեղու ճամադ։

Անորոք որ տեսակներու ունեն, պէտք չէ ծածուկ անճամարու տակ պատասխանել։

« Ընկերային կիսարիք թարգմանքը ոչինչ կ'ապացուցանեն, այսպիսի պարզապէս մէջ։

Ստորագրեցէ, եւ միտան ճի որ ինկելի պիտի փոխանան ճի բոլոր ինկելագրութիւններ։

ՎԱՆԷ

ԲԱՆԻ ՄԸ ՏՐԱՊԻՔ

ՓԱՐՈՒՅ - ԼԻՈՆ Երկաթուղին ամբողջովին Երեւանի ճամադարականաց ըլլալով, երեքշաբթի օր քաղաքը կ'ապարտուան։ Առկային կատարածայն միջին - ցաւ 430 ճամբորդներով, որոնց մէջ կային նախարարներ եւ ուրիշ պաշտօնատարներ։

Այս երկաթուղայանում յոնիւրէ տարեկան ճեղքուեալ Գրաւ Գրաւ եւ 620 ճամբոր թան առնուի պիտի ինկային։ Կատարումը տեղ - տեղ 120 — 140 էրիւրները արաւորութիւն ունէր։ Փարեկ - Լիւն ճամբան պիտի տեւէ 430 ատ։

ՅՈՐԴԱՆԻԱՆԻ Քաղաք Թաղաւորը առաջին անգամ ըլլալով ճարպարակալ յայտարարեց թէ լուստի կը երկրորդ պիտի ինկարանայ։ Այս առթիւ անախի տեղականութիւնը ունեցաւ իր կնոջ հետ, հետեւեալով։

ԹՐԱԿԻԱՆ ոստիկանութիւնը փակեց մուրաց - ճաններու զարդեր կը, սպէրեկ, յայտերու եւ փանկիկներու կը ստրկեցնէ ճարտարած մեւանայ եւ անթաղալ գործունէ կեն։ Այս զարդերը կընտանեցած էր գործունէութիւնը Թաղաւորի տնօրէնի ժողովուրդին դուրս շարժուել ճամադ։

ՀԻՒՆԱՆԻ կնոջ յարաւում մը տեղի ունեցաւ առիթ որ Կիւ Երթից կը, կըստարական պաշտօնակիրներ ճարտարներ ճամադ։ Արդեմից դաստիկ, ԷՔԻ Իրական ըլլալ, 97 ճաղար հողի պիտի մեղեկեն եւ 112.000 միլլարներով։ Երկէ ալ փորձել կատարուեցաւ։ Իսկ կիսարիք օր ամէն քիւրեան հեռագրատիւր (télévision) ցոյց պիտի տայ փորձեր։

ԱՐԻՒՆԻԱՆ ԿԻՈՒՆԵՐԸ տեղի ունեցան իրադէպի եւ Յորդանանի աւճառին միայն։ Յոր իրադէպի ինկելագրութիւն պայմաններէ։ Հեղեղան պաճակալում մը ծուլալը իրկալ, Երեւանի մէջ մաս։

ԶՐԱՆԱՆԻ 39րդ ըրտուր սեւաւ շորեքշաբթի օրու, Փրկաւի Մուրցողները Փարեկ պիտի ճանիկ կըսէին, 19 Յունիս, կորուրով 4807 էրիւրէ 23 ճամբորդաններով։ Կատարանի կը մաս - ճանիկ 124 մարդներ (մէկ եւ Հայ) եւ 1200 հետեղորներ։ Հեղեղանները պիտի անցնէին Երեւանի ճեմարներէ՝ անկի քան ճաղար մէկը թարգմանութեան։

ՄԻՂՈՒՑ ԵՒ Մ. ՆԱՆԱԿԻՆԵՐՈՒ արտաքին նախարարները երկար թորեքշաբթի օրներու ունեցան Լոսանոն մէջ, Պրիւրի պայարման, Պրիւրի ճաւ կըստար զոյճարիւրներու փակեցաւ, Միլիոն Արեւելի ճամադարականութեան եւ ուրիշ կարեւոր խնդիրներու մասին։

Ազգապարտիկն ամբողջ օրուները Գ. Երկրորդ անգամ զարկին Հիւս. Քորեկայն երկէ - արական կեդրոններ։ Այս անգամ արշաւարէն կը ճամադեցին 200 օգնական։ Փաշտօնական տեղեկագրէն ճամաճայն, այս նոր անգամու - թեմար վերնապէս ցանցուեց եւ ինկելագրական ուսի չորս կարեւոր կեդրոններ։ Թեմարկութեան - նէն վերջ, Փոխնկեանի անթերկ միայն մէկ էր - կայն ալիւր վրայ կըստար թանկ փոխանի երկուքի եւ շատ մը լինական թաղանթ լուսէ զրկուեցաւ։ Թափոնական թերթեր, որոնք ամիսներ ի վեր առաջին անգամ ըլլալով երկար ճամադուած - Կիւլիպարներ կը ճատարանի Քորեկայն պատեղագր մը մասին, կը գրեն թէ Միւլիպարի երկելագրական կեդրոններ կընապակի կարգին են Մանչեսթրի թարգմանագործութեան։ Թերեւ Փարեկ Արթիւրի թարգմանային նաւապայանն ալ կ'օգտուի այս կեդրոններէ, որոնք լինուած են ճամադական ընկերականութեան մը խորհուրդ։ Հատաստութեան խախիկ նաւապարէ յայտարարեց թէ Մանչեսթրի 50 % ճամադատութեան ալ կը կեդրոնացին կը ճաւէ կը երկելագրական ուսի։ Միւլիպարի պիտար կեդրոնը, որ լինուեցաւ 1937ին, 72 էրիւրներ երկայնք - թեմար տնամարմնի մը կը կարգէ, օրական 935.000 էրիւրներ ուժ արտադրելով։ Նախկին կը ճարտարութեան 460.000 էրիւրայն էր, թայց Խոսեւոր Հիւս. Քորեկան դրաւեց խոր անկեցուցին անոր արտադրութիւնը։ Միւլիպ 165 էրիւրներ հետուէ Մուլիպներ, որուն զինարդարաններն ալ այս կեդրոններն կը ստանան երկելագրական ուսի։

« Երեւանի թերթեր օրական անգամներէն անմիջապէս վերջ, թուէ անաւարտները պարզուեցան Անգլիոյ երեւակ. Ժողովուր մէջ։ Այլատուարա - կաններէն ըրէր զրիւրը, Նորդմիլիպար տեղապարտար մը։ Վարչապետը ճարտարականութեան խոստանալի թէ քրիտական կատարուելան յոր տուած կամ անոր կարեւորը առած չէին, երկուքշաբթի օրուան օրադրուէն առաջ։ Կը կարծեմով, կատարուած օրադրուէ չի նշանակել թէ Կրիտոնկներն կը պիտի ծառայեն։

Երկելագրականները լուսն 35 պայարկան կարեւորագոյն աստիճանութեան նախորդ ճարպարակալներ ինկելի, ընդհանուր փնտարանութիւն պաճ - ճանիկներ։

Զրիւրի կը յայտարարութեան ընթացքին կարգի հրաւիրեց պաշտօնարական երեւակալներ, որ, Գոր. Միլ Լիւ, որ կը անձական երկելագրացիներ կըսն թէ երկելագրութիւն մէջ, պատեղագրի միլիոններ եւ օր քան թէ թէ Բ. օրուան անթաղանութեան իրեն լուստարի կըստանէ եւ ինկելագրական թերթի մասին։ Ընկերակ տեղակէտ մըն է որուն պիտի ընտան յարկի անգամ ինկարականութեան։

Առանց ճիշտագրական զիջը մը քանիւր դաշ - ճանիկ ճամադատութեան ճանաչէ։ Զրիւրի յայտարարեց թէ կատարութիւնը ամբողջովին իրեն կը ինկարակէ անթաղանութեան թաղաւորութեան իրեն խնդրի Առկայիկներին։

Լորս Անթարիք, Անգլիոյ ազգ - պատկալա - նախարար, որ Ուոլիքի կը գրու - նուրէ, Լոստի ինկարակալներ առաջ հերթի առն իրեն կը կարեւորը առած էին Բ. օրուան անթաղանութեան առաջ։ Եւ անկողնու — Ընկելի կը լուսնի ալ արշաւարտան թէ ցանի որ քաւ - նուած կէտերը օրադրագրական նշանակէտեր են ։

Լոստի թերթերը կը գրեն թէ Բ. օրուան օրադրուէ կը պատարտուէր մէկ անգամ ի վեր, 1937 օրեւ տեղեկութիւն արտած չէր Լորս Ա. Էնթարիքին։

« Բաղադրակ չընտանիկներու մէջ դանաղան ինկարակներն կը իրկան այս անթաղանութեան անթաղանութիւն։ Երեւանի կը փանկան որ ծանր զգուշ պատահին այս անթաղանութեան ճեմար - ճամ։ Կը թուէ թէ զինարական իշխանութիւնները ուղեւ չեն աղբուր դաս մը ալ, Քորեկայն ար - տեղագրին երկրորդ տարեկարմին առթիւ որ լուստար երկէ։

« Եւ ճամադիկերու ազգ - պատկալութեան նախարար, Լիւիկ, յայտարարեց թէ իրականապէս կ'ապարտուէ անթաղանութեան արտադրութեան թաղաւորական զորքերութիւն մըն է, կընտանիկ ճամադ թեմար թանկիկն արտադրական ուսի։ Այս առթիւ խոստանալու պէտք էր զանազան ուսի - ճան ճրտմաստար, Գոր. Քարեկ, ճամադիկեր օրադրուէ մը օրադրականութեան ճամադ, թայց Ազգապարտիկն միւս անգամ կըստար կարծիքը առ - նուած էր։ Եւ յայտարարեց։

« Ընկարակ խնդրուելան մը այս արտադրական, ԷՔԻ զորքին պաշտօնակիրները ճարպարակալ։

(Լուրերու շարժանագրութիւն կարգալ Գ. Էթ)

ԻՆՏԵՐՆԱԿԱՆ ՊԱՆԱՆԱՆՆԵՐ

Գարիբի ողբերգութիւնը

(Բ. - կը վերջին մասը)

Մեր չըրանին համար, մշակութային մար -
դի միայն, հերթական պահանջներու շարքին կ'ը -
նան —

Ա. — Սպանիոնէն հայերէն եւ հայերէնէն սպա -
նիոնէն առձեռն երկու թաղաքանները :

Նկատել ունեցէ՛ք որ քառասուն հազարի հա -
սած է արդէն թիւր Արմաթիթիւն եւ Ուրուգուէյի
մէջ հաստատուած մեր Հայրենակիցներուն, ա -
ռաւայ հայերու: Միջին և՛ձեռնադաշտէր մեր Հայ -
րենակիցները, որոնք մեծ մասը չարունակ պա -
հանջ կը դրայ իր կարգադասը լաւ հանկալու եւ
կամ սորթիլու այս լիցուն :

Շատ անգամ նամակներ ստացած ենք ազգա -
յիններէն, այս ուղղութեամբ ու չինք կըցած պ -
տասխանել իրենց, դժացուած տալու անկարող ըլ -
լաւ :

Սպանիոնէն հայերէն եւ հայերէնէն սպան -
իոնէն թաղաքանները, որ դառնան արեւ հերթական
պահանջ, եթէ կ'ուզենք օգնել նոր սերունդին հա -
յերէն սորթիլու :

Շատերը, նորերէն, կը փափաքեն ճշգրտօրէն
իմանալ իմաստը իրենց կարգադրած հայերէն մէկ
կտորին, բայց հայերէն մէկ տարբ ըլլալով, ու
սառ ի չոյոյն հայերէնէն սպանիոնէն թաղաքանի մը,
կը մտն անճշմարիտ :

Աղլիպաբեր չեն փորձեր դիմել հայերէնէն
հայերէն թաղաքաններու օգնութեան, նախ՝ այս
դիմումները սպասուած են եւ երկրորդ՝ մարկին
լիցուն լաւ ծանօթ չեն :

Կայ տակաւին հայերէն կտոր մը սպանիոնէն
Ե. սպանիոնէն հաստատ մը հայերէնէն թարգմա -
ններու պարագայ մը եւս, որ կը տառապանքէ պար -
զապէս ինքնակամները, երբ գոյութիւն չունին ակ -
նարկական թաղաքանները :

Ինչ — Հերթական պահանջ մը դարձան են այս
գծով, հայերէն սպանիոնէն եւ փոխադարձաբար,
ղրուցատարեանց դիմելը :

Կարիկները քէն քո աւել արագ պիտի կրը -
նալին սորթիլ սպանիոնէն լիցուն, եթէ ի ձեռին ու -
նեանային ցանկերը :

Աստուշո նպատակի մը ծառայելու համար է
որ սակեւոյ Պոլսոյ, Վենետիկի եւ թիֆլիսի մէջ
չիկունով են օտար լիցուն թաղաքաններ եւ դրու -
ցատարեանց դիմելը: Նման պահանջներ պա -
պեր են նման Մ. Լուսնայիցներու մեր Հայրենակից -
ները, որոնք պարտաւորուած են մեծ ու փոքրիկ
անցկիւնի լիցունով կարգ մը թաղաքաններ եւ նա -
մակակները :

Դիտելի է որ մեր այլոսը միջնադարը շատ
քիչ կը ճանչնայ մեզ :

Անցած կանոնադրու գործը տեսած անձեր տե -
ղիկութիւն չունին մեր քրիստոնեայ ըլլալու Թա -
սին :

Շատեր կը կարծեն թէ մեր լիցուն ունի նմա -
նութիւն թիւրքերէն կամ արաբերէնի հետ ու կը
ղրուի այնչեմ ճար :

Երբ այսպէս նախանկատ է չըմայալով մեծա -
մասնութեան կարծիքը մեր մասին, անգի կ'իշխայ
ուրեմն : —

Պ. — Որ առաջ պարտաւորուած առձեռն Հայոց
Պատմութիւն մը եւս, տարածել զայն անցկիւնի -
րու մէջ :

Եթէ ճիշդապէս եւ Հիւսիսային Ամերիկայի
մէջ աւելի լաւ կը ճանչնան Հայերը քան այս ա -
փերուն միայն, պատճառը այն է որ այդ երկրի -
ներու մեր ազգականները տանին, Գրանտերէնով,
անգլերէնով, իտալերէնով եւ գերմաներէնով
թարգմանած կամ նպատակ ունեցող անձեր հնչիմալա -
րու անձերու ձեռնարկներու: Թարգմանութեանց
լոյս տանելուով :

Ամօթ է՝ մեր համար, արդարեւ, որ միլիո -
նաւոր հարուստներ կը հաշտեն մեր մէջ, բայց
չունինք նման հրատարակութեանց համար թեկնա -
ծու անկումներ :

Անկարգիւտ գործերը միշտինքը չէ որ կը
պահանջեն միջոց, այլ քանի մը տանձնակ հազար
փետո միայն :

Յետոյ ունեցէ՛ք հարուստ ու ներկայաւոր դը -
նատարութիւն մը, որուն մասին դժբախտաբար ոչ
մէկ տեղեկութիւն ունի մեր չըմայալով :

Ինչո՞ւ. չգտարտաբան, օրինակ, մէկ քանի
մտղիկաբաններ մեր լաւագոյն նորակապաղներու
դարձերէն ու ներկայացնել գտնե՞ք սպասախոս
աշխարհին :

Անտարակոյտ այլ պիտի ողբ մերաբարեւում
մեզի հանդէպ մասաւորապէս անոնց ընտանիքին,
որ գրեթէ չեն ճանչնար մեր մշակոյթը :

Այ — Չունենք մեր երաժշտութեան եւ ճար -
տարաբանութեան պատմութիւնը սպանիոնէն լի -
ցունով :

Պատահաբար տեսնէք նոր Հրատարակուած
սպանիոնէն լիցունով ճարտարագիտութեան պատ -
մութեան նուիրուած հատար մը, որուն մէջ զուր
փնտռեցին հակապակ օճով եկեղեցի մը կամ մա -
տաւու մը :

Միջնադարին երաժշտութեան պատմութեան

Բ. Ռուսները ամբաստանող ծանր փաստ մըն է
նաեւ հետեւեալ իրողութիւնը: Այս ազմութիւն ոչ
մէկ անգամ Գերմանացիներու ձեռքի անցած են :

1940-ի սկիզբը, Լեհաստանը թափեցին հաջ, Ռուսները կ'առաջարկեն լեհ սպանիոնէն փոխանակել
Գերմանացի երեսնան հազար Ռեքալանցիներուն
հետ: Երկու կողմերը կը համաձայնին սակայն,
վերջին պահուն Գերմանացիները կը նախընտրեն
« Լեհաստանը » տանցը Լեհներու եւ կը հրաժարին
իրենց իրաւունքին :

Արդ, մինչեւ հիմա Ռուսները չեն կըցած համա -
գէշ կերպով քաղաքային, թէ իրենց ձեռքը ու ի -
րենց հողին միայն քանոնող լեհ սպանիոնէն (ցանկե -
րը, վայրերը ճշգրտու) ինչպէս կը Հարցունին
Գերմանացիներու կողմէ :

Գ. Ռուսները միշտ մերժած են Միջնադարին
կամորթ կառն ընծալեան առաջարկը, մինչդեռ,
Գերմանացիները ամէն դիմումին տուած են մի -
ջնադարային յանձնարարութիւն թէ՛ անդին միայն ընծա -
լեին կառարկանը: Այդ յանձնարարութիւն մաս կը
կազմէին պիկիտցի, պոլսկար, քանիզմը, ֆին -
լանտացի, իտալացի, սերպ, հոլանտացի, լեյս
եւ զոմանացի ցղիկները, Գրանտացի թիֆլիսե -
ր եւ զոմանացիներ: Լեհաստան կամորթ կառն, ինչ -
պէս նաեւ անգլիացի, ամերիկացի քերիներ այցե -
լած, ընծաւ են դիմարկին :

Իր ասանին, միջնադարային յանձնարարութիւն տե -
ղաքարով մը քաղաքային է թէ սպանիոնէն գնա -
կահարարու են 1940 Միայն — Ապրիլ ամիսին -
ընտել, այդպէս երբ այդ հողերը դեռ Ռուսներու
ձեռքի կը գտնուէին, եւ եթէ մարմնները մեծ
մասով անհայտիք մնացած են, այդ թեմէն է Ռու -
սներու հանձնարարութեան պատճառաւ: Համարեալ լից -
ները անցկալեցաւքար մեծ միայն մը գործած են,
փոքրը թաղալով նախկին հողի մը մէջ՝ որուն
քիմիական տարրերը փոխանակ փոխեցնելու դի -
մարկին, գտնուելու յատուկութիւն կ'ունենան :

Գրաբիւրի գործարարութիւնն եւս ուղարկուած
յանձնարարութիւն մաս կը կարծեն միայն եւ միայն
ուղղալու Ռուսներ: Տարիներով խորհրդային
գործաւորներն առկ սպանիոնէն փետոնէն լեհ հ -
ման քաղաքաններուն անցած չէ թիւրաբարեւի տես -
նէլ զիսկայաները: Միջնադարի կարծիքով, լեհ
համայնաբար քաղաքայինը չիկունով Պերիքինը
1940-ի գարունէն արդէն անցկալ էր իր հայրենի -
կիցներուն աճաւոր սպանիոնէն, որովհետեւ, ուսու -
նակ քանակին մէջ լեհական գործաւորներ կազմէին
քանակութեանց ընթացքը, ինքիսի՝ իր օգնե -
կան Միլիոններ ինքկալութեան քանակ է Պերիքին -
ի, քան թիւրքերուցութեան մը պատճառաւ, այդ
սպանիոնէն քաղաքայինին չեն այլալուս :

Գ. — Յատկաշնչական են նաեւ, Եւրոպոյի
գաղափարութեան ընթացքին Գրաբիւրի մասին քա -
նանները: Ոչ մէկ չեն ճարտարութիւնը միջնա -
կանելու: Ընդհանրապէս՝ ճարտիկ համապարպու -
թիւն մը ուսուցանած ամբաստանութիւններով՝ Ե -
րոք Մենեքուն կողմէ: Գիտելի է կը ընկերները
բայց չ'ամբաստանեն ընթացիկները միայն, բայց ի
քան կ'ամբաստանեն Ռուսները եւ կը բերեն երբե
քանիք: Վերջիններու միակ վիճակ էրլայ պու -
րք թիֆլիսի Մարտին, որ կը հետաքննարկեն թէ
է տեղեկաբար ստորադաս եւ Կիսմարի պալա -
տարիքին տակէ: Ռուստօրին քաղաք շահեկաններու
մէջ առի, որովհետեւ, երբ կամորթ Բաններ կը
գտնուէ Պուկարան, Չեկայն տալիս զործերին
մէջ կ'ըլլայ ձերբակալել ու քանաքարին թիֆլի -
սարկով :

Միջնադարի դիմելը լեհ լիցուն է ուրիշ
փաստերով: Ռուսներին կառավարութեան հա -
կապակիս յայտարարութիւնները, պետական ծա -
նեթ ղէմբերու վիպուկութիւնները, հետեւ
կ'առնեն՝ չեղեալեւ ճարար :

Ինչո՞ւ սպանիոնէն են, ուրեմն, լեհ սպանիոնէն:

Մասին սպանիոնէն լիցունով լոյս տեսած հատորն -
քուն մէջ մի փնտռել յունչպէս քանի մը խօսք հայ
երաժշտութեան մասին :

Նարեկտուն Համայն պատմութիւնները այս
երկրին մէջ աւելի ծանօթ են քուցէ քան Միխիթար
Գեորջի ու Վարդան Արշակունի առակները :

Այդ թուրքոյն եւ Մուսաֆա Քիւսիյի մասին
հրատարակուած հատորները թիւին չափ օգտու -
նէ չ'են ու նոր Հայոց պատմութեան ու մշակոյթին
շուրջ :

Պիտի թւիք թէ օտարներ ունին իրենց դե -
պանները, մշակութային իրենց մարմնները եւ
հետաատարութիւնները որ իրենց ազգային քարոյ -
չութեան համար կ'ընին խաղաղացանքը, հետեւա -
բար եւ նման ձեռնարկներ: Ձեռք ուրախա :

Բայց ձերքին հայունով այդ ձեռն հրատար -
կութիւնները, կը կրկնենք դարձեւ, միջնիկներու
հետ կարգուած չեն, այլ շատ համառ քանակն ու

Հոս է հետադարձական քաղաքարութիւնը :
Հոնտին խորհրդային դեպահանաւս պահե -
րեն մէկուն յայտարարութեան համաձայն, Գրաբի -
ւրի ողբերգութիւնը հետեւեալ է Միտիլի դրած
մէկ քանիս փալ թարգմանութեան :

Գերմանացիները երբ կը մերժեն լիցունին լեհ
սպանիոնէն, կարծիք Բաններն՝ պատասխանաւոր
մարմիններ պատշաճաբար կը կ'ուշադրեն կրեմ -
լին, քան կեցողին իմաստը համար Մեծաւորին
կարծիքը :

Եթէ տեսակ հարցերով ծանոթանանուած
յոյժան Միտիլի դրածպահանքի վայելէ՛ք, կ'առնէ
հետեւի թուրքի կտոր մը եւ վրան կը դրէ միայն
մէկ բառ, Lügüddet :

Բար (Գրանտերէն) կը շնորհակալ հաշտեւելու
գաբի ենթարկել, կարգադրել, հայերէնը մաք -
րել: Միտաւոր յեղափոխութեան շրջանին (Քերեւ -
րել: Միտաւոր յեղափոխութեան շրջանին) կ'առնէ
անիկ տալով՝ լեհ փետր. 2. Ա.) իրապիւնով եւ
առաջանելով քաղաք Գիւրիտաւոր պէս ձեռնարկել
լիցին տունին մահուան դատաւարարութեան իմաստ
ար :

Պալատաւոր սպան երբ կը վերադառնայ
այդ թուրքի պարտաւորութիւն մէջ, քանակին հրամա -
նատարութիւնը կը շտի պարզապէս եւ չիկունով
որդաւ մը տալ, Պիտաւոր պէս ձեռնարկել կը
լալալ եւ քործը կը յանձնէ ինչ Բա Վէ Նէլին (Չե -
լալալ) :

Ինչպէս թւիք նախորդ յօդուածին մէջ, ուսե -
ղիւնները խաղաղութիւն անկողնայէ վերջ, Լե -
հերը կը դառնան փոքրիկ զանակից ու կը փն -
տան իրենց սպանիոնէն սպանիոնէն, վերադառնելու
համար նոր քանակը :

Ստանց յոսանաւորին խաղաղութեան հա -
կապակիս պատասխաններին, անընդամ կը հե -
տապիւնէ հարցը, կը միջնադարն նաեւ Անկալ -
ցիները: Ի վերջոյ կը յաղդին խնդիրը տանիկ
Միտիլիին աւելի :

Սպարապարտ կը լինէ իր տուած հրամանը եւ
հետադարձ քանակով՝ անցկալութիւն կ'ուզէ: Այն
ստան միայն կը հանգիստ, որ իրեն հետեւեալ
անպարտաւոր զրած ինչ մէկ քանիս, Գրաբիւրի,
Վերջինային եւ դառնալով վարկերը մէջ (տակա -
ւին անմահութիւն) բոլոր փնտք են մտաւարապէս
տաղարկել չաղաք ինչ սպանիոնէն :

Եթեմը սերմերով, երկու զուգործի մէջ, կու -
տու ինչ որ կարգադրուէ իմ Գրաբիւրի մասին՝ դի -
մարկին փոքրիկութեան մէջ: Եթէ կ'ուզէր,
ուշադրութեան անտակալա :

Գիտուէ՛ք եւ Լեհաստան տալիս գտնուած հե -
ղիւնով — միտաւոր հողի ճարտարները Գիւրմա -
նայիցներ են կրեան ձեռքակին դրած կամարը ու
Թուրքի ղեկարգութեան դրածը: Երբ — չ'ըլլէ մի -
լիցին հողի գլուխ տալով — Տիֆլիսային քաղաքի
ստանիկը հարաւ Տոյի եւ հողի վերաւորու հա -
մարը, քանակները խոչնդարութիւն պիտի շա -
տաւորութեանով, որուն մաստիկը, խաղաղութիւն
կը գնէ փոփոխ կաղաքիկներ մը մէջ յաղաքիկներ
միլիոն որուն թիւքը հանդիսալ չէ :

Վասն ինչ թէ Ամերիկայիցներ ունին քորդ
փոխադրութիւններ, որովհետեւ Գրաբիւրի միտա -
րկաւոր թիւքայիններն ու Կիւրիկներ անցած են
իրենց ձեռքը: Եթէ լեհ հրատարակել տակալին,
անպալու ունին իրենց հայրենիք :

Ինչ որ այլ ուղիւ, ինչ սպանիոն ու հարադրման
մը որ պիտի ունեն իրենց ձեռքը :

Ողջ մնացողները պիտի տանեն :

ՀԱՐԱՆԱՅԱՐԱՆ

Մ. ՆԱՆԻՍԿԻՆԻՐԸ մասաւորութեան մասնունած
են, հոս միջնադար տով մը նախաձեռնելով: Ես -
տակ յանձնարարով կը կ'առաջարկէ 4000 միլիոն
ստղար քաղաքային, հոս միջնադար փնտռելու հա -
մար ի պիտաւ աշխարհին :

Մ. ՆԱՆԻՍԿԻՆԻՐԸ ծափոնի պիտի վերադար -
ձնեն երկու կողմերը, պահելով իրենց օգտաւա -
րին եւ քիմիական հեղաք խաղաղութիւնը Օրենս -
դա կողմիցներու մէջ :

Քեանը դաժմարեւելու, որ կընայ պակիկ հայ մը
տաղաքայինութեան, բայց ոչ գաղաթի մը կամ
հարուստներու :

Մասնորոշելու յաւանութեան ունեցող որ -
կաններն եւ մարմններու կ'ընեն, կամ այդ
ստորագրելներով ճարտարած անոնց յաղդրե -
րուն ու բարեկեցիկ ազգայիններու, տանձնել այդ
մասին :

Աղաղակող պահանջներ են ստանք :
Ուղաւոր պահանք, կը հրամայի կամարը խոլ
ձեռնալ :

Արդ, դառնայ նման հրատարակութեան մի -
կենաւ ու այդ ուղիով յաղդրեալ անուշ սերկ -
իւն ձեռնող կըս, ապաւորուած է մը կամ ծնողի մը
յաղաքային կերպ մըն է սպանիոնէն Օրենսդրա -
մատուցուած: Պիտի թիւքը կ'ընեն փորձել զար -
կ որ պատուաւոր ու օգտաւոր է հայ անտեղին
համար :
ԱՄԲԵՆԻԱ

πρὸς τὴν ἀποστολὴν ἐπὶ τῆς ἐκείνης -
παρασκευῆς :

Խ.ԽՄԻՈՒԹԵԱՆ ԱՐՐԱՆԵԱԿՆԵՐԸ ԻՐԻՅԻ ՈԱԶՄԱՅԱՆ ՈՒժ:

1— ԼԵՆԱՍԱՆ

Մեր քննաձեռնող սկանդալին հուր, որ Հրատարակուեցաւ Յունիս 19ին եւ 20ին, փորձներ ներ - կայացանք իւրաքանչիւր արքանակն երկրի տառն - ինչն, Հետեւողներս յոյն աղբիւրին :

Երբ, 1944ին, խորհրդային ստալին զորա - բաժինները Լեւանտանի հողին վրայ ոտը դրին , ինչ գինեակ ուժերը պատկառելի թիւ մը կը ներ - կայացանք ինչպէս երկրի, նոյնպէս արեւմտեան Եւրոպայի եւ Ռուսաստանի մէջ: Երկրին մէջ կար 380 չափաքան զայտնի քանակ մը՝ զոր - Պոր - Կոմոնթովիկի Հրամանին տակ եւ ենթակա լինո - տով ինչպիսի կամաւարներեան : Արեւմտեան Եւրոպայի մէջ, քաղաքային, ծովային եւ օդային ուժերը բաղկացան 215 չափաքան քանակ մը՝ զոր - Ստալինովիկի Հրամանատարութեամբ: Անո - յիւն մէջ՝ ստալինի զրահապատ զորաբանիքը եւ փարաշուտները կիսաբարձրին: Դարձան , Անո - յիւն մէջ 13 օդատարի, որոնք ինքն օդակա : Նաւատարի կը թաղկանար մէկ յամանակ, միջ թորովորեան եւ երեք ստալինով : Իսպանի մէջ կը դառնար զոր - Անտրիո երկրորդ զորաբան - զոր, որ փառքով պատկանեցաւ Պորիսիայի եւ Բա - սինիոյ ինչեւնեան (Իսպանիա) :

Միւս կողմէ, Խ. Միւլիսեան մէջ կը դառնէին տասը զորաբանիք : Հետեւողներ, երկու քանակի քանակեան, անոնք մասնակցեցան վերջնական յարձակողականին : Զօր - Ս. Պերիսիկի Ս. քանակի մաս կը կարծէր մտնելով Ռոքոնովիկի Հրամա - նին տակ դառնալով Պերոնովիկի քանակախորհրդին : 1944 Օգոստոսին, ստալին քանակի կը դառնար վարչապետի առջեւ, եւ անոր փոխէր իր մարշալ - զորան մէջ մայր տունը ինչպիսի պատմաբա - րեան ջանքերեան եւ թաղկանք թաղկանքին Պեր - մանայնեան կողմէ : Եւ որովհետեւ զոր - Պեր - իսիկ յափառք չուս անկախութիւնի յոյց կու տար պատմաբաններուն օգնութեան համարեւ Կա - մար, Հրամանատարութեան հանդէսը . . . . Վար - յաւա Հիմնադրական քանակեան եւ իր անկի քան մէկ վիլիոն քանակիները 150 չափաքան կնքէ իր, երբ մտնելով Ռոքոնովիկի քաղաքացիքը զայն : Երկրորդ քանակի, զոր Մանիսիս Փոփովիկի Հրամանատարութեան տակ (Կիւի. ծնած ինչպիսի ուրիշ տղիւս սպայ մը), ենթակա կը մտնէր Կիւնիոն ուղկաւ. քանակախորհրդին : Լեւանկա այս երկու քանակիներ — իրենց զրահապատ - ըրարութիւններով, Հրետանի զօրաբանիքներով, օ - զդանապակի տորովիկներով, եւայլն — մտաւարա - պէս կէս միլիոնից ուժ մը կը հաշուէին :

Եւ սակայն իրենց զօրանքը իր քանից ինչա - կան ներքին քանակի (որովհետեւ անապարդ մը - նացած իր Համալսարան Քաղաքներով), աղբի - ին արեւմտեան զոյնակներուն հետ կուտող զ - օրաբանիքներուն Լեւանտան վերադարձը, եւ աս - պարզ Եժովորդական քանակից Համար իրենց վարչապետ օգտագործել Ռուսաստանի մէջ կա - ժուած զօրաբանիքները : Այս երբեք անպակ - ները իրադրութեան ամբողջովին : Արեւմու - րեան Լեւանտան վերադառնալու իրաւունքը ստա - լին 66 չափաքան զինուորներ, եւ անոնք Քիւով սպանի եւ ենթապանի, իրեն, անհաս : Շատ չանցած, անուանա 1200 զինուորներ զինուորեան պարտադիր աշխատանքի ճամբարներ, վերա - լինաւ եւ շրջանք ամբաստանութեամբ : Վերա - դարձող սպանիներ, անհասարակ, պատահապա - նեան ի միակտեան եկին : Հետագային, անոնք կամ զապառուսիկներ քնտրեցին (ինչպէս զոր - Պիտեր Ստոլիպին), կամ զորք մամանել հրամանատա - րութիւն մը վարելէ ետք Հանգստեան կուղիներ (ինչպէս զոր - Կիւտան. Փալիկիւի), եւ կամ բանակայնեան (ինչպէս զոր - Սա. Մոսոր) :

Ապր. պաշտպանութեան առաջին շաբաթային ու յինչական քանակները, պարագային իր զօր - Ս. Ջիվիկիսի, զոր Սթալին մտնելով արեւմտեան բարձ - րացուց : Այս սպան 1925ին դառապարտուած իր Հնդկ տարի քանակախորհրդին եւ փոքրած քա - նակին, որովհետեւ չաւարանքի կը ստանար քա - նակի Հայկական թիւերէն՝ որտեւ պաշտպանի իր - փառքին : Շուտով Ստոլիպին ճամբան քանակի իր Եժովորդականութեան զարգացմանը Հա - մար Հայաստան ըլլալու պարտադիր : Գրիպ - րայ ընդունուեցաւ, որովհետեւ փոխանակեալ չը - րեան Համար Սթալին պէտք ունէր որս տեսնել մարտը մը, երբ չհնչացած 1500 տուն սպանի թիւած էին գտադրուած մաքրագործման, եւ Ստոլիպին կամաւար սպաններ անքան զոր կը պատրաստէին : Մտնելով Ջիվիկիսի իրաւունքի դեր կը կատարէր — ճուր կը խօսէր եւ Հրա - մանագիրներ կը ստորագրէր,որոնք իրենաւանու էին ունիւրեւ կողմէ :

1949 Նոյեմբեր ճին, սովետ մտնելով Ռոքո -

Սոյրքան Համալսարան

Մշտ զայտի գիւղերէն մէկուն մէջ, Քիւրոս եւ իր մանկութիւնէն Հայ Հարուստի մը տունը Հոստա - րութիւն, վերջ ալ մշակութիւն ընկալլ, տեղա - ցի Հայու մը շափ Հայերէն կը խօսէր :

Որ մը, իր արիւր տունը մէկուրով ճամբայ կ'եր - լէ Պրիսմա մենկուն Համար : Կ'երթայ ինքնակին եւ կը մտնէ քանի մը տարի վաճառի մէջ, իրեն - անդրադալա պատգուիւս Հայ մը : Հոն իր սովի - նաւն Հայերէն գրել կը կարգալ :

Յետոյ ինքնակին մէկուր վերթայ ուղղակի Կ. Պոլիս եւ կը ներկայանայ Եւրոպայի պալատը , Հետեւեալ պատմութեամբ :

— Ես Քիւրոս մըն եմ, Կովկաս Ժամացած ըլլա - լով տեղեկ եմ Հայերու մանկ յեղափոխական զօրձուռնութեան, ինչպէս նաեւ գիտեմ Հայերէն խօսիլ, գրել եւ կարդալ : Ոչ մէկ Հայ կրնայ կու - ցանքի թէ Քիւրոս եմ : Կ'ուզեմ օգտուիլ ըլլալ իմ կամաւարութեան, իրեն լրտես մտնելով Հայ յեղափոխական զօրձուռնութեան մէջ : Բոլոր զապառուար յեղափոխականներու անունները ար - ձանագրելով կը տեղեկացանեմ մեզի :

Մուլիսեան Համար, որ դիւրեւոր կը փոխուր աշակերտի մէջ, իսկույն քննել տալով Քիւրոս, երբ կը ճանաչուի թէ մամչնական է, Հայերէնի մէջ ալ յափող, իրենուին ստալինարկը :

Քիւրոս կը ստանայ մեծ գումար մը, ինչպէս նաեւ ճամբարներու Համար պարս կըստ ինքու - թեան Քուլքեր եւ նաւ Նաւոյով կ'իկնէ Տրապի - լիս: Յետոյ Համար կը շարունակէ դէպի այն գիւղերն ու շրջանները, զոր մատնանշած էր Մուլ - րեան Համար :

Միջակայք քանիք, որ Քիւրոս մերժած է Տա - րօնի շրջանը մտնել, ստալինով թէ կրնայ պա - տալիք որ դիւրեւ Հայնալն :

Քիւրոս իրեն յեղափոխական զօրձիկ կը սկսի իր ջնջական պտուղը կատարել Նշանակուած վարչութեւ մէջ :

Լրտես իր աշխատք ըլլող գիւղերու յեղափ - փական կոմիտիներու կողմի անունները արձանա - ցրելով, պահած էր, իր ձեռքի փայտին մէջ, զոր Խաթաթը փորագրել տուած էր Պոլսոյ մէջ : Ան շատ վարպետըն, գիւղական կոմիտի կողմի առջեւ իր ձեռք փայտի մէջէն կը Հանէր հարե - լած գիւղերու կոմիտիներուն անդամներուն ա - նունները, կը կարդար եւ իր ուղիք տեղեկութիւն - ներ քանի :

Վերջապէս դիւղէ դիւղ պտուղով, եկած Հա -

տած էր մինչեւ Արլաթի Ծղակ գիւղը :

Մեր գիւղը, Հասած տանն, անմիջապէս մա - ղով կը հրաքիճէ գիւղական կոմիտի կողմէ : Եւ կը սկսի քաջատարի իր զապառուար — Ես թիւրիկ - աճն կուգամ, մտնել քննելու եւս կուսակցութեան ուժերը : Ես Միջին եմ, անունս Պարթիկ : Եկած մէ աշխելուու քալար այն գիւղերը ուր կան մեր կուսակցութեան կոմիտիները, անոնց անունները արձանագրելով պիտի տանեմ թիւրիկս : Եւս իր - ւորին յամանկու :

Մեր գիւղի կոմիտիին անդամ ըր նաեւ տն - գրապետ Սուլայի Վրոն : Տեսնելով որ Քիւրոս ի - րենց անունները արձանագրելով, թուրքի խնամ - քով կը ծայլն ու ձեռք փայտին մէջ կը դնէ, Կը - սէ :

— Պարոն, էսի ինչի՞ խոսար է, յորի՞ մեր անունները գրելով կը Հասարակութիւն օր մը Թուր - քերուն կողմէ քանի ինչ մամանակ, մենք ինչ - պէս կ'ընենք արդարեւ : Ձե, ես թիւրիկս երկու երեք գրտար մնացել եմ, քանի քիւրոս մեր անունները գրտարուն պէտք չունի : Մեզի պատուիրած է իմաստ քաղտնի աշխատել : Ես լեւ խաւատար, էս գործի մէջ մուկ քանիս կայ, որ մեր խելքը իր - անքիւն, քա Պարս (Հայ) երկուս փայտ՝ ես կը կամանեմ : Ինչպիսիք, էսի իսկական իմալ է՛ս , աշխարհ չորս քաջիք :

— Վայ Խաւատած քո պարս տունը քանդէ, Համայ քան կ'երկնի, ես Միջին եմ, անունս Պար - թիկ, Հայակ է՛ս Հայրենակից գործիկ ըր խոսար Հա տեսակ տեսա քանիս կ'ըսէ :

— Պարոն, կէք դուն իմալ ես, քան տեսնել, Յետեւոր կ'ընունքի անունք ինչ է :

— Վայա քաւա էսի չեմ գիտէր :

— Հայ : Բաւա, քանի որ ըրեցիր դուն Քիւրոս ես :

Տըրքը, կը մայնէ Վրոն, լրտուով տուր փա - տիք փառ ըլլալ : Հիմա կ'իմանաք ասոր Հայ կամ Քիւրոս ըլլալ : Իր քանք Հաստատուելու Համար ձեռքը պիտիտուր իր տանի ու իր թիւրիկներուն :

— Ե՛ք, այս մարդը Քիւրոս ըլլալ, այս պե - խերս Եսը կ'աշխատի :

Ամիսիկայ կոմիտիի սնդակները Քիւրոսին ձեռքերը քանիցով անհապառնութեան կը դառապար - նեն, իսկ Վրոնն իր մեկնակից զայն եւ իր տես - նուի որ թիւրիկներն էր : Վրոն՝ Քիւրոսին ձեռքը փայտը կ'ունեն որուն մէջ պահած էր ոչ միայն մեր գիւղի կոմիտիին անդամները, այլեւ ուրիշ թիւրիկներ, ինչպիսի կոմիտիներուն անունա - ցանքին :

Քիւրոս ինքնապաշտպանութեան կը դիմէ ր - անով :

ԴՊՈՒՄԻՆ ԻՆՏԵՐ

Ռոքոնովիկի ընդլայնած է գիւտեղական վար - քաղանքներու ցանցը : Վերակառման է սպալախո - ղի անպակներ, եւ Հիմնած երկու նոր քաղաք - գոյն Հաստատութիւններ : Կան նաեւ Հետեւեալ - զօրիք, Քիւրոսիմիտի եւ քաղաքական սպանեան պատրաստութեան յառուի երեք գիւտեղական վարձարներն : Եւ վերջապէս սպանեան կատա - ըրագրութեան յառուի 23 քաղաքացիներ : Այս վարձարներուն մէջ կ'ընդունան ինչ Համայ - նամար երկրաստանական իրութեան կողմէ ա - ուղիքները, եւ Համայնամար կուսակցական կողմէ վաճառուած թիւրիկները : Անկի ըլլա - լով, Հարկարար սպանները կ'ուսանին Մովկա - նի, եւ այլուս տպիական գիւտեղական արկովեա - ներու մէջ :

Լեւակալ Բաւիկի Օր Եւ Նշանակուած է Հոկտեմբեր 12ը : Նախապէ 15 Օգոստոսն էր — 1920ին ինչպիսի յարձանակ օր, որ այժմ կը Հա - մարուի Հեակապիպիպիպի յիշատակ մը :

Այս գիւտեղական տանի քաղաքով կատարեց Ռոքոնովիկի յատկանշական ճառով մը : Հէ - Բաւիկ ըր քանիք, քաւ, մաւնալքը, ծնաւ 12 Հոկտեմբեր 1943ին լեւիկով մէջ (նախկին Ծա - զուկով), որ ինչ եւ տղեւ զօրապետուր կողմէ միւս անտար թիւրիկած արիւնք : Լեւանտանի Հա - կուսակցութիւնը միւսնեւ ընդ միւս կայեց իւ Միւլ - րեան ճանապարհին : Լեւակալ քանիք Հոկտե - րայի է օմիտական քանակեւ :

Յետոյ կը խօսեցրեն մամանալ չեյո ըր տա - լով քաղաքներ — քանիք Սթալին Հարակա - նուր ձեռնութիւնով մը յիշապատմաւ է նշարձիքը : Օր - Ծալար կը կարդին քաւ — Պարս է արքա - ցանքը Եւրոպական կայսրեր ինչպիսի եւ տպիա - կան քանակներուն միջեւ, որպիսի մեր մեծ պե - րս ընկեր Սթալին կարնայ ինչ զօրաբանիքները օգտագործել Համահասարակ մտաւարութեամբ ա - րկուականին :

Այս Եւ Ռոքոնովիկի տարեկան թիւրիկ : Տըրկալ իրմանալ քանակուած մայր, Լեւանտանի իր ք - նակով Թիւրք (25 միլիոն), քաղաքականական իրքով եւ Հարապարտական կարգութեամբ տալիքին դիւրի պիտի դաւալ արքանակ պիտու - րեան չաբնի :

Պապականի եւ վաճառար մենաշնորհ մը ար - քաւն . . . :

սովիկի Հեւանտանի մամչուր տիտղոսը ստա - ցուա, եւ ապ. պաշտպանութեան շաբաթար եւ ին - չական քանակները սպարապետ անունանուելու : Իսկ քանի մը տանի վերջ՝ Բաղաթախան Բիւրօն անդամ : Իրեն անվաճառելիներ, Ռոքոնովիկի ե - րենց պաշտպանիքն Հոստալք սպանեան ինչա - կոյն մարք : Ներկայիս, պաշտպանվող քանք չինք քաղաքացիներն սպանեանին Հնդկը միայն թէ քաղաքացիներն էին պատերազմէն առաջ :

Լեւակալ քանակի Համայնապետ կարգապար - տուած է տպիականութիւն փայ : 1950 Յուլիս 22ին, նոր ապ. տանի քոր, Աճիկը բուհակից գիւտեղ - ական երգովի նոր քանակներ : Ջիվիկիսիի շր - քանիք գիւտեղար տակալին կ'ընդունու զապառու - ըն ինչպիսի Հանգստեանութեան անվախութիւնն ու Հոյակալ ամբողջականութիւնը եւ քորեւէ պար - թային տակ չորձով ինչպիսի պատեր արտա - ւաղող արարք : Երկուս կը վերջանար անաւա - կան Հեւուսի, ՏԵր իմ, օքնա ինձով : Ռոքոն - փակիին աղբին գիւտեղար կ'ընդուն — Եւ Ժողովը - րական ինքնակարգի պաշտպանի տպիարակա - լութեան ղեկն եւ Բեւուի ամէն տեղ եւ միշտ տպ - փա քանակի եւ միւս գիւտեղականներու կողմէն : Բանակապարտ, Հեւանտանի օգնութիւնը Եւ ան - Շարժելու չի նիւտուրի արկալ :

Լեւակալ քանակի Եւ 300000 Նոյեմբեր, երբ մտնե - լով Ռոքոնովիկի կը ստանձնէր անոր վերին Հրա - մանագրութիւնը : Այսօր 550,000 գիւտեղար կայ ըրօշի տակ — 360 չափաքան զապառուար, 60 չա - քար օդային, 15 Կարք ծովային, 10 չափաք Հա - կուրային (D. C. A) եւ 105 չափաք ներքին (սա - ռմատային եւ ապահովութեան) :

Նախարգն Հեւ քաղաքներով չորս նոր զօրա - բանիքներ կը յայտնեն : Սակայն, Ռոքոնովիկիի քանք զօրաբանիքները իրենց արդիական սպանա - գիւտեղութեամբ է որ կը տարբերին տասնալքալ : Ջիվիկիսիի 16 զօրաբանիքները սովորական Հե - տեւականներ : Եւ Ռոքոնովիկի անոնցմէ չորսը մե - քանած է մենքանով զօրաբանիք : Իսկ նորեկն Երկուր զրահապաւ եւ, միւս երկուրը մեքանա - կար :

Իրեն օդային ուժ, Լեւանտան ունի չորս զոյնող օդակա, ամբողջովին ինքնաուղղ օդանա - կներով սովետալ : Վայաքանակները կիսաբանի - միւս ալ կարծուել է : Հաղորդին ուժը քարուր - քի ինչ նոր կարակակարութիւնն ընէ է, որ Նախարգն

28րդ ՏԱՐԻ - 28-րդ Ամս 6800-տար շրջան քիւ. 2211

Խմբագիր՝ Ծ. ՄՈՍԱԿԻԱՆ

ՄԵՐ ԽՈՍՏԻՔ

ՈՋ ՈՒԼԻՅՈՒՅԸ, ՈՋ ԱՆ ԺԻՎ

Համադարձոր մանրութիւնն հետ, շուտաւումն ալ աւերին կը գործէ մեր դարութիւն եւ առ հաւաքապէս արեւմտեան ներդաշնակ է մէջ։

Նախնա հրաշքի մը կը սպասենք, մեր աշխարհը ուղղութիւն դէպի անծայնաբեր։

Նոր սպասումն որ զլուսն մը կամ ձեռք մը օգնութիւն հասնի եւ փրկէ մեզ։

Նայեցե՛ք շատադիր բազմութիւնաց աշխարհուն մէջ, եւ պիտի ժողովուրդեք։

Արարութիւնը կը պահանջէ ճշդիլ թէ՛ այդ բազմութիւններէն աւելի անոնց վարչներն են որ տարաւոր շաղկապներ կ'ուղղեն եւ Քարթլաւ փինձ մտքով թէ՛ գործունէութեամբ։

Այդ վարչները յամբար աւելի նաւահարկաւ են եւ երկուս, զան բոլորովորդը։

Մեծ մասը չի հաստատուի կը դուրսնէ։ Չմոռուենք որ արարականութիւնը։ Եւ համ, զանազան մարդանոցն կը կատարէ, աւելի պղտորելով մթնոլորտը։

Բազմազան « խելքեր » կան ինչպէս բազմա-թիւ հասցեներ։ Բայց կը պահիք չնմանական ուղեցոյց մը՝ ինքնազարգացումիւս զորքը կազմա-կերպելու համար։

Սակե՛ք որ ծանրին կը լոյսէ շուր հովերէն, ինչպէս եւ արքանութեան կողմէ։

Եւ սակայն, ճանաչողներն ա՛նպաւ իրենց յոյժներն չափեր, զործնական, դիմաւ աշխատանքի մը լծուելու համար։

Ինչպէս վարչականներն շարժողներ, աշխարհի կը չեն ու իրենց համար չեն, այլ ուրիշի համար։

Իրենց՝ պիտի հասնուի կամ հաղթանակուի, րոտն աշխատանքները ճշդելով ուղեղին — կերպորէն։

Նոյն պիտանալ երեւոյթը չէ՛ք անձին, նոր սերունդի փրկութեան հարցին մէջ անցա՛ն։

Սակե՛ք ալ արտաճուէ կանչեր կ'արձակեն, օրն էր րոտն ինչեղելով յարաճումն օտարաշուք։

Բայց, արտա մտաւոր չին զանքն, փրկութիւնը տունէն սփռելու համար։ Եւս իրենց զաւակները փրկելու համար։

Այս ունեւորութիւնը միայն մէկ երեսն է համարաւոր ուղեբերութեան։

Սակե՛ք հոգ եւ աշխատեցե՛ք ուրիշին, երբոր զին փայ նետուելու այս դասալքութեան հետեւ-հաւանով է որ, մեր դաշտով կը ներկայանան տեղուն պատկեր մը։

Այդ պատճառով է, զարձանալ, որ նոյնիսկ ներթափան օրնութիւն կը պայտան դուրսնէ։

Դեռ անցկալ տարի, պատուելի մը Սմերթին կերթաւ, մեր հոգեքի պատմելու եւ ... դրամ խնդրելու համար։

Երբեք այսքան լուրջա՛մ էր ինքնադրոշմութեան ոգին, արեւմտեան ներդաշնակ հայկա-կական զաւորներուն մէջ։

Նոյն անկերպարանութիւնը՝ Փարիզին Լոն-տոն, Փրիւսթին Միլան կամ Լոպսն — Ժրնիւ։

Բոլորն ալ կանգնած՝ զատիկապի մը դիպել, իրար կը դիմեն ճանափանալ աշխարհով։

Երբեմն տեսակ մը արշավանալով կը տեսնեն, հանդիսաւոր առիթներուն մէջ։ Տարբեր շահեր մը անդա՛ւ, երբ հանդէպ մը սարքուն, այցելու մը ճանաչալի կամ ճանաչողային դէպք մը պատահի։

Տարաւոր մնացող օրերը կը սահնէ հաւանել-լով, յօրանելով կամ հա՛ն, Հայաստանը մըրեն-Յիւլիւ։

Ո՞վ չի դիմեր որ ոչ միայն Հայկական Արտա-սահմանը, այլեւ հայրենիքն ալ կը միատեսի, իբրեւ աւելի երկար տեւէ այս անսիրտութիւնը։ Ե՛րբ աւելի անհոգեւոր հետաւոր սարքերուն ապաւնելի, փո-խանակ մեր գիտուն ծառերը մայրեւոյ, համաժամ չհիմնական ուղեղին մը։

Ներշնչաւոր կը պակսի, — մեր աշխարհը ուղղութիւն դէպի արեւմտեան դադուներն։

Բազմապատկեց՝ անոնց շնորհաւ, տեւական դու-րսեղներութիւնը՝ նոյն երեսուն տարեկանը ընթաց-լինի։ Անոնց անսնդաղործ ճնշքը, որ ծաղկապայ-ններու վերջանց երեւոյթան արեւմտապիւ անապատ-ները։

Անուտալ տալակով ալ աշխատանքին կոտոր-ուեցան։ Բայց, կը համապատասխանին՝ մեր դի-քին ու վարկին։ Մեծ շղջողուն յաւակնութեան։

Ե.

ԻՆՊԱԿԱ ՎԱԽՆԱՆԵՂԱՆ

Գարեգին Կարողիկոս

Վերջին պիտուն հետեւելով մամրամասնութիւն-ները ստացանք մեր քաղաքից։

ԳԵՐՈՒՄԻՔ, 24 Յունիս — Չորս հինգ օրէ է վեր, վեհապառար արեւել կործանողացն էր դիտակեց-ութիւնը։ Արեւել երկու շաբաթն է վեր գրեթէ որեւէ սնունդ չէր ստանալ։ Հիւանդութեան վերջին փու-լը կը սկսի 19—20 Յունիսի դէպքը մամր. Լին։ Վեհապառար սովորաբար դիւրեւորը չէր քնանալ։ Այդ դէպքը քաջատիկ կերպով կը քնանալ՝ աւելի սակիտակեց ճշունդ մը։

Յաղորդ առաւուս Տօթթ. Ներդոժանքը կը կանչուի մամր 8ին։ Ինչից որեւէ վրդովիչ բան չի դանել եւ իսկպէս ալ վեհապառար կէտքով կ'ըր-թնայ։ Սակե՛ք օրտան պէս տարբ եւ կարծի չէր արեւել տալ։

Վեհապառար աւելի կը լուսնայ եւ մինչեւ իսկ կը լուսնայ շուտալ որ արեւելի — ՎՄայ։ Երբէն։ Կէտքով վերջ մամր 6.30ին յանդարձական ճիւղով մը մարմինը կը սկսի կարծաւոր։ Բանի մը մարմանին անմիջական քիմիկներն կը վազու-եւ կը բերեն Տօթթ. Փաշեանն ու Գրեգորեանը, որոնք մեր հանրին, վեհապառար տարուելի-ւր 40 աստիճան եւ երկու փոքր քարանձաւ կը զաննեն։ Շեշտաւորութիւն անբնական զոյճմա՛ն էր, քաղկեդաքը հեղաշեփմա՛ն մարմն եւ սքրքր անկա-նուն կը արտիւնէ։

Ասկէ ետք երբեք չարթնաւ։ Գիշերուան ժա-մը 10ին Տօթթ. Ներդոժանքը կուգայ։ Երեք ըր-ժիկներ խորհրդակցութիւն մը կ'ուսնանաւ եւ Միապետութեան կը հարցադրեն որ դուստր թէ վե-հապառար կը դիտակեցութիւնը վերադառնէ։ Գործը-թիւ օտօթթ. Փաշեանը վեհապառար անարին ժառ-պակէ միջեւ տաւառ։

Միայնակը ամբողջ կը հսկեն մէկ ինչ տու-ւառ։ Ժամը 4.30ին վեհապառար վեհապառար աւելի կը ծանրանայ եւ երթալով կը փաթեթաւորայն ու Գա-րեգին Մարկոսիոս կամայ կամայ կը մարկ, եւ ուսնց որեւէ անպատասխան չնա՛ն ցոյց տալու կամ մասնաւոր չարժանիքն ընկուն։ Հոգեկ հիւսանէ՛ք ժամը 5.40ին, Միապետութեան թուրք կ'ընկնէ կեղե-ցի եւ հոգեհանգիստեան պայտուն կը կատարեն։

Լիբանանի տաղերը մամր ճանաչալիտու-թեան խաղաղակն եւ վարչապետին հարցադրեց կարծողիտուն մա՛հը։

ՓԱՐԻՉԻ ԱՅՈՒՆ ԵՆԵՂԵՑԻՆ

ԵՄԲ — Փարիզի Հայոց եկեղեցին ստացած

ենէ հետեւալ գելիլոյց (28 Յունիս)։

Փարիզի Հայ. Եկեղեցւոյ վարչութիւնը ընտ-րեց յատուկ յանձնաժողով մը, զատութիւն յար-պանն ու մատուցութիւնը վարչադ ղեկավարութեան, թիւներէն, որպէսզի այնից։ Հայրապետական պատուիրակին, Այնժամեան ներդաշնակ թիւնին կատարելութիւնն ալ յաւաստաբերութեան մէջ ինչ պէս նաեւ կը թանկացուի դործակցութիւնը ընդ վարչութեան, մինչեւ պաշտական ընտրութիւն-ներու կատարումը։

Արդարեւ վարչութեան մէկ մասին պաշտոն-վարութեան շրջանը աւարտան է արդէն ըստ ծը-րագիր — կանոնադրի։

Դեպքի ունեւանով սակայն կը ծաղկա-կանոնադ-րի կարգ մը յօդուարեցութիւն վերաճուելու են սոյն նպատակով շրջանաւորած յանձնարարի մը կողմէ, որ այդ փոփոխութիւնները վերադառնալ կ'ընդունէ՛ր ետք, նպատակաւորաբար հաշուեցա՛ւ որ այդ փոփոխ զոյճմաւորն շարժալով Առաջնորդ Հայր Սուրբ Նախագահութեան ներքեւ, եւ ըստ լուծութիւններէ կատարուին բարեփոխութեան համաձայն։

Նորակազմ յանձնաժողովը կը ստանլի Նիսոր զօւսակար 25 Յունիս 1952 թին. 88։ Սուրբով վարչապետ Մանուկեանի նախագահութեան եւ ընտրելի որ դիմար հետեւեալ կերպով — Առեւտ-արա Պ. Պաշէ միջեկան, սանեալագիր Պ. Ար-մէն Բարեկեան։ (Գիւնաւ)

ԵՐԵՎԱՆԻ ՄԵԾԵՐԻՍՈՒ (արտաքին նախարարն) խորհրդաժողովը քաղաքական երկէ, Լեւոնտի մէջ, Սուրբապի գլխաւոր ինչիւրներն են — Մոսկու-յի տրուելիք պատասխանը՝ զեւթանական հարցի

Պ. ԷԶԻՍԵՆ ՆԵՐՈՂՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ԽԵՂԵՐԷ

Ինչպէս հաստատուեց Պ. Խարն, անդ. կառա-վարութեան կարծիքը առեւտան չէր նախապէս, Գործակ զերին օգարւաններուն առթիւ։

Մ. Նաւանդեանը արտաքին նախարարը, Պ. Էլչիսին հետ հաստատուելով այս պարագան, ներդ-րութիւն ինչեղեց աւելի օր, անկողմաւորիկներն ե-րեւակախաններու ընկերակցութեան փողովն մէջ։ Իր քաջարարութեան համամայն, նախապէս որո-ւ չէր չին ծրագրուած ուսակցութեան մասին տե-ղեկութիւն տալ Անյիլի ազդ. պաշտպանութեան նախարարին՝ Լորտ Այեւսանդրի, երբ Ուոյնի-թիւն կը գանտէր։ Բայց վերջին պահուն չիտիւ-թիւն մը ծագեցաւ։ Ուղեւ դիւտր թիւրիւմացու-թիւններ չնարի, նախապէս Թրուման հաւանած է որ այրուհեւեւ աւելի սերտ կապեր հաստա-ուին երկու կառավարութեանց միջեւ, Գործաշի կարողութեան առթիւ։

Հինգաբարձ օր, երկու ժամ խորհրդակցելէ ետք, Պ. Պ. Էլչիսին եւ Խորն համամայնացան իր-քի մը Գ. Գ. Էլչիսին որոտն հիւստի վարկալիկայն այրու-հեւեւ աւելի մօտէն տեղեկութիւն պիտի տաւա՛ն Արդարադրոյն յազմական գործողութեանց մա-ւին։

Գարդ օր Փրստանից, Հնդկական, ճափոնա-կան եւ զանիական շրջանակներ կը շարունակեն բողբոյլ մարտի երեւոյթան կեղծաններու ուս-կանութեան դէմ։

Ջիւնաթափութեան յանձնաժողովին Փրստա-կան պատուիրակը, Ժիւլ Մը (Նախկին նախա-րար) յայտարարեց թէ վարչարանը լաւ ընտրուած չէր, զաղաքական տեսակետով։ Հիւստիական վար-չապետը դիմել տաւա թէ Ներդոժանքը սփի է ին-րան մնացին եւ որ յաղկոնութեան առթիւ, ճիշդ այն պահուն երբ փորձի կը կատարուէին զիւսա-վարարի համար։ Զանոյի վարչապետն ալ զան-դատեցաւ։ Եր նախապէս կարծիք հարցուցած էին իրենց։ Ճանրարալի մէջ կը միայնակ զանոյա-նալին ուսակցութեանց հետեւանքներէն։

Մովսիս վարչապետին կը շահաւորեց այս քու-լը դիտողութիւնները։ Արեւելեան Գործակիցը համապարմարեց արտաւարիկներ կ'ընեն, աղաք-արարելով թէ վերջին ուսակցութեան ծանր հետեւանքին պիտի ունենան, զաղաքական մե-սակցութիւն։

Լեւոնտի մէջ կը կարծեն թէ Կարիկի պիտի ը-լայ անդիլոյցի դրամար մը նշանակի Աղաքա-դրի զոյճեցէ համապատասխանութեան մէջ, իրեն հետեւանք Պ. Էլչիսին հետ կողպած համաձայն ընտրութեան։

Ինչ ալ մինչ այն, օգարւաններ կը շարու-նալիկան Գործակի մէջ։ Վերջին տեղեկութեանց համամայն, ին մեծ գործարաններ արտաւար-կեան են ուսակցութեանց հետեւանքով, իսկ եր-կու հաստատութիւններ ալ անդործածիլ դա-րած։

Մ. ՆԱՆԿԱՆԴՆԵՐՈՒ

Անդադրի ճարգը

Ինչպէս գրեցինք երէկ, նախագահ Թրուման մերեք վաւերացնել ներգաղթի մեր օրինաւոր-ւորարի եւ խորական տեղեկով զայն։

Օրինաւորին հակառակորդները կը պնդեն թէ նախկան գծին կը հետեւի, չնչուից զեղալին դիւրակութիւնը։

Թրումանի կարծիքով, նոր օրինաւորը պիտի յաւերճանէ անարգալիքութիւնը ախարհի շատ մը աղքատը համար, ճիշդ այն պահուն երբ կը փոր-ձեն մնացին Արեւմտեան Արեւելեան հետ, աղա-տուեցան դարմալ շուրէ։ Նոր օրինաւորը 1920ի խաղաղարի (գոթա) դուրսեկան կը հետեւէ։ Նա-խարար կը պահանջէ ցեղային ցեղային խաղա-թիւնը Առաջնորդուն դէմ եւ ժամանակաւոր օրեն-քով ընդունելի 300 հազար զարմալաններ երեք տարուան ընթացքին։ Նոր տարեկալով ներգաղ-թիւն երկու երրորդ համեմատութեան Գործակի-ն ապիլոյցով, իբրեւանակ եւ դերման զաղթական, եւ մինչդեռ անդիլական եւ իբրեւանակայն ապի-ն խաղաթիւն տարեկալը 63.361 է, Իստալիկը 56.45, Յունաստանի 308 եւ Թուրքիոյ լամբը՝ 225։ Նախարարը այս առթիւ դիմել կուգայ — Վերջ քաղ-պետարան եւ արեւելեան տեղեկուն, սակայն զա-րգաւորներէն միայն 225 հոգի կ'ընտրուի մեր եր-կուր Իսկ պէս, Յունիք, որ յուսանաւորական պիտի լար կը մէջ համալսարանութեան դէմ, տա-րեկան միայն 308 հոգի կ'ընտր գրելի չ։

Լուրերու շարունակութիւնը կարգալ Գ. Էջի

մայիս — Արեւմտեան Գերմանիոյ հետ, կերտան համաձայնութեան վերջանքէն հաղցին։

28րդ ՏՄԻՒ - 28e Année No 6801-տար շրջան թիւ 2212

Գարեկին Ա. կարողիկոսի
Գրական վաստակը

(ԳՐՈՒՄՆ ԵՍՏԱՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ)

Այսօր, կենսական և խոստովան եղած էր այն իր կենսական մէջ: Եռանդը, որ իր վաղեմի շնորհի եղեցին, իր քննարկը այս արտաքին ճիշդ - հեղինակը էր, իր քննարկը: Այսպէս իր երբ - տասնամյակական օրերուն, իր անկողին մէջ, իր խորին ծերութիւնը: Իր սիրէր երեւակ հեղինակը իրենի վրայ, ելել հրապարակ, բազմիկ դաստիարակի կիցները, քաղաքում, հրապարակախոսական և աստղանշան: Գրականորէն իր ժամ յաւ - ձիւս: Բարեկարգմանի հմտութիւնը և զինեցիկ արտադրանքները շնորհով իր հմտէր իր ուն - կրեցիքները:

Ան միամտանկ իր գործեր գրական տար - բեղի վրայ իրեն ինքնուր զրգացել: Տակեւնի արեւմտիկ էր, իր երեւակ տալիս անդամ հրա - պարակ: Երկուստեք զրգացել ժողովրդին ջոյի կուտար զէպի տղապարէն: Ենայի Համալսարանը, որ առաւ իր բարձրագոյն կրթութիւնը, անկեղծաբար իր կայս իրեն Համար էր զմար - ձաւ ընտրած իր քէ զէ, իր Վիլհամսի վարպետ - պետութիւնը, որ կատարեցի զինքն կրթա - պատմական ուղղութիւն մերկաւորումով ինքն - ծինի պարականութիւն: Քաղաքական իր, տարիքէ Ը. դարու սիրեր ծաղիկով Խորով զա - Համայն աստուածաբանական գրականութիւնը: Ա - տուածախորհրդով էր հրատարակութիւնը: Ա - տար յայտնեցի յորտաւագարները Դաւիթ ինի - տոյի, Ստեփանն Սիւնեցի, Միկիթար Սամու - ճի, Միկիթար Այրիկանցի, Քոնստանտին Սեփե - ճի իրեն տղապարէն: Յովնատի Արտաւարդի Գրքերը Այնթապի իր այն, որոնք մտածում գրական — պատմական ծաղիկ իր պատմական: Այն ժամ էր իր առաջ ինքնաշին Ստանիս - լասկան: Հետաքրքրեց զինքն առականակ Ձեռագիրները Յիշատակարանները և Մանր - նարները: Ձեռնարկի հաւաքի իշխանական - ներն և դաստիարակ զանաւոր իստ ժամանակագրու - թիւն: Ատեր պէտք էին իրեն պատմական ու - տուածախորհրդովները: Համար: Միկիթար ժա - մանկ լուսնակող Հայ Մանրագրութիւնի գրական ինքնը և զրուցիւն արուեստի հա - յոյ ինքնը:

1913ին հրատարակել «Գարեկին Հայ գրու - վեան արուեստի»: Գարեկինը այսպէս Հայ հա - գրութիւն պատմութիւնը, որ պիտի կազմէ այդ գրութիւնը երկուստեք: Գարեկինը իր յաւա - քայ կարեւոր գործին հրատարակութիւնը: Հեղին - նակը, թէպէտ թաղանթաւ, իր խորհրէր իր կեն - ճի վերին տարեկներն, լրացնել զայն ևր տպա - գրել:

«Այսօր Հայ Մանրագրութիւն» պիտի կուտար այն Համալսարանը Հայ ձեռն - ջրներն մանրագրութիւն, իր 2000 կտոր, զոր յանձնած էր 1913ին Երկրին հրատարակական ընկերութիւնը միջապարհիկ թաղանթաւ և միա - կողմէ: Գարեկինը իստական հանդիպաւ նաեւ: Այս քաղաքի գործին հրատարակութիւն: Բայց Յովնատի կարողացաւ, իր ստանալ զայն անտղանթութիւն և անտղանթ, զինով առաւ - կան Արագածի իր արտադրութիւնն ալ, լրս ընկածու: Համար պատմութիւն: Այդ հրատա - րակութիւն պիտի ընկերակար Երեւանական քա - ճին էր, որ պիտի տար հրատարակելը ձեռնար - ճերուն շնորհակալան և իր տուութիւնը: Հայ մանրագրութիւնն արդարաւոր իր արդարա - ձուով մտնել: Այս աշխատանքները թէեւ միա - ցին անտղա, բայց ընդհանր իրաւաստանքը դա - ձուած արեւմտեկ ունեցաւ պատմութիւն ու - տուածախորհրդով: Գր. Գարեկին անտղանթ Հայ մանրագրութիւնը ժողովրդի գիտարկ պար - ճերակութիւնը մէջ, որոնցով անտղա նաեւ ա - տուածին պատմութիւն լրս տեսան:

Գերաբնութիւն արեւմտ հեղինակը, որ առիթ ունեցաւ իր ջրագրութիւն: Հայկական դաստի - րը, Հետաքրքրեց և նաեւ ինքնաւորակ յուշա - բաններով և անտղա պատմական անտղանթ - թիւներով: Տուաւ մանրագրութիւնը արդիակի յարաբանները: Գրքի: Անոյ իրեն մէջ յու - կապ հանդիպաւ իր աշխատութիւնը ձեռագրա -

Կարգադր. Շ. ՄԻՍԱԿԻԱՆ

Կարգադրութիւններ
ԳՐԱԲԻՐ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒՄԻ ԹԱՂԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

Կիրիկի կարգադրութիւնն իրեն իր Խա - ղորդէ, Յունիս 24 քաղաքում (յորթաքարի):

Առաւելու համար միջ, կարիկադրական դա - րը, նախադասութիւնը երեսունով տեղադրու - ցիւր: Տ. Երէն Արք., Մարջանա իւա. Թաղ - ման կարգի առաջին մարկ տարակի: Համար: Երկրայ էին կարճ. ընդհ. փոխանորդ Գեր. Տ. Խոր Արք., Մարանտիւն թուր անտղան - րուն հեռ, Երկրորդ տարակի Գեր. Տ. Մար - ճի Արք. Մերուսեան և Տ. Խորէն Արք. Մանա - կան:

Փողովուրդը գրեթէ յեռացած էր երեկեցին և արդենտու աշխարհ իր հետեւէր տարու արա - բորդութիւն:

Արդի օրը երանաշնորհ Հայրապետի մար - ճիւր լրկապատուած մնաց իր աշակի ժողովուր - ճը, որ խումը խումը իր շարունակէ զայն իր վեր - ճին յարաւոր ընկելու տղապալ Հայեւոր պե - տին:

Կնոթը եւս ժամը 530ին Ուղղափառ Առաքին - լու Առաքին Գեր. Տ. Մեկերու եւս. Կիւր իր քաղաքիկութիւնը յայտնելու միամտանք: Ապա Մարջանաի մէջ երկն ընկերացող վար - քապետին հեռ հոգեհանգստան պարտու կառա - րէջ Կնիստա Հայրապետի հոգւոյ հանգստան Համար, իսր պատուութիւն ձեռնով ճիւղայ ժող - վորդիկն ժրայ:

Երեկոյնի ժամը 5ին կարիկադրական հա - ւաքուցանք Բաղման և օժման Համար մանաւո - ռապէս կառման յանձնարարութիւն անտղանքը: Կարիկադրական ընդհ. փոխանորդ Գեր. Տ. Խոր Արք. մանաւորաբար երեսունով և Հայիկ Մեկերու Գեր. Տ. Խորէն Մեկերու, Կնիստե - րեկութիւնները Տ. Մարջան Տէր Կարտան, Տգթ. Մեկեռ Հայրապետան և Տգթ. Քոն - ասթ. Տ. Տ. Ա. Արքերու, Մ. Գարեկան, Գ. Ե - րեկան, Տգթ. Բալարեան, Տգթ. Քոն - ճան Ե. Տէր Մեկերուն, Տ. Սրապան և Տգթ. Մ. Տգթ. Կնիստե:

Յանձնարարութիւնը զանազան ենթաբանութիւն - ըրելու յանձնելու կարողութիւնները ընկ չարթի առտուան Մ. Գարապէկ և չա - րթի Կարթի խումը տեղի ունեւալի արարող - թիւն և Բալարեան Համար, ինչպէս նաեւ կիրա - րի առտուան օժման և Բաղման արարող - թիւն ու պատմական Կարեկանը: Համար: Այս առիթի կոչ կողմը թուր սիւստական, երեսունադարձ և զարգացական կարմարե - ճիւններուն որոնք իր փոխանք չարթի կնոթի խումը Բալարեան ընկերակի, հարողակցութիւն մանկ Արք. Առաքինութեան հեռ և երեկ կարողութիւնները ընկ Կրտանի Առաքին - րէն Գեր. Տ. Խորէն Մեկերու գիտակցու - թիւն:

Եւնք, լրս տեսած երեք հատուով, ուր երեւան կուտար իր թաղանթանի հմտութիւնը պատմա - կան, մանաւորական, արմատական, հաղա - փական և զերգարտական մարդկուն մէջ, միամտանկ իր բարեկեց և բանարական աշխատանք:

Ձեռագրութիւնը իշխանականները ձեռնա - րէջ հրատարակել իր կենսով զինքն տարեկն - ճան, ի կենդանութեան լրս տեսաւ տալիս մա - ր հաղալիպ հատուր իր մէջ: Միւս մասերի Բ. Գ. Հարաբեր, պիտի հրատարակուի Մ. Միւս - անի խմբարկութիւնը և հարմարութիւն:

Հանդիպող մատուրութիւն ունէր հրատա - րակելու կարեւոր ընդհանր, Ստեփանն Սիւ - նեցու Մեկերութիւնները և այլ Հայրապետական գործերը, գործեր երեւան թիւս իր կենսով Ձեռագրութեան մէջ: Մանկակ է, որ Արեւիկի կարիկադրական մանկ ինքնը տեղի լրս ընդա - յանք հանդիպող թուած անտղա գործեր:

Գարեկին Ա. կարիկադրական հա - րանք մէջ իր ենթակայ ընդուն ժամը 4, ան - խոյ աշխատանք և, քարեկան թաղանթ և, զերգարտական անտղա հոգւոյ իր, Տաղարեան մանակապ մ, մանաւորութիւն պատմութեան համար արեւմտու փոխանք մ:

2. ԵՆՏՈՒՆՆԱՆՆԱՆ

Այսօր, ծրարական և Մ. Կարեկանները ար - տալիս նախարանքը երկու խորհրդակցութիւն - իր կատարելին Լոսանի մէջ, Խ. Միւսեան տր - ունէր պատմական վերջնական խմբարկութիւն: Հա - մար: Երեւն այ օրեկներ զուար քաղ Քոն - ասթի կարեկ ըլլալ Ձարեւոր ժողով իր գա - ճիւր, պատման: Իր Մ. Միւսեան տաղարկա - ճի իր ուղղափառութիւն: Գերմանիայ վերադա - ման ևր ապա ընտրութիւնը մասին:

Այս առիթի կարճ զինով իր հրատարակու - ցաւ, որ մանրամասնութիւններ իր հարողներ, քաղ իր ծանուցանք թէ երեք նախարարներ հա - մաւանքանք արուելիք պատմական ժամին:

Իրազիկ արեւելիք իր հատուան թէ նախ - արանքը հաղման իր երեկ զէնքը ծրարակցու - ցաւ պատմական ժամին: Իր ծանուցարով, երեք գիտութիւնները պիտի առաքարեն Ձարեւոր ժո - ղով մի զուարճիկ մարդկաները միջնաւ, նաեւ - նախին ընտրութիւն իր կատարելու համար, ապա ընտրութիւնը հաղալիպ ընտրութիւն մասին թէ հա - մաւանքութիւն զուարճիկ ընտրութիւնը իր ժամին, օրակարգը կրկալ ընտրութիւն:

Հրատարակած տեղեկութեան համաձայն, իր երեք նախարարները բաւական գիտարկութիւն կր - ան և, համաձայն ընտրութիւն իր յանդիպ: Համար: Գարեկանի վերջնական թաղարկ պատմաւ ի - տալիսին: Երկ խորհրդակցութիւններ պիտի կա - տարեն երեք մայրաքաղաքներուն մէջ: Այսպէս որ, պատմականը կրկալ արուել ժամին յաւա - կալ արքայուն վերջ:

Արեւմտեան Գերմանիայ կառավարութիւն և Արաւմտեանի միւս գաղաքներուն այ տեղեկու - թիւն պիտի արու նոր ծանուցարի թուադաւա - թեան մասին:

Երեք նախարարները ընտրելու նաեւ Հնդկա - ճի և Բարեկի խմբարկ: Այսօր իր ա - ճիւր ապա ինչպէս ընտրութիւններ իր հատուան թաղարկական և զինտարական գործարկութեան զինքն: Խորհրդակցութեան իր մանակները նաեւ Հնդկականի Փրանտիստ մարդար:

Ք թէ գերմանական իշխանութիւնները և թէ զանալիք պիտի ընտրեն իր խոստով - նին թէ 76 կարեւոր սիւստեր պարտու են, արեւ - մանա Գերմանիայ հեռ կարեւոր պայմանակ - ներու Բաղարկութեան մէջ:

Պոյի պայմանագրի Փրանտիստ և գերման - թիւն համար 350000 սիւստեր իր պարու - նակին, անտղանք թաղարկը միւս միջ պիտի Գարեկանութիւններ խմբարկութիւնը և Բաղ - ճանութիւնը տեղի ունեցաւ իր անտղապարկով, երկու վերջնականութիւնները եւս:

Պայմանագրի կր շարունակութիւն

Ապագափութիւնը զանաւոր առիթ որ այ ուրա - կանցին Հնա. Բարեկի երկարական կիրակն - րը: Այս երկուքը տղաւանք իր մանակները 150 արական օրերով:

Ձգ. Բարեկ. զանալիք ունեւոր համա - ճանար, յայտարարել թէ այս անտղանքութիւ - ներուն հաղալիք և ունեւոր Հնա. Բարեկան - թիւն և Ձեռնակներու զինտարական կարողութիւ - նը, համաձայն յայտարարի սամանաւոր զարա - քանականութիւն մ: Եւնայիկ ընտրել օրն իր կանին Բնումի, տղապարկութիւնը: Համար անոր յարմարականութիւն ուր և ապագայանքին համար թէ մեկ լուր զորք մի իր կանական պա - տարար: Համայնականութիւն իր մղուցան այն հոյեկն արոնց վրայ աշ ընտրել և աշ իր մտա - ճին հատուան իրենց կարեւորը: ձեռն ընտր - ճիւնը: Համար ձալիս ժրայ: Մեք բաւական պայմաններ տալարկութիւնը Բնումի թիւնը արդարեւ: Համար, որովով յայտարարելու վերջնաստուան: Մեք համարեցին, թէ եւ տանտնութիւն իր հանդիպութիւն այն լրստե - ճիւններ արոնց իր զինքն համայնականութիւնը: Գ - րակելու համար իրենց իրարեւոր խաղաղ - թեան հանդէպ:

Ձեռնարկութիւն յանձնարարելու զանալիք պատուիրակները երրորդ անգամ առին զալիքն, յայտարարելով թէ ինքնաւոր ընտրութիւն - ներ կատարել: Ապագափութիւն պիտի թիւն - րակը, զոր. Հարեկին, թաւ թէ Բարեկի ներ - կալուցութիւն, զոր. Կամ իւ յաղապալ թաղա - քան էր և հաղի կրցաւ զալիկ ինչպէս:

Այս. կառավարութիւնը Սիւստիկ Տեղաւոր մի պիտի հրատարակ, պարկելով զանալիքին:

Իրարեւոր շարունակութիւնը կուտայ Գ. Ե:

ԵՐՄԱՐԱՆԻ ԱՆ ԿԸ ՄԱՐԱԿՆՈՐ

Ամենա Հայր կարիկադրական հատուան է Ե - թիւսին թէ հնալ ճիւղից պատուիրակութիւն իր պիտի զինքն, մանաւորները: Համար Գարեկին Ե. Բարեկին Բարման: Թաւ իր Բարեկին, որ Բա - դուր տեղի յունայ Եւնիս 29ին առալ:

ԼՆՁՈՒԱԿԱՆ ՄԵՂԱՆՉՈՒՄՆԵՐ

(ՆԱԽԱԲԱՆ)

Անկարեւին...

Ռ ո ռ ք ե ճ

ԵՒ ԻՐ «ԼՆՁ ԵՐԵՂԱՓՈԽԱՆՆԵՐ» ԻՐ ԵՐԵՂԱՍԿՆԵՐ ԵՐ

Ի հարկէ պիտի յիշենք կրօնական կամ քաղաքական մեղադրանքներու մասին: Դեղիւրայի մէջէ հեղեղեղեղանքները կը խօսէին կրօնական մեղանք - չուսման մասին, հողիներ կերտելու. սահմանաւան ըլլալով հանդերձ: Այլ: Եւ սակայն կը խօսէին դիտութեան փուն շուսմաններուն մասին, անուշաւ հանել հիշեցնական ուսման վերջաւորին կարարութեան մասին:

Միջէ դատարարները կը խօսէին քաղաքական մեղանքներուն մասին, նկարագրները կուտնելու կոչուած ըլլալով մէկտեղ: Այլ: Եւ սակայն կը խօսէին դիտութեան փուն շուսմաններուն մասին, անուշաւ հանել հիշեցնական ուսման վերջաւորին կարարութեան մասին:

Օ՛ր, անոնք կը դուռնաւան քաղաքախօսութեան, որ դադարած է յորդոյթ ըլլալէ: Ինչո՞ւ համար ծիւծիւղելի պիտի դառնային նիւթապաշտ մեր դարուն:

Ու ահա արդէ այդ փառաշար միմանաւորի - նը բոլոր անոնց, որոնց դուռնութիւնը ոչ մէկ էր - մասա պիտի ունենար կարծիք, կէք յայտարարութեան ըրաքառային, ստորեկներ, եւ խնդրելու իրենց արտաքին: Կը լսէ՞ք անոնց հեղեղեղեղ փառաշարը:

— Բայց այդ պարունները ի՞նչ հանգամանքով կըրտական ընդունանքներու մասին: Կը խօսեն: Ե՛ր կըրտական դարձան: Ի՞նչո՞ւ են գինեղեղ - նը, պարկեղեղեղ, անակողմեղեղ, քուսակեղ, հիշեցնելի, ստորեկներ, արարելի, բարեկերէն: Ո՛ր ստապա հայկազանք վկայականները: Աստուած ի՞նչ, հանգիւղողը դաս տալու կ'ընէ:

Բնականաբար ամէն ոք գիտէ որ, անոնց մեծամեծաւ իշխանութեան կը խորհնու հայկազան ըլլալուն, նախակրթարանի պարզ դաստառն, օրա - թերթի հասարակ խմբագրեր, վերջապէս անէ համեստ գրէջ կրօնական իրենց ընդանդիւր հոգածութեանը ստաքիլայ զարմնելի եւ ընդանդիւր տնոր վերադառնալով: Կը բաւէ որ սերտած ըլլան թիւրքականութեան:

Մանաւորներ թիւրքականութեան: Որովհետեւ թիւրք. մը թիւրքականութեան է ամէն բանի տարւել: Անոնց թիւրքականութեան տեղ միայն խախտական եւ ընտել իր զարգանքը: Այլ թիւրք ոչ ոք պիտէ թէ՛ կ'աղանձի ի թիւրք ոք ուղիղ խօսիլ եւ գրել, անոնց հետեւեղ, թիւրքականութեան կանոններու:

Թիւրքականութեան այն միակ արտաքինն է, որո ամէն անձաւ կ'ընտել իրաքանքին: Ի հարկէ պիտէ որ ստիպել: Ինչ որ ծիւծ փառաշար կը պահանջէ ընտել կարողութեան: Իսկ ամէն ոք ստոր վարած չէ անուշաւ: Ստուգարանի հայ գրագէտներէն, հայագրագէտներէն, խմբագրութեան, թիւրքականութեան մեր անթիւր գրողներէն շնչին մաս մը իման ծանօթ է համաժողովրդեան եւ կը կերպարէ անոր հիմանական կանոնները:

Համաժողովրդեան թիւրքականութեան հակառակ այն գիտենք է, որ կը խօսի քառերկու պատշաճութեան եւ կ'ուսուցանէ թէ զանեղ ինչպէ՞ս պիտի խորհարարենք նախադասութեան մէջ: Այլ կը ստիպենք հանել նախադասութեան իրարու կապելու կերպը: Ծանօթ կ'ընտելանաւ կամ կ'անտեսեն համաժողովրդեան թիւրքական կարեւորութեան:

Որեւն անհրաժեշտ ուսուցողութիւն չենք ընտելք թիւրքականութեան: Հայագրականութեան կրօնական զայն: Համար արտաքինապէս իրարաժարանք զայն: Իսկ անոնք որ, բոլոր ըլլալով հանդերձ, կը խորհն ճիշ թափելի եւ արդիւն, պարտաւոր խմբագր իրենց ծուլութիւնը, կ'ապարկեն հետեւեղ թիւրքականութեան:

— Ներքէ, թիւրքականութեան մը ալ պիտի գրողները: Հայագր լեզու: Անոնք զայն կը դորձանք ինչպէ՞ս որ կ'ուղենք: Անոնք, լեզու, կ'ընտել ինքեթա: Ի՞նչ է ի վերջին: Մարդագէտ գործի մը, միջոց մը եւ ոչ ուրիշ բան:

Ու ահա զայս, կը թուի թէ՛ շատ աւելի դիւրին է հայ գրագէտ դառնալ, քան թէ թիւրքականութեան զոյգ մը կանոն ծառել:

Եւ սակայն, վերադարձալ քաղաք հաստատած - ներք կը ման անտարբերութիւն: Հետեւաբար արմա - չին մեր խմբագրութեան եւ լուրջ նկատման: Բազմաթիւ հայ թերթերէն զանի մէջ քանի, զէ՛ք ամբար երկու անգամ, առ նուազ կէս րո - նակ յառեկանելու էին ինքուստին շարքերու: Ինչ որ, բաւ է, ոչ թէ քրեանք, այլ ընդհակառակն, կրկնալ քարիք պիտի ըլլար մը մասու, եւ կը ընթերցողներու համար: Այլ կէս րո - նակը պիտի յայտարարէ եւ ստոր անհրաժեշտ ու ստիպարանք, փորձարարար իմաստով մեղի միայնապաշտ՝ անբովանդակ եւ անպէտ ընթեր - ջում մը:

Կարծիք թէ կարելի է անմարան ընդունել որ քաղաքականութեան մը կը կարգէ Եւրոպայ: Արդարեւ ամէն հետաքրքիր անձաւ դիւրաւ պիտի կրնար հաստատել որ, ան դրեթէ միակ պայքարողը կը հանդիսանայ յաճախ ինքուստին հարգապատ -

Անկարեւին է որ մասն անքիւն, Կորնելայ վերջ տալ գայարեւմտեան անէշ, Կարծիքով փաշի, ցնել ամէն լոյ՛ս: Անտարբեր գեղան աշխարհներու մէջ...

Ի՞նչպէս ընթանի ի՞նչ մարմին այս կէ՛ք: Միայն ու հոգի յայտնեց այ ինչ, Ու գաղտնիքով կ'ապալի դիւրեղեղ, Եւ անմեղ յետոյ յետոյ յարգելու խաղին...

Ամէն որ ինչպէ՛ս երազներ տայծաւ, կը ծաղկին ինքուստ զարման վարդերուն, Ի անմեղութեան երթելով անմայր, կը յիշեն հոգեւոր յիշել մը յիշարան...

Կամ ի՞նչպէս մտքին անհամարան մէջ, Ի անմեղութեան արագ ի թափի լուս, Ու գաղտնիքով գրեթէ մէջ առ էջ, Զի կ'առնէ կեանքին իմաստը անքաղաւ...

Թողանք այս մարմն, Եւսոր իսկ, կ'ընտել, Կ'ընտել քարեկալ ծաղկելու համար, Իր ծաղը գրողով՝ խորհուրդ վառել, Իտաղիկ է վառուած ծիւրով դարար...

Թո՛ղ գործանք չտալ՝ հաստատել անխախտ, Թէ եւ ծիւծով եւ յայտնելի ի վեր... Կ'ընտել անքիւն՝ ծիր լուսապատ, Կ'ընտել անքաղաւ այնքն այնքն...

Ու մարդկայն անքաղաւ խորհուրդը՝ լուսել, Կ'ընտել ինչ պիտի օտարիմը բոց, Գինայ՝ մայրաքաղաք սիրտ սիրտը, Սերմ արքայութեան, ու անք արքայ...

Մեծ պիտի ըլլայ գայարեղ մանաւոր, Կ'ընտել իր իմաստը՝ մտքի մէջ տար, Եւ ընտել հոգեկան լուսին յայտնաւ: Ան կ'առնէ անքիւն խաղին ու խաղար...

ՉԱՐԵՆ ԳԱՆԱԶԵՆԱՆ

Յան: Այլ, գրեթէ միայն, որ տալանի կը շարունակէ մասնագէտ յայտնելի կանոնները - Թեանք եւ հետամտիլ անոր մաքրութեան, միեւնոյն անտել յամադեմար:

Անքաղաւ մէջ, հետապնդելի էր այլ ընտել տարին, բայց խմբագրականին, Անտիլ, Արագ եւ Տարալ: Եւրկայն կը յարաւան խմբագր - Թեանք, որուն կ'առնէին Կա՛նէ: Այլ մէկ կանակեմ որ, այսօր յիշողութիւնը պիտի սքրէ Արագն ու Անտիլին, կէք լուսայէ գինեղանապէս խորհուրդի վերադառն ընտել ինքուստին կը դառնորեն: Կատարաբար մը կը ընտելան եւ դիտական մտքի աւանդութեանը, անիլ զան արմատաւորայէ պիտի լեզուի պակաս տեղը, որ կը զարգէ, անքիւն մը ի վերջ, վերջական բացակայութեանը ոչ բացակա Տարալին եւ շարք Կա՛նէին:

Եւ ծանօթ ի՞նչ ո՞ր խմբագրող արեւել կոչել է ծանօթ Տարալին շարքանքն: Եւ պէտ Տարալ - ցոյցները, որոնք երազանքին ծանր ընդ չուար զատա՛ զայլեքն շարքանք խոստանալ կ'ըլլար, շարքին հանդիսանալ անհանգիստ, անտարա խոսողութեան եւ ծանօթ ան - քին, ի պապ մեր Մեծաբանին:

Բնականաբար հետեւեղ տարապիլ որ այլ դասեր, կ'ընտելելով հանել ի վերջոյ մանկապարտական անհրաժեշտութեան իրենց անորդը: Կ'ընտել որ ստալիլ ուսմանաւանայ ալեւոր, որ ի հարկէ այսպէս չէր կարար թարգմանալ: Միջէ ներկային շատ անիլ-կանոնի չէն պարզուած թող - դատարար նուազ տարեկան, ինչպիսի հաշիւ, փախստ գարձաններ ալ, որոնք անհրաժեշտ կը ծառնէ, կը պարտաւորեն եւ կը գրեն, միջնաշտ կը անոնց արդէ ջանքա՛ն է իրենց խօսքը: Ինչո՞ւ պիտի վերադարձուին պարտաւոր պէտքը, քանի որ կարելի է ապալելի դիւրանա՛ն ծառար - Եւ ի հարկին կ'ընտել հանել հետեւեղ մասնագէտ - մին:

— Այլ որ շատ է անհիղոր եւ ընթերցող մեր Թողութիւնը:

Ու ահա զայս, Ծուլութեան կը գտնէ ըն - մեղանքին եւ քաղաքականութեան կը անտել անորդը: Ե՛՛, ի վերջոյ ամէն մանկանայն մասնա - քան անտա՛ն Եւրոպէ մը էջ, որպէս զի արդէն մէ - յեւ վերջին չունէ...

Եւ սակայն, որպաշար Տարալին հուսկ քա - ճին անպա՛ն պաշար կը բաւ արդէ, որ իսկա - րան ընթերցողը զերազանքանալ ծանարար վայելք մըն էր, զոնէ ի՛նչ համար:

ԱՐԵՎԱԻԻ ԿԱՆԵՐԱՆԵՆ

Գիտէ զայ մանաւոր, որ մեր պատարարական փետարական շարքանք շատ կարեւոր ըլլան կող - ճէ մեր ապագային պատմութեան: Այլ շարքանք մեր վերանմաններն ոչ միայն մեր ապագային դար - Թոյնին այլեւ մեր մշակութիւն եւ նկարարին կերտման: Ան ստաւ ապագային ապրելու ջաղն - Թիւնն ու զեղեղեղութիւնը:

Մեր Ե ինչեղ շնորհն եւ մեր պատմութեան իմաստը եղած է նպատակ եւ դժարութեան այլ ծառարական շարքանք: Մենք արքայութեան ենք վարդան մը, որ Անտարարի մէջ հաստատուե - ցաւ փորձաքիւլ քաղելով: Հայաստանը Գարգի - ներու կողմէն ենթարկուեցաւ հրգեհիւ թալանի, Լարգի: Կործանեցան ինքեղեղեղ: Մենք այլ պարտութեան մէջ փառեցինք նկարարին եւ քա - ճութիւնին, որոնք պիտի պահէին նպատակը: Նպատակը յայնչ իր երկի եւ նոյնի է այսօր: Գարտութեան ստանէ իսկ յաղթանակը որ - պատմակն է:

Գառնութեան նման է հողին յանձնեման ծնող - քի մը որ պատմած է ինչեղեղ կը դառնալանքն համար, ծնելով անոնց հողեկան ու փիլիսոփայական ծանօթ մը, որ ապագայական շարքանք մը - անունն է մեր պատմութեան:

Մեր ապագայական պատմութեան տալի՛մ սահմանափակութեան Դաշնակցական պատմութեան մէջ: Այլ պատմութեան մէջ է որ միայնալ ընտելուած է իմաստը մեր հերոսական իրեն - քուն, իմաստը Սանդիկ պատմութեան մէջ պարտաւորութեան եւ իմաստը Լարգիլիսին ու Բոյ: Ապագային շարքանքներն, իմաստը ու միմեկին ըն - քի Բոյնապարի, Զաւարանքին եւ Խոստանի, հան - քի այս թուրք ծանօթ ու անտա՛ն խորհուրդն ու մշակութի պաշտաւորներուն, որոնք նպատակին համար ապրեցան ու հաստատուեցան: Այլ պա - մութեան յայտնալ զէմքերէն մէկն էր Թուրքինը: Թուրքինի կորուստ, մեծ էր Դաշնակցա - թեան համար որովհետեւ անոր միջոցով պայքա - րանու արքայան նպատակին համար, մինչեւ վեր - յին ալ միայով պատմելի մար: Ան իրեն հետ փակեց վիզակին կեանք մը - երկիր մը:

Սո ինչեղ մըն ցեղային փառանքական ինչ օրեղով կը կանչուին ընտելութեան:

Գառնակ, ծննդարան անտել, գրգռ, թը - ուրի, խառնակութեան, փիլիսոփայութեան, Հայոց պատմութեան, դարար ու հին անտել - ներ: Այլ քաղաքի վերջ կանք Տարալին, Կատար - ականին լեզուներն ու հայ օրեղութեան, չո՛ն ուր օրեղութեան մը վերջին ծանկեղան մէջ պիտի կը ջարդէ: Թուրքին հն էր որ կ'ընտել քաղին: Հայոց լեզուներ ծննդարաններէն մէկն, փա - րկանքներ, զեղեղեղ ու հաստատել ծանր - Թիւնով: Զոն կ'ընտել ապրելու համար զրկուել, կ'ընտել, Լուր հաստատուելով մէջ արտիկ տա - րապարգ Թողութիւնը: Անոր միայն դաշնա - յին կ'ընտելութեան մարտիկ մը եւ կամ ստալ - Խոսք մը մէջ պաշտաւորներին էր: Երեք չեմ կը - րանք մտնող: Իր Եւրոպայն այն կ'ընտել նկար - արութեան, թէ ինչպէ՛ս կ'ընտել օրեղ ու զա - դուստով, արմա ծորուն կ'ընտել ու կ'առ - քանքով, արմա՛նքին զէմքով ու կ'ընտելուել լեզուի վրա: Կ'ընտել ընտելութեան, Կ'ընտել օրեղութեան խոսակաւ ջոյքներն մէ - յին քաղաքին: Թուրք պաշտաններու կողքի՛ ստեղծել 1908ին մեծը ծղունկ խառնակ պատա - րութեան:

Թուրքն ոչ միայն դիտէ Հայոց աշխարհն կը աշխարհագրական մանրամասնութիւններով, այլ շատ դիտէ Հայ Թողութիւնը: Այլ կը պատմա - րան եւ օրեղութեան իմաստը: Իմաստը: Ան պար - քանքները կը ամէն բան եւ կապար էր զոյգութեան պայքարի իմաստական հետ: Եւ ինչ արարողը է զարգացող Հայկական Հայքը, զայնք իրենք կը զարգացողութեան: Եւ ինչպիսի արարողական հար - ցի: Ան ինչեղեղ կը ջանար միշտ հետեւ պահել ծառարականալ լեզուներն եւ օրեղութեան կը մէջ - ունէր զի հանել մասնաքանակ, անոր զէմ միշտ ալ չեղեղեղ պայքար անէր: Եւ տեղ էր զէմ ըլլալ: Ան կը տեսնէր թէ ինչպէ՛ս Հայ մասնաքանակ - Թիւնը հետեւող էր իրականութեան եւ ինչպիսի փառանքին կը գտնար դուրս ընտել ուսմա - րան փորձանքին: Իրականութեան եւ Թողութիւ - ղին հետեւ էր հանել անտարալ մասնաքանակութեան: Տարին կը տեսէ իրականութեան եւ ընտել - քին, եւ ինչպիսի ընտել անոր անտելութեան երբ կը ծնունդանալ ու մէկտեղ կը ընտել տարարութեան Հայ մասնաքանակութեան: Եւ ինչ պիտի փրկէր, երբ մասնաքանակութեան ծնողով պիտի փրկէր այսպիսի մեր Թողութեանը անեղ եւ անտել: Կ'ընտել:

Տարինք վերջ եւ ինչ ալ ծանոցուեցալ երբ կ'ընտել արարել կ'ընտել իրականութեան, թէ ինչպէ՛ս ո - ւանք Տարալ ու Եւ երբով Իրենց իրենց Հայրն -

բուն ջանքեր՝ և ինչպէս զինադաշտեր։ Այս առ -
թիւ տեղեկութիւններ պիտի հաղորդէ Վերջին
զեպարան. մասին։ Լոնտոնի մէջ միշտ եւ յուսան
թէ կարելի է զինադաշտ կնքել։ Ո՞րք քանակ -
ցութիւնները նոյնն ձգձգուին, պիտի տեսար -
կուի զայապաւան խորհրդականն որ — Հասանա -
բար Ազիլայից մը — նշանակել իրեն. օգնական
որդ. Բազըն։

ԲՈՒՆՈՒՄԸ, հասած վերջին յուրերը շատ
ծանր եւ ցոյցներ կանգնեցան։ Ամէն որ ուսման
կը նետուի զանազան քաղաքներու եւ մասնաւոր -
աբաջ մալաթաքաղաքին մէջ։ Առիթ որ ուսման մը
պայքնցու թողաքանակներու վարժարանին առ -
ջեւ, ծանրագէտ վնասելով շէնքին։ Առիթ ուսման
որ պայքնցու Սուրի մէջ փնեմային տալիւ։
Միտքեր մէջ խորհուրդներ չըլլողին։ Ազգայնա -
կանները կը փորձեն վնասել հանձնքներուն։ Այս
առաքելութիւններու նպատակն է աւելի լաւն ինք -
նաբարութիւն։

ԺԱՐՏ ԶԻՒՆՈՒՄԸ առաջնական վիճակը պիտի
գնտեսի երեք թիւերներու կողմէ, համաձայն ամ -
բարեկամութեան որոշման։ Վիստիմիտէ՝ կը
զբէ թէ իրենք անտեղի վիճակը զգալապէս ծան -
րացած է քանտարութիւնն է։ Ի վերջին որ տասնամի
երկուսունի հիւսնողութիւնէ։ Բժշկական տեսի -
կաբեր վերջ պիտի քննուի արտաւանդները երա -
կաբարութեան որ քաղա արժանաւոր։ Խոյրերը —
միւլքոյի կողմէ հանրապետութեան նախապետին
ուղղութիւնը անակնի տարիւ, պիտի կը արտի թէ
նախապետը քրտապետներ պիտի ըլլայ ամսմանա -
գրութիւնը, եթէ միշտով դատական գործի եւ
նախաբարութեան։ Մնաց որ, օրէնքը կնքուիս -
տը պաշտարարութեան իրաւունքն է։

ԱՄԲՈՒՆԸ հնազանդ տոգտական պատուիրա -
կութեան պետը, ԳՐ. Բեպուլի, իր կնոյ եւ թիւ -
նագանին հետ։ Խ. Մուրիթիսի ստորագրած լը -
լալով Սան Ֆրանցիսկոյի զանազան, տեսական -
օրենք պետագործական վիճակի մէջ է ձախօնի
հետ։ Զօր. Բեպուլիք ծո 60 իտալական հետ կը
մնայ ստիպական ղեկավարման մէջ, իբրեւ ան -
գամ գրաւած լըճին զաւանդել խորհուրդին։
Ապրիլի 28ի հաշտութեան զաւանդող պատուիրա -
կութիւնը կորցնուցած է իր ղեկավարութեան
հաճամանքը, բայց Մուսուխ չալքի անդի տայ։

ՎԻՆՆԵՍԸ մէջ ձեւաբարութեան 12 համալ -
նաբարներ որոնք թիւնական խաղաղութիւն -
ներ փոխուցած են ամերիկեան շրջանին մէջ,
Գ. Էյսթրիլի աշխարհական տարիւ։

ՈՒՂԻՆՈՒՄԸ ԲԱՐԵՒԻՄԸ քաղաքական ծրագիրն
տարիւ, Անգլիական թողաքանքի որ ուղղել, զան -
գատելով թէ իր ամբողջ չեն հաղորդած։ Կա -
նախապետին նորէն քննել խոյրերը։ Տեղական մասնա -
քի մէջ մասով կը հեղին տաւարելուած քաղաքի -
խաղաքներ։

ԱՐԱՐԱՏ ԼԵՒԻՐ քաղաքական համար Փրան -
սական արշաւախաղով Թրքական կառավարութե -
նէն արտօնութեան համար ձախայ ելած է, կը զբէ
շենի Ռաբանդին։ Թրքական իշխանութիւնները
նոյնան ձախայ փնտրուել. համաձայն չեն տուած։
Եթէ Անգլաքի որ որոշումը չիփոխէ, Փրանսական
արշաւախաղով պիտի քաղաքական Վանստուի
շրջանը եւ կարծ որ վարդի լուսնակալներով (շար -
անախար)։ Արքայ Նոյէ, աղաղակ արշաւախաղով
միկան է Անգլաք, արտօնութեան ինքնորոշու հա -
մար։

ՅՈՐԴԱՆԻՅԸ Քաղաքական Աման վերադարձու
Կարս տանն մը մնալով Թուրքի, պիտի եր -
թայ, քաղաքականը համար։ Արքային խորհուրդ
մը պիտի վարէ վիճակաբանական զորքերը։

ԶԻՒՆՈՒՄԸ ՎԱՐԿԱՐԱՆԸ քննութեան տարիւ, արդ -
պաշտարարութեան նախաբար տեղեկութիւններ
հաղորդել Տեղապետին կորուստեանու մասին
1945ի 1952 տարի, սպաննեման եւ 40.912 զի -
նուրներ եւ սպաննեմ. 13.332 Քրիստոնեայ։ Հճար -
կալիւնէն քաղաքներ խոյրեր չի կրնար ըլլալ 2, Բ -
ստա. Գ. Փիւնէն, իսկ իր օգնականը հաւանական կը
զանք որ զինուորութեան լըճին երկու տարուան
բարձրանայ։

ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎՐ օրինակն մը զուէրակն ու -
րով զաննէ հինգ տարուան կ'իշխ թակութեան
արդեւիկ պայմանագրով, ինչ պատիւ ալ կըլ զա -
տապարանայ մը։

ՏԱՐԵԿԱՆԸ ԻՆԵՐ ՄԱՐԶԱԼԱՆԻԷՍ
Նախանձեռութեան ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՄԻՌՈՒԹԻՆԸ իր մաղադաւանն իրայ, Stade
Olier 11 Rue d'Arcueil, Porte d'Orléans, La Vache Noire։
Կիրակի, 6 Յուլիս, ժամը 10էն մինչեւ երեկոյ։
Գեղարուեստական բանին սիրաթար կը մասնակցին ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԻԴԻ ԻՍԻ ՇԱՎԻԻԻ երգչա -
խումբը, զինվարութեանը՝ ընդեր ՍԱՀԱ ՅՈՒՆԻՆԻՆԻԷՍԻ։

ԴՐՈՇԱԿԻ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ, որու ընթացքին տղանցք պիտի կատարեն երկուս մաղադները։
Բարեկամական ՄԻՆ ՄԵՐՈՒՄ ՄԸ ԳԻՆԱՄԱՆԱՂԻ, տեղական համալսարան խաղաքի մը կնոյ։
Մաղադական զանազան խաղեր եւ անակնկալներ։ Մաղադիկներու եւ սիրողներու կողմէ լողալու մը -
ցումներ։ Գեղարուեստական բանին մաս կը կազմեն ՆՈՒՄԸ ԵՐԳ. եւ ԱՐՏԱՄԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ։
Աստու եւ ճոխ անտիլի եւ խմիչէ մտանշիկ զինքնով։ Մաղադներու մասնակցութեան համար 100 Գր.։

ՍԱՐԱՅԵՆ ՓԱՐԻԶԻ ՄԵՋ
W. Saroyan et STE. AGNES DES SOURIS ներկա -
յալագործ կը արտի ամէն զինքը Théâtre du Nouveau
Lancry մէջ (10 rue de Lancry)։
Բացք արքայ թիւերին։
Յաւաքիկայ չարթի օրուան ներկայականը հա -
տալք պիտի յաղակացուի Հայ Ուս. Միութեան։
Տոնները կը ծախուին ուսանողներու մօտ եւ
կիւնէ Անգլաք Հայ հասարակութիւնը պիտի փու -
թայ Թատրոնը լընցն չարթի զինքը, հանելի ե -
րկույթ մը անցրելով։

ԱՅՆՆԱՐԻ ՀԱՄԱՐ
ԳՐԻԻՒՄԸ Գ. Արքան Փափաքական 10.000 Փրանք
կը նուրէ ՆՈՒՄԸ ԵՐԿՈՒՄ ԵՐԿՈՒՄ զարգացն արքան
մատուտին նուրդման համար իր սիրելեալ երգի -
կար՝ ՊԱՐՏԱՅԵՆԻՆԸ զանազան մասնական առ -
թիւ։

ՍԱՄՈՒԻԼ - ՄՈՒՐԱՅԵՆԻՆ ՎԱՐԿԱՐԱՆ
Բացումն եւ 1952 — 53ի ուսումնական տա -
ւոյ արձանագրութիւնները։ Հայ Ուս. Միութեան տե -
լութեան հասցին, 26 rue Troyon, Sèvres (S. et O.)։
Փամաղարիկ հետախօսող՝ OBS. 18-28։

ՃԱՄԻՐՈՒԹԻՒՆԻՆԸ ԳԻՐԻՆ ՀՈՒՄ
Առ ի տեղեկութեան Անարատ Յուրիսեան Բոյ -
րերու նախկին անուններու եւ որոշութիւններ։
Դիւլի ՀՈՒՄ խմբիկին ծանոթութեան արձանա -
գրութիւնը բացումն է։ Վերջին թուականն է 10
Յուլիս։

Պայմաններն են — Անցողիք թուրքին համար
Իտալական վիզա ոչ — Փրանսացի հաւատարմութե -
ն, ինչպէս նաեւ Փրանսական երթ ու զարթի վիզա։
Տեղեկագիր երթ ու գործին ծանոթանալախա -
սըն է ծո 12.000 Փրանք։ Իսկ Հոսմի մէջ օրական
1.600 խաղաքական լըքէթ։
Փափաքանքներ Թոյ քաղաքին ներկայանալ
Հայ Կաթողիկէ Առաքելոգարան 10bis, Rue Thoin,
ամէն օր ժամը 9-12-Միկնիմը Care de Lyonէ, Օ -
գոստոս 4 երկույթի ստատուանն ժամը 8.20ին։
ՀԱՅՐ ԶԵՆՈՒՄՈՒՄ Վ. ՔԻՆԵՐԱՅԵՆԸ

Այրի Տիկին Արշալէ Բիւրեքեանն եւ զուտար,
Տիկին Հայկուհի Ուրեանեան ինչպէս եւ թուրք աղ -
գանկներին ցաւով կը ծանուցանեն իրենց առնա -
լուին, Կոր եւ Կորթոր՝

ԱՐԱՐԱՅԻՐ ՔԻՐԻՔԵՆԻՆԸ
մահի՝ որ տեղի ունեցան Յուլիս 26ին, 6 rue Ma -
zardian, Paris (10)։
Յուրաքանչեւութիւնը կը կատարուի երեքուրեք
թիւ Յուլիս 1ին, ժամը 11ին Փարիզի Հայոց եկե -
ղեցին (15 rue Jean Goujon) ուրիշ ժամով պիտի
փոխադրուի Pantin Parisienէ, իրենք անառտար։

Իտալական միտաղք, քաղաքագիրներ, կը խմի -
րակ ներկայալ իրր այն նկատով։

ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆ
ՏԵՐ ԳՐԱՆԵՍԸ
Երգախաղ երեք գործողութիւններով։ Դրոյի՝ Վ. ՊԱՐՏԱՅԵՆԻՆԸ, երգերու բանաստեղծութիւն -
ներ եւ երաժշտութիւն Ա. Գ. ՄԵՍՈՒՄԵՆԵՐԸ։
Առաջին անգամ ըլլալով կը թմադրուի Ամբողջիկի մէջ, 5 Յուլիս, Երաթմ ժամը 20.30ին, ՄԵ -
զն Ամբողջի քաղաքականութեան մէջ արահին մէջ։
Նախանձեռութեանը 2. Մ. Ը. Մ. տեղուան մ'անանկուցին, մասնակցութեան Փարիզի եւ ար -
ուսաքաններու խաղաղութիւններու։

Երգախաղներ եւ տնօրնիկ նաւադալար, ղեկաւ արահին Ա. Գ. ՄԵՍՈՒՄԵՆԵՐԸ։
ՏՈՍՏԵՐՈՒ ԳՐԱՆԸ — 200 եւ 300 Փրանք։
Խաղը կը սկսի հինգ ժամը 20.30ին։

ՈՒՇԱՐԻՐՈՒԹԻՒՆ
Անգամ մը կես կը խոյրենք մեր բոլոր բաժանորդ -
ներին որ կըր հասցէ կը փոխեն, փոխան մասին
ըրկի ՆԱՍՈՐԻ ՀԱՄԱՅԻՆ։
Խոյրեր կը խոյրենք այն բաժանորդներին որոնք
օգտուիրութեան կ'ընթան։
Հասցէի փոփոխութեան համար կը խոյրուի 50
Փրանք զրկել, արձանագրի համար՝ 100 Փրանք։
Թիւրքմացութիւններ կը պատահին, երբ հին
հասցէն զրկուած չըլլար։
ՎԱՐՈՒՄԻՆԸ

ՆԱՍԻՆ ՈՒՆԵՆԱԼ — Համալսարանի ղեկավար
Միտիսեան Լիտի մասնակցելու զաւտանաղդէր
27 Յուլիս, կիրակի օր Վիկտրիկ պալատին մէջ։
Մարտամանութիւններ ծո օրէն։

MORY et Co.
3 Rue St. Vincent de Paul, Paris (10)
(Service VAQUELIN) Tél. TRU. 72-60
Poste 89 et 80, métro Poissonnière, Gare du Nord.
Ամէն օր, բացի կիրակիէն, 9էն 11-30 եւ 14էն 17.
Երաթմ 9էն 11-30

ԾՐԱՐՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՄԱՐ
(COLAS POSTALES POUR L'ARMÉNIE)
Avec acomé de réception
Բոլոր ծախքերը կը վճարուին առաքման պա -
նու, ծախքները կը յանձնուին առանց սեւէ ծախ -
քի կամ ծախքներութեան, ստացողին համար։

SERVANT
ՇԱՐԿԱՐԱՆ
Հարաւանական շաքարներ (dragées) ամէն տե -
սակ անուշեղեն եւ ծրագրի (desserts)
30 Rue d'Auteuil, Paris (16) Tél. Aut. 49-82
e 88 Rue Cambonae, Paris (15) Tél. Fon. 97-34

Շախառ Է
Փարիզի մօտակայ արաքաններէն Մարիլի
մէջ, ղեկավար խաղաք մը, կեդրոնական հրա -
պարակին՝ Paris — Chartres պողոտային վրայ,
autobus կայան եւ կայարանէն 6—7 վայրկեան։
Թեմական համար քաղաքի մասին եւ cave։
Ետա խաղարդ ղին։ Երեք տարուան պալ զինքն -
րողիկ։ Տարական վարձը 10.000։
Դիւլի ղեկավար ELGAR, Place du XI Novembre,
Մարիլի։ Tél. Sarcelles 49, (ժամը 7էն 9 եւ 1էն 3)։
Այս հանուցումը ներկայացնողին որոշ ղեղը։
Impimerie DER AGOPIAN. 17 rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant։ A. NERCESSIAN